

Archiva Moldaviæ

Supliment (2023)

**Arhiva Militar-Istorică de Stat a Rusiei (I)
Fondul 438. INVENTAR ARHIVISTIC**

**Întocmit de: N. M. Nozdrina, Z. M. Novikova,
O. E. Korşunova**

**Traducere, introducere, comentarii, note și
îndreptări de: Mihai Anatolii Ciobanu**

Editor-in-Chief

Mihai Chiper

Associate Editor

Mihai-Cristian Amărieuței

Editorial Board

Alexandru-Dumitru Aioanei, Ludmila Bacumenco-Pîrnău,
Cătălin Botoșineanu, Dorin Dobrințu, Mihai Mîrza, Iurie Stamati

International Advisory Board

Viorel Achim (Bucharest)	Sergiu Musteață (Chișinău)
Ovidiu Buruiană (Iași)	Lucian Nastasă (Cluj-Napoca)
Maria Bucur (Bloomington, Indiana)	Petru Negură (Chișinău)
Igor Cașu (Chișinău)	Marian Olaru (Rădăuți)
Adrian Cioflâncă (Iași)	Virgil Pâslariuc (Chișinău)
Mihai Cojocariu (Iași)	Alexandru-Florin Platon (Iași)
Valentin Constantinov (Chișinău)	Leonidas Rados (Iași)
Florin Curta (Gainesville, Florida)	Oliver Jens Schmitt (Vienna)
Andrei Cușco (Chișinău)	Grigory Shkundin (Moscow)
Dennis Deletant (Washington, DC)	Flavius Solomon (Iași)
Marius Diaconescu (Bucharest)	Victor Spinei (Iași)
Vasile Docea (Timișoara)	Svetlana Suveică (Regensburg)
Alexander Drace-Francis (Amsterdam)	Igor Șarov (Chișinău)
Emil Dagnev (Chișinău)	Silviu Andrieș-Tabac (Chișinău)
Armand Goșu (Bucharest)	Victor Taki (Edmonton/Moscow)
Ion Gumenăi (Chișinău)	Vladimir Tismăneanu (Washington, DC)
Radu Ioanid (Washington, DC)	Valentin Tomuleț (Chișinău)
Florea Ioncioaia (Iași)	Ottmar Trașcă (Cluj-Napoca)
Constantin Iordachi (Budapest)	Marius Turda (Oxford)
Charles King (Washington, DC)	Virgiliu Țărău (Cluj-Napoca)
Gail Kligman (Los Angeles, California)	Octavian Țicu (Chișinău)
Ștefan Lemny (Paris)	Florin Țurcanu (Bucharest)
Hans-Christian Maner (Mainz)	Constantin Ungureanu (Chișinău)
Paul Michelson (Huntington, Indiana)	Daniel Ursprung (Zürich)
Nicolae Mihai (Craiova)	Ion Varta (Chișinău)
Andi Mihalache (Iași)	Vitalie Văratice (Bucharest)
Bogdan Murgescu (Bucharest)	Petru Vicol (Chișinău)

Desktop Publishing

Mihaela Răducă

Cover

Romeo Cîrjan, Iulian Constantin Copăcel, Adrian Solomon

Archiva Moldaviæ

Supliment (2023)

**Arhiva Militar-Istorică de Stat a Rusiei
(I)**

**Fondul 438
INVENTAR ARHIVISTIC**

**Întocmit de
N. M. Nozdrina, Z. M. Novikova,
O. E. Korşunova**

**Traducere, introducere, comentarii, note şi îndreptări de
Mihai Anatolii Ciobanu**

**Revistă publicată sub egida
Societăţii de Studii Istorice din România**

**This journal is published under the auspices of the
Romanian Society for Historical Studies**

Iaşi

Adresa redacției
amoldaviæ@yahoo.com
Str. Nicolae Gane nr. 25, Corp C, ap. 18,
cod poștal 700110, mun. Iași, jud. Iași, România

© Archiva Moldaviæ

ISSN print: 2067-3930
ISSN online: 2558-8370
ISSN-L: 2067-3930

Cuprins

<i>Abrevieri</i>	5
<i>Introducere</i>	9
Arhiva	9
Cercetări românești la RGVIA	14
Informații succinte despre fond și conținutul dosarelor	26
În încheiere	31
<i>Inventarul fondului colecției Arhivei Militar-Științifice „România (Moldova și Valahia)”. Fondul 438, 1769-1917</i>	37
I. Materiale privitoare la ocârmuirea Principatelor Moldova și Valahia	37
a) Ocârmuirea militară	37
b) Ocârmuirea civilă	44
II. Rapoarte (dări de seamă) primite de la agenții militari și reprezentanții diplomați ai Rusiei despre starea și personalul armatei române și situația din țară	55
III. Materiale despre istoria Moldovei și Valahiei – României	60
IV. Materiale geografice și militar-topografice	63
a) Hărți și planuri ale Moldovei, Valahiei, României în întregime și a părților ei	63
b) Planuri și descrieri ale orașelor și cetăților Moldovei și Valahiei ...	85
V. Date statistice și etnografice	101
VI. Date despre căile și mijloacele de comunicație (hărți și descrieri) ..	109
a) Hărți ale itinerarelor de marș/Marșrute	112
VII. Date hidrografice	128
VIII. Informații despre resursele solului	136
Supliment la inventarul fondului 438	138
<i>Fotografii</i>	149
<i>Introducerea în circuitul științific a materialelor de la RGVIA</i>	169

Abrevieri

AAR	= Analele Academiei Române, București
AAR.MN	= Analele Academiei Române. Memorii și Notițe, București
AAR.MSI	= Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice, București
AAR.MSL	= Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Literare, București
AARSR	= Analele Academiei Republicii Socialiste România, București
AB	= Arhivele Basarabiei
ACNSAS	= Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității
AERC-Iași	= Arhiva Episcopiei Romano-Catolice Iași
AFTO	= Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea București
AHR	= The American Historical Review
AIAC	= Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj, Cluj
AIIAI	= Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”, Iași
AIIC	= Anuarul Institutului de Istorie din Cluj, Cluj
AIINC	= Anuarul Institutului de Istorie Națională din Cluj, Cluj
AIIX	= Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”, Iași (fost AIIAI)
AIR	= <i>Arhiva Istorică a României</i> (ed. B. P. Hasdeu)
AISC	= Anuarul Institutului de Studii Clasice
ALIL	= Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară, Iași
AM	= Arheologia Moldovei
AMAE	= Arhivele Ministerului Afacerilor Externe – București
AMM	= Acta Moldaviae Meridionalis, Vaslui
AMN	= Acta Musei Napocensis
AMP	= Acta Musei Porolissensis
AMR	= Arhivele Militare Române (București, Pitești)
AMS	= Acta Moldaviae Septentrionalis, Botoșani
AN-Bacău	= Serviciul Județean Bacău al Arhivelor Naționale
AN-Bihor	= Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale
AN-Botoșani	= Serviciul Județean Botoșani al Arhivelor Naționale
AN-Cluj	= Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale
AnD	= Analele Dobrogei
AN-Galați	= Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale
AN-Iași	= Serviciul Județean Iași al Arhivelor Naționale
ANIC	= Serviciul Arhive Naționale Istorice Centrale – București
AnM	= Analele Moldovei
ANM-București	= Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale
AN-Mehedinți	= Serviciul Județean Mehedinți al Arhivelor Naționale
AN-Neamț	= Serviciul Județean Neamț al Arhivelor Naționale
ANR	= Arhivele Naționale ale României
ANRM	= Arhivele Naționale ale Republicii Moldova
AN-Timiș	= Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale
AN-Vaslui	= Serviciul Județean Vaslui al Arhivelor Naționale
AOSPRM	= Arhivele Organizațiilor Social-Politice din Republica Moldova
APR	= Analele Parlamentare ale României

AR	= Arhiva Românească
ARBSH	= Académie Roumaine. Bulletin de la Section Historique
ArchM	= Archiva Moldaviae, Iași
Arh. St.-Cernăuți	= Arhiva de Stat din regiunea Cernăuți
ArhGen	= Arhiva Genealogică, Iași
„Arhiva”	= Arhiva. Organul Societății Științifice și Literare din Iași
ARMSI	= Academia Română. Memoriile Secțiunii Istorice, București
ARMSL	= Academia Română. Memoriile Secțiunii Literare, București
ARMSȘ	= Academia Română. Memoriile Secțiunii Științifice, București
AS	= Analele Sighet
ASRI	= Arhivele Serviciului Român de Informații – București
AȘRS	= Arhiva pentru Știința și Reforma Socială, București
AȘUI	= Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza”, Iași
AT	= Arhivele Totalitarismului, București
ATMI	= Arhivele Tribunalului Militar Iași
AUB	= Analele Universității București, București
BAR	= Biblioteca Academiei Române, București
BBRF	= Buletinul Bibliotecii Române din Freiburg
BCIR	= Buletinul Comisiei Istorice a României, București
BCMI	= Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, București și Vălenii de Munte
BCU	= Biblioteca Centrală Universitară
BI	= Buletin Istoric, Iași
BIFR	= Buletinul Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, Iași
BMI	= Buletinul Monumentelor Istorice
BNB	= Biblioteca Națională București
„Boabe de Grâu”	= Boabe de Grâu. Revistă de cultură, București
BOR	= Biserica Ortodoxă Română. Buletinul oficial al Patriarhiei Române, București
BRV	= Bibliografia Românească Veche
BS	= Balkan Studies, Thesaloniki
BSNR	= Buletinul Societății Numismatice Române
București-MIM	= București. Materiale de Istorie și Muzeografie
„Candela”	= Candela. Revistă teologică și bisericească, Cernăuți
„Carpica”	= Carpica. Muzeul de Istorie Bacău
CC	= Codrul Cosminului. Buletinul „Institutului de Istorie și Limbă”, Universitatea din Cernăuți
CC, Serie nouă	= Codrul Cosminului, Serie nouă, Universitatea „Ștefan cel Mare” – Suceava
CDM	= <i>Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului (Direcția Arhivelor Centrale)</i>
CDM. S.1	= <i>Catalogul documentelor moldovenești din Direcția Arhivelor Centrale, Supliment I (1403-1700)</i>
CDȚR	= <i>Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului (Arhivele Naționale)</i>
cf.	= confer
CI	= Cercetări Istorice. Revistă de istorie românească, Iași
CL	= Cercetări Literare
CMRS	= Cahiers du Monde Russe et Soviétique
CR	= Cuget Românesc
CvL	= Convorbiri Literare
d.	= dosar
DAD	= Dezbaterile Adunării Deputaților
DEX	= DEX. Dicționarul Explicativ al Limbii Române
DGAS	= Direcția Generală a Arhivelor Statului
DI	= Dosarele Istoriei
DIR	= Documente privind istoria României

doc.	= document
DR	= Dacoromania, Freiburg I. Br.
DRH	= <i>Documenta Romaniae Historica</i>
EN	= Economia Națională. Revista economică, statistică și financiară, București
f.	= fila, filele
FF	= Făt-Frumos. Revistă de literatură, artă, știință, viață socială
FHDR	= Fontes Historiae Dacoromanae
GARF	= Gosudarstvennyy Arkhiv Rossiyskoy Federatsii (Arhiva de Stat a Federației Ruse)
GB	= Glasul Bisericii, București
HU	= Historia Urbana
IN	= „Ioan Neculce”, Buletinul Muzeului Municipal Iași
inv.	= inventar
încep.	= începutul
JGO	= Jahrbücher für Geschichte Osteuropas
jumăt.	= jumătatea
LA	= Literatura și Arta
LC	= Lumina Creștinului, Iași
LL	= Limba și Literatura, București
LR	= Limba Română, București
MA	= Mitropolia Ardealului
MB	= Mitropolia Banatului
MC	= „Miron Costin”. Revistă de Mărturii Istorice, Bârlad
MCA	= Materiale și Cercetări Arheologice
MEF	= <i>Moldova în Epoca Feudalismului</i>
MemAnt	= Memoria Antiquitatis, Piatra Neamț
menț.	= mențiune
MI	= Magazin Istoric, București
mij.	= mijlocul
MIM	= Materiale de Istorie și Muzeografie
MM	= Mitropolia Moldovei
MMS	= Mitropolia Moldovei și Sucevei, Iași
MO	= Mitropolia Olteniei
MOF	= Monitorul Oficial, București
ms.	= manuscris
ms. rom.	= manuscris românesc
ms. sl.	= manuscris slavon
MSȘIA	= Memoriile Secției de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Române, București
NEdH	= Nouvelles Études d'Histoire, București
nr.	= număr
NRR	= Noua Revistă Română, București
op.	= opis
p.	= pagina, paginile
pach.	= pachet
publ.	= publicat
r.	= recto
RA	= Revista Arhivelor, București
RdI	= Revista de Istorie, București
REB	= Revue des Études Byzantines, Paris
ref.	= referință
REI	= Revue des Études Islamiques, Paris
reprod.	= reprodus
RER	= Revue des Études Roumaines, Paris

RES	= Revue des Études Slaves, Paris
RESEE	= Revue des Études Sud-Est Européennes, București
RFR	= Revista Fundațiilor Regale, București
RGVIA	= Rossiiskii gosudarstvennyi voenno-istoricheskii arkhiv (Arhiva Militar Istorică de Stat a Rusiei)
RH	= Revue Historique, Paris
RHSEE	= Revue Historique du Sud-Est Européen, București
RI	= Revista Istorică, București
RIAB	= Revista Istorică Arheologică Bisericească, Chișinău
RIAF	= Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, București
RIR	= Revista Istorică Română, București
RIS	= Revista de Istorie Socială
RITL	= Revista de Istorie și Teorie Literară, București
RM	= Revista Muzeelor, București
RMM	= Revista Muzeelor și Monumentelor, București
RRH	= Revue Roumaine d'Histoire, București
RSIABC	= Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău, Chișinău
Rsl	= Romanoslavica, București
SAHIR	= Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae, București
SAI	= Studii și Articole de Istorie, București
SAMBN	= Studia et Acta Musei „Nicolae Bălcescu”
SAO	= Studia et Acta Orientalia, București
SCB	= Studii și Cercetări de Bibliologie, București
SCI	= Studii și Cercetări Istorice. Buletin al Institutului de Istorie Națională „A. D. Xenopol”, Iași (ultimele din CI, seria veche)
SCIA	= Studii și Cercetări de Istoria Artei, București
SCILF	= Studii și Cercetări de Istorie Literară și Folclor, București
SCIM	= Studii și Cercetări de Istorie Medie, București
SCIV	= Studii și Cercetări de Istorie Veche, București
SCIVA	= Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie, București
SCN	= Studii și Cercetări de Numismatică, București
SCȘI	= Studii și Cercetări Științifice, seria Istorie, Iași
sec.	= secolul/secolele
SEER	= The Slavonic and East European Review, Londra
sf.	= sfârșitul
SMIC	= Studii și Materiale de Istorie Contemporană, București
SMIM	= Studii și Materiale de Istorie Medie, București
SMMIM	= Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară
SODF	= Südostdeutsche Forschungen, München
SOF	= Südost-Forschungen, München
SRdI	= Studii. Revista de Istorie, București
ST	= Studii Teologice, București
SUBB	= Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Cluj
TC	= „Teodor Codrescu” (revistă editată de Gh. Ghibănescu)
TD	= Thraco-Dacica, Institutul Român de Tracologie, București
tip.	= tipăritură
tr.	= transport
TV	= Teologie și Viață, Iași
v.	= verso
VR	= Viața Românească, Iași

Introducere

Arhiva

La Arhiva Militar-Istorică de Stat a Rusiei (Российский государственный военно-исторический архив, РГВИА/RGVIA), una dintre vechile instituții arhivistice din Răsăritul european, se păstrează câteva zeci de mii de dosare cu informații bogate privitoare la istoria românilor¹. Deși una dintre arhivele militare cu adevărat mari, aceasta nu este nicicum locul păstrării „all the military documents of our continent’s oriental parts, from Middle Ages until the Bolshevik revolution (1917)”² și nici „locul unde au fost concentrate toate documentele

¹ Bunăoară, în fondul 16234, op. 1 (*Dosarele militar-judiciare ale Armatei Moldovenești*), se păstrează 220 de dosare. În fondul 349, op. 2, d. 369, se află „Materiale despre asediul cetății Brăila (jurnalul asediului, vidomostiile lucrărilor și devizul materialelor, schimbul epistolar despre organizarea lucrărilor ingineresti, planul construcțiilor ingineresti”, nu mai puțin de 104 file de manuscris), datând din 1828. Din același inventar, de interes sunt și dosarele 370-372, 375, 379-380, 383, 603 (un plan al castelului Giurgiu, din 1771, necunoscut până acum), 605 (o hartă topografică austriacă a Munteniei și Olteniei, din 1812), 688 (proiectul tehnic al podului peste Dunăre în dreptul Zimnicei, din 1877). Potrivit lui M. Iu. Drobinin *et al.*, *Документы по истории балканских стран в фондах ЦГА СССР. Справочник*, Moscova, Glavarhiv SSSR, 1990, p. 40-65, folosite pentru istoria spațiului balcanic, fiind inclusă aici și România, sunt și zecile de mii de documente păstrate în fondurile 1, 29, 52, 103, 230, 242, 261, 275, 293, 340, 389, 391, 410, 413, 428, 430, 434, 439, 441, 450, 465, 477, 481, 485, 488, 1837, 2003, 2067, 2085, 2118, 2120, 2126, 2128, 2134, 2136, 2139, 2141, 2149, 2150, 2165, 2166, 2183, 2187, 2192, 2210, 2214, 2226, 2228, 2230, 2238, 2244, 2250, 2258, 2267, 2268, 2270, 2282, 2309, 2311, 2315, 2357, 5845, 9068, 14014, 14057 (fondul *Statul Major General al Armatei a II-a*, care a luptat în războiul din 1828-1829; doar în op. 18, *Cărmuirea rusească în Principatele Moldova și Valahia*, se păstrează 651 de dosare, întregul fond, divizat în 20 de opise, grupând 5.209 dosare), 14058, 14209 (*Statul Major General al Armatei Moldovenești – Dunărene*, care a luptat în războiul din 1806-1812, în 10 opise, grupând 2.002 dosare), 14671, 15654, 16139, 16250, 16336 (selectiv), la care adăugăm și fondurile 349, 460, 464, 846 etc. Semnalăm aici și fondul 40, op. 1, cu două dosare, 68 și 77, în care se află *Проект для производства Геодезических работ во время войны в Молдавии, Валахии и Булгарии* [Proiect pentru efectuarea lucrărilor geodezice în timpul războiului în Moldova, Valahia și Bulgaria]. În dosarul 68 sunt grupate documente din 1827, totalizând 205 file, iar în dosarul 77, cu un total de 295 de file, documente din 1828-1834. În fondul 38, op. 5, d. 64, se păstrează materiale grupate sub titlul *О съёмке геодезического отряда в княжествах Молдавии, Валахии и Булгарии* [Despre ridicările topografice ale detașamentului geodezic în Principatele Moldova, Valahia și în Bulgaria].

² Ela Cosma, *Unknown Sources and Archives of Military History: The 1848-1850 Tsarist Campaign Diary from the Romanian Lands in the Russian State Military-Historical Archive in*

militare ale Europei de Est”³. Este știut că zeci de mii de dosare de interes pentru istoria României se păstrează la Arhiva Actelor Vechi de Stat a Rusiei (RGADA), printre acestea numărându-se și prețioasele documente ale *Posolski Prikaz* (Departamentul solilor). Altele sunt la Arhiva de Stat a Federației Ruse (GARF), Arhiva Militară de Stat a Rusiei (RGVA), Arhiva Afacerilor Externe a Imperiului Rus (AVPRI), Arhiva Afacerilor Externe a Federației Ruse (AVPRF), Arhiva Istorică de Stat din Sankt-Petersburg (RGIA)⁴, în arhivele otomane, austriece etc. Dintre toate depozitele arhivistice amintite, Arhiva Militar-Istorică este locul în care sunt adunate cele mai multe surse cartografice și materiale ale ridicărilor topografice pentru spațiul românesc⁵.

Istoricul RGVA poate fi urmărit începând cu 1796, când a fost alcătuit Biroul de desen (*Certejnaia*) al Majestății Sale Imperiale, pentru ca în 8 august 1797 să fie emisă porunca împăratului Pavel I privind înființarea Depoului Hărților al Majestății Sale Imperiale. Noua structură trebuia

[...] să dețină felurite hărți și planuri ale tuturor guberniilor, județelor, orașelor, hotarelor și tot ce ține de itinerariile de marș ale armatei și amplasarea trupelor; de asemenea, a cetăților și tuturor liniilor de apărare, căilor navigabile și a proiectelor lor, clădirilor civile, palatelor și tot ce este clădire administrativă, fapt pentru care să se trimită imediat la acest Depou copii ale planurilor de unde acestea se păstrează [...]”⁶.

În consecință, prin porunca împăratului, a avut loc transformarea Biroului de desen într-o instituție de sine stătătoare, care a suferit, de-a lungul anilor, unele transformări structurale și de organizare, inclusiv schimbări ale titulaturii. Aceste metamorfoze au implicat și o continuă îmbogățire a fondului arhivistic. Pentru aceasta, se înțelege că Depoul avea un spațiu consacrat arhivei sale⁷.

La Depou au fost aduse spre păstrare și hărțile, planurile și atlasele Departamentului Statului General, desființat în 1796, materiale provenite din Cabinetele

Moscow, în „Philobiblon. Transylvanian Journal of Multidisciplinary Research in Humanities”, vol. XXV, nr. 2, 2020, p. 373.

³ Idem et al. (ed.), *Armatele imperiale austro-ruse și românii la 1848-1849: documente militare*, vol. I, *Descrieri generale și militare*, Cluj-Napoca/Gatineau, Editura Argonaut/Symphologic Publishing, 2012, p. 11.

⁴ Câteva date relative la materialele păstrate în Rusia, care sunt de interes pentru cercetătorii români, au fost publicate și în studiul semnat de A. R. Sokolov, *Documents concerning the history of Romania in the historical archives of Russian Federation*, în vol. *Lucrările Simpozionului internațional Cartea. România. Europa, ediția a II-a, 20-24 septembrie 2009. 550 de ani de la prima atestare documentară a orașului București*, București, Biblioteca Bucureștilor, 2010, p. 187-193 (cu referințe sumare la RGVA).

⁵ Și sursa cartografică este rezultatul unei ridicări topografice, dar aici noi ne referim doar la documentele privitoare la organizarea ridicărilor și cele adunate în timpul lor (materialul brut folosit ulterior la întocmirea sursei cartografice).

⁶ *Приказ Павла I о создании Собственного Его Императорского Величества Депозита карт*, în „Вестник архивиста”, nr. 1, 2008, p. 14.

⁷ F. F. Șubert, *Записки Военно-топографического депо*, partea I, Sankt-Petersburg, 1837, p. 7.

Ecaterinei a II-a și a lui Pavel I, din colecția Ermitajului, Cancelaria procurorului-general P. V. Lopuhin etc.⁸. În 1798, a fost înființat Departamentul de gravare al Depoului, iar în 1800 Departamentul Geografic al Cabinetului Senatului a fost trecut în subordinea sa⁹. În 1810, Depoul a fost introdus în organigrama Ministerului de Război. În 1812 devine Depou Militar-Topografic, cu însărcinarea

[...] adunării, alcătuirii și păstrării hărților, planurilor, schițelor descrierilor topografice și statistice, jurnalelor și rapoartelor despre acțiunile militare, proiectelor și dispozițiilor de război ofensiv și, mai ales, alcătuirea, din tot materialul cules, a unor note și tabele cu informații amănunțite din date istorico-militare¹⁰.

De buna organizarea a arhivei avea grijă Departamentul 4 al Depoului (iar din 1832 – Departamentul 6). În 1822, a fost înființat Corpul Topografilor, pentru ridicările topografice din imperiu pe timp de pace și aiurea pe timp de război. Materialele create de acest corp erau arhivate tot la Depoul Militar-Topografic. Anii '20-'30 ai secolului al XIX-lea reprezintă o perioadă de evidentă îmbunătățire a situației Depoului, cât și a cunoștințelor celor responsabili cu ridicările și întocmirea surselor cartografice, descrierilor statistice și militare, jurnalelor de campanii și altor asemenea. În același timp, documentele păstrate în arhivă treceau printr-un proces de inventariere, fiind alcătuite câteva opise. Potrivit opisului din 1830, aici se aflau surse privitoare la Italia, Elveția, Turcia, Spania, Portugalia, Danemarca, Suedia, Marea Britanie, Arabia, Persia, India, China, Japonia, Egipt, America de Nord și America de Sud¹¹. În 1841, Departamentul 6 a devenit Arhiva Depoului Militar-Topografic¹², decizie care ne arată pe deplin importanța documentelor adunate în cursul a 44 de ani de existență a instituției.

A continuat și procesul completării fondului arhivistic cu materiale, inclusiv manuscrise, precum documentele lui P. A. Rumeanțev, Aleksandr I, jurnale, memorii și altele. În urma reformei din 1863, Depoul Militar-Topografic a fost unit cu Departamentul Statului Major General, iar arhiva sa a fost transformată în Arhiva Militar-Istorică și Topografică a Direcției Generale a Statului Major General. În 1867, după alte schimbări structurale, devine Arhiva Militar-Științifică (VUA) a Statului Principal, fiind inițiat un proces amplu de clasificare, ordonare, descriere și inventariere a documentelor. În anii 1886-1895 au fost publicate șapte cataloage-inventare ale arhivei, iar în 1905-1914 – „cata-

⁸ *Ibidem*, p. 8; O. A. Pucikova, D. D. Ivanov, *Военно-учёный архив: краткий очерк формирования ценнейших коллекций*, în „Вестник архивиста”, nr. 1, 2008, p. 20-21.

⁹ F. F. Šubert, *Записки Военно-топографического депо*, p. 9.

¹⁰ *Ibidem*, p. 19.

¹¹ *Опись частного каталога Архива Военно-топографического депо Главного штаба е. и. в., Санкт-Petersburg*, 1830.

¹² O. A. Pucikova, D. D. Ivanov, *Военно-учёный архив*, p. 21.

logul lui Bender”, în patru tomuri¹³. La aceeași instituție au fost arhivate documentele războiului ruso-japonez din 1904-1905.

În timpul Primului Război Mondial, pentru colectarea documentelor de interes, a fost creată o arhivă provizorie – Depozitul central al dosarelor militar-istorice ale armatei în exercițiu – pe lângă Arhiva Districtului Militar Moscova, aflată în palatul Lefortovsk.

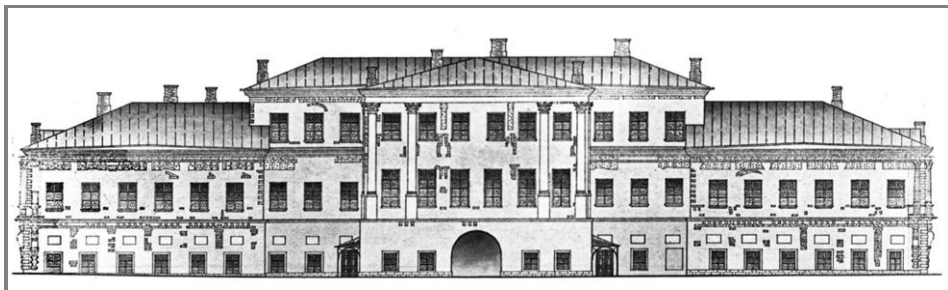

Fig. 1. V. A. Timin, *Fațada estică a palatului Lefortovsk, dinspre râul Iauza. Vedere modernă* (© RGVIA).

În 1918, cea mai mare parte a fondului arhivistic a fost mutată de la Sankt-Petersburg la Moscova. Începând cu 1919, documentele Arhivei Militar-Științifice, Arhivei Lefortovsk, întemeiată în 1819, Arhivei Districtului Militar Moscova și Depozitului central au fost adunate într-un singur loc, în palatul Lefortovsk, proces care a condus, în cele din urmă, la crearea, în 1925, Arhivei Militar-Istorice (Военно-исторический архив)¹⁴.

În secolul al XX-lea, au avut loc lucrări importante privind reorganizarea unităților arhivistice. Documentele a 70 de fonduri au fost grupate în perioada anilor 1940-1950, ceea ce a implicat, evident, și noua lor inventariere. În 1950-1952 au fost alcătuite inventarele altor 77 de fonduri¹⁵. Acest proces, deși benefic prin finalitatea sa – adunarea documentelor pe anumite principii clare (țări, instituții, evenimente, personalități etc.) –, a creat și anumite dificultăți. Materialele care cândva se păstrau în aceleași dosare, astăzi se găsesc chiar în fonduri diferite. Or, aceasta face imposibilă înțelegerea procesului inițial de arhivare și hazardantă identificarea documentelor care cândva alcătuiau un corp comun. Spre pildă, cu greu mai pot fi identificate profilurile, desenate separat, ale unui plan topografic.

În fine, astăzi în depozitul arhivei se află fonduri ale instituțiilor militare superioare și centrale din Rusia (instituțiilor puterii supreme și cancelariilor

¹³ М. О. Бедер, *Каталог Военно-ученого архива Главного штаба*, томurile I-IV, Sankt-Petersburg, 1905-1914. Despre Beder, vezi N. Iu. Muraveinikova, O. A. Pucikova, *Военный архивист М. О. Бедер*, în „Вестник архивиста”, nr. 1, 2008, p. 120-126.

¹⁴ O. A. Pucikova, D. D. Ivanov, *Военно-учёный архив*, p. 23-24.

¹⁵ *Ibidem*, p. 25.

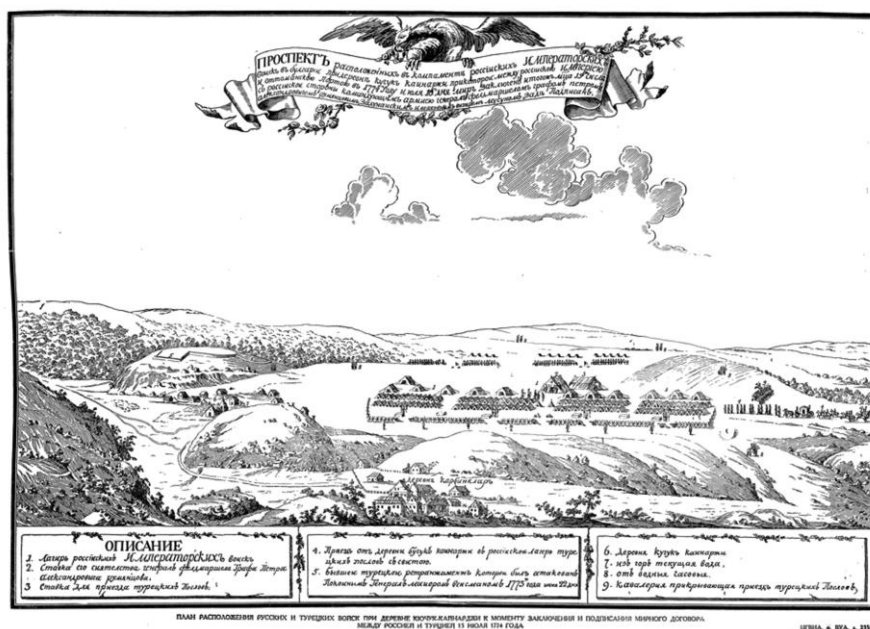

Fig. 2. Prospect cu arătarea campamentului trupelor ruse și sosirea solilor Imperiului Otoman în apropiere de cătunul Küçük Kaynarca, în ziua semnării păcii. 10 iulie 1774¹⁶.

¹⁶ RG VIA, fondul 846, op. 16, d. 2358; documentul a fost publicat în volumul P. A. Rumeaņțev, *Сборник документов и материалов*, tom II, *Схемы*, P. K. Fortunatov (red.), Moscova, Voenizdat, 1953 (al șaselea document din publicație).

Tot aici se găsesc documente referitoare la istoria altor țări (fondul 428, op. 1, *Austro-Ungaria*; fondul 430, op. 1, *Bulgaria*; fondul 431, op. 1, *Marea Britanie*; fondul 432, op. 1, *Germania*; fondul 434, op. 1, *Grecia*; **fondul 438, op. 1, *România***; fondul 439, op. 1, *Serbia*; fondul 450, op. 1, *Turcia* etc.), fonduri ale direcțiilor de campanie ale Comandantului Suprem, ale comandanților trupelor de pe front și ale comandanților de armată din perioada Primului Război Mondial, fonduri ale direcțiilor corpurilor și diviziilor militare, fonduri ale unor brigăzi de infanterie și cavalerie, detașamente, regimente, unități separate și subdiviziuni, fonduri de direcții, formațiuni și unități de artilerie de câmp, de asediu și de coastă etc.

Fig. 3. Fațada estică a palatului Lefortovsk, intrarea în arhivă; sala de studiu se află la etajul 2 (© RGVA)¹⁷.

Cercetări românești la RGVA

Cercetătorii români au ajuns la RGVA la sfârșitul anilor '50 ai secolului al XX-lea. În lunile noiembrie și decembrie ale anului 1956, în URSS s-au aflat Andrei Oțetea, directorul Institutului de Istorie din București, și Alexandru

¹⁷ În spațiul rus și postsovietic, parterul este considerat etajul 1.

Vianu, pe atunci șef al sectorului de relații româno-ruse. Deși nu am găsit un raport despre deplasarea celor doi în Rusia sovietică, știm că au cercetat unele documente păstrate la RGVA¹⁸. Semnătura lui Alexandru Vianu apare și în fișele câtorva dosare ale fondului 438¹⁹.

Unul dintre cei care au văzut pentru prima dată planuri de orașe românești păstrate la Moscova a fost Ion Ionașcu, directorul Muzeului de Istorie a Orașului București (astăzi Muzeul Municipiului București). Deplasarea lui Ion Ionașcu în Rusia sovietică a avut loc în octombrie 1957. Firește, ca director al instituției sus-numite, acesta a fost preocupat, mai ales, de cercetarea planurilor capitalei. A și publicat chiar una dintre sursele cartografice descoperite atunci²⁰.

În perioada 18 noiembrie – 7 decembrie 1957, la Moscova și Leningrad s-au aflat Ion Paraschiv, directorul Direcției Generale a Arhivelor Statului, I. Comănescu și I. Gh. Vasile, șefi de serviciu la Direcția Generală din cadrul aceleiași instituții, și Gheorghe Ungureanu, șeful Arhivelor Statului Iași²¹. În urma acestei vizite a fost publicat un raport, care cuprinde inclusiv informații referitoare la „conținutul, în linii generale, al celor mai importante arhive din Moscova și Leningrad”²². Despre arhiva cercetată s-a spus că

[...] și aici se găsește un deosebit de prețios material documentar care privește istoria țării noastre, începând cu veacul XVIII. În trecere prin Principate, armatele ruse au făcut prin ingineri și unități topografice și geodezice speciale diferite planuri, statistici, situații etc., care pentru noi constituie un deosebit de important izvor de informație istorică²³.

Aceiași istorici români au susținut că la Arhiva Actelor Vechi de Stat a Rusiei (RGADA) se află și „două planuri ale orașului Iași, unul din 1777 și altul

¹⁸ Informație culeasă din *Documente privind istoria României. Răscoala din 1821*, vol. I, *Documente interne*, redactor responsabil Andrei Oțetea, București, Editura Academiei Române, 1959, p. 271, 301, 304, 334, 343 și altele, unde au publicat inclusiv documente păstrate la „Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat URSS”, fondul 182.

¹⁹ Vezi fișele dosarelor 65, 93-94, 105, 120. În 21 decembrie 1956, Vianu a cercetat și dosarul 100.

²⁰ Ion Ionașcu, *Planul cartografic inedit al orașului București din anul 1770*, în SRdI, anul XII, nr. 5, 1959, p. 113-131 (+ planșa). Planul a fost semnalat inițial în idem, *Date statistice noi despre București în anii 1810-1811, culese din arhivele Moscovei*, în RA, anul II, nr. 1, 1959, p. 177 (vezi și nota 12). Despre deplasarea sa la Moscova amintea și în idem, *Evoluția populației din Vrancea între anii 1774-1829 după date statistice inedite*, în RA, anul VIII, nr. 2, 1965, p. 99.

²¹ Despre această deplasare se relatează și în ANIC, *Inventar nr. 1022. Colecția Microfilme Rusia*, rolele 1-46, p. 1 (în continuare, la citarea microfilmelor, se va face trimitere la *Colecția Microfilme URSS*, situație specifică la momentul întocmirii inventarelor, și numărul rolei, spre ușurarea identificării documentelor microfilmate). Vezi și Ion Paraschiv, *Documente privitoare la istoria României, păstrate în arhivele de stat ale URSS*, în RA, anul I, nr. 2, 1958, p. 160.

²² *Din arhivistica sovietică. Constatări ale delegației de arhiviști români la Moscova și Leningrad*, în RA, anul I, nr. 1, 1958, p. 291.

²³ *Ibidem*, p. 300-301.

din 1790, după care ni s-au dat fotocopii”²⁴. De la Arhiva Militar-Istorică, delegații au primit fotocopiiile altor două planuri ale Iașilor, „prin amabilitatea deosebită a tov. Bogdanov”²⁵. În ce privește planurile aflate la Arhiva Actelor Vechi, noi l-am identificat pe cel din 18 martie 1789²⁶ (nu 1790, așa cum se credea), o variantă a celui publicat în anii din urmă²⁷. Fotocopiile planurilor Iași, ale căror originale sunt la RG VIA (fondurile 438 și 846), se păstrează la Arhivele din Iași²⁸ și București²⁹. Deși aflat în Rusia sovietică, în 1957, Gheorghe Ungureanu nu a ajuns și la Arhiva Militar-Istorică³⁰.

În același an, Arhivele Statului din Iași au primit de la Direcția Generală a Arhivelor Statului din URSS un microfilm cu circa 3.000 de reproduceri de pe documente³¹. Prin 1957 (?) și Biblioteca Națională a României (pe atunci Biblioteca Centrală de Stat) a cerut de la Moscova copii ale unor planuri București, pe care le-a și obținut cel târziu în anul următor³².

În vara anului 1958 (între 24 iunie și 6 iulie), în România a fost o delegație de arhiviști sovietici, condusă de Ghenadie Aleksandrovici Belov. Partea română a

²⁴ *Ibidem*, p. 299.

²⁵ *Ibidem*, p. 301.

²⁶ RGADA, fondul 192, op. 1, d. 5 (pagina 118^v din opis). În acest fond se păstrează un material cartografic bogat, inclusiv unele surse privitoare la spațiul românesc. Planul Iașilor a fost menționat de Ion Paraschiv, *Documente privitoare...*, p. 163, nota 6, citându-se „*ibidem*”, cu trimitere greșită la fondul VUA de la RG VIA. În realitate, fondul 192, Secția cartografică a Arhivei principale din Moscova a Ministerului Afacerilor Externe, se află la RGADA. Acest plan al Iașilor se păstrează în copie la ANIC, Fotocopii, XVIII/11.

²⁷ Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași în arhive străine (1739-1833)*, București/Heidelberg, Editura Dar Publishing/Herlo Verlag UG, 2020, nr. 9 (în anexă).

²⁸ AN-Iași, *Planuri și hărți*, nr. 1131 (cota originalului RG VIA, fondul 846, op. 16, d. 2067; la acesta făcea trimitere Ion Paraschiv, *Documente privitoare...*, p. 163, nota 5) și nr. 1132 (cota originalului RG VIA, fondul 846, op. 16, d. 2436); ambele publicate în anexa volumului *Documente privitoare la istoria economică a României. Orașe și târguri. Moldova*, seria A, vol. II, redactat de Gh. Ungureanu et al., București, 1960. Planul din 1769 a fost publicat, după fotocopie, și de Mariana Șlapac, *Arta urbanismului în Republica Moldova. Privire de ansamblu*, Chișinău, Tipografia Academiei de Științe a Moldovei, 2008, p. 77, fig. 2.16. Este un plan, totuși, interesant, cu unele notații inexistente în alte surse, și, ca urmare, merită copiat color. Planul nr. 2436 nu datează din 1790, așa cum s-a tot scris la noi, ci de prin 1770-1771. Acesta nu este de mare interes, având în vedere că din aceiași ani s-au păstrat câteva variante ale aceleiași ridicări topografice. Sursa apare, după fotocopie, și la Marius Chelcu, *Fragmente din istoria orașului Iași: reședința Agenției Austriece*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXV, 2019, p. 398.

²⁹ ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 4, cu datarea greșită în 1795-1796; atunci, cel mai probabil, a fost microfilmă și planul nr. 521 (fondul 438), considerat de arhiviștii ruși al Iașilor, dar care este în fapt al cetății Niș (vezi *ibidem*, nr. 5).

³⁰ „Am lucrat, în anul 1957, câteva zile în sălile de studiu de la Arhiva Centrală de Stat a actelor vechi din Moscova, la Arhiva Ministerului de Externe și la Arhiva Istorică Centrală de Stat din Leningrad” (Gh. Ungureanu, *Instrumente de lucru pentru cercetătorii materialelor păstrate în Arhivele Statului din URSS*, în RA, anul I, nr. 2, 1958, p. 261).

³¹ Idem, *Îmbogățirea depozitelor Arhivelor Statului de la Iași cu materiale documentare în anii regimului de democrație populară*, în RA, anul III, nr. 2, 1960, p. 28.

³² Daniela Bratu, *Hărți necunoscute ale Bucureștiului*, în „Luceafărul”, anul II, nr. 18, 1959, p. 16 (planurile nr. 436, 438 și 438, din fondul 438, op. 1, și nr. 3022, din fondul 846, op. 16).

primit de la partea sovietică fotocopii și microfilme ale unor documente privitoare la istoria românilor³³. Printre dosarele microfilmate se aflau și informații despre București, precum „Descrierea orașului” din 1833, în fapt o parte dintr-un manuscris mai mare despre Țara Românească³⁴.

Nu cunoaștem informații exacte, dar Alexandru Vianu a continuat cercetările la RGVIA și în 1960³⁵. O delegație de arhiviști români a studiat documente ale arhivelor din Moscova și Leningrad și în octombrie-noiembrie 1961³⁶. Din această delegație a făcut parte Gheorghe Ungureanu și Matei Pompiliu³⁷. Istoricul ieșean a văzut atunci documente păstrate în mai multe fonduri. Amintea câteva mii de dosare, pentru perioada anilor 1828-1834, aici incluzând și cele care proveneau din cancelaria președintelui plenipotențiar al Divanurilor, lucrări statistice, hărți, documente create în procesul elaborării Regulamentului Organic. Deși în studiul în care Gheorghe Ungureanu a relatat despre cele cercetate în Rusia, de regulă, nu se fac și trimiterile arhivistice corespunzătoare, este cert că materialele Revoluției din 1821 nu sunt din fondul 438³⁸. În acest fond, Gheorghe Ungureanu a văzut copii ale unor documente din secolul al XVI-lea „și de alte hrisoave normative, istoricul diferitelor instituții vechi, atât din Moldova cât și din Țara Românească, tabele și situații privitoare la numărul populației, categorii fiscale, impozite și alte multe documente”, scrisori ale decidenților ruși, rapoarte, dosare cu jalbele locuitorilor, mulțumiri adresate lui Pavel Dmitrievici Kiseliiov³⁹. Gheorghe Ungureanu a descris pe larg bogăția

³³ Ion Paraschiv, *Documente privitoare...*, p. 160; idem, *Contribuția arhivisticii la strângerea legăturilor culturale între țările socialiste*, în RA, anul II, nr. 1, 1959, p. 52.

³⁴ *Pagini inedite despre Bucureștii anului 1833*, traducere de Iulia Gheorghian și Gabriela Minculescu, în RA, anul XII, nr. 1, 1969, p. 269-279.

³⁵ Cel puțin așa decurge din fișa dosarului 486. În 1960, planul păstrat în acest dosar a fost fotografiat pentru Vianu (am relatat despre aceasta în Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438 de la Arhiva Militar-Istorică din Moscova (RGVIA): o scurtă prezentare a unor surse cartografice, prospecte, desene, profiluri și descrieri de orașe cu opisul lor*, în ArchM, XIII, 2021, p. 297).

³⁶ Gh. Ungureanu, *Documente privitoare la istoria României păstrate în arhivele statului din Moscova și Leningrad*, în RA, anul V, nr. 1, 1962, p. 27.

³⁷ ANIC, *Inventar nr. 1022. Colecția Microfilme Rusia*, p. 1.

³⁸ Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 34-35.

³⁹ Președintele plenipotențiar al Divanurilor Moldovei și Țării Românești, care „a dat probe în acest timp de o înțelepciune, de o inimă și de o stăruință neobișnuite de multă vreme” și a fost „un om de bine și un om de cultură” (Gh. Nicolaiasa, *Cercetări de izvoare istorice în trecut*, în RA, anul I, nr. 1, 1924, p. 88, 90). Legal, Kiseliiov l-a înlocuit pe Piotr Fiodorovici Jeltuhin în 14 septembrie 1829 (A. P. Zabloțki-Deseatovski, *Граф П. Д. Киселев и его время. Материалы для истории императоров Александра I, Николая I и Александра II*, tomul I, *Первые годы жизни и начало службы Киселева (1788-1819)*, Sankt-Petersburg, 1882, p. 318). Noul președinte a ajuns în București tocmai în noiembrie, în privința datei sosirii existând mai multe supoziții. N. S. Golișin, *Павел Дмитриевич Киселев и его управление Валахией и Молдавией (1829-1834 гг.)*. *Статья I*, în „Русская старина”, tom XXIV, cartea 3, martie, 1879, p. 488, susținea data de 14 noiembrie. Pentru 14 noiembrie au optat Tatiana Onilov, *Generalul Pavel Kiseleff, Principatele Române și Regulamentele Organice: (1829-1834)*, Cluj-Napoca/Gatineau, Editura Argonaut/Symphologic Publishing, 2020, p. 91, și Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești privitoare la orașul București și împrejurimile sale*

informațiilor cuprinse în *Descrierile statistice ale Principatelor Valahiei și Moldovei*, a amintit descrierea tuturor monumentelor istorice din Valahia Mică și Țara Românească⁴⁰, tabelele statistice din 1830-1831, un tabel statistic general pentru Țara Românească din 1833, tabelele din 1834 pentru fiecare ținut, planurile orașelor București, Iași, Galați, Craiova, Brăila, hărți ale Moldovei și Țării Românești, printre care cea din 1830 cu date despre bogățiile subsolului⁴¹.

Alte deplasări la Moscova au avut loc în 1964 (Gheorghe Ungureanu și Gheorghe Dăscălescu), 1966 (Sava Iancovici) și 1968 (Augustin Z. N. Pop)⁴². În 1966 și 1968 în URSS s-au aflat și Gh. Dăscălescu, C. Gonciariu și M. Mitu⁴³. În aceste două deplasări din fondul 438 au fost microfilmate trei dosare⁴⁴. Așa cum am semnalat mai sus, de la RGVIA sunt și cele două planuri ale capitalei Moldovei copiate pentru arhivele ieșene, dar care se află în fondul 846⁴⁵. În același fond 846 se păstrează un raport și o hartă din 1877 fotocopyate pentru arhivele române⁴⁶.

Cercetările la RGVIA au continuat în anii '70. Dintr-un raport, privind deplasarea din 1977, redactat de Gabriela Mărășoiu⁴⁷ și Maria Soveja, aflăm că au fost cercetate documente din colecția Arhivei Militar-Științifice pentru perioada 1780-1878, inclusiv privitoare la războiul din 1877-1878. Un alt corp de documente se referea la anii 1910-1917, cu câteva informații despre Primul Război Mondial⁴⁸.

(1828, 1830, 1849-1850), în HU, tomul XXIX, 2021, p. 242. Ioan C. Filitti, *Principatele române de la 1828 la 1834. Ocupația rusească și Regulamentul Organic*, București, [1934], p. 51, a notat data de 12 noiembrie. În fapt, Kiseliiov a ajuns la București în 11 noiembrie, iar la data de 15 a intrat în deplinătatea atribuțiilor sale (A. P. Zabloțki-Deseatovski, *Граф П. Д. Киселев*, p. 324). Pavel Dmitrievici însuși susținea că a ocărmit Moldova și Valahia în perioada 15 noiembrie 1829 – 1 ianuarie 1834 (vezi raportul său publicat în *ibidem*, tom IV, *Приложения к 1, 2 и 3 томам*, Sankt-Petersburg, 1882, p. 119-145, nr. 39). În 9 ianuarie 1834, Pavel Dmitrievici a plecat din București la Iași, iar la 11 aprilie și-a continuat drumul peste Prut (*ibidem*, tom I, p. 420-421).

⁴⁰ Descrierea din d. 94 a fost microfilmată de partea română; vezi ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 12. Documentul a fost ulterior publicat; vezi Paul Cernovodeanu, Alvina Lazea, *Monumente istorice din Oltenia și Muntenia vizitate de generalul Kiselev la 1832 (I), și cit., (II)*, în SCIA, seria Artă plastică, tomul 20, nr. 1 și nr. 2, 1973, p. 169-178 și p. 337-347. Documentul nu se află în fondul 438, op. 94, așa cum au semnalat cei care l-au publicat (*ibidem*, p. 169), ci în dosarul 94. Fondul 438 are un singur opis, 1. Fără semnalarea cotei, la Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 38.

⁴¹ Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 35-40.

⁴² ANIC, *Inventar nr. 1022. Colecția Microfilme Rusia*, p. 1 (dosarele microfilmate atunci apar la p. 90-103 din inventar, rolele 4-6).

⁴³ Idem, *Inventar nr. 1095*, p. 1.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 215-216 (rola 47), nr. 63, 442 și 659.

⁴⁵ AN-Iași, *Planuri și hărți*, nr. 1131-1132.

⁴⁶ RGVIA, fondul 846, op. 16, p. I, d. 7828, f. 20-21; p. II, d. 7834, f. 21 (date preluate de la Ion Paraschiv, *Documente privitoare...*, p. 164, notele 5-6).

⁴⁷ Gabriela Mărășoiu a fost la Moscova și în 1976 (ANIC, *Colecția Microfilme URSS. Inventar nr. 2215*, p. 1, dar a cercetat documente de la GARF, pe atunci Arhiva Centrală de Stat a Revoluției din Octombrie).

⁴⁸ Gabriela Mărășoiu, Maria Soveja, *Cercetări în arhivele de peste hotare. URSS*, în RA, anul LV, vol. XL, nr. 4, 1978, p. 463.

În anii care au urmat și până în 1989, partea română a continuat să trimită delegați în URSS pentru depistarea și microfilmarea unor documente păstrate în arhive. Printre aceste arhive, din câte știm, nu s-a aflat și RGVA⁴⁹.

În perioada sovietică, și istoricii de peste Prut s-au deplasat de nenumărate ori la Moscova și Leningrad. N. A. Mohov, E. M. Russev, P. G. Dmitriev, D. M. Dragnev și P. V. Sovietov au atras atenția asupra faptului că la RGVA

[...] există o colecție importantă de câteva sute de copii după cele mai prețioase documente vechi muntenesti [...]. O parte importantă a documentelor din acest fond nu este publicată. Marea lor valoare constă în faptul că toate documentele legate de crearea noii legislații [Regulamentul Organic – n.n.] sânt strânse pe diferitele instituții de drept (penal, civil, material, ereditar, familial, contractual de stat etc.), și cuprinde în acest fel un complex important de laturi diferite ale istoriei social-economice a Țării Românești în secolele XIV-XVIII⁵⁰.

Noi am depistat semnătura lui D. M. Dragnev în fișele câtorva dosare ale fondului 438, fapt care certifică aflarea sa în sala de studiu a arhivei și în cursul anului 1976⁵¹ (au existat, cel mai probabil, și alte deplasări).

Potrivit lui Octavian Dascăl, până în 1989, din spațiul sovietic au fost aduse copiile a 33.500 de documente

[...] din fragmentele de fonduri și colecții românești reținute de URSS, reflectând cu precădere istoria Partidului Comunist Român din vremea ilegalității și păstrate în arhiva Internațională a III-a Comuniste (KOMINTERN) din custodia Institutului Marxism-Leninismului de pe lângă CC al PCUS: Arhiva Centrală de Partid⁵².

Aici, din câte se pare, sunt incluse și documentele privitoare la istoria românilor create de partea rusă și microfilmate de delegații români.

Microfilmele și fotocopiile obținute în perioada comunistă nu sunt însă de mare folos pentru cercetătorul interesat de planuri și hărți. Prin microfilmare, imaginea originală se micșorează semnificativ, ceea ce duce la pierderea clarității

⁴⁹ Iar în literatura de specialitate continuau să apară informații despre importanța arhivei; vezi Alexandru Andronic, *Din istoricul relațiilor româno-ruse la începutul secolului XIX*, în *România în istoria universală*, vol. III₁, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1988, p. 448, nota 3.

⁵⁰ N. A. Mohov, E. M. Russev, P. G. Dmitriev, D. M. Dragnev și P. V. Sovietov, *Documente din arhivele sovietice privitoare la istoria medievală a Moldovei și Țării Românești*, în SRdI, anul XII, nr. 3, 1959, p. 143.

⁵¹ Vezi fișele dosarelor 582, 589.

⁵² Octavian Dascăl, *Ceterum censeo... Relațiile arhivistice ruso-române în perioada 1990-2014*, în RA, XCII, nr. 1-2, 2015, p. 76. Pentru discuții referitoare la relațiile dintre cele două părți, rusă și română, în chestiunea documentelor de arhivă, vezi și idem, *Demersurile Arhivelor Naționale ale României pentru cercetarea și recuperarea unor fonduri de documente românești din arhivele Federației Ruse (1992-2004)*, în RA, LXXXVI, nr. 1, 2009, p. 28-52; idem, *Incursiunea ucraineană: Arhiva Centrală de Stat Istorică a RSS Ucrainene din Kiev (1968). România în arhivele Liovului (1969)*, în loc. cit., XCVI, nr. 1-2, 2019, p. 13-29.

sursei. Deosebit de importante în cartografie sunt și culorile, care indică anumite situații pe teren, în timp ce microfilmul reproduce imaginea în alb-negru și nu permite cercetătorului o analiză precisă⁵³. În ceea ce privește manuscrisele, nu de puține ori, acestea sunt greu de citit chiar folosind originalul (urmare a scriiturii, ștersăturilor, cernelii șterse etc.), încât copia pe microfilm poate fi imposibil de folosit.

După 1989, partea română a mai trimis delegații în Rusia, dar nu cunoaștem nicio informație despre prezența membrilor acestora la Arhiva Militar-Istorică. Este perioada în care instituțiile statului și delegațiile ajunse prin Rusia cu sprijinul acestora au făcut cu mult mai puțin decât predecesorii lor pe tărâmul căutărilor unor mărturii istorice despre români în arhivele rusești⁵⁴.

Inițiatiile private au fost cu mult mai rodnice. Primele deplasări particulare au fost cele ale istoricului și diplomatului Victor Țvircun, care s-a aflat la Moscova și în anii '80 ai secolului al XX-lea, dar și după destrămarea URSS. Într-o contribuție publicată la Chișinău, Victor Țvircun face câteva afirmații privitoare la investigațiile în arhivele străine, care reflectă și astăzi un adevăr:

Cu părere de rău, până la desființarea URSS și nici acum, când am obținut independență și suveranitate [cu referire la Republica Moldova – n.n.], n-am creat un centru științific specializat, n-am elaborat un program complex de cercetare a numeroaselor documente din fondurile arhivelor centrale din Moscova, Sankt-Petersburg, Kiev, Lvov, Nejin etc. privind istoria națională. Drept exemplu demn de urmat poate servi cel al Armeniei, unde, începând cu anii '60, au fost organizate expediții arhivistice, care au cercetat minuțios arhivele vechi ale Rusiei în căutarea oricărei informații vizând istoria poporului armean [...].

În Republica Moldova asemenea lucru nu s-a efectuat, iar puținul ce-l avem se datorează muncii asidue a unor istorici-entuziaști, care n-au avut nici un sprijin material din partea statului⁵⁵.

⁵³ A se vedea, bunăoară, câteva dintre planurile orașului București publicate după microfilm de Andrei Pănoiu, *Evoluția orașului București*, București, Editura Fundația Arhitect Design, 2011, p. 34, 41, 44-46.

⁵⁴ Este drept că, în anii anteriori Revoluției din 1989, legăturile României comuniste cu Moscova erau de altă natură și deplasările istoricilor români au primit un sprijin consistent din partea statului. Cu toate acestea, chiar până spre 2004, deplasările în Rusia au fost posibile și chiar sprijinite de instituțiile statului și forurile academice românești.

⁵⁵ Victor Țvircun, *Opere istorice și materiale epistolare ale lui Dimitrie Cantemir din Arhiva Istorico-Militară de Stat a Rusiei (or. Moscova)*, în „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2, 1999, p. 75. Trebuie spus că lipsa resurselor financiare (situație care se explică și prin neimplikarea instituțiilor academice și de stat) reprezintă un impediment serios în calea publicării unor documente păstrate în arhivele rusești, așa cum este semnalat și în *Documente privitoare la istoria Țării Moldovei în perioada Războiului ruso-turc. August 1808 – iunie 1809*, volum întocmit de Demir Dragnev, Larisa Svetlicinai, Teodor Candu, Tudor Ciobanu, București/Brăila, Editura Academiei Române/Editura Istros, 2017, p. 9: „Tomul nu cuprinde și actele referitoare la situația internă a Moldovei din perioada anilor 1808-1809 ce se păstrează în Arhiva de Stat de Acte Vechi a Rusiei [...] și în Arhiva Istorico-militară de Stat a Rusiei [...] din cauza lipsei resurselor financiare pentru efectuarea unor stagii de documentare”.

La Arhiva Militar-Istorică, Victor Țvircun a văzut câteva dosare păstrate în fondul 438 și, ulterior, a publicat un prospect al cetății Brăila din același fond⁵⁶. Și Valeriu Mutruc s-a aflat în sala de studiu a Arhivei Militar-Istorice. A și folosit câteva materiale de la această arhivă într-o lucrare de referință despre Basarabia în primele decenii de stăpânire rusească⁵⁷. O mulțime de surse cartografice din fondurile aceleiași arhive au fost publicate de Mariana Șlapac. Ca urmare, de-a lungul câtorva decenii, istoriografia română s-a îmbogățit cu volume și studii temeinice referitoare la cartografia istorică și fortificațiile noastre⁵⁸.

⁵⁶ Victor Țvircun, *Opere istorice*, p. 77-78, d. 58, 133-135, 215, dar și d. 25 din fondul VUA, partea 18; idem, *Toma Cantacuzino – ostaș și demnitar. Istoria vieții în scrisori și documente*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2016, p. 281 (fără indicarea cotei prospectului Brăilei și fără niciun comentariu!). În aceeași lucrare, Țvircun a folosit și fondul 2, op. 13, d. 2, fondul 456, op. 1, d. 13, fondul 846, op. 16, d. 25, 1526. Vezi și idem, *Сопратник Петра Великого. История жизни и деятельности Тома Кантакузидо в письмах и документах*, Sankt-Petersburg, Nestor Istoria, 2015, unde la ilustrații apare și prospectul Brăilei (iarăși fără comentarii și cotă arhivistică).

⁵⁷ Valeriu Mutruc, *În așteptarea reformelor: viața agrară a Basarabiei în primele decenii ale stăpânirii imperiale ruse*, ediție îngrijită și prefată de Flavius Solomon, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2019, p. 12, 203, fondurile VUA, 404, 414.

⁵⁸ Citez aici câteva dintre lucrările Mariane Șlapac: *Cetatea Albă. Studiu de arhitectură medievală militară*, Chișinău, Editura Arc, 1998, cu trimitere la fondul 349, op. 3, t. 3, nr. 242-344, fondul 846, op. 16, d. 2138, 2142, 2574, 2576, 2595, 21607-13, 2381a, pl. XVII, XVIII, și publicarea câtorva planuri și desene; *Cetăți medievale din Moldova. Mijlocul secolului al XIV-lea – mijlocul secolului al XVI-lea*, Chișinău, Editura Arc, 2004, citând fondul 846, op. 16, d. 2136, fondul 465, op. 1, d. 9, 18, 21, 23, 29, 30, 28, fondul VUA, d. 2121, 2114, 2115-2124, 2577-2583, 21607, 21683-21690, 2137, 2142, 2381a, pl. XXI, 2067, 2436, 2598, 2998, 4489, 22020-22023, 22362, 22734-22761, 2477-2482, 2598-2603, fondul VUA, op. 3, 4633, f. 1, fondul 349, op. 3, t. 3, 4579, d. 3, 248-250, 305, 4562-4763, 4677, op. 13, 10010-10017, 10068-10069, 10139, 10150, 10155, 10559, op. 17, d. 2291, 2280-2539, op. 38, d. 1740, 1741, 1742, op. 41, d. 6318, 6335, 6338, 6342, 6368, 6402-6, 6415, 6418, 6426, 6429, 6460, 6475, 6488, 6493, 6504, 6519, 6526, 6543; *Arta urbanismului*, de interes pentru noi fiind mai ales planul Iașilor din 1789 (p. 79, fig. 2.18, care se păstrează în fondul 846); *André-Joseph Lafitte-Clavé, constructor de fortificații*, în „Arta”, seria Arte vizuale, Arte plastice, arhitectură, s.n., vol. I (XXII), nr. 1, 2013, p. 29-36; un prospect al cetății Ismail din 1772, fondul 846, op. 16, d. 2289; *François Paul Sainte de Wollant, constructor de fortificații*, în „Arta”, seria Arte vizuale, Arte plastice, arhitectură, s.n., vol. XXIV, nr. 1, 2015, p. 36-45, cu trimitere la fondul 3, d. 3481, 3510, fondul 846, op. 16, d. 22755, 66198, 66277; *Date noi privind cetatea bastionară de lângă Chișinău*, în vol. *Identitățile Chișinăului*, ediția a II-a, coord. Sergiu Musteață și Alexandru Corduneanu, Chișinău, Editura Arc, 2015, p. 56-61, cu trimitere la fondul 418, op. 1, d. 696, 2532, 2561, 2575; *Fortificațiile bastionare de la Soroca (sec. XVII-XVIII)*, în vol. *Cetatea Soroca – istorie, memorie și tradiții seculare*, coord. Sergiu Musteață, Chișinău, Editura Arc, 2015, p. 122-129, cu trimitere la fondul 349, op. 38, d. 1740-1741, fondul 465, op. 1, d. 1, fondul 846, op. 16, d. 22603; *Planul topografic inedit al Bucureștilor, din 1772*, în HU, tomul XXIV, 2016, p. 245-256, plan păstrat în fondul 846, op. 16, d. 2294; și cu trimitere la planul din fondul 438, d. 436; *Cele mai vechi planuri topografice ale orașului Roman*, în HU, tomul XXV, 2017, p. 133-140 (planuri din fondul 846, op. 16, d. 2225, f. 1-2, și trimitere la fondul VUA (același 846), d. 1866, f. 277^v-278^v); *Planurile topografice ale orașului Ismail de la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în vol. *Studii de istorie a orașelor: în onoare Paul Niedermaier*, coord. Vasile Ciobanu, Dan Dumitru Iacob, București/Brăila, Editura Academiei Române/Editura Istros, 2017, p. 384-398, referințe și publicație din fondul 349, op. 13, d. 10010-10012, 10017, fondul 418, op. 1, 28, 30, d. 698, 701, fondul 465, op. 1, d. 30, f. 1,

Doar prin cele trei nume invocate – Țvircun, Mutruc și Șlapac –, îi putem asigura pe colegii de la Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române că activitatea lor la RGVIA nu a fost nicicum „the first Romanian private initiative (that is non-ministerial, and not at national level)”⁵⁹.

În septembrie 2008, în cadrul unui stagiu de cercetare desfășurat la Moscova, Daniela Deteșan a ajuns și la RGVIA, unde a cercetat două fonduri, 480 și 846⁶⁰. Trimiterile arhivistice făcute de cercetătoarea din Cluj sunt însă inexacte (cu o singură excepție, dosarul 5351). Coroborând informația din studiul Danielei Deteșan cu opisul 16 al fondului 846, am identificat și restul dosarelor⁶¹. Tot în 2008, la Moscova s-a aflat și Flavius Solomon, cercetător la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” al Academiei Române.

fondul 846, op. 16, d. 2136, 2289, 2381, f. 51, fondul VUA, d. 1866, f. 277^v-278^v, d. 2609; *Topografia urbană a orașului Brăila în lumina unor surse cartografice inedite de la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în HU, tomul XXVII, 2019, p. 179-194, cu planuri și un prospect al Brăilei, un plan al cetății Bender și unul al cetății Ismail din fondul 846, op. 16, d. 2058, 2127, f. 2-3, 2289, 2381a, f. 47/pl. XX; *Din nou despre citadela Cetății Albe*, în *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare*, vol. I, coord. Victor Ghilaș, Adrian Dolghi, Chișinău, Editura Institutului Patrimoniului Cultural, 2020, p. 104-112, cu un plan al cetății Tulcea (fondul 438, op. 1, d. 502); *Castelologia comparată. Arhitectura de apărare a Țării Moldovei între Occident și Orient*, Chișinău, Editura Arc, 2020, unde se publică și prospectul Brăilei din dosarul 425 al fondului 438 (fără a cita cota arhivistică, cu trimitere la V. Țvircun), fondul 347, op. 17, d. 2281, 2283, 2286, f. 1, 2291, 2293, f. 1, fondul 349, op. 13, d. 1119; se citează și fondul 39, deși credem că a intervenit o greșeală de tehnoredactare, fiind același 349, op. 41, d. 6404; fondul 418, op. 1, d. 698, fondul 438, op. 1, d. 502, fondul 486, op. 3, d. 4633, f. 1, fondul 846, op. 16, 2127, f. 3, 2219, 2227 (aici un plan al Giurgiului, care la p. 344 se citează greșit cu nr. dosar 2221), 2229, f. 1, 4, 2381a, f. 48 (pl. XXI), f. 50, 2427, f. 51, 2602, f. 1, 21608, fondul VUA, op. 17, d. 2202, 2283; *Date noi referitoare la cetatea Chilia*, în „Arta”, seria Arte vizuale, Arte plastice, arhitectură, s.n., vol. XXX, nr. 1, 2021, p. 5-11; se citează fondurile 349, op. 17, d. 2531, 846, op. 16, d. 22022, 438, op. 1, d. 502, *Elementele componente ale cetății de zid a Chilieii*, în „Arta”, seria Arte vizuale, Arte plastice, arhitectură, s.n., vol. XXXI, nr. 1, 2022, p. 5-14, cu trimitere la RGVIA – „AMIRM” în textul citat –, fondul 349, op. 17, d. 2285-2286, 2291 și op. 41, d. 6404 și publicarea unui plan topografic și alt plan cu fațade și profiluri (cota primului am reușit să o identificăm, anume fondul 349, op. 41, d. 6404; *Dimensiunile urbanistice ale Chilieii medievale*, în vol. *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare*, coord. Violeta Tipa, Chișinău, Editura Notograf Prim, 2023, p. 60-67, fondul 349, op. 17, d. 2283, 2291, 2295, 2311, f. 1, fondul 846, op. 16, d. 2601, 22021. Remarcăm aici faptul că publicarea unor desene, planuri, schițe și altele asemenea fără a fi însoțite de notații clare privind cotele arhivistice complică mult munca celor care încearcă să înțeleagă din ce fonduri provin documentele.

⁵⁹ Ela Cosma, *Unknown Sources*, p. 374.

⁶⁰ Daniela Deteșan, *Generalul Alexander Nicolaevici von Lüders și campania rusă din Transilvania (1849) în Arhiva Militară Istorică din Moscova*, în vol. *Biografii pașoptiste (3). Culegere de studii*, coord. Gelu Neamțu și Ela Cosma, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2011, p. 319-325.

⁶¹ Este vorba de RGVIA, fondul 846, op. 16, d. 5332, 5336-5337, 5340-5342, 5344-5345, 5349-5356, 5358, 5360-5361, 5364, 5370, 5372-5375, 5377-5378, 5383, 5385-5387. Dosarele despre care cercetătoarea spune că sunt în microfilm, căci așa le-a primit la sala de studiu, sunt păstrate și în original. Cititorul poate identifica aceste dosare, cu scurte titluri și fără alte date, în opisul lui M. O. Bender, *Каталог Военно-ученого архива*, tom I, dep. I-II, partea I, p. 461-466. Celălalt fond menționat de Daniela Deteșan, 480, conține doar 28 de unități arhivistice.

Informațiile adunate atunci la arhiva moscovită și importanța surselor identificate au pus temeliile unui proiect de cercetare, în cuprinsul câtorva ani fiind publicate documente privitoare la Transilvania anilor 1848-1850. Pentru depistarea unor surse noi și copierea lor în vederea publicării, la RG VIA au ajuns Angela Sfîkalin-Colin, Ela Cosma, Daniela Deteșan, Tatiana Onilov, Ramona Preja (mai-iunie 2012), Ion și Tatiana Varta (iulie 2012), Angela Sfîkalin-Colin (iarăși, în octombrie 2012 și în 2013-2016) și Aleksandr Sfîkalin (în 2016-2017)⁶². Din șirul de documente publicate, doar unul se află în fondul 438⁶³. Important lucru, în contribuțiile cercetătorilor coordonați de Ela Cosma s-a atras atenția asupra altor dosare de interes istoriei noastre, printre care apar și câteva din fondul pe care-l prezentăm cititorului⁶⁴.

În același timp, Ela Cosma s-a plâns, în diferite publicații, de marea nevoie și marele necaz al cercetării la Arhiva Militar-Istorică⁶⁵. Asigur cititorul și pe cei care, poate, se vor încumeta să ajungă la Moscova că studiul în sala arhivei nu este deloc dificil. Îndemnăm însă și la studierea limbii ruse, căci altfel ar putea să audă un binemeritat „*Poșeol, davai!*”.

Cât despre cercetările noastre la Arhiva Militar-Istorică, acestea au o *Predoslovie*. Profesorul Laurențiu Rădvan de la Universitatea din Iași știa despre planurile rusești ale unor orașe românești, căci cercetase fotocopiile și microfilmele lor. Ulterior, am identificat într-un album, tipărit în 1866, un plan numit *Proiectul fortificării orașului Iași în campania anului 1739*⁶⁶. O sursă cartografică prelucrată de autorul albumului după un plan original, despre care nu știam dacă s-a păstrat sau nu în arhivele rusești. În același album se află și planul fortificației Sfântul Ioan, construită de ruși la malul Prutului în același an, 1739⁶⁷. Forma prelucrată a planului Iașilor din 1739 a fost publicată într-o revistă românească în 2017⁶⁸. Și

⁶² Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară țaristă în Țările Române la 1848-1850. Documente militare*, vol. III, Komarov & Nepokoicițchi: Jurnal de campanie, Cluj-Napoca/Gatineau, Editura Argonaut/Symphologic Publishing, 2017, p. 21.

⁶³ De la RG VIA, fondul 219, op. 540/1, d. 861 (numărul fondului este citat greșit, căci fondul 219 are un singur opis și doar 16 unități arhivistice), fondul 438, op. 1, d. 53, fondul 846, op. 16, d. 535 (cotă citată greșit, căci în acest dosar se păstrează documente din 1814; autorii se referă, în fapt și cel mai probabil, la d. 5335), 5332, 5333, 5349, 5351, 5357 (Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară*, vol. III, p. 22-23); și au copiat fără să publice: fondul 846, op. 16, d. 17605 (*ibidem*, p. 27).

⁶⁴ RG VIA, fondul 428, op. 1, d. 1087, fondul 438, op. 1, d. 51, 52, 357-358, 444, 496, 517-519, 648-650, 655, 659, fondul 846, op. 16, d. 5117, 5122, 5340-5341 și trimiteri la inventarele fondurilor 38, 480, 2332, 2335, 7552, 13023, 14014, 14016, 15481, 15716; vezi Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară*, vol. III, p. 27-29.

⁶⁵ Vezi Ela Cosma, *Unknown Sources*, p. 373-374; idem et al. (eds.), *The Tsarist military campaign in the Romanian lands in 1848-1850. Komarov and Nepokoitchitski's campaign diary*, Cluj-Napoca/Gatineau, Argonaut Publishing/Symphologic Publishing, 2022, p. 44.

⁶⁶ F. F. Laskovski, *Карты, планы и чертежи к III части материалов для истории инженерного искусства в России*, Sankt-Petersburg, 1866, p. (fila) 50.

⁶⁷ *Ibidem*, p. (fila) 49, fig. 1.

⁶⁸ Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Din urmările ocupației ruse în Moldova (1739): cel mai vechi plan al Iașilor*, în SMIM, vol. XXXV, 2017, p. 195-218.

de aici s-a conturat tot interesul nostru pentru materialul cartografic păstrat la Arhiva Militar-Istorică.

În perioada 16 aprilie – 16 iunie 2018, am făcut prima deplasare la Moscova, cu susținerea financiară (bursă) din partea Institutului German de Istorie⁶⁹. Atunci eram interesați de documente vechi referitoare la relațiile dintre Țara Moldovei și Marele Cnezat al Moscovei/Împărăția Moscovei, care se păstrează în fondurile Arhivei Actelor Vechi. La îndrumarea profesorului Laurențiu Rădvan, am ajuns și la RG VIA, cu scopul identificării originalelor planurilor orașului Iași, unele dintre ele, așa cum am semnalat în rândurile de mai sus, cunoscute după microfilm și fotocopii. Atunci, am răsfoit inventarul fondului 438 și am constatat necesitatea reproducerii și publicării tuturor surselor cartografice incluse în acesta (câteva sute). Cercetarea a fost continuată în deplasarea din 16 iunie – 10 iulie 2019, când am identificat alte documente de interes istoriei naționale și în fondurile 846, 460 și 464. În fondul 846 am găsit forma primară a planului fortificării Iașilor, din 1739, cu o legendă în limba rusă⁷⁰.

În toamna anului 2019, am fost admis la Institutul Istórico-Arhivistic din Moscova (parte a Universității Umanistice de Stat). Noul statut de masterand al unei universități de stat a făcut posibilă aflarea noastră în Rusia pentru o perioadă de timp îndelungată, ceea ce ne-a permis cercetarea altor fonduri, mai ales fondul 349, op. 51, care a încununat munca depusă la RG VIA. Fondul 349, *Direcția tehnico-militară principală*, însumează 113.633 de unități de păstrare, inventariate în 52 de inventare. În inventarul 51 am descoperit câteva sute de surse cartografice privitoare la spațiul românesc. Printre acestea se află planul fortificării din 1739, cu o legendă în limba germană, semnat chiar de Burkhard Christoph von Münnich, cel care a condus campania militară din Moldova⁷¹, și planul orașului Iași, din același an, 1739⁷². Peste 100 din sursele descoperite au fost copiate și, în parte, publicate⁷³. În perioada 10 februarie – 10 martie 2020

⁶⁹ Despre această deplasare, vezi și Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare științifică la Moscova (I)*, în RI, tomul XXIX, nr. 3-4, 2018, p. 377-381.

⁷⁰ RG VIA, fondul 846, op. 16, d. 1613. Despre cea de-a doua deplasare am relatat în Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare științifică la Moscova (II). 16 iunie – 10 iulie 2019*, în RI, tomul XXIX, nr. 3-4, 2018, p. 381-389.

⁷¹ RG VIA, fondul 349, op. 51, d. 37.

⁷² *Ibidem*, d. 36.

⁷³ Studii publicate în colaborare: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite: Planul Harting și planul general al Bucureștilor și împrejurimilor (1807-1812)*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXV, 2019, p. 451-478; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele de la Moscova: planuri necunoscute ale orașului Iași*, în HU, tomul XXVII, 2019, p. 195-223; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *1807, un an și trei planuri pentru Iași: al orașului, al Curții și al Palatului domnesc*, în AIIX, tomul LVI, 2019, p. 247-273; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Cum arăta Curtea domnească din Iași? Informații inedite din surse cartografice*, în SMIM, vol. XXXVII, 2019, p. 195-234; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 227-284; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului Lăzăreni (Iași) și surprizele sale: reședința contelui Rumeanțev și schitul de la Stânca Jijiei*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVIII, 2022, p. 303-319; Laurențiu Rădvan, Mihai

am primit a doua bursă de la Institutul German de Istorie din Moscova, fapt care a înlesnit continuarea investigațiilor. Ulterior, au existat unele sincope în căutările noastre, în contextul pandemiei și al imposibilității revenirii în Rusia în intervalul toamna lui 2020 – începutul verii anului 2021. În iunie 2021, am absolvit studiile la Institutul Istórico-Arhivistic.

În primăvara anului 2021, a început derularea proiectului „Planuri de orașe din Principatele Române în arhivele europene: noi interpretări și impact asupra

Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute ale Craiovei din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea – jumătatea secolului al XIX-lea*, în HU, tomul XXXI, 2023, p. 219-239; Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *The Ottoman Fortress from Hârșova in Recently Discovered Russian Cartographic Sources (18th century)*, în „Peuce”, s.n., XIX, 2021, p. 261-300; Dan Dumitru Iacob, Mihai Anatolii Ciobanu, *Un plan militar rusesc al orașului Roman și al împrejurimilor sale din 1770*, în HU, tomul XXX, 2022, p. 227-254; Mihai Anatolii Ciobanu, Ionel Cîndea, *O sursă cartografică pentru Brăila anului 1828 – planul Petuhov*, în HU, tomul XXXI, 2023, p. 291-301; Aurel-Daniel Stănică, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri necunoscute ale orașului Kustendje (Constanța)*, în AnD, anul V, seria a III-a, 2023, p. 5-25.

Studii de singur autor: Mihai Anatolii Ciobanu, *Un plan rusesc al cătunului Ștefănești*, în AIIX, tomul LVIII, 2021, p. 563-568; *Două planuri rusești ale ansamblului Episcopiei Buzăului*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVIII, 2022, p. 287-301; *Două planuri rusești pentru Râmnicu Sărat – al orașului și al ansamblului ctitoriei brâncovenești*, în AIIX, tomul LX, 2023, p. 93-106. În această contribuție, ne-a scăpat din vedere și lucrarea colegului Gheorghe Lazăr, *Despre averile mănăstirilor din Țara Românească (secolul al XVIII-lea). Cazul mănăstirii de la Râmnicu Sărat*, în vol. *Orașul și biserica. Patrimoniul, oamenii, activități: (secolele XV-XIX)*, ed. Laurențiu Rădvan, Iași, 2019, p. 129-181, cu date despre istoric și avere. Nu în ultimul rând, la sfârșitul studiului, acolo unde am notat pe larg denumirile surselor și am înserat imaginile lor, erau scrise, imediat după titluri, și cotele corespunzătoare. Regretabil, dar în timpul procesului de machetare și publicare, o cotă a fost ștersă, iar alta s-a deplasat în pagină.

Planurile descoperite la Moscova au fost incluse și în volume: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași în arhive străine*; Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele cetății Hârșova în arhive străine*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2021; Mihai Anatolii Ciobanu, *Giurgiu în cartografia istorică a marilor imperii. Epoca războaielor de la 1769 la 1854*, București/Giurgiu, Editura Akakia, 2022, cu o traducere separată în engleză, *Giurgiu in the Historical Cartography of the Great Empires. The Period of Wars from 1769 to 1854*, București/Giurgiu, Editura Akakia, 2022; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București în arhive rusești (1770-1850)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2023 (toate volumele, exceptând Giurgiu, care, așa cum am remarcat, a fost tradus într-un volum separat, sunt bilingve, în română și engleză).

Două planuri păstrate la RGVIA au fost publicate de profesorul Laurențiu Rădvan, *Un plan necunoscut al orașului Târgoviște din 1831*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVII, 2021, p. 265-278; *Planul orașului Botoșani din 1830*, în HU, tomul XXX, 2022, p. 255-277.

În cazul planurilor Brăilei din fondul 438, am semnalat existența lor în contribuția Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei în Arhiva Militar-Istorică din Moscova*, în MSȘIA, seria V, tomul XXXIX, 2015-2020, 2020, p. 248-249. În studiul Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noi planuri ale orașului și cetății Brăilei*, în vol. *Miscellanea Historica et Archaeologica in honorem Professoris Ionel Cîndea septuagenarii*, ed. Costin Croitoru, București/Brăila, Editura Academiei Române/Editura Istros, 2019, p. 363-383, am publicat planuri păstrate la Kiev, dar cu semnalarea unor care fac parte din fondurile 438 și 846. Din alt fond de la RGVIA, anume 349, op. 51, sunt planul Brăilei (d. 412) și desenul cu fațadele unor clădiri și cu profiluri (d. 411), pe care le-am publicat recent, *The Ottoman Brăila after Adrianople – a plan, profiles and facades from 1830*, în „International Journal of Cartography”, 2024, p. 1-30, <https://doi.org/10.1080/23729333.2024.2353918>.

cunoașterii patrimoniului”, condus de prof. Laurențiu Rădvan⁷⁴. Ca parte a proiectului, am continuat investigațiile în arhivă (cu o deplasare în toamna lui 2021) și copierea surselor cartografice. Echipa de cercetare a folosit materialele descoperite la Moscova la redactarea a două lucrări despre Giurgiu (cu planuri și prelucrări ale lor), a *Atlasului istoric al orașului Roman*, a volumului cu planurile rusești ale Bucureștilor⁷⁵ și câteva studii, amintite în notele acestei lucrări.

Începând cu 2018 și până la sfârșitul anului 2021, am avut răgazul necesar cercetării a câtorva sute de dosare păstrate în fondurile: 349, op. 51; 430, op. 1; 438, op. 1; 464, op. 1; 465, op. 1; 466, op. 1; 470, op. 1; 477, op. 1; 485, op. 1; 488, op. 1; 846, op. 16. Astăzi, procesul de valorificare a documentelor păstrate în fondul 438 continuă. Am inițiat publicarea tuturor hărților itinerarelor de marș și a cursurilor râurilor, listelor de boieri, a unor liste cu decorații, însemnări de pe clopote, descrieri militar-statistice și altele asemenea.

Cercetarea la Moscova a fost înlesnită de angajații arhivei, atât cei de la sala de lectură, Depozitul arhivei, cât și din administrație și de la Departamentul de suport informațional. Amintesc sprijinul necondiționat și noblețea lui Mihail Sergheevici Neșkin și Tatianei Iurievna Burmistrova, dar și ajutorul celorlalți trei tineri responsabili de sala de lectură (doi dintre care s-au angajat în anii din urmă, după 2018). Tuturor le sunt pe deplin îndatorat pentru munca depusă și ajutorul acordat de-a lungul anilor. Prezența la arhivă în care trudesce a fost mereu o adevărată bucurie.

Informații succinte despre fond și conținutul dosarelor

Inventarul fondului consacrat României a fost alcătuit de N. M. Nozdrina și Z. M. Novikova, în 1952. Despre cele două angajate ale arhivei nu am aflat alte informații⁷⁶. Documentele incluse în fond au fost preluate din colecția Arhivei Militar-Științifice pe principiul apartenenței lor la istoria românilor. În procesul inventarierii, câteva dosare, care aparțin istoriei vecinilor noștri, bulgari și sârbi, s-au rătăcit printre cele despre români. Cititorul le va observa lesne în această traducere a opusului.

Materialele adunate în opis au fost împărțite în opt capitole și câteva subcapitole: I) **Materiale privitoare la ocârmuirea Principatelor Moldova și Valahia,**

⁷⁴ PlanUrbArch – proiect finanțat de CNCS-UEFISCDI, cod PN-III-P4-ID-PCE-2020-1139. Proiectul s-a încheiat în 2023.

⁷⁵ Mihai Anatolii Ciobanu, *Giurgiu în cartografia istorică*; Bogdan Mateescu, *Giurgiu de la cetate la oraș: epoca modernizării (1830-1860)*, București/Giurgiu, Editura Integral, 2023; *Atlas istoric al orașelor din România*, s.n., Seria A, *Moldova*, vol. III, *Roman*, coord. Dan Dumitru Iacob, Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2022; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*.

⁷⁶ „Cu părere de rău, în arhivă nu s-au păstrat date despre angajații arhivei, N. M. Nozdrina și Z. M. Novikova, care au alcătuit opisul fondului 438, cu excepția unor semnături de serviciu în documentele științifice” (din răspunsul Direcției RGVIA primit prin poșta electronică în 28.08.2024, fapt pentru care le mulțumesc și pe această cale).

subdivizat în a) *Ocârmuirea militară* și b) *Ocârmuirea civilă*; II) **Rapoarte (dări de seamă) primite de la agenții militari și reprezentanții diplomatici ai Rusiei despre starea și personalul armatei române și situația din țară**; III) **Materiale despre istoria Moldovei și Valahiei – României**; IV) **Materiale geografice și militar-topografice** – a) *Hărți și planuri ale Moldovei, Valahiei, României în întregime și a părților ei*; b) *Planuri și descrieri ale orașelor și cetăților Moldovei și Valahiei*; V) **Date statistice și etnografice**; VI) **Date despre căile și mijloacele de comunicație (hărți și descrieri)** – a) *Hărți ale itinerarelor de marș/Marșrute*; VII) **Date hidrografice**; VIII) **Informații despre resursele solului.**

În 1954, opisul a fost completat cu un **Supliment la inventarul fondului 438**, alcătuit de O. E. Korșunova. Despre Korșunova nu cunoaștem alte informații.

Dosarele, în cadrul capitolelor menționate mai sus, au fost organizate, de regulă, cronologic, exceptând planurile orașelor și cetăților, aranjate alfabetic. Documentele datate într-un interval cronologic mare au fost plasate după cele cu datare exactă. Exceptând documentele create în limba rusă, în inventarul original s-a notat și limba întocmirii lor. Scările hărților și planurilor sunt indicate doar atunci când acestea au fost incluse în sursele cartografice.

După 1952, în opis au avut loc un șir de intervenții. În 1954, așa cum am semnalat mai sus, a fost completat cu alte dosare (de la 923 la 991). Completări și corecturi au avut loc și în 1956, 1959, 1978, 1982, 1990, 1991, 1993 și 2006. Conform ultimei actualizări, din 2006, în opis sunt inventariate 988 (nouă sute optzeci și opt) de dosare, numerotate de la 1 la 995. O parte dintre dosarele incluse inițial în opis au fost reinventariate în Catalogul VUA (11, 45, 48, 77, 91, 129, 130, 374), în timp ce dosarul 10a a fost scos din opis în 1982 și reintrodus în 1990.

O mulțime de documente păstrate în fondul cercetat au fost create de administrația rusă în perioada 1828-1834, altele de militarii ruși când au cercetat teritoriile Moldovei și Țării Românești. Cele mai multe dosare conțin surse cartografice, hărți, planuri de orașe și mănăstiri, hărți ale unor itinerare de marș, hărți ale cursurilor râurilor.

În câteva dosare se păstrează liste ale boierilor Moldovei și Țării Românești. Într-o asemenea listă, redactată în ianuarie 1830, găsim scurte caracterizări ale membrilor elitei politice din Moldova. Spre pildă, despre Constantin Catargi se spune că era „priceput în treburile juridice, dar judecător părtinitor. În vârstă și împovărat de datorii [...]” (d. 79). La 20 februarie 1834, au fost întocmite două liste cu numele boierilor și ale înaltelor fețe bisericești care primiseră ordine rusești. Lui Constantin Sturza i-au fost acordate ordinele Sfânta Ana clasa II și Sfântul Vladimir clasa IV (d. 122), iar lui Alexandru Filipescu ordinele Sfântul Vladimir clasa III și Sfânta Ana clasa II cu diamante (d. 123)⁷⁷.

⁷⁷ O altă listă a fost întocmită de Liprandi, anterior începerii războiului din 1828-1829, care a furnizat și informații diverse despre principate; vezi Marcel Suveică, *Starea de spirit a boierilor din principatele române în ajunul războiului rus-turc din 1828-1829. Date din arhivele rusești*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul XLII-XLIII, 1996-1997, p. 15-17.

Avem și câteva dosare cu informații despre orașele României, precum Buzău, Râmnicu Sărat, Târgoviște, Caracal, Târgu Jiu, Râmnicu Vâlcea, Cerneți (d. 221). În dosarul 300, microfilmă parțial în perioada comunistă, se află două planuri ale capitalei Țării Românești, unul urmând planului Kuzmin-Știernskanț, publicat recent, planuri ale împrejurimilor orașelor Iași și București, un plan al cetății Turnu, un plan cu profilurile aceleiași fortificații, un plan al Hârșovei cu împrejurimile sale, un plan al zonei Ruse – Giurgiu și altele.

Planul satelor de pe Jijia (d. 486) este cea mai veche sursă cartografică din fondul 438 pe care apare în detaliu topografia unor sate. În dosarul 254 se află câteva planuri otomane ale Tulcei. Este știut faptul că autorul lor, François Kauffer, inginer-cartograf al autorităților otomane, se afla și în slujba rușilor, cărora le-a trimis inclusiv planuri⁷⁸.

Pentru Slatina, pe lângă o descriere a orașului și a împrejurimilor sale, avem și un plan pictat destul de reușit de Trusov (d. 496). Planul Craiovei (d. 480) este în creion, fără o topografie clară pentru oraș și, prin urmare, lipsit de importanță. Planul Caracalului (d. 479) reprezintă o formă intermediară a planului aceluiași oraș din alt dosar (d. 478). Harta regiunii București – Oltenița – Giurgiu din 1790 (d. 253) este valoroasă pentru spațiul geografic dintre București și Giurgiu, dar nu aduce vreo noutate pentru topografia celor două orașe. În același opis cititorul va găsi și documente despre Brăila, printre care și prospectul cetății publicat de Victor Țvircun, reproduș ulterior în contribuția Marianei Șlapac (d. 425)⁷⁹. Împreună cu Laurențiu Rădvan am publicat o altă formă a aceluiași prospect identificată la Kiev⁸⁰. O a treia variantă a prospectului a rămas nepublicată (d. 426). De altfel, majoritatea planurilor unor cetăți și orașe se păstrează în mai multe exemplare, uneori chiar în fonduri diferite. Un fapt firesc, având în vedere că ofițerii ruși realizau un singur plan în mai multe variante și, uneori, chiar copiau planuri mai vechi, cum s-a întâmplat cu planul Curții Domnești din Iași din veacul al XVIII-lea (d. 924), care a fost copiat în secolul al XIX-lea⁸¹.

Autorii opisului cercetat au datat un plan al Iașilor (d. 525) în anii '20 ai secolului al XIX-lea. Aceeași sursă cartografică a fost plasată cronologic în 1806 de arhiviștii români⁸². În urmă cu câțiva ani, la publicarea sursei, am

⁷⁸ Vezi Mitia Frumin, *Francois Kauffer: at home among strangers, a stranger at home. The fate of a cartographer in foreign service in the age of empires*, în „Восточный архив”, nr. 2 (24), 2011, p. 15-23.

⁷⁹ Mariana Șlapac, *Topografia urbană, passim*.

⁸⁰ Pentru planuri ale Brăilei, inclusiv prospectul acestei cetăți aflate la Kiev, vezi și Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noi planuri*, p. 363-383.

⁸¹ Planul-copie se păstrează tot la RGVA, fondul 349, op. 51, d. 483, *Planul castelului orașului Iași*, ms., color, 1 fol = 10 st., 64 × 47 cm; a fost desenat de Skomorohov (topograf clasa a II-a) și întărit de către șeful *Certejnoi* (Biroului de desen), generalul-maior Piotr Semionovici Kruz. Kruz era șeful Biroului de desen al Departamentului inginerilor în 1830.

⁸² ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 3. Date preluate și de unii cercetători; vezi N. Barbu, Al. Ungureanu (coord.), *Geografia Municipiului Iași*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1987, p. 146.

propus perioada 1828-1833⁸³. O nouă analiză a situației topografice prezente în plan contrazice toate cele trei datări amintite. Pe planul nr. 525 apar oficiul poștal și lăcașurile de cult ale catolicilor și luteranilor din Copou – Păcurari. De o importanță aparte este figurarea în Copou a șanțului de colectare a apei pluviale. Dintre toate cele menționate, pe un alt plan rusec, din 1807, este figurat doar locul oficiului poștal⁸⁴. Așadar, sursa cartografică datată de noi în 1828-1833 a fost întocmită, cu certitudine, după 1807, cel mai probabil în 1812, căci capela catolică, figurată în plan, a fost construită în 1811-1812. Despre lucrările la acest lăcaș se relatează în 7 iulie 1811, pentru ca în ianuarie 1813 acesta să fie finalizat⁸⁵. Datarea în 1812 se susține și prin asemănările evidente ale topografiei Târgușorului Nicolina din cele două planuri, din 1807 și cel în discuție. În planul din 1828 (d. 523) țesutul urban al Târgușorului Nicolina este cu mult mai întins, între timp fiind construite o mulțime de case. Și pâraul Nicolina și-a schimbat albia, în timp ce terenul mlăștinos din șesul Bahluiului, la marginea Dealului Galatei, este ocupat în parte de grădini și o fabrică de cărămizi. Tot în 1828 sunt figurate pentru prima oară Podul de Piatră, zidit peste apa Bahluiului, drumul pe care se cobora de la Mitropolie și se ajungea pe Dealul Galatei, sinagoga din Podul Roș⁸⁶, bisericile lipovenească, Sfântul Nicolae⁸⁷ și Crucea (Ziua Crucii), a cărui edificiu din piatră datează de prin 1815⁸⁸ (oricum, nu exista în 1812).

Nu în ultimul rând, planul din 1812 este important și prin reprezentarea pentru întâia oară a podului peste șanțul de colectare a apei din Copou, numit ulterior Podul Verde⁸⁹. Șanțul a fost săpat după ridicarea planului din 1807, căci nu a fost cartat de ruși atunci, și, prin urmare, și podul peste șanț, vopsit în verde, după moda din Sankt-Petersburg, a fost făcut tot prin 1808-1812.

⁸³ Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele de la Moscova: planuri necunoscute ale orașului Iași*, în HU, tomul XXVII, 2019, p. 215-217, și *Planurile orașului București*, p. 89-91, nr. 14.

⁸⁴ RGVIA, fondul 349, op. 51, d. 323; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 56-66, nr. 10.

⁸⁵ Pr. Alois Moraru, *Înființarea capelei „Sfântul Iosif” și a cimitirului catolic din Iași*, în BI, nr. 3, 2002, p. 108; Silviu Văcaru, *Proprietățile bisericii catolice din Iași (I)*, în BI, nr. 9, 2008, p. 153-167; Dan Dumitru Iacob, *O mare proprietate funciară din Iași a familiei Bogdan după un plan de hotărnicie din 1869*, în IN, s.n., seria a III-a, III, 2021, p. 42; Laurențiu Rădvan, *Spațiul urban și locurile de veci în Iași perioadei premoderne*, în vol. *Istoria ca pasiune. Studii oferite profesorului Alexandru-Florin Platon la împlinirea a 65 de ani*, editori Petronel Zahariuc, Laurențiu Rădvan, Liviu Pilat, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2022, p. 474.

⁸⁶ Este acea „Havără pi Podul Roș, mari, cu locul ei di veci, nația toată epitropă, înființată de 40 ani”; vezi Dan Dumitru Iacob, *Sinagogle din Iași la mijlocul secolului al XIX-lea (aspecte culturale, sociale, arhitectonice și urbanistice)*, în HU, tomul XVII, 2009, p. 154.

⁸⁷ Menționată în plan cu hramul greșit al Sfântului Vasile.

⁸⁸ Și așa s-ar explica de ce apare acest an în sinodicul bisericii. Vezi Laurențiu Rădvan, *Primul târgușor din Moldova: Târgușorul Nicolina*, în vol. *Orașe vechi, orașe noi în spațiul românesc: societate, economie și civilizație urbană în prag de modernitate (sec. XVI – jumătatea sec. XIX)*, editat de idem, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014, p. 145.

⁸⁹ Idem, *Lămuriri finale privind Podul Verde din Iași*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXIII, 2017, p. 327-347.

În același fond se păstrează și lucrarea *Informații despre Moldova și Valahia*, ce datează, din câte se pare, din 1826, redactată în limba franceză, de un autor necunoscut (d. 61). Pentru adunarea unor date despre români, s-a apelat inclusiv la consulii ruși din principate. Astfel a fost întocmită o *Descriere detaliată a Principatelor Moldova și Valahia pentru anii 1827-1833*, alcătuită la cererea Ministerului Afacerilor Străine de consulul rus din București, Matvei Iakovlevici Minciaki, și consulul din Iași, Konstantin Fiodorovici Lelli, și oferită lui Pavel D. Kiseliiov. Descrierea menționată a fost redactată în limbile franceză și rusă (d. 111).

Informațiile unor documente din fondul 438 au fost publicate de ruși în secolul al XIX-lea. O asemenea lucrare de mare valoare documentară este *Descrierea militar-statistică a ținuturilor limitrofe Imperiului Rus. Descrierea militar-statistică a Principatului Moldovei*, editată de Primul Departament al Statului General Major, la Sankt-Petersburg, în 1853 (tipăritură care se păstrează în d. 650), adunând informații culese de ofițerii Statului Major, colonelul Dittmars, în 1828-1830, colonelul von Ruge, subcolonelul Bergheim și căpitanul de Stat Major Hodziko, în 1834 și 1835, informații îndreptate și completate în 1852 de căpitanul de Stat Major Cemerzin⁹⁰. Lucrarea conține, în partea I, date despre amplasarea geografică, hotare, administrație, conducerea statului, împărțirea principatului, finanțe, armată, teritoriu (munți, dealuri, râuri – cu date despre cursurile lor, poduri, vaduri, poduri umblătoare –, lacuri, mlaștini, drumuri – de uscat, drumurile poștelor și drumuri comerciale), iar în partea a II-a despre climă, locuitori (număr, etnii, stare, obiceiuri etc.), industrie, învățământ, descrieri ale orașelor și locurilor importante, cu câteva date despre „cercetări arheologice” și informații referitoare la locuri potrivite adunării trupelor. Publicația din 1853 preia informațiile câtorva dosare din fondul cercetat, dintre care amintim aici *Descrierea militară a Principatelor Moldova și Valahia*, părțile I-V (d. 33-38), și *Descrierea statistică și topografică a Moldovei* (d. 550)⁹¹.

La cele semnalate, adăugăm și *Descrierea statistică a Principatului Valahiei* (d. 544-545), *Descrierea locurilor din Moldova, Valahia și regiunile turcești de peste Dunăre potrivite pe timp de război*, scrisă de căpitanul de Stat Major Petrov (d. 60), devize cu veniturile și cheltuielile principatelor, tabele cu plătitorii de impozite, materiale pentru alcătuirea tabelelor cu finanțele celor două țări, tabele cu importuri și exporturi, o vidomostie a cursului monedelor turcești de aur și argint față de cervonețul olandez (d. 93), o vidomostie a mănăstirilor neînchinat (d. 96), informații despre veniturile mănăstirilor și documentele păstrate în acestea (vezi d. 100, 105-106), însemnări de pe clopote (d. 103-104), o vidomostie a străinilor din Moldova (d. 115), copii de pe actele domnești și boierești privitoare la hotarul Principatului Valahiei pe Dunăre de la Ada Kale la Brăila și hotarul cu Austria (d. 131), materiale referitoare la judecăți (d. 133-136), infor-

⁹⁰ Военно-статистическое обозрение государств и земель, прилежащих к Российской империи. Княжество Молдавия, Sankt-Petersburg, 1853.

⁹¹ Vezi și Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 37-38.

mații despre o nouă împărțire administrativă a Valahiei, copii ale unor acte turcești (d. 146), un tabel al manufacturilor și fabricilor care urmau a fi construite în Țara Românească (d. 144), diplome de judecată privind moșiile boierești, liste ale județelor, ținuturilor, ocoalelor și multe altele.

Fig. 4 (a, b). În depozitul arhivei (© RGVIA).

Majoritatea documentelor acestui opis sunt din perioada 1828-1834, o bună parte din cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, câteva din 1806-1812 și foarte puține de la sfârșitul secolului al XIX-lea – primii 17 ani ai secolului al XX-lea. Din 1917 datează doar două surse: Harta părții de nord-est a României și Harta județului Fălciu.

În încheiere

Credem că inventarul fondului 438 poate fi un instrument de lucru pentru istoricii români. În urmă cu câțiva ani am publicat doar o parte dintre informațiile inventarului, cu câteva date introductive, care în textul de față au fost cu mult completate⁹². Acum am avut prilejul să îndrept și unele toponime, pe care

⁹² Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 293-310.

în 2021 le-am înțeles greșit, precum Ziminița (forma rusească), care în fapt este Zimnicea. De altfel, în cazul toponimelor, identificarea formelor corecte românești a fost extrem de dificilă. Situație cu mult mai complexă în speța unor toponime care astăzi nu mai există în forma lor de odinioară. Ne referim la denumirile unor sate din Dobrogea și la cele câteva din Bulgaria otomană (căci, așa cum am spus, în opis s-au rătăcit și câteva dosare privitoare la istoria vecinilor noștri). Cititorul va observa că unele dintre ele, în pofida tuturor încercărilor noastre, au rămas în forma lor din opisul original. O corectare integrală a toponimiei din acest inventar va fi posibilă doar ca urmare a cercetării tuturor surselor cartografice. Față de textul din 2021, acum am fost mai atenți și la numele unor autori apuseni de hărți, încercând identificarea lor, chiar dacă în opisul original aceștia apar, nu de puține ori, cu nume cu totul trunchiate.

La transliterarea unor nume rusești am urmat regulile lui Vlad Pohilă⁹³, prea puțin folosite în dreapta Prutului (haosul transliterării din rusă fiind vizibil prin majoritatea publicațiilor). Ё (în opisul original apare mereu sub forma e, dar un cunoscător de limbă rusă poate ușor identifica prezența literei lui Karamzin) se transliterează io, ий de la sfârșitul numelor proprii, printr-un singur i etc. Ne-am abătut de la regulile lui Vlad Pohilă doar în cazul semnului moale Ъ, pe care uneori l-am transliterat prin i, mai ales după l și d (ex.: Колодѣков – Kolodikov).

Fig. 5. Documente păstrate în depozitul arhivei (© RGVA).

Din originalul rusec am preluat întocmai unele date tehnice, precum mărimea surselor cartografice, numărul filelor, forma documentelor. S-a intervenit, de multe ori tacit, asupra unor datări, acolo unde cunoștințele ne-au permis să plasăm

⁹³ *Dicționarul ortografic cu elemente de ortoepie și morfologie*, Chișinău, 1990, p. 36-38, 787-788.

sursele în altă cronologie, și am adăugat, acolo unde am crezut necesar, câteva explicații în note. Pentru fiecare dosar am încercat să identificăm și informații despre referințele din alte lucrări, publicarea și reproducerea lor. În aceste note, pentru a nu se încărca inutil textul, facem trimitere doar la paginile lucrărilor citate (fără semnalarea exactă a notelor, atunci când dosarul este citat doar în subsolul paginilor). Dacă documentul a fost publicat, integral sau parțial, atunci nu mai cităm lucrarea și la referințe, ci doar la publicații.

În cuprinsul opusului, cei interesați vor găsi, așa cum am arătat în rândurile de mai sus, un material bogat. Acest material face parte dintr-o serie de „mărturii despre români în arhive rusești”. Avem în gând, cu unele încercări mai vechi, inclusiv cele despre odoare românești păstrate astăzi în muzee rusești, să identificăm, să traducem și să comentăm toate informațiile despre izvoarele privitoare la istoria națională aflate în arhivele Rusiei. Prin urmare, sperăm că acest volum să reprezinte o primă lucrare dintr-un șir lung de astfel de restituiri. Nu în cele din urmă, din câte știm, prin publicarea integrală a unui inventar arhivistic rusesc, deschidem o cale care nu a fost urmată până acum. Prin aceasta, putem completa cu informații mai exacte ceea ce s-a făcut într-un alt volum⁹⁴.

⁹⁴ Virgil Căndea, *Mărturii românești peste hotare. Creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate*, s.n., vol. IV, *Polonia – Rusia*, editori coordonatori Ioana Feodorov și Andrei Timotin, București, Biblioteca Bucureștilor, 2012 (care face parte dintr-o serie de astfel de restituiri).

Amintim aici și câteva volume în care au fost publicate documente păstrate în Rusia, precum *Relațiile istorice dintre popoarele URSS și România în veacurile XV – începutul celui de al XVIII. Documente și materiale în trei volume*, redactori Ia. S. Grosul et al., vol. I-III, Moscova, Nauka, 1965, 1968, 1970; Hurmuzaki – Oțetea, *Documente privind Istoria României*, vol. I, *Rapoarte consulare ruse (1770-1796). Din „Arhiva Politică Externă a Rusiei”*, Moscova, București, Editura Academiei Române, 1962; idem, cit., vol. IV, *Rapoarte diplomatice ruse (1797-1806)*, București, Editura Științifică, 1974; *Rapoarte diplomatice ruse din România (1888-1898)*, editori Flavius Solomon et al., Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014; Hurmuzaki – Țvircun, *Documente privind istoria românilor*, seria a 3-a, vol. III, *Moștenirea epistolară a lui Dimitrie Cantemir*, București/Brăila, Editura Academiei Române/Editura Istros, 2020; Hurmuzaki – Solomon, *Documente privind istoria românilor*, seria a 3-a, vol. IV, *Rapoarte diplomatice ruse din România (1899-1905)*, București/Brăila, Editura Academiei Române/ Editura Istros, 2020.

În același registru al identificării și semnalării unor izvoare relative la istoria românilor aflate în arhive străine se încadrează și lucrarea lui Nicolae Docan, *Memoriu despre lucrările cartografice privitoare la războiul din 1787-1791*, în AAR.MSI, seria II, tomul XXXIV, 1912, p. 1249-1360. Pe urmele sale și împlinind fapta prin publicare, Dan Dumitru Iacob, *O hartă inedită a orașului Roman și a împrejurimilor sale, de la mijlocul secolului al XIX-lea*, în HU, tomul XXIV, 2016, p. 257-288; idem, *Planul orașului Focșani din 1855, realizat de căpitanul Marcus Terbuhovič*, în vol. Cluj – Kolozsvár – Klausenburg 700: *Várostörténeti Tanulmányok. Studii de istorie urbană*, red. Lupescu Makó Mária, Kolozsvár/Cluj, Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2018, p. 241-258; idem, *Harta orașului Iași și a zonei înconjurătoare din 1855*, în HU, tomul XXVIII, 2020, p. 267-316; idem, *Un plan militar austriac din 1788 privitor la orașul Iași și împrejurimile sale*, în HU, tomul XXIX, 2021, p. 201-225; idem, *Orașul Botoșani în surse cartografice austriece din secolul al XVIII-lea*, în HU, tomul XXXI, 2023, p. 241-290.

Semnalăm și contribuții (selectiv) ale celor care au depistat și publicat documente prețioase de prin alte arhive străine și mai vârtos de la Muntele Athos, locul unde se păstrează un număr însemnat de surse românești: Pr. Paul Mihail, *Documente și zapise moldovenesti de la Constantinopol*

(1607-1806), Iași, 1948; Dumitru Nastase, *Les documents roumains des archives du couvent athonite de Simonopétra. Présentation préliminaire*, în „Σύμμεκτα”, tom 5, 1983, p. 373-388; Dumitru Nastase, Florin Marinescu, *Les actes roumains de Simonopétra (Mont Athos). Catalogue sommaire*, Atena, 1987 (publicate inițial în „Σύμμεκτα”, tom 7, 1987, p. 275-419); Maria Magdalena Székely, Ștefan S. Gorovei, *Documente inedite de la Petru Rareș*, în RI, tomul VIII, nr. 7-8, 1997, p. 503-515; Florin Marinescu, Ștefan S. Gorovei, *Documente inedite de la Miron vodă Barnovschi*, în vol. *Dragomirna: ctitori și restauratori*, Sfânta Mănăstire Dragomirna/ Putna/Suceava, Editura Mitropolit Iacov Putneanul, 2015, p. 197-219; Petronel Zahariuc, Florin Marinescu, *Câteva documente privitoare la mănăstiri din Galați păstrate în Arhiva Mănăstirii Sfântul Pavel de la Muntele Athos*, în AIR, s.n., vol. I, nr. 2, 2004, p. 35-57; Petronel Zahariuc, Florin Marinescu, *Documente din arhiva mănăstirii Dohiariu de la Muntele Athos (1617-1653)*, în RI, tomul XXIV, 2013, nr. 5-6, p. 557-588; idem, *Documente din arhiva mănăstirii Dohiariu de la Muntele Athos (1655-1678)*, în vol. *Retrospecții medievale. In honorem Professoris emeriti Ioan Caproșu*, editori Victor Spinei, Laurențiu Rădvan, Arcadie M. Bodale, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014, p. 607-653; Petronel Zahariuc, Ioan Augustin Guriță, *Documente de la Șerban vodă Cantacuzino păstrate în arhiva mănăstirii Dohiariu de la Muntele Athos*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXI, 2015, p. 141-192; Petronel Zahariuc, Ioan Augustin Guriță, *Documente din vremea lui Constantin vodă Brâncoveanu păstrate în arhiva mănăstirii Dohiariu de la Muntele Athos (1689-1693)*, în loc. cit., tomul LXIII, 2017, p. 183-222; Petronel Zahariuc, *Legăturile Țărilor Române cu mănăstirea Ivron de la Muntele Athos: noi documente*, în vol. *In honorem Ioan Caproșu. Studii de istorie*, îngrijit de Lucian Leuștean et al., Iași, Editura Polirom, 2002, p. 269-288; idem, *Nouă documente din secolul al XVI-lea privitoare la istoria orașului București*, în vol. *Civilizația urbană din spațiul românesc în secolele XVI-XVIII. Studii și documente*, editat de Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006, p. 205-221; idem, „*Pour qu'ils payent le tribut aux Turcs*”. *Deux documents inédits de Petru Șchiopul pour les monastères du Mont Athos*, în RA, tomul LXXXIV, nr. 3-4, 2007, p. 283-294; idem, *Date noi despre ctitorii mănăstirii Jitianu (jud. Dolj) și un document de danie pentru mănăstirea Sfântul Pavel de la Muntele Athos*, în vol. *Orașul din spațiul românesc între Orient și Occident. Tranziția de la medievalitate la modernitate*, editor Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 11-26; idem, „*Nu am trecut cu vederea*”. *Câteva hrsoave de danie ale domnilor Moldovei pentru mănăstirea Xenofon de la Muntele Athos*, în AIIX, tomul XLVII, 2010, p. 353-362; idem, *Documente slavo-române (1551-1569) din arhiva mănăstirii Simonopetra (Muntele Athos) privitoare la istoria Țării Românești*, în SMIM, vol. XXXI, 2013, p. 309-341; idem, *Documente din vremea lui Constantin vodă Brâncoveanu păstrate în arhiva mănăstirii Simonopetra de la Muntele Athos*, în loc. cit., vol. XXXII, 2014, p. 73-111; idem, *Documente din vremea lui Șerban Cantacuzino păstrate în arhiva mănăstirii Simonopetra de la Muntele Athos*, în RI, tomul XXVI, 2015, nr. 5-6, p. 549-571; idem, *Trei documente slavo-române din Arhivele de la Budapesta privitoare la istoria Țării Românești*, în „Banatica”, 29, II, 2019, p. 75-90; idem, *Documents roumains d'avant 1500 dans les archives des monastères du Mont Athos*, în vol. *Travaux et Mémoires*, tome 23/2, *Lire les Archives de l'Athos*, ed. Olivier Delouis & Kostis Smyrlis, Paris, Association des Amis du Centre d'Histoire et Civilisation de Byzance, 2019, p. 607-639; idem, „*Pomelnicele Zografului*”. *Noi informații despre legăturile dintre Țările Române și mănăstirea Zograf de la Muntele Athos (începutul secolului XV – începutul secolului XIX)*, în vol. *Românii și Creștinătatea Răsăriteană (secolele XIV-XX)*, editor idem, Iași, Editura Doxologia, 2021, p. 603-655; idem, *Zece documente slavo-române (1554-1587) din arhiva mănăstirii Vatoped de la Muntele Athos privitoare la istoria Moldovei*, în SMIM, vol. XL, 2022, p. 339-376; Petronel Zahariuc, Gheorghe Lazăr, *Un izvod de documente și o catagrafie a odoarelor mănăstirii Dobrovăț, păstrate la Muntele Athos (mănăstirea Zograf)*, în loc. cit., vol. XXXVII, 2019, p. 303-359; Petronel Zahariuc, Gheorghe Lazăr, Dimiter Peev, Ivan Biliarsky, *Чек-лист на влахо-молдавските документи в архива на Зографския манастир*, în vol. *Зографски Сьборник. Зографската архив и библиотека. Изследования и перспективи*, ed. D. Peev,

Munca de introducere în circuitul științific a informațiilor cuprinse în opisele unor arhive rusești se face la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” al Academiei Române⁹⁵.

M. Dimitrova, E. Dikova, G. Banev, L. Nenova, Muntele Athos/[Sofia], Mănăstirea Zograf, 2019, p. 256-317, 908-911 (ilustrațiile); *Documente românești din Arhiva Mănăstirii Xiropotam de la Muntele Athos*, editat de Petronel Zahariuc, Florin Marinescu, Ioan Caproșu, vol. I-II, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005, 2013; *Documente românești din arhiva mănăstirii Simonopetra de la Muntele Athos*, editori Petronel Zahariuc, în colaborare cu Florin Marinescu și Dumitru Nastase, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2016; Valentin Constantinov, *Câteva informații cu privire la istoria românilor păstrate în fondul Extranea IX. Polen de la Riksarkivet din Stokholm (Suedia)*, în „Anuarul Institutului de Istorie, Stat și Drept”, 2013, p. 58-67; idem, *Noi documente originale din arhiva mitropoliei Moldovei înstrăinată la 1686 și o istorie a mănăstirii Putna într-un pergament din secolul al XVIII-lea*, în vol. *Retrospecții medievale*, p. 141-153; Mihai-Cristian Amărieuței, Lidia Cotovanu, Ovidiu Olar, *Phanariot Donations to the Mega Spileon Monastery (18th Century)*, în „Annales Universitatis Apulensis”, *Historica*, 18/I, 2014, p. 219-247 (cu publicarea unui document păstrat la Sankt-Petersburg, cu un facsimil); tot ei trei, *Documente românești din Biblioteca Lilly a Universității Indiana (SUA) referitoare la relațiile Țărilor Române cu mănăstirea Sf. Ecaterina de la Sinai*, în vol. *Românii și Creștinătatea Răsăriteană*, p. 544-580; Lidia Cotovanu, Cristian Luca, *En visite chez un résident grec de Venise: l'environnement domestique et humain de Panos Hiéromnimon, l'ami des Cantacuzène valaques (†1691)*, în vol. *Uomini e donne dello Stato da mar e altri contributi. Atti dell'11° convegno internazionale Venezia e il suo Stato da mar (Venice and its Stato da Mar). Venezia, 23-25 febbraio 2023*, editor Bruno Crevato-Selvaggi, Veneția, La Musa Talia Editrice, 2024, p. 435-496. Amintim aici și tomurile seriei *Moldova în epoca feudalismului*, în care, începând cu 1961, când a apărut primul volum (alcătuitori P. G. Dmitriev, D. M. Dragnev, E. M. Russev și P. V. Sovetov), au fost publicate o mulțime de documente păstrate inclusiv în depozitele arhivistice din Federația Rusă.

⁹⁵ This research was funded by the European Research Council under the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme (ORTHPOL project; grant agreement no. 950287).

**Inventarul fondului colecției Arhivei Militar-Științifice
„România (Moldova și Valahia)”
Fondul 438, 1769-1917¹**

I. Materiale privitoare la ocârmuirea Principatelor Moldova și Valahia

a) Ocârmuirea militară

Nr. crt.	Conținut	Datare	Observații
1	Gândurile unui patriot pentru Rusia în legătură cu Moldova.	sf. sec. XVIII	germană, 4 f. ²
2	Planul apărării Valahiei și Basarabiei alcătuit de ducele von Württemberg ³ , în martie 1811.	1811	germană
3	Poruncile adjutantului-general P. D. Kiseliiov trupelor aflate în Moldova și Valahia și cetatea Silistra ⁴ și rapoartele sale înaintate ministrului de Război despre trimiterea trupelor pe vasele Flotei Dunărene în cetatea Silistra și despre starea spitalelor militare în principate.	5 dec.1829 – 11 mai 1833	copii, rusă, 89 f.
4	Raportul referitor la activitatea de recunoaștere a cinurilor <i>cvartirmaistre</i> , pentru anul 1826 ⁵ , în Valahia și Moldova.	anii '20 sec. XIX	autor colonelul Goedecken, rusă
5	Schimbul epistolar al președintelui plenipotențiar al Divanurilor Moldovei și Valahiei cu ministrul de Război, <i>cvartirmaisterul</i> -general al Armatei a II-a, șeful Carterului Corpului 6 de infanterie și guvernatorul civil despre eventuala retragere a unor trupe separate în Rusia și despre	6 feb. 1830 – 13 aug.1833	rusă

¹ Inițial, în acest fond au fost incluse documente datate cel târziu în 1916, astfel că în titlul opisului original apare acest an.

² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare științifică la Moscova (I)*, în RI, tomul XXIX, nr. 3-4, 2018, p. 379.

³ Фридрих Евгений Карл Пауль Людвиг Вюртембергский/Friedrich Eugen Karl Paul Ludwig von Württemberg (1788-1857).

⁴ Atunci Silistre, în Imperiul Otoman; astăzi Silistra/Силистра, în Bulgaria.

⁵ Datare incertă. Poate fi o greșeală de redactare a opisului.

	întreținerea unităților armate rămase în principate.		
6	Schema încartuirii armatei aflată sub comanda adjutantului-general Voronțov ⁶ și a generalului de cavalerie Witt ⁷ , semnată de adjutantul-general Neidgardt ⁸ .	1 aug. 1830	1 f., ms., color, 100 × 97 cm, 1 : 840.000
7	Schimbul epistolar al Statului Major General cu Cartierele Armatei a II-a, Diviziei 5 de infanterie și Departamentul proviziilor despre revenirea Corpului 5 de infanterie din Bulgaria ⁹ și încartuirea sa în Moldova și Valahia.	2 aug. 1830 – 9 nov. 1830	rusă, 133 f.
8	Regulamentul (<i>ustavul</i>) Comisariatului Central.	1830	română, caietele 1-7
9	Protocolul stabilirii hotarelor Valahiei și Moldovei potrivit Păcii de la Adrianopol.	1830	79 f.
10	Materiale pentru soluționarea chestiunilor hotarelor și relațiilor dintre Principatele Valahia și Moldova pe de o parte și Turcia de cealaltă. Partea I.	1830-1832	124 f.
10a	<i>Ibid.</i> Partea II.		80 f. ¹⁰
11	Regulamentul serviciului militar al Străzii Pământeste a Moldovei. Departamentul V, partea II. Despre serviciul de garnizoană.	oct. 1830	50 f.¹¹
12	Schimbul epistolar dintre Statul Major General al Majestății Sale Imperiale și Statul Major al comandantului trupelor din Valahia și Moldova și ocârmuitorul Ministerului de Război despre ordinea amplasării trupelor rusești în Principatele Moldova și Valahia	15 ian. 1831 – 24 dec. 1831	rusă, 57 f.
13	Rapoartele către șeful Detașamentului geodezic al Statului Major General, colonelul Dittmars ¹² , de la ofițerii Detașamentului, referitoare la ridicările topografice din Principatele Moldova și Valahia.	14 mai – 11 nov. 1831	rusă, 10 f.

⁶ Михаил Семёнович Воронцов/Mihail Semionovici Voronțov (1782-1856).

⁷ Иван Осипович Витт/Ivan Osipovici Witt (1781-1840).

⁸ Александр Иванович Нейдгардт/Aleksandr Ivanovici Neidgardt (1784-1845).

⁹ Se referă la Bulgaria otomană, al cărei teritoriu se întindea de la Dunăre la Balcani.

¹⁰ Introdus în opis ca urmare a unei greșeli tehnice. Șters în 04.04.1982, dar restabilit potrivit actului din 18.07.1990.

¹¹ Ulterior anului 1952, dosarul a fost scos din inventarul fondului și reinventariat în Catalogul colecției Arhivei Militar-Științifice (VUA).

¹² Эбергард Иванович фон Дитмарс/Eberhard Ivanovici von Dittmars (1792-1843). Von Dittmars a condus ridicările topografice din Moldova, Valahia și Bulgaria.

14	Schimbul epistolar dintre Statul Major General al Majestății Sale Imperiale și ocârmuitorul Ministerului de Război despre amplasamentul trupelor rusești în principate.	20 dec. 1831 – 16 dec. 1832	rusă, 48 f.
15	Regulamentul Străjii Pământești a Principatelor Moldova și Valahia, Departamentul I, partea IV, Regulile judecătorești și disciplinare.	1831	22 f.
16	Harta județelor Străjii Pământești a Principatului Valahiei; a semnat căpitanul Veimann.	1831	1 f., ms., color, 33 × 57 cm, 1 : 840.000¹³
17	Schimbul epistolar dintre P. D. Kiseliiov și ministrul de Război, A. I. Cernîșiov ¹⁴ , despre creșterea numărului personalului milițiilor valahe și moldovenești pentru apărarea hotarelor principatelor.	8 mart. 1832 – 9 ian. 1833	rusă și franceză, 10 f.
18	Raportul lui P. D. Kiseliiov administratorului Statului Major, A. I. Cernîșiov, despre starea trupelor ruse din principate.	30 mart. 1832	copie, rusă, 4 f.
19	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război și Statul Major al Armatei I, Cancelaria generalului de serviciu a Statului Major General al Majestății Sale Imperiale și Departamentul de Inspecție despre reformarea unităților Diviziei 17 de infanterie și despre trecerea lor din Moldova și Valahia în Rusia.	15 iul. 1832 – 11 apr. 1833	rusă
20	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război și P. D. Kiseliiov despre completarea trupelor rusești din Principatele Moldova și Valahia cu personalul Străjilor Pământești din Moldova și Valahia.	8 oct. 1832 – 22 nov. 1832	rusă, 4 f.
21	Regulamentul militar al Străjii de hotar a Moldovei.	1832	română, 22 p., tip.
22	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război și Departamentul Artileriei despre creșterea numărului personalului milițiilor moldovenești și valahe pentru paza cetății Silistra și a hotarelor Principatelor Moldova și Valahia și despre alcătuirea unei jumătăți de companii de artilerie. Proiectul consolidării milițiilor moldovenești și valahe.	9 ian. – 15 dec. 1833	rusă, 44 f.

¹³ Deși a fost tăiat în opis, dosarul există și se ia în considerare la numerotare.

¹⁴ Александр Иванович Чернышев/Aleksandr Ivanovici Cernîșiov (1785-1857), ministru de Război în perioada 1827-1852.

23	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război și Departamentul Medical privitor la mărirea numărului spitalelor din Principatele Moldova și Valahia și numirea personalului medical pe lângă trupe și spitale.	30 ian. – 30 apr. 1833	rusă, 41 f.
24	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război, Departamentul Comisariatului și cvartirmaisterul-general al Statului Major General al Majestății Sale Imperiale privitor la aprovizionarea trupelor ruse din Moldova și Valahia și numirea de funcționari comisari.	31 ian. – 28 mart.1833	rusă, 29 f.
25	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război și Departamentul proviziilor despre numirea pe lângă trupele din Principatele Moldova și Valahia a funcționarilor responsabili cu proviziile.	31 ian. – 20 iul. 1833	rusă, 15 f.
26	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război, Cancelaria generalului de serviciu a Statului Major General al Majestății Sale Imperiale și comandantul trupelor din Valahia și Moldova privitor la alcătuirea a trei companii de soldați invalizi pentru sprijinirea spitalelor militare.	12 feb. – 1 mart.1833	rusă, 6 f.
27	Schimbul epistolar dintre Departamentul Statului Major General, Departamentul inspectoratului Statului Major Naval, Ministerul de Război, Cancelaria generalului de serviciu a Statului Major General și Cancelaria comandantului trupelor din Moldova și Valahia despre ocuparea ulterioară a cetății Silistra, trimiterea la Silistra a unor canoniere și eliberarea soldaților și ofițerilor Flotei Dunărene de serviciul pazei în cetatea Ismail ¹⁵ .	18 feb. – 9 mart. 1833	rusă, 13 f.
28	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministrului de Război, adjutantul Urusov ¹⁶ și P. D. Kiseliiov despre inspectarea de către aceștia a trupelor din Moldova și Valahia.	16 mart.– 9 mai 1833	rusă, 23 f.
29	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministrului de Război și Cartierul comandantului trupelor din Valahia și Moldova	6 mai – 25 sept. 1833	rusă, 65 f.

¹⁵ Izmail/Ізмаїл, azi în Ucraina.

¹⁶ Михаил Александрович Урусов/Mihail Aleksandrovici Urusov (1802-1883).

	despre amplasarea trupelor în Principatele Moldova și Valahia și numirea lui P. D. Kiseliiov comandant al trupelor Corpului 6 de infanterie.		
30	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război, Statul Major General Naval al Majestății Sale Imperiale și comandantul trupelor din Valahia și Moldova și a trupelor de cazaci de pe Don despre reîntoarcerea în Rusia a trupelor din Principatele Valahia și Moldova și despre lăsarea unei garnizoane în cetatea Silistra.	8 feb. 1834 – 11 feb. 1836	rusă, 172 f.
31	Schimbul epistolar dintre consulul rus din București, Minciaki (?) ¹⁷ , și P. D. Kiseliiov despre călătoria domnilor Moldovei și Valahiei în Turcia, despre retragerea trupelor ruse din principate.	3 iul. – 8 nov. 1834	rusă, 6 f.
32	Spicuri din registrele privitoare la documentele înregistrate la Cancelaria președintelui Divanurilor Moldovei și Valahiei (referitoare la ocărnuirea trupelor ruse din principate).	1834	rusă, 20 f.
33	Descriere militară a Principatelor Moldova și Valahia, partea I.	1834-1835	autori coloneii Statului Major General Ruge ¹⁸ și Bergheinheim ¹⁹ , și căpitanul de Stat Major Hodziko ²⁰ , franceză, 338 f.
34	<i>Ibid.</i> , partea II.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , franceză, 348 f.
35	<i>Ibid.</i> , partea III.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , franceză, 320 f.

¹⁷ În opisul original, „Schimbul epistolar al consulului rus din București, Nohin...”. Nohin este în fapt Mihail Fiodorovici Nojin (1793?-1868), care în 1829 a fost numit reprezentant al armatei ruse pe lângă Divanul Împlinitor al Țării Românești (Ioan C. Filitti, *Principatele române de la 1828 la 1834. Ocupația rusească și Regulamentul Organic*, București, [1934], p. 28, nota 57). Fără consultarea dosarului, nu putem fi siguri dacă materialul arhivat a rezultat în urma schimbului epistolar dintre Minciaki și Kiseliiov (deși această variantă este cea mai plauzibilă) sau Nojin și Kiseliiov.

Матвей Яковлевич Минчаки/Matvei Iakovlevici Minciaki (1769-1852); a fost consul rus la București, iar în perioada 1828-1829 și vicepreședinte al Divanurilor Moldovei și Valahiei.

¹⁸ Эмильян Викторович фон Руге/Carl Emanuel Victor von Ruge (1792 – după 1857); topograf militar rus, de origine norvegiană.

¹⁹ Август Иванович Бергенгейм/Avgust Ivanovici Bergheinheim (1803-1838); topograf al armatei ruse, el este și autorul hărții Țării Românești (împreună cu Golițin).

²⁰ Иосиф (Осин) Иванович Ходзько/Iosif Ivanovici Hodziko sau Józef Borejko Chodźko (1800-1881); geodez, geograf și cartograf al Imperiului Rus, etnic polon.

36	<i>Ibid.</i> , partea IV.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , franceză, 123 f.
37	<i>Ibid.</i> , partea IV ²¹ .	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , franceză, 170 f.
38	<i>Ibid.</i> , partea I.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , franceză, 253 f.
39	Schimbul epistolar dintre Departamentul Statului Major General și comandantul Corpului 5 de infanterie despre schimbarea itinerarului de marș al batalionului 4 al Regimentului Podolsk de jăgeri (vânători) în Principatele Moldova și Valahia.	30 ian. – 20 feb. 1836	rusă, 9 f.
40	Schimbul epistolar dintre Departamentul Statului Major General, ocârmuirea guvernatorului general al Novorosiei și Basarabiei și Statul Major al Corpului 5 de infanterie privitor la întărirea pazei carantinelor în cazul apariției ciumei în Moldova și Valahia.	24 ian. 1837 – 21 iun. 1838	rusă, 189 f. ²²
41	Vidomstie a personalului miliției valahe, descriere a formei costumului milițienilor și devizul cheltuielilor pentru întreținerea unităților miliției.	anii '30 sec. XIX	rusă, 10 f.
42	Harta Moldovei, Valahiei și Basarabiei cu arătarea amplasării trupelor ruse.	anii '30 sec. XIX	autor Homentovski, franceză, 1 f., ms., color, 67 × 110 cm, 1 : 550.000 ²³

²¹ Aici este posibilă o greșeală de tipar, fiind vorba de partea V.

²² Ultima epidemie de ciumă care a bătut prin țările române a avut loc în 1828-1830 (Sorin Grigoruță, *Aspecte privitoare la epidemia de ciumă din ținutul Bacău (1829)*, în „Acta Bacoviensis. Anuarul Arhivelor Naționale Bacău”, VI, 2011, p. 45-52; Petronel Zahariuc, Sorin Grigoruță, *Un raport privitor la ciuma din Moldova (1829)*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LIV-LV, 2008-2009, p. 127-152; Petronel Zahariuc, Sorin Grigoruță, *Un raport privitor la ciuma din Moldova (1829). Câteva completări*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXII, 2016, p. 373-391). Acțiunile autorităților în lupta cu ciuma „aveau să ducă la stingerea focarelor existente și la prevenirea izbucnirii” altor epidemii (Sorin Grigoruță, *Măsuri de prevenire a apariției și răspândirii epidemiilor de ciumă în orașele Moldovei la începutul secolului al XIX-lea*, în vol. *Orașe vechi, orașe noi în spațiul românesc: societate, economie și civilizație urbană în prag de modernitate (sec. XVI – jumătatea sec. XIX)*, editat de Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014, p. 189).

Cu toate acestea, teama față de flagel a continuat să se manifeste. În 1837, în târgul Sculeni a murit subit un curier venit de la București. La primirea informațiilor despre acest incident, autoritățile au decis luarea unor măsuri pentru a preveni o posibilă epidemie de ciumă, situație cunoscută și rușilor; vezi Sorin Grigoruță, *Boli, epidemii și asistență medicală în Moldova (1700-1831)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2017, p. 56-57. Conținutul dosarului 40 a fost creat ca urmare a incidentului menționat.

²³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438 de la Arhiva Militar-Istorică din Moscova (RGVIA): o scurtă prezentare a unor surse cartografice, prospecte, desene, profiluri și descrieri de orașe cu opisul lor*, în ArchM, XIII, 2021, p. 300.

43	Regulamentul carantinei pentru înființarea în Principatele Dunărene a carantinelor.	anii '30 sec. XIX	autor Mavros ²⁴ , franceză
44	Vidomstie a personalului miliției moldovene, descriere a costumului milițienilor și devizul cheltuielilor pentru întreținerea unităților miliției.	anii '30 sec. XIX	rusă, 8 f.
45	Regulamentul serviciului militar în Straja Pământescă a Valahiei. Învățarea recruților.	anii '30 sec. XIX	rusă, 85 f. ²⁵
46	<i>Ibid.</i> , Departamentul I, partea III. Conducerea Străzii Pământești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 24 f.
47	<i>Ibid.</i> , Departamentul II. Exerciții de companie.	anii '30 sec. XIX	rusă, 62 f.
48	<i>Ibid.</i>, Departamentul V, partea II. Despre serviciul militar în avanpost.	anii '30 sec. XIX	rusă, 16 f. ²⁶
49	Regulamentul militar al miliției naționale din Moldova.	anii '30 sec. XIX	franceză, 20 f.
50	<i>Ibid.</i> , din Valahia, copie.	anii '30 sec. XIX	franceză
51	Schimbul epistolar dintre ministrul de Război, A. I. Cernîșiov, și cancelarul de stat, K. V. Nesselrode ²⁷ , și rapoartele comandantului Corpului 5 de infanterie, Lüders ²⁸ , trimise lui A. I. Cernîșiov, despre retragerea trupelor ruse din Moldova, numărul cinurilor militare, despre pregătirea și cheltuielile necesare pentru proviziile trupelor ruse aflate în Principatele Moldova și Valahia.	29 iul. 1848 – 4 aug. 1850	franceză și rusă ²⁹
52	Schimbul epistolar dintre Statul Major General, Cartierele Corpului 5 de infanterie, inspectorul cavaleriei de rezervă și comandantul trupelor din Principatele Moldova și Valahia privitor la retragerea trupelor Corpului 5 de infanterie din Moldova și Valahia în Rusia.	27 dec. 1849 – 27 iul. 1850	rusă, 207 f. ³⁰

²⁴ Nicolae Mavros, inspector general al carantinelor. Despre acesta, cu trimiterile aferente, vezi Sorin Grigoruță, *Epidemiile de ciumă în Moldova la începutul secolului al XIX-lea: studiu și documente*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2020, p. 208.

²⁵ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.

²⁶ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.

²⁷ Карл Васильевич Нессельроде/Karl Vasilievici Nesselrode, același cu Karl Robert Reichsgraf von Nesselrode-Ehreshoven (1780-1862), cancelar al Imperiului Rus.

²⁸ Александр Николаевич Людерс/Aleksandr Nikolaevici Lüders, același cu Alexander von Lüders (1790-1874).

²⁹ Ref.: Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară țaristă în Țările Române la 1848-1850. Documente militare*, vol. III, Komarov & Nepocoici: Jurnal de campanie, Cluj-Napoca/Gatineau, Editura Argonaut/Symphologic Publishing, 2017, p. 28.

³⁰ Ref.: *ibidem*.

53	Scrisoarea inspectorului general al miliției moldovenești, N. Mavrocordat ³¹ , adresată lui Nikolai I, cu date despre miliția moldovenească.	24 sept. 1852	franceză, 4 f. ³²
54	Harta locurilor cordonului pe Dunăre și hotarul terestru cu Austria.	1853	română, 21 f., ms., color, până la 12 × 23 cm, 1 : 450.000
55	Descriere militară a Moldovei și părții de nord-est a Valahiei Mari.	anii '50 sec. XIX	autor colonelul Statului Major Nordenstreng ³³ și căpitanul Iaroțki, rusă, 50 f.
56	Descriere militară a Moldovei, partea a III-a.	anii '50 sec. XIX	rusă, 264 p.
57	Planul amplasării lazaretelor și spitalelor pentru Regimentele Ekaterinburg și Tobolsk în apropiere de orașul Pucioasa, pe râul Ialomița.	anii '50 sec. XIX	1 f., ms., color, 23 × 36 cm, scara nu este indicată

b) Ocârmuirea civilă

58	Catagrafia ținuturilor și județelor în Principatele Moldova și Valahia.	1811-1812	rusă, 22 f. ³⁴
59	Porunca domnului muntean, Ioan Gheorghe Caragea, despre regulile judecății în Principatul Valahia.	1815	rusă și română, 7 f.
60	Descrierea locurilor folositoare pe timp de război din Moldova, Valahia și regiunile turcești de peste Dunăre.	primul sfert sec. XIX	alcătuită de ștab-căpitanul Petrov, 102 f.
61	Informații despre Moldova și Valahia.	1826	franceză, 32 f.
62	Devizul veniturilor și cheltuielilor Principatului Valahiei.	1826-1829	rusă, 12 f. ³⁵

³¹ Hatmanul Nicolae (Nicu) Mavrocordat (1812-1874). Pentru acesta, vezi și General Radu Rosetti, *Țară mică. Oameni tari*, în „Transilvania”, anul 75, nr. 3, 1944, p. 211-214, 217.

³² Publ.: Ela Cosma et al. (ed.), *Armatele imperiale austro-ruse și românii la 1848-1849: documente militare*, vol. II, *Corespondență și rapoarte militare*, Cluj-Napoca/Gatineau, Editura Argonaut/Symphologic Publishing, 2013, p. 245-247.

³³ Тип Андреевич Норденстренг/Tur Andreevici Nordenstreng, același cu Ture Reinhold Nordenstreng (1810-1880); participant la campania din Transilvania, din 1849.

³⁴ Ref.: Victor Țivircun, *Opere istorice și materiale epistolare ale lui Dimitrie Cantemir din Arhiva Istoric-Militară de Stat a Rusiei (or. Moscova)*, în „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2, 1999, p. 78.

³⁵ Reprod.: microfilmata și inventariată la București cu titlul „Bugete de veniturile și cheltuielile Țării Românești, situație a celor care plătesc bir și a celor scutiți după tabelele vistieriei”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 7.

63	Discurs despre ziua Paștelui trimisă de Eufrosin Poteca ³⁶ domnului Valahiei, Grigore Ghica.	1827	franceză, 6 f. ³⁷
64	Tabelul plătiturilor de impozite din „districtele” Moldovei.	1827	franceză, 1 f.
65	Vidomostie și date despre veniturile și cheltuielile Principatului Moldovei.	1827-1832	franceză, 35 f.
66	Materiale pentru alcătuirea tabelului despre finanțele Moldovei și Valahiei.	1827-1832	română și rusă, 2 caiete, 66 f.
67	Schimbul epistolar dintre președintele Divanurilor Valahiei și Moldovei, P. D. Kiseliiov, Cancelaria Obșinuței Obștești Adunări a Valahiei, Comisia proviziilor din București și Sfatul Ocârmuitor al Valahiei privitor la răsplata stăpânilor de păduri pentru pădurile tăiate.	20 iul. 1829 – 19 ian. 1833	copie
68	Extrase din registrul de ieșire a documentelor de la Cancelaria președintelui plenipotențiar al Divanurilor Moldovei și Valahiei.	17 nov. 1829 – 18 oct. 1833	rusă ³⁸
69	Materiale despre măsurile propuse pentru lupta cu epidemia de holeră în Principatele Moldova și Valahia (și date despre negoț).	26 nov. 1829 – 18 ian. 1833	rusă, 41 f. ³⁹
70	Registrul de ieșire a documentelor de la Cancelaria Diplomatică a președintelui plenipotențiar al Divanurilor Moldovei și Valahiei, P. D. Kiseliiov.	30 dec. 1829 – 1 oct. 1833	franceză, 23 f.

³⁶ Pentru Poteca și ideile sale, vezi Nicolae Isar, *De la ortodoxie la redeșteptare națională. Viața și opera lui Eufrosin Poteca (1787-1858)*, București, Editura Universității din București, 2008; Ligia Livadă-Cadeschi, *Discursuri sociale novatoare în prima jumătate a secolului al XIX-lea: Eufrosin Poteca și Simeon Marcovici*, în „Caiete de Antropologie Istorică”, anul XXII, nr. 1 (42), 2023, p. 55-63.

³⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Discurs al lui Eufrosinus Poteca către domn și boieri, cu ocazia sărbătorilor Paștilor, pledând pentru eliberarea de sub robie, libertate și egalitate în drepturi a tuturor oamenilor”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 46, nr. 1. Același dosar apare și pe rola 47, la nr. 2.

³⁸ Ref.: Viktor Taki, *Россия на Дунае. Империя, элиты и политика реформ в Молдавии и Валахии. 1812-1834*, Moscova, Novoe literaturnoe obozrenie, 2021, p. 181 (în același an, la Central European University Press, a apărut și varianta în engleză, idem, *Russia on the Danube: Empire, Elites, and Reform in Moldavia and Wallachia, 1812-1834*; în continuare, vom cita ediția în limba rusă).

³⁹ Ref.: idem, *Россия на Дунае*, p. 179, 190.

În anii '30 ai secolului al XIX-lea, s-au luat măsuri pentru stârpirea acestui flagel; vezi Sorin Grigoruță, *Cu privire la cea dintâi epidemie de holeră din ținutul Bacău (1831)*, în „Acta Bacoviensia. Anuarul Arhivelor Naționale Bacău”, X, 2015, p. 91-102 (cu informații despre epidemia din anul 1831, numărul morților și altele asemenea); idem, *Iașii în vremea holerei (1831)*, în HU, tomul XXVI, 2018, p. 113-132.

71	Anexă la raportul despre activitatea Ocârmuirii ruse în Valahia și Moldova. Departamentul 11. Despre înființarea comisiilor de revizie pentru cercetarea și încetarea fărădelegilor din partea dregătorilor față de cetățeni în Moldova și Valahia.	1 ian. – 25 aug. 1830	rusă ⁴⁰
72	Anexă la raportul despre activitatea Ocârmuirii ruse în Valahia și Moldova. Departamentul VIII. Case de binefacere.	4 mart. 1830 – 30 nov. 1833	rusă
73	Anexă la raportul despre activitatea Ocârmuirii ruse în Valahia și Moldova. Departamentul IV. Despre înființarea comisiilor pentru înfrumusețarea orașelor.	5 mart. 1830 – 5 oct. 1833	rusă ⁴¹
74	Schimbul epistolar dintre președintele Divanurilor Valahiei și Moldovei, P. D. Kiseliov, Cancelaria Obșnuitei Obștești Adunări și Sfatul administrativ valah despre serviciul securității interne în principate.	5 mart. 1830 – 24 ian. 1833	copii, rusă ⁴²
75	Schimbul epistolar dintre președintele Divanurilor Valahiei și Moldovei, P. D. Kiseliov, și Cancelaria Obșnuitei Obștești Adunări despre măsurile necesare asigurării populației principatelor cu alimente.	31 mart. – 16 aug. 1830	
76	Extrase din registrul de ieșire a documentelor din Cancelaria președintelui Divanurilor Moldovei și Valahiei și trei documente semnate de P. D. Kiseliov.	27 apr. 1830 – 29 iun. 1833	rusă, 35 f.
77	Registrul de intrare a documentelor în Cancelaria președintelui Divanurilor Moldovei și Valahiei.	3 mai – 24 iun. 1830	rusă, 57 f. ⁴³
78	Schimbul epistolar dintre președintele Divanurilor Valahiei și Moldovei, Cancelaria Obșnuitei Obștești Adunări și Sfatul administrativ valah despre construcția orașelor și organizarea slujbei polițienești în principate.	4 iul. 1830 – 30 mai 1833	copii ⁴⁴

⁴⁰ Ref.: Viktor Taki, *Россия на Дунае*, p. 190.

⁴¹ Ref.: *ibidem*, p. 186, 187, 188.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Rapoarte ale Comisiei din București, ale generalului-maior Diterich către Kiselev, propuneri ale președinților Divanurilor din București și Iași și ale lui Kiselev, regulament cu privire la administrarea și refacerea orașelor București, Iași, Giurgiu și Brăila, soarta arestaților și starea pușcăriilor, situația, activitatea, veniturile și cheltuielile maghistratelor din Moldova și Țara Românească etc.”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 1.

⁴² Ref.: Victor Taki, *Between Politzeistaat and Cordon Sanitaire: Epidemics and Police Reform during the Russian Occupation of Moldavia and Wallachia, 1828-1834*, în „Ab Imperio”, nr. 4, 2008, p. 105-107; idem, *Россия на Дунае*, p. 185.

⁴³ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.

⁴⁴ Ref.: Viktor Taki, *Россия на Дунае*, p. 186.

79	Listă a boierilor moldoveni cu scurte date biografice despre aceștia.	1830	rusă, 6 f. ⁴⁵
80	Registrul veniturilor și cheltuielilor Regimentului 1 al miliției.	1830	rusă, 23 f.
81	Lista nominală a boierilor de rangurile II și III cu arătarea originii lor, locul nașterii și venitului anual.	1830	rusă ⁴⁶
82	Contractele încheiate de președintele Divanurilor, P. D. Kiseliiov, cu negustorii valahi și moldoveni privitoare la arendarea veniturilor Valahiei și Moldovei.	1830-1836	rusă, română ⁴⁷
83	Adrese și scrisori de salut primite de președintele plenipotențiar al Divanurilor, P. D. Kiseliiov, de la diverse instituții și persoane în întreaga perioadă a președinției sale.	1830-1833	copii, franceză și română
84	Copia schimbului epistolar dintre P. D. Kiseliiov și Nesselrode, scrisori adresate aceluiași P. D. Kiseliiov de deputații Adunării cu privire la organizarea Obștești Adunări a Valahiei pentru alegerea domnului.	1830-1834	franceză
85	Anexă la raportul privitor la activitatea Ocârmuirii ruse în Valahia și Moldova. Departamentul VII. Alcătuirea Străzii Pământești.	6 mai 1831 – 1 apr. 1834	rusă ⁴⁸

⁴⁵ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379.

Reprod.: arhiva personală.

O altă „caracterizare” a boierilor, alcătuită de Liprandi în 1828, se păstrează la Sankt-Petersburg, la Arhiva Istorică de Stat a Rusiei, fondul 673, op. 1, d. 344 (microfilmată pentru arhivele române; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola, 34, nr. 9).

Listele de boieri au fost întocmite de ruși ca urmare a necesității cunoașterii sentimentelor elitei locale față de Rusia și a „calităților” acesteia. Ele sunt, doar în parte, asemănătoare cu „condicile de calități” (pentru condici, Mihai-Cristian Amărieuței, Simion-Alexandru Gavriș, *Administrația moldoveană la începutul perioadei regulamentare: funcționarii Ministerului de Interne și ai Comitetului Sănătății (1834)*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVII, 2021, p. 279-299; Mihai-Cristian Amărieuței, Simion-Alexandru Gavriș (ed.), *Funcționarii din Principatul Moldovei în epoca Regulamentului Organic (1832-1858): documente*, vol. I, *Registrele generale ale Ministerului de Interne și Comitetului Sănătății (1834)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2022). Condicile, la rândul lor, sunt forme mai puțin detaliate ale formularelor de serviciu (*формлярный список*) existente în Imperiul Rus.

⁴⁶ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Situatie cu privire la organizarea administrativă, gradele boierești și veniturile lor, catagrafie a boierilor de rangul al II-lea și al III-lea din Țara Românească”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 8; cu datarea în 1828-1830.

⁴⁷ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Contractele pentru ocele de sare, otcupul vitelor, a pescuitului în Dunăre, otcupul cârnii etc. încheiate în Țara Românească și Moldova între stat și diferite persoane”; *ibidem*, nr. 9; cu datarea în 1829-1836.

⁴⁸ Ref.: Victor Taki, *Between Politzeistaat*, p. 104, 106; *idem*, *Россия на Дунае*, p. 154, 186.

86	Scrisoarea episcopului Neofit ⁴⁹ adresată lui P. D. Kiseliiov, rugându-l să-i trimită copia Regulamentului reformelor adoptate de Adunarea Generală a Moldovei.	26 mai 1831	franceză
87	Cuvântarea lui P. D. Kiseliiov cu ocazia deschiderii lucrărilor Adunării Extraordinare a Valahiei, în 10 martie 1831, la București.	1831	franceză, 14 p., tip.
88	Anexă la raportul privitor la activitatea Ocârmuirii ruse în Valahia și Moldova. Departamentul I. „Despre precauțiile față de epidemia de holeră”.	1831	rusă, franceză și română ⁵⁰
89	Opisul dosarelor transmise de Departamentul cvartirmaistru al Cancelariei Militare a președintelui Divanurilor Moldovei și Valahiei la Cartierul trupelor din principate și cetatea Silistra.	1831	rusă, 55 f.
90	Tabelul exporturilor și importurilor Moldovei în anul 1831.	1831	franceză
91	Materialele Adunării extraordinare de revizie a Valahiei în anul 1831.	1831	franceză, 139 f. ⁵¹
92	Rapoartele Sfatului ocârmuitor al Valahiei cu privire la conducerea administrativă în principat (și o vidomstie a Visteriei Valahiei).	1831-1833	română și rusă ⁵²
93	Vidomstie comparativă a cursului monedelor turcești de aur și argint, care circulă în Valahia și Moldova, față de ducatul olandez.	cca 1831	rusă, 2 f.
94	Descriere a ținuturilor muntoase ale Valahiei Mici și a diferitor locuri remarcabile alcă-	iun. 1832	rusă, 30 f. ⁵³

⁴⁹ Episcopul Râmnicului, locțiitor al mitropolitului și, în 1840-1849, mitropolit al Țării Românești (Pr. George I. Gibescu, *Istoricul Mitropoliei Ungro-Vlahiei și mitropolii Țării Muntenești*, București, 1907, p. 99-101).

⁵⁰ Ref.: Viktor Taki, *Россия на Дунае*, p. 181.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Rapoarte adresate de boieri lui Kiselev, adrese, ordine cu privire la măsurile luate pentru prevenirea holerei și ravagiile făcute de boală”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 11.

Pentru subiectul epidemiilor, vezi Sorin Grigoruță, *Boli, epidemii*.

⁵¹ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.

⁵² Ref.: Viktor Taki, *Россия на Дунае*, p. 191, 196.

⁵³ Ref.: Gh. Ungureanu, *Documente privitoare la istoria României păstrate în arhivele statului din Moscova și Leningrad*, în RA, anul V, nr. 1, 1962, p. 36 (incert), 38; Veniamin Nicolae, *Ctitoriile lui Matei Basarab*, București, Editura Sport-Turism, 1982, p. 208, 238; George Potra, *Din Bucureștii de ieri*, vol. I, *Domni, boieri și orășeni*, București, Editura Vremea, 1990, p. 205; Elisabeta Negrău, *Colul suveranului sud-est european și cazul Țării Românești. O perspectivă artistică*, Iași, Editura Lumen, 2011, p. 135; Oliver Velescu, *Inventarierea monumentelor istorice din România. Retrospectivă istorică*, în „Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice”, s.n., nr. 1-2, 2012, p. 92.

	tuită în timpul călătoriei lui P. D. Kiseliiov prin județele Valahiei Mari și a celei Mici.		
95	Cuvânt de bun venit adresat de locuitorii ținutului Putna lui P. D. Kiseliiov la sosirea sa în orașul Focșani.	26 sept. 1832	română și rusă, 2 f. ⁵⁴
96	Vidomostie a mănăstirilor neînchinat din Principatul Moldova.	1832	rusă, 6 f.
97	Tabelul veniturilor și cheltuielilor Valahiei în anii 1827-1832.	1832	rusă și română, 10 f.
98	Materiale pentru Valahia. Rapoartele adresate lui P. D. Kiseliiov de instituțiile sociale, școli, tipografii, spitale, închisori despre activitatea lor. Vidomostie a cheltuielilor pentru 10 luni ale anului 1832 pentru întreținerea școlilor; programele lecțiilor.	1832	franceză
99	Extrase din ordinele oficiale privind chestiuni administrative făcute la Secretariatul președintelui Divanurilor Valahiei și Moldovei, P. D. Kiseliiov.	1 iul. 1831 – 31 dec. 1832	franceză, 25 f.
100	Copia raportului episcopului Neofit către adjutantul-general P. D. Kiseliiov cu descrierea documentelor păstrate în mănăstirile Valahiei, cu date despre veniturile mănăstirilor pentru 1831.	1832	rusă, 60 f. ⁵⁵
101	Poezii, articole și alte lucrări cu felicitări și mulțumiri adresate președintelui Divanului Moldovei, P. D. Kiseliiov.	1832	franceză și română ⁵⁶

Publ.: Paul Cernovodeanu, Alvina Lazea, *Monumente istorice din Oltenia și Muntenia vizitate de generalul Kiselev la 1832 (I), și cit., (II)*, în SCIA, seria Artă plastică, tomul 20, nr. 1 și nr. 2, 1973, p. 169-178 și p. 337-347.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Descrierea unor orașe, mănăstiri și alte monumente remarcabile din Țara Românească în urma călătoriei lui Kiselev prin județe”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 12.

⁵⁴ Reprod.: microfilmă; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 13.

⁵⁵ Văzut de Al. Vianu în 21.12.1956, microfilmă în 21.08.1959.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Raport al Episcopului Neofit al Râmnicului, ocârmuitorul Mitropoliei, către Kiselev, cu privire la istoricul și situația mănăstirilor din Țara Românească”; *ibidem*, rola 6, nr. 6.

Interesul pentru bisericile românești și odoarele lor a fost manifestat de partea rusă prin mai multe acțiuni. Subcolonelul Fanton de Verrayon a fost responsabil de adunarea datelor despre pisanii, odoare, clopote, istoria lăcașurilor, mormintele domnilor sau ale altor oameni însemnați la mănăstirile cercetate și altele asemenea (Gh. Nicolaiaș, *Cercetări de izvoare istorice în trecut*, în RA, anul I, nr. 1, 1924, p. 88-104). La acestea se adaugă și „lucrările arhiologicești” (Silviu Văcaru, Mihai-Cristian Amărieuței, Ludmila Bacumenco-Pîrnău, *Descoperirile de „comori” din Moldova (prima jumătate a secolului al XIX-lea). Surse arhivistice și perspective de cercetare*, în vol. *Historia est Magistra Vitae. Civilizație, valori, paradigme, personalități. În onorem profesor Ion Eremia*, editor Constantin Manolache, Chișinău, Biblioteca Științifică Centrală, 2019, p. 218-220).

⁵⁶ Ref.: Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 36 (incert).

102	Opisul dosarelor transmise de Departamentul cvartirmaistru al Cancelariei militare la Cancelaria civilă a președintelui Divanurilor Moldovei și Valahiei.	1832	rusă, 28 f.
103	Copie a însemnării de pe clopotul Mitropoliei Valahiei turnat din tunurile capturate de trupele ruse în anul 1829.	1832	română și rusă, 2 f. ⁵⁷
104	Copie a însemnării de pe clopotele turnate din tunuri de trofeu pentru bisericile din orașele Brăila și Giurgiu.	1832	română și rusă, 2 f. ⁵⁸
105	Tabelul veniturilor obținute de la mănăstirile Valahiei.	1832-1833	rusă
106	Tabelul veniturilor obținute de la mănăstirile Valahiei.	1832	rusă
107	Schimbul epistolar dintre Cancelaria Ministerului de Război și Cancelaria Ministerului Afacerilor Străine despre organizarea administrării interne în Principatele Moldova și Valahia în perioada absenței adjutantului-general P. D. Kiseliiov.	25 mart. – 5 mai 1833	rusă, 8 f.
108	Lucrările Adunării Obștești a Valahiei în timpul sesiunii anului 1832.	25 mai 1833	franceză, 150 f.
109	Concluziile președintelui Divanurilor, P. D. Kiseliiov, despre ordinele oficiale privitoare la chestiuni administrative începând cu 1 ianuarie 1833.	iun. 1833	franceză
110	Gazeta politică și literară „Albina românească” ⁵⁹ .	7 dec. 1833	nr. 1, Iași, franceză și română, 2 f.
111	Descriere detaliată a principatelor Moldova și Valahia, pentru anii 1827-1833, alcătuită la cererea Ministerului Afacerilor Străine de consulul rus din București, Minciaki, și consulul din Iași, Lelli ⁶⁰ , oferită lui P. D. Kiseliiov.	1833	franceză și rusă ⁶¹

⁵⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Reinstaurarea „simbolică” a credinței creștine în Brăila și Giurgiu (1830-1832)*, comunicare la *Conferința anuală a Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași*, ediția a IV-a, în ziua de 8 iunie 2023. Textul va fi publicat în colaborare cu Mihai-Cristian Amărieuței.

Reprod.: arhiva personală.

⁵⁸ Ref.: *ibidem*.

Reprod.: arhiva personală.

⁵⁹ În opisul original, „Albina Moldovenească”. Revista însă s-a numit „Albina românească. Gazetă politică și literară”.

⁶⁰ Константин Фёдорович Лелли/Konstantin Fiodorovici Lelli (1797-?); în perioada 1826-1829, a fost consulul Rusiei în Moldova.

⁶¹ Ref.: Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 35-36; Virgil Cândea, *Mărturii românești peste hotare. Creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate*, s.n., vol. IV, *Polonia – Rusia*, editori coordonatori Ioana Feodorov și Andrei Timotin, București, Biblioteca Bucureștilor, 2012, p. 283-284, nr. 1119, 1121; Viktor Taki, *Россия на Дунае*, p. 121, 136, 206-207, 213 (cu referințe la boierii munteni).

112	Anexă la raportul privitor la activitatea Ocârmuirii ruse în Valahia și Moldova. Departamentele III și VIII. Despre ocârmuire, drepturi și Straja Pământescă.	1833	rusă
113	Clasificatorul dosarelor Cancelariei lui P. D. Kiseliiov pentru anii 1832-1833.	1833	română și rusă
114	Scrisori adresate de fețele bisericești și locuitorii Valahiei președintelui Divanului Valahiei, adjutantul-general P. D. Kiseliiov, cu salutări și urări.	1833	rusă, română și franceză
115	Vidomstie a numărului străinilor care locuiesc în orașele și ținuturile Moldovei cu împărțirea pe naționalități.	1833	franceză, 1 f.
116	„Codexul civil și politic al Principatului Moldovei”, cu scrisorile însoțitoare ale adjutantului-general P. D. Kiseliiov.	1833	lași, română, 264 p., + 13 p., tip. + 1 schemă + 6 f., ms.
117	Liste ale boierilor valahi și moldoveni.	1833	română și rusă, 55 f. ⁶²
118	Rapoartele Obișnuitelor Obștești Adunări ale Valahiei și Moldovei adresate președintelui Divanurilor, P. D. Kiseliiov, cu mulțumiri pentru administrarea celor două principate.	1833	franceză și română ⁶³
119	Lucrările Obișnuitei Obștești Adunări a Moldovei, sesiunea anului 1832.	cca 1833	franceză, 128 p.
120	Listă a boierilor Valahiei cu scurte caracterizări.	cca 1833	franceză ⁶⁴
121	Însemnare explicativă a președintelui Divanurilor, P. D. Kiseliiov, anexată la raportul despre activitatea Ocârmuirii ruse în Moldova și Valahia pentru anii 1829-1834.	1834	rusă, 3 f. ⁶⁵

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Note explicative întocmite de consuli Munciaki și Lelly, rapoarte către Nesselrode, Ribeaupierre etc. cu privire la veniturile, comerțul, agricultura, procedura juridică, boierii care iau parte la ocârmuirea și administrarea Moldovei și Țării Românești etc.”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 9; cu datarea în 1828. În acest dosar se află și date despre boierii noștri.

⁶² Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabelele înaintate de M. Suțu generalului Kiselev, cu privire la boierii, funcționarii și membrii Adunărilor obștești obișnuite și extraordinare din Țara Românească și Moldova”, cu datarea în 1830-1833; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 18.

⁶³ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Rapoartele obișnuitelor obștești adunări ale Moldovei și Țării Românești adresate lui Kiselev la încheierea lucrărilor, în care i se aduc mulțumiri pentru măsurile luate în vederea îmbunătățirii situației din Principate prin Regulamentul Organic”; *ibidem*, nr. 10.

⁶⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379.

⁶⁵ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Raport al lui Kiselev către împărat privind conducerea și organizarea internă a Principatelor”; *ibidem*, nr. 17.

Publ.: A. P. Zabloțki-Deseatovski, *Граф П. Д. Киселев и его время*, tom IV, p. 119-145, nr. 39 (incert).

122	Lista boierilor și fețelor bisericești din Principatul Moldova care au primit ordine militare rusești.	1834	rusă, 5 f. ⁶⁶
123	Lista boierilor și fețelor bisericești din Principatul Valahia care au primit ordine militare rusești.	1834	rusă, 4 f. ⁶⁷
124	Vidomostie a dosarelor ajunse de la diverse administrații la arhiva Ocârmuirii ruse în Moldova și Valahia până la 1 ianuarie 1834 și date despre activitatea arhivei începând cu 1 ianuarie și până la 14 octombrie 1832.	1834	rusă, 6 f.
125	Tabelul general al instituțiilor Valahiei și Moldovei potrivit Regulamentului Organic.	1835	franceză, 11 f.
126	Descriere medical-topografică a Principatelor Moldova și Valahia.	1835	autor Dobronravov, Moscova, rusă, 86 p., tip. ⁶⁸
127	Regulamentul Organic al Moldovei.	1835	franceză, 158 f.
128	Completare la capitolul III al Regulamentului Organic al Moldovei, tomul IV.	1835	franceză, 63 f.
129	Regulamentul Organic al Valahiei. Semnat de P. Cantacuzino.	cea 1835	franceză, 727 + 12 p.⁶⁹
130	Regulamentul Organic al Valahiei.	anii '30 sec. XIX	204 f.⁷⁰
131	Acte și diplome ale domnilor și boierilor Principatului Valahiei privind restabilirea hotarului principatului de la Ada Kale la Brăila, despre ridicarea stâlpilor de hotar doborâți de vijelii la hotarul dintre Valahia și Austria, pentru perioada 1671-1801, și altele.	anii '30 sec. XIX	
132	Extrase din acte și diplome despre refacerea stâlpilor de la hotarul Valahiei cu Austria și manifestul principelui valah, Nicolae Mavrogheni, către popor cu ocazia războiului Rusiei cu Turcia; pentru perioada anilor 1788-1801.	anii '30 sec. XIX	originale și copii, română și rusă, 21 f.

⁶⁶ Reprod.: arhiva personală.⁶⁷ Reprod.: arhiva personală.⁶⁸ Publ.: S. F. Dobronravov, *Медико-топографическое описание княжеств Молдавии и Валахии, с присовокуплением статистической таблицы г. Бухареста 1831-го года*, Moscova, 1835.⁶⁹ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.⁷⁰ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.

133	Materiale privitoare la rânduiala judecăților în Principatul Valahia pentru perioada anilor 1547-1780.	anii '30 sec. XIX	copii, rusă ⁷¹
134	Materiale despre judecățile funciare pentru perioada anilor 1603-1819.	anii '30 sec. XIX	copii, rusă ⁷²
135	Materiale privind rânduiala judecăților în Principatele Moldova și Valahia pentru perioada anilor 1625-1779.	anii '30 sec. XIX	copii, rusă ⁷³
136	Materiale privind rânduiala judecăților în Principatul Valahia pentru perioada anilor 1652-1780.	anii '30 sec. XIX	copii, rusă
137	Însemnare despre bolile glandei tiroide în Moldova și Valahia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 1 f.
138	Lista boierilor de rangul I ai Principatului Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 5 f. ⁷⁴
139	Descrierea festivităților din Iași și București cu ocazia sărbătoririi zilei Sfântului protector al împăratului Nikolai I, în 6 decembrie 1830, organizate de președintele Divanurilor și comandantul trupelor din Moldova, P. D. Kiseliiov.	anii '30 sec. XIX	rusă, 25 f. ⁷⁵
140	Însemnarea unui autor necunoscut despre noua împărțire a Principatului Valahiei pe județe și plăși.	anii '30 sec. XIX	rusă, 87 f.
141	Adresa președintelui Divanurilor Moldovei și Valahiei, P. D. Kiseliiov, către șeful Armatei a II-a despre lupta cu epidemia de holeră.	anii '30 sec. XIX	copie, rusă, 4 f.
142	Acte ale guvernului turc în chestiuni ce țin de administrarea Valahiei și Moldovei pentru perioada anilor 1578-1773.	anii '30 sec. XIX	copii, rusă, română și franceză, 49 f.
143	Rezoluție privitoare la dreptul militar și obligațiile stăpânilor și țăranilor emisă de P. D. Kiseliiov.	anii '30 sec. XIX	franceză și română
144	Tabelul manufacturilor și fabricilor presupus a fi construite în Valahia.	anii '30 sec. XIX	franceză
145	Însemnarea despre împărțirea Valahiei în 18 județe.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.

⁷¹ Ref.: Victor Țvircun, *Opere istorice*, p. 78.

⁷² Ref.: *ibidem*.

⁷³ Ref.: *ibidem*.

⁷⁴ Reprod.: arhiva personală.

⁷⁵ Ref.: Viktor Taki, *Россия на Дунае*, p. 185, 188. Informații despre festivitățile din București, din 6 decembrie 1830, au fost publicate și în „Северная Пчела”, 30 decembrie 1830, nr. 156, f.p.

146	Materiale (acte de judecată) despre împărțirea și cumpărarea moșiilor de către boieri și stăpâni particulari (extrase din documente turcești pentru perioada 1632-1805).	anii '30 sec. XIX	
147	Lista orașelor și satelor județului Olt.	anii '30 sec. XIX	rusă, 2 f.
148	Lista județelor Valahiei cu arătarea suprafeței lor totale și a suprafețelor cultivate cu diferite culturi.	anii '30 sec. XIX	rusă, 6 f.
149	Lista a ținuturilor, ocoalelor, orașelor și cătunelor Moldovei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 20 f.
150	Vidomstie a cheltuielilor și veniturilor tribunalelor de judecată de la bugetul Sfatului ocârmuitor din Principatul Moldova începând cu 1 ianuarie 1832 și până în 31 decembrie 1833.	anii '30 sec. XIX	rusă, 31 f.
151	Materiale despre judecățile pentru obligațiuni în Valahia și Moldova pentru perioada anilor 1755-1823.	anii '30 sec. XIX	copii
152	Însemnare despre noua împărțire a Valahiei în 15 județe.	anii '30 sec. XIX	rusă, 5 f.
153	Jurnalul călătoriei președintelui Divanurilor Principatelor Valahia și Moldova, adjutantul-general P. D. Kiseliiov, prin Valahia.	1832	română și rusă, 92 f. ⁷⁶
154	Ciornele materialelor lui Nesselrode privitoare la scrisoarea lui Duhamel ⁷⁷ despre scăderea influenței Rusiei asupra Moldovei și Valahiei; adresa lui C. Suțu înaintată Consulatului rusesc și lui P. D. Kiseliiov despre situația politică din țară și preferința pentru protectoratul rusesc.	1848	franceză
155	Opinia lui P. D. Kiseliiov asupra articolului generalului Duhamel în gazeta „Allgemeine Zeitung”, privitor la încetarea influenței morale a Rusiei asupra Moldovei și Valahiei și despre interesele Germaniei, trimis acestuia de ministrul Afacerilor Externe, Nesselrode.	1848	franceză ⁷⁸
156	Regulamentul Judiciar.	prima jumăt. sec. XIX	română, 56 p., tip.
157	Însemnarea lui von Offenber ⁷⁹ despre proiectul organizării unui port la Marea	16 ian. 1865	franceză, 3 f.

⁷⁶ Asemănător cu informația din dosarul 94.

⁷⁷ Александр Осипович Дюгамель/Aleksandr Osipovici Duhamel (Digamels) (1801-1880).

⁷⁸ Ref.: Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară*, vol. III, p. 28.

⁷⁹ Генрих (Генрих-Петер-Фридрих) Генрихович Оффенберг/Henrik Henrikovici von Offenber^g (1821-1888); consul general (și apoi agent diplomatic) al Rusiei la București.

	Neagră, la gura de vărsare a Dunării, pentru țeluri comerciale și politice, aparținând de Moldova, potrivit Tratatului de la Paris.		
158	Formularele vamale ale Societății de transport maritim și comerț și ale Căii Ferate Odessa la Constanța privitoare la mărfurile transportate pe cale navală pe linia Dunării; listă cu mărfuri.	1878	franceză

II. Rapoarte (dări de seamă) primite de la agenții militari și reprezentanții diplomatici ai Rusiei despre starea și personalul armatei române și situația din țară

159	Dosar al Departamentului Statului Major General despre aflarea colonelului Statului Major, Hübsch von Grossthal ⁸⁰ , în Constantinopol; raport despre situația armatelor Principatelor Moldova și Valahia.	9 ian. – 18 mart. 1861	rusă, 19 f.
160	Raportul consulului rus din București, Offenberg, privitor la situația din România și starea armatei.	18 oct. 1863	franceză, 4 f.
161	Raportul consulului general din București despre componența armatei, armele și echipamentul armatei române și schimbul epistolar dintre ministrul de Război, D. A. Miliutin ⁸¹ , cu guvernatorul general al Novorossiei și Basarabiei, P. E. Kotzebue ⁸² , și cu membrul Consiliului de Stat, N. N. Annenkov al II-lea ⁸³ .	26 dec. 1863 – 28 dec. 1864	rusă
162	Două planuri ale taberei armatei române și manevra de marș în apropiere de Furceni, 21-22 august 1869.	1869	română, 2 f., tip., până la 52 × 79 cm; 1 : 20.000

⁸⁰ Юстин Казимирович Гюбш фон Гросталь/Iustin Kazimirovici sau Justus Hübsch von Grossthal (1822-1898).

⁸¹ Дмитрий Алексеевич Милютин/Dmitri Alekseevici Miliutin (1816-1912), ministru de Război al Imperiului Rus în perioada 1861-1881.

⁸² Павел Евстафьевич Коцебу/Pavel Evstafievici Koțebu, același cu Paul Demetrius Graf von Kotzebue (1801-1884); general al Armatei ruse, membru al Consiliului de Stat, general guvernator al Novorossiei și Basarabiei în 1862-1870. Pentru acesta vezi și Alexandru Gh. Sonoc, *Un portret al generalului Paul Demetrius von Kotzebue în colecția Muzeului Național Brukenthal din Sibiu*, în „Acta Terrae Fogarasiensis”, IV, 2015, p. 565-596.

⁸³ Николай Николаевич Анненков/Nikolai Nikolaevici Annenkov (1799-1865); general guvernator al Novorossiei și Basarabiei în 1854-1855, general guvernator al Teritoriului (Kraiolui) de Sud-Vest în 1862-1865, membru al Consiliului de Stat.

163	Însemnarea subcolonelului Neverovski ⁸⁴ despre călătoria sa în România și Austria cu scopul cercetării trecerilor prin munți.	16 sept. 1877	rusă, 22 p., tip.
164	România. Departamentul II. Forțele armate.	1881	autor colonelul A. V. Tughengolid ⁸⁵ , Sankt-Petersburg, Tipografia Comitetului Militar-Științific al Statului General Major, rusă, 107 p., tip. ⁸⁶
165	România. Departamentul I. Descriere militară.	1882	autor colonelul M. S. Andreev ⁸⁷ , Sankt-Petersburg, Tipografia Comitetului Militar-Științific al Statului General Major, rusă, 237 p., tip. ⁸⁸
166	Raportul privitor la rezultatele tragerilor din turelele blindate Schumann-Gruson și asupra lor, trageri care au avut loc în anii 1885-1886, pe dealul Cotrocenilor, din apropiere de București.	1886	ediție hec-tograf., 5 f.
167	Schimbul epistolar dintre Statul Major General, Statul Major Naval, Departamentele Principale de Inginerie, Cartierul General al Districtului Militar Odessa și agentul militar din București și Belgrad despre răscoala țărănească din Valahia, ridicarea de întărituri în apropiere de Galați, deplasarea ofițerului armatei române, Barbu, în Rusia, descrierea întăriturilor liniei Focșani – Galați – Buzău.	10 sept. 1888 – 6 sept. 1889	rusă
168	Descrierea manevrelor armatei române în 1890 prezentată de agentul militar rus din România, colonelul Taube ⁸⁹ .	9 oct. 1890	rusă, 7 f.

⁸⁴ Александр Фёдорович Неверовский/Aleksandr Fiodorovici Neverovski (1844-1892); militar rus, participant la războiul din 1877-1878.

⁸⁵ Александр Васильевич Тугенгольд/Aleksandr Vasilievici Tughengolid (1830/1831-1898); militar rus, participant la războiul din 1877-1878.

⁸⁶ A. V. Tughengolid, *Румыния*, partea II, *Вооруженные силы*, Sankt-Petersburg, 1881.

⁸⁷ Михаил Семёнович Андреев/Mihail Semionovici Andreev (1848-1919); militar rus, participant la războiul din 1877-1878.

⁸⁸ M. S. Andreev, *Румыния*, partea I, *Военный обзор*, Sankt-Petersburg, 1882.

⁸⁹ Фёдор Фёдорович Таубе/Fiodor Fiodorovici Taube (1857-1911). În toamna lui 1890, Taube a fost numit agent militar la București și Belgrad.

169	Raportul agentului militar rus în România și Serbia, colonelul Taube, despre situația din România, armele propuse de firmele comerciale, construcția de întărituri în România, mișcarea și amplasarea trupelor, manevrele armatei române, descrierea României.	22 nov. 1889 – 12 oct. 1895	rusă
170	Raport despre starea armatei române.	20 dec. 1890	de Taube, rusă, 25 f.
171	Schimbul epistolar dintre Statul Major și Statul Major Naval, Cartierul general al Districtului Militar Odessa, Departamentul Asiatic al Ministerului Afacerilor Străine și agentul militar din București și Belgrad despre construcția de către români, în secret, a fortificațiilor de la Galați, pe Dunărea de Jos, despre numărul personalului armatei române, căile ferate române și mersul trenurilor.	21 dec. 1890 – 31 dec. 1891	rusă, 135 f.
172	Schimbul epistolar dintre Statul Major, Departamentul Asiatic al Ministerului Afacerilor Străine, Cartierul General al Districtului Militar Odessa și agentul militar din București și Belgrad despre construcția de către români a fortificațiilor și liniei de cale ferată între Galați și gura de vărsare a râului Prut; despre numărul personalului armatei române.	2 feb. – 14 dec. 1892	rusă, 97 f.
173	Vidomostie a construcțiilor militare și punctelor de dislocare a trupelor și instituțiilor militare la frontiera României cu Rusia.	1892	rusă, 26 f.
174	Schimbul epistolar dintre Comitetul Militar-Științific, agentul militar din Belgrad și București, directorul Departamentului poliției și Cartierul General al Districtului Militar Odessa despre expedierea planurilor și profilurilor fortificațiilor Bucureștiului și despre situația generală a materialului rulant al căilor ferate române.	23 ian. 1893 – 7 mart. 1895	rusă
175	Vidomostie a dislocației unităților, comunicațiilor și instituțiilor armatei române.	apr. 1893	rusă, 24 p., tip.
176	Lista navelor flotilelor română și austriacă de pe Dunăre. Din raportul agentului militar rus.	1893	rusă, 6 f.
177	Vidomostie și cartograma termenilor concentrării armatei române la granița rusă. După planul de mobilizare românesc.	1893	rusă, 18 f.

178	Lista forțelor armate române pe timp de război.	1893	rusă, 1 f.
179	Lista navelor flotei române. Din raportul agentului militar rus în România.	1 ian. 1895	rusă, 5 f.
180	Lista navelor flotei române alcătuită pentru programul de mobilizare nr. 15 de Cartierul General al Districtului Militar Odessa.	1895	rusă, 4 f.
181	Harta României cu arătarea dislocației armatei române la 1 aprilie 1893.	1895	căpitanul Mikulin, 1 f., ms., color, 67 × 72 cm, 1 : 806.400
182	Vidomstie a forțelor armate române pe timp de război și pe timp de pace la 1 ianuarie 1896.	cca 1895	rusă, 10 f.
183	Descrierea pregătirilor trupelor române de graniță amplasate la hotarul cu Basarabia și pe litoral; potrivit planului de mobilizare al Statului General Major al României.	cca 1895	rusă, 17 f.
184	Scrisoarea agentului militar din România, colonelul Taube, către administratorul afacerilor Comitetului Militar-Științific al Statului Major despre mutarea reședinței agentului militar din România și Serbia din București la Belgrad.	cca 1895	rusă, 1 f.
185	Raportul agentului militar rus din România, Taube, despre numărul populației și animalelor din România; descrierea mișcărilor armatei Serbiei în apropiere de Belgrad.	1896	română și rusă, 27 f.
186	Vidomstie și cartogramă referitoare la timpul necesar concentrării armatei române la hotarul cu Rusia; potrivit planului de mobilizare.	1896	rusă, 1 f., ms., 60 × 94 cm + 15 f. text
187	Hartă și vidomstie a dislocării armatei române la 1 ianuarie 1896.	1896	a semnat colonelul Martînov, 1 f., ms., 60 × 71 cm, 1 : 206.400 + 12 f. text
188	Schimbul epistolar și însemnările lui Taube, din perioada aflării sale în București și Belgrad, despre sârbii care studiau în școlile militare din Rusia, date despre armata și flota României; schimbul epistolar din perioada în care a fost șeful Cartierului trupelor căzăcești Orenburgsk.	1896-1904	rusă
189	Schema nr. 1 a amplasării cavaleriilor română și rusă în prima parte a războiului. După planul de mobilizare.	cca 1896	1 f., ms., 31 × 28 cm, 1 : 1.680.000

190	Harta României cu arătarea dislocării armatei române în cea de-a șaptea zi de război. După planul de mobilizare.	cca 1896	română, 1 f., ms., color, 97 × 109 cm, 1 : 576.000
191	Harta României cu arătarea dislocării trupelor în cea de-a douăzeci și una zi de mișcare. După planul de mobilizare.	cca 1896	română, 1 f., ms., color, 97 × 109 cm, 1 : 576.000
192	Harta României cu arătarea dislocării trupelor în cea de-a paisprezecea zi de mișcare. După planul de mobilizare.	cca 1896	română, 1 f., ms., color, 97 × 109 cm, 1 : 576.000
193	Harta și vidomostie a amplasării instituțiilor militare și civile și a depozitelor în zona de frontieră a României.	cca 1896	1 f., ms., color, 58 × 42 cm, 1 : 1.050.000 + 16 f. text
194	Însemnarea generalului-maior Saharov ⁹⁰ despre planurile de război care pot fi folosite de România în alianță cu Austro-Ungaria.	sf. sec. XIX	rusă, 6 f.
195	Descrierea organizării armatei române și a rânduielii slujbei în armată.	sf. sec. XIX	rusă, 18 f.
196	Descrierea ordinii mobilizării armatei române potrivit programului de mobilizare nr. 16 al Cartierului General al Districtului Militar Odessa.	sf. sec. XIX	rusă, 13 f.
197	Însemnarea generalului-maior Saharov despre acțiunile întreprinse de Cartierul General al Districtului Militar Odessa pentru primirea de informații de la agenții militari.	sf. sec. XIX	rusă, 2 f.
198	Date despre numărul ofițerilor armatei române transmise de agentul militar, colonelul Taube.	sf. sec. XIX	rusă, 6 f.
199	Schema încartiruirii trupelor locale și de rezervă în Rusia de Vest.	sf. sec. XIX	1 f., 85 × 72 cm, 1 : 1.000.000
200	Bugetul Ministerului de Război al României pentru anul 1894-1895 și însemnare despre negoțul extern al Dobrogei. Din rapoartele agentului militar din România.	sf. sec. XIX	rusă, 10 f.
201	Regulamentul disciplinar al armatei Valahiei. Partea IV.	sec. XIX	română, 27 p., tip.
202	Anexă la Regulamentul militar al caveriei române. București. 63 de scheme ale dislocării armatei.	sec. XIX	greacă
203	Regulamentul manevrelor și luptei infanteriei, întărit de regele României.	10 dec. 1909	ciornă, rusă, 104 f.

⁹⁰ Владимир Викторович Сахаров/Vladimir Viktorovici Saharov (1853-1920); militar rus, participant la Războiul ruso-japonez și Primul Război Mondial. A luptat și în vremea Războiului Civil Rus, de partea lui Piotr Nikolaevici Vranghel. A fost capturat de bolșevici și împușcat în 1920.

204	Descrierea și schema adunării pentru exerciții și a manevrelor Corpului armat 5 în 1910.	cca 1910	3 f. tip., color, 46 × 71 cm, de la 1 : 420.000 până la 1 : 50.000 + 13 f. text ⁹¹
-----	---	----------	---

III. Materiale despre istoria Moldovei și Valahiei⁹² – României

205	Istoria Daciei transalpine, adică a Valahiei, Moldovei și Basarabiei, partea I, Partea geografică, tomul I.	1781	autor Franz Josef Sulzer, germană, 466 p., tip. + 5 planuri ⁹³
206	<i>Ibid.</i> , tomul II.	1781	<i>ibid.</i> , 547 p., tip. + 5 tabele
207	<i>Ibid.</i> , tomul III.	1782	<i>ibid.</i> , 705 + 12 p., tip.
208	Istoria Valahiei.	1806	Viena, română, 367 + 71 p., tip. ⁹⁴
209	Raport despre Valahia și Moldova alcătuit la porunca lui Napoleon de către agentul diplomatic al Franței; cu informații detaliate despre aceste state.	1807	franceză, 27 f. ⁹⁵
210	Istoria României.	1816	autor Daniel (Dimitrios) Philippidis, tomul I, neogreacă, Leipzig, 471 p., tip. ⁹⁶
211	Istoria Vechii Dacii, Transilvaniei, Valahiei și a Moldovei.	1818	autor Dionisie Fotino, tomul I, 230 p., tip. ⁹⁷

⁹¹ Tăiat în opisul original, fără nicio explicație.

⁹² În opisul original, „Materiale despre istoria Moldovei și României”.

⁹³ Franz Josef Sulzer, *Geschichte des transalpinischen Daciens, das ist der Walachey, Moldau und Bessarabiens. Im Zusammenhange mit der Geschichte des übrigen Daciens als ein Versuch einer allgemeinen dacischen Geschichte*, Viena, 1781.

⁹⁴ În opisul original, ca autor apare un anume Tunuzi, care nu poate fi decât Tunusli. În fapt, este vorba de lucrarea lui Mihai Cantacuzino, *Istoria politică și geografică a Țării Românești de la cea mai veche a sa întemeiere până la anul 1774*, publicată cu cheltuiala fraților Tunusli, la Viena, în 1806.

⁹⁵ Ref.: G. S. Grosul, *Дунайские княжества в политике России: 1774-1806 гг.*, redactor N. S. Kineapina, Chișinău, Știința, 1975, p. 29, 185, 207.

⁹⁶ Vezi ediția în românește, Dimitrie Daniel Philippide, *Istoria României*, tomul I, partea I, traducere, studiu introductiv și note de Olga Cicanci, București, Editura Pegasus Press, 2004. Pentru Daniel Philippidis, vezi Sorin Iftimi, *Pe urmele lui Daniil Philippidis (1755-1832)*, în *CL*, s.n., XXI-XXIII, 2002-2004, p. 325-337.

⁹⁷ Lucrare apărută în neogreacă, Dionisie Fotino, *Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Δακίας, τὰ νῦν Τρανσυλβανίας, Βλαχίας, καὶ Μολδανίας. Ἐκ διαφόρων παλαιῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων συνερανισθεῖσα*, Viena, 1818. Despre această operă, Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare geografice și cartografice. Din antichitate până în pragul veacului nostru*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 220-221.

212	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , tomul II, 568 p., tip.
213	<i>Ibid.</i>	1819	<i>ibid.</i> , tomul III, 588 p., tip.
214	Tabel istorico-geografic și politic al Moldovei și Valahiei.	1824	autor Wilkinson, Paris, franceză, 414 p., tip. ⁹⁸
215	Descrierea Moldovei.	1825	autor Dimitrie Cantemir, română ⁹⁹
216	Descriere geografică a Moldovei, Valahiei și Dobrogei.	primul sfert sec. XIX	rusă
217	Valahia și Moldova. Istorie, constituție și ocupațiile locuitorilor.	1849 ¹⁰⁰	alcătuită după Wilkinson și alte izvoare de Lindau, Dresden/Leipzig, germană, 227 p., tip. ¹⁰¹
218	„Istoria românilor pe scurt”, extrase din cartea lui Grigore Pleșoianu.	1829	română și rusă, 8 f. ¹⁰²
219	Studiu scurt despre istoria orașelor Principatului Valahiei.	1830	rusă, 6 f.
220	Extrase din documente turcești găsite în biblioteca Mitropoliei Valahiei (diplome de judecată, de danie, de întăritură).	cca 1830	rusă, 16 f.
221	Studiu despre istoria orașelor Principatului Valahiei: Buzău, Târgoviște, Caracal,	1831	rusă, 5 f. ¹⁰³

⁹⁸ W. Wilkinson, *Tableau historique, géographique et politique de la Moldavie et de la Valachie*, Paris, 1824; varianta în engleză a apărut anterior, idem, *An Account of The Principalities of Wallachia and Moldavia: With Various Political Observations Relating to Them*, Londra, 1820.

⁹⁹ *Scrisoarea Moldovei, de Dimitrie Cantemir, domnul ei*, tipărită la Mănăstirea Neamț în 1825.

Ref.: Victor Țvircun, *Opere istorice*, p. 76.

Reprod.: lucrarea a fost microfilmată integral în 2001 pentru Academia de Științe a Republicii Moldova.

¹⁰⁰ În opisul original lucrarea este datată în 1829.

¹⁰¹ Rudolf Lindau, *Die Walachei und Moldau in Hinsicht auf Geschichte, Landesbeschaffenheit, Verfassung, Gesellschaftlichen Zustand und Sitten der Bewohner*, Dresden/ Leipzig, 1849.

¹⁰² Ref.: G. S. Grosul, *Дунайские княжества*, p. 207.

Se pare că cineva a extras informațiile despre istoria românilor din cartea *Cele dintâi cunoștințe pentru trebuința copiilor care încep a citi*, traducere din franțuzește și adăugate de Grigorie P. Pleșoianul, Craiova, 1828, p. 69-75, despre Oltenia sau Țara Românească „a mică”, cu Mehedinți, Dolj, Romanai, Vâlcea și Gorj, și Țara Românească „a mare”, cu Ilfovul, Ialomița, Râmnicu Sărat, Buzău, Săcuieni, Prahova, Dâmbovița, Vlașca, Teleorman, Mușcel, Argeșul și Oltul; p. 75-77, despre Moldova.

¹⁰³ Reprod.: microfilm și inventariat la București cu titlul „Descrierea orașelor Buzău, Târgoviște, Caracal, Tg. Jiu, Râmnic pe Olt și Cernăț (în concept)”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 14.

	Târgu-Jiu, Râmnic pe Olt și Cerneți, autor necunoscut.		
222	Rapoartele ștab-căpitanului Kutukov transmise șefului Detașamentului geodezic, colonelul Dittmars, despre cercetările astronomice din orașul Iași.	1832	rusă, 10 f.
223	Gramatică românească ¹⁰⁴ .	1833	autor Gheorghe Săulescu ¹⁰⁵ , partea I-a, Iași, română, 236 + 12 p., tip. ¹⁰⁶
224	<i>Ibid.</i> ¹⁰⁷	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁰⁸ , partea a II-a, Iași, română, 160 + 14 p., tip.
225	Istoria Principatelor Valahia și Moldova, cartea II, partea IV.	anii '30 sec. XIX	rusă, 214 f. ¹⁰⁹
226	Însemnarea subcolonelului Mend ¹¹⁰ referitoare la lucrările sale despre istoria, geografia și etnografia Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 2 f.
227	Istoria Valahiei (hotare, locuitorii și altele).	anii '30 sec. XIX	rusă, 49 f.
228	Istoria Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 100 f.
229	Istoria Moldovei. „Domnii Moldovei”.	anii '30 sec. XIX	rusă, 85 f.
230	Introducere la cronică manuscris a domnilor Moldovei și Valahiei până în anul 1636.	anii '30 sec. XIX	rusă, 6 f.
231	Introducere la cronică manuscris „Despre domnii Valahiei până la întronarea lui Constantin Brâncoveanu voievod Basarab”.	anii '30 sec. XIX	rusă, 5 f.

¹⁰⁴ În opisul original, „Gramatica moldovenească”.

¹⁰⁵ În opisul original, „Obolescu”.

¹⁰⁶ Gheorghe Săulescu, *Grammatică românească seau Observații grammaticești asupra limbii românești pentru scoalele normale și gimnaziale*, partea I, *Etimologică*, și partea II, *Sintactică*, Iași, 1833.

¹⁰⁷ În opisul original, „Sintaxa moldovenească”.

¹⁰⁸ În opisul original autorul este numit, iarăși, „Obolescu”.

¹⁰⁹ Ref.: G. S. Grosul, *Дунайские княжества*, p. 11, care spunea că manuscrisul a fost redactat de un autor anonim și lucrarea este consacrată descrierii situației economice și politice din Principatele Dunărene în ultimul sfert al secolului al XVIII-lea, și „Precum reiese din conținutul cărții, a fost scrisă în baza unor observații personale și a unor materiale adunate de autor în timpul aflării sale în principate [...]” (vezi și trimiterele din *ibidem*, p. 178, 183, 187).

¹¹⁰ Subcolonelul Mend al Statului Major General a participat și la campania din Turcia, din 1833; M. R. Rîjkenov, *Русские офицеры Генерального Штаба в Азиатской Турции в 1830-х годах*, în „Восточный архив”, nr. 1 (43), 2021, p. 9.

232	Tabelul punctelor cardinale ale intersecțiilor meridianelor și paralelelor pentru harta Moldovei, Valahiei, Bulgariei și Rumeliei ¹¹¹ .	anii '30 sec. XIX	rusă, 12 f.
233	Studiu despre istoria Principatelor Moldova și Valahia.	anii '30 sec. XIX	franceză, 12 f.
234	„Descriere a antichităților dacice”. Însemnări istorice și arheologice despre Moldova, Valahia și Transilvania.	mij. sec. XIX	franceză

IV. Materiale geografice și militar-topografice

a) Hărți și planuri ale Moldovei, Valahiei, României în întregime și a părților ei

235	Harta geografică a Moldovei, Valahiei, Basarabiei și Podoliei.	1769	de J. B. Homann, Nürnberg, latină, 1 f., 46 × 51 cm, 1 : 760.000, relief în perspectivă ¹¹²
236	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹¹³
237	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹¹⁴
238	Harta „Arătarea detaliată a locurilor Principatului Valahiei”.	1770	copie după o hartă din 1718, Veneția, 17 f., ms., color, 34 × 67 cm, relief în perspectivă ¹¹⁵
239	Harta Moldovei alcătuită după harta lui Cantemir și altele.	1770	de Georges Louis Le Rouge, Paris, franceză, 1 f., tip., color, 64 × 48 cm, 1 : 670.000, cu aprox., relief în perspectivă ¹¹⁶

¹¹¹ Rumeli, atunci parte a Imperiului Otoman.

¹¹² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

Este vorba despre *Tabula Geographica continens Despotatus Wallachiae atque Moldaviae, Provinciam Bessarabiae Sub clientela Turcica, itemque Provinciam Polonicam Podoliae, tanquam Regiones, in quibus bellum praesens geritur*.

¹¹³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

¹¹⁴ Ref.: *ibidem*.

¹¹⁵ Ref.: *ibidem*.

Se referă la harta stolnicului Constantin Cantacuzino, *Indice topografico del Principato di Valachia...*, apărută în lucrarea lui Anton Maria del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia...*, Veneția, 1718. Originalul a fost tipărit la Padova, în 1700 (Constantin C. Giurescu, *Harta stolnicului Constantin Cantacuzino. O descriere a Munteniei la 1700*, în RIR, vol. XIII, fasc. I, 1943, p. 1-28 + o planșă).

¹¹⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

Titlul original, *Carte de la Moldavie dressée sur celle du Prince Cantimir*.

240	Harta Principatului Valahiei.	1771	de C. M. Roth, Sankt-Petersburg, franceză, 1 f., 66 × 86 cm, 1 : 420.000, relief în perspectivă ¹¹⁷
241	Planul locurilor din apropiere de Dunăre, între orașele Brăila și Măcin.	1771	1 f., ms., color, 71 × 90 cm, 1 : 25.200, relief redat prin tehnici de umbră ¹¹⁸
242	Harta Principatului Moldovei.	1771	de C. M. Roth, Sankt-Petersburg, franceză, 1 f., tip., 66 × 84 cm, 1 : 630.000, relief în perspectivă ¹¹⁹
243	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹²⁰
244	Harta Moldovei, Valahiei, Basarabiei, Crimeei și a unor părți ale țărilor din preajmă.	1789	de H. C. Schütz, germană și franceză, 1 f., tip., color, 47 × 72 cm, 1 : 1.350.000, cu aprox., relief în perspectivă ¹²¹
245	Harta Moldovei și Valahiei.	1785	de J. B. Homann, Nürnberg, germană, 1 f., tip., color, 46 × 57 cm, 1 : 126.000 ¹²²

Pentru harta din 1770, vezi și Cătălin Hriban, *Considerații geografice privind geneza orașului medieval în Moldova Centrală*, în AM, vol. XLI, 2018, p. 139, fig. 10. De altfel, este cunoscut faptul că harta lui Cantemir a circulat în mai multe exemplare, copii și variante; vezi Vlad Alexandrescu, *Autour de la carte de la Moldavie par Démètre Cantémir*, în RESEE, tomul XLIX, nr. 1-4, 2011, p. 139-188.

¹¹⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

Carte Speciale de la Principauté de Valachie, un exemplar al căreia se păstrează și la Biblioteca de Stat a Rusiei, Ko 111/III-82.

¹¹⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

¹¹⁹ Ref.: *ibidem*.

¹²⁰ Ref.: *ibidem*.

¹²¹ Ref.: *ibidem*.

Este vorba despre *Neueste Karte Von Der Moldau Walachei Bessarabien Und Der Krim Samt den angränzenden Provinzen Siebenbürgen Bukowina, einen grosen Theil von Ungarn Galizien Polen Tatarei Neurusland und Bulgarien Nach den besten Orginalzeichnungen und Karten von General Bauer und H. J. F. Schmid*.

¹²² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

246	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹²³
247	Harta specială a Valahiei cu împărțirea pe județe.	1788	autor Ruhedorff, latină, 1 f., tip., 41 × 70 cm, 1 : 400.000 ¹²⁴
248	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 39 × 68 cm, 1 : 700.000 ¹²⁵
249	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹²⁶
250	Harta Basarabiei, Moldovei și Valahiei.	1788	autor I. F. Schmid, Viena, germană, 1 f., tip., 44 × 56 cm, 1 : 1.500.000, cu aprox., relief în perspectivă ¹²⁷
251	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹²⁸
252	Harta unei părți a Moldovei cu arătarea hotarelor împărțirii administrative în ținuturi (Vaslui și o parte din Roman).	1788	1 f., ms., color, 62 × 80 cm, 1 : 132.300 ¹²⁹
253	Harta regiunii București – Oltenița – Giurgiu.	1790	1 f., ms., color, 125 × 187 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri
254	Atlas cu hărți și planuri ale regiunii Tulcea – Ismail și a fortului proiectat în această regiune.	1795	autor Kauffer, franceză, 3 f., ms., color, până la 69 × 48 cm, de la 1 : 31.000 la 1 : 4.000, cu aprox. ¹³⁰

Credem că este vorba despre *Charte von der Moldau und Walachey nach den Astronomischen Beobachtungen des Russisch Kayserl. Majors Islenief und denen Charten und Beschreibung des H. Hauptm. Sulzer, ingl. den Charten des ehmal. Russ. Kaysl. Gen. Lieut. v. Bauer über die Moldau u.a.m. entworfen.*

¹²³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

¹²⁴ Ref.: *ibidem*.

Mappa Specialis Walachiae et accuratissimis Singulorum Districtuum Ichnographiis collecta, delineata, et dedicata Excellentissimo Domino Comiti de Hadik, a lui F. J. Ruhedorff. Câteva referințe despre Ruhedorff și harta sa la Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare*, p. 186.

¹²⁵ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

¹²⁶ Ref.: *ibidem*.

¹²⁷ Ref.: *ibidem*.

Este vorba de *Karte von der Walachei, Moldau und Bessarabien*, a lui I. F. Schmid, reeditată de F. A. Schrämbel. Un exemplar al acesteia se află și la Biblioteca Academiei Române, Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare*, p. 190.

¹²⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

¹²⁹ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской грамоте XV века*, Moscova, Universitet Dmitriia Pojarskogo, 2012, p. 88; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

¹³⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 300.

255	Harta împărțirii administrative a Valahiei.	a II-a jumăt. sec. XVIII	1 f., ms., color, 32 × 65 cm, 1 : 840.000, relief redat prin tehnici de umbrire și în perspectivă ¹³¹
256	Harta Valahiei pe cursul Dunării, de la Galați la Orșova.	a II-a jumăt. sec. XVIII	română, 1 f., ms., color, 62 × 99 cm, 1 : 84.000, relief în perspectivă ¹³²
257	Harta Moldovei și Valahiei.	1788	autor I. F. Schmid, 1 f., tip., color, 45 × 57 cm, 1 : 1.407.000, relief în perspectivă ¹³³
258	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹³⁴
259	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹³⁵
260	Harta părții de nord a Moldovei	al IV-lea sfert sec. XVIII	1 f., ms., color, 58 × 84 cm, 1 : 250.000 ¹³⁶
261	Harta Valahiei și a părții de nord-est a Bulgariei.	al IV-lea sfert sec. XVIII	1 f., ms., 66 × 148 cm, 1 : 420.000, relief redat prin tehnici de umbrire ¹³⁷
262	Harta Moldovei și Basarabiei.	1781	autor J. Adam, germană, 1 f., tip., 40 × 45 cm, 1 : 1.000.000, cu aprox., relief în hașuri ¹³⁸
263	Harta Pocuției cu o parte a Rusiei, Transilvaniei, Podoliei și Moldovei.	sec. XVIII	autor Beauplan, Amsterdam, germană, 1 f., tip., color,

¹³¹ Ref.: *ibidem*.¹³² Ref.: *ibidem*.¹³³ Ref.: *ibidem*, p. 301.

Deși în opisul original această hartă este datată în „ultimul sfert al secolului al XVIII-lea”, credem că, în fapt, se referă tot la cea a lui Schmid din dosarul 250.

¹³⁴ Ref.: *ibidem*.¹³⁵ Ref.: *ibidem*.¹³⁶ Ref.: *ibidem*.¹³⁷ Ref.: *ibidem*.¹³⁸ Ref.: *ibidem*.

Este vorba de *Karte von der Moldau und Bessarabien*. Despre aceasta, vezi și Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare*, p. 191.

			44 × 54 cm, 1 : 290.000, relief în perspectivă ¹³⁹
264	Harta Valahiei.	1804	română, 1 f., tip., color, 58 × 82 cm, 1 : 1.400.000 ¹⁴⁰
265	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁴¹
266	Harta Moldovei cu împărțirea pe eparhii.	1804	română, 1 f., tip., color, 57 × 77 cm, 1 : 775.000 ¹⁴²
267	Harta Moldovei, Valahiei și Basarabiei.	1807	1 f., ms., color, 94 × 71 cm, 1 : 567.000 ¹⁴³
268	Harta părții de est a Valahiei.	1808	autor Novac, Viena, germană, 1 f., tip., 26 × 33 cm, 1 : 650.000, cu aprox., relief în hașuri ¹⁴⁴
269	Harta regiunii Bârlad – Buzău – gura de vărsare a Prutului.	1809	autor Karl Wilhelm von Toll, 1 f., ms., color, 44 × 36 cm, 1 : 294.000 ¹⁴⁵
270	Harta Valahiei.	1810	autor P. Duval, Viena, latină, 1 f., tip., 54 × 94 cm, 1 : 525.000, relief în hașuri ¹⁴⁶
271	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁴⁷
272	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁴⁸
273	Planurile pozițiilor de apărare a satelor și orașelor României cu arătarea locurilor bune pentru construcția fortificațiilor.	încep. sec. XIX	21 f., tip., 30 × 26 cm, de la 1 : 21.000 până la 1 : 84.000, relief

¹³⁹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 301.

Este vorba despre una dintre hărțile lui Guillaume Le Vasseur de Beauplan, retipărită în secolul al XVIII-lea.

¹⁴⁰ Ref.: *ibidem*.

¹⁴¹ Ref.: *ibidem*.

¹⁴² Ref.: *ibidem*.

¹⁴³ Ref.: *ibidem*.

¹⁴⁴ Ref.: *ibidem*.

¹⁴⁵ Ref.: *ibidem*.

¹⁴⁶ Ref.: *ibidem*.

Este o retipărire a hărții lui P. Duval, *Transilvanie, Valachie et Moldavie*, tipărită la Viena de Tranquillo Mollo.

¹⁴⁷ Ref.: *ibidem*.

¹⁴⁸ Ref.: *ibidem*.

			redat prin tehnici de umbrire ¹⁴⁹
274	Harta Valahiei împărțită pe județe.	încep. sec. XIX	română, 1 f., ms., color, 61 × 114 cm, 1 : 84.000 ¹⁵⁰
275	Harta regiunii Rusçuk ¹⁵¹ – Hârșova – Brăila – Bârlad.	încep. sec. XIX	1 f., ms., color, 37 × 47 cm, 1 : 6.300.000, relief în hașuri ¹⁵²
276	Harta părții de sud-est a Moldovei	încep. sec. XIX	1 f., ms., 41 × 39 cm, 1 : 462.000 ¹⁵³
277	Harta Moldovei, după harta lui Bauer și altele.	1811	autor Herbitz, Viena, germană și franceză, 4 f., tip., 49 × 53 cm, 1 : 420.000, cu aprox., relief în hașuri ¹⁵⁴
278	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁵⁵
279	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 1 f., 100 × 105 cm ¹⁵⁶
280	Harta Moldovei.	1811	autor Riedl, Viena și Pesta, germană, 1 f., tip., color, 55 × 50 cm, 1 : 735.000, relief în hașuri ¹⁵⁷
281	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁵⁸
282	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁵⁹

¹⁴⁹ Ref.: *ibidem*; idem, *Un plan ruses*, p. 566.

¹⁵⁰ Ref.: idem, *Fondul 438*, p. 301.

¹⁵¹ Ruse/Pyce, azi în Bulgaria.

¹⁵² Ref.: *ibidem*.

¹⁵³ Ref.: *ibidem*.

¹⁵⁴ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33-37; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 301.

Este vorba de *Karte von der Moldau nach Bawr; mit Benützung der neuesten astronomischen Orts-Bestimmungen und anderen Hilfsmitteln*, a lui Abbé Herbitz, tipărită la Viena de Tranquillo Mollo; vezi și *Allgemeine Geographische Ephemeriden*, F. J. Bertuch (ed.), vol. XLI, Weimar, 1813, p. 206-208.

¹⁵⁵ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33-37; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 301.

¹⁵⁶ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33-37; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 301.

¹⁵⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 301.

Generalcharte von der Moldau, de Riedl von Leuenstern, se păstrează în câteva exemplare și la Biblioteca Academiei Române; Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare*, p. 226.

¹⁵⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302.

¹⁵⁹ Ref.: *ibidem*.

283	Harta Valahiei.	1811	autor F. Fried, Viena și Pesta, germană, 1 f., tip., 44 × 63 cm, 1 : 714.000, relief în hașuri ¹⁶⁰
284	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁶¹
285	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁶²
286	Harta topografică a Valahiei Mari și a Valahiei Mici, alcătuită în anul 1790 după cercetările armatei austriece.	1812	Viena, germană, 4 f., tip., 26 × 45 cm, 1 : 585.000, relief în hașuri ¹⁶³
287	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁶⁴
288	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁶⁵
289	Harta Moldovei.	1814	autor Riedl, Viena și Pesta, germană, 1 f., tip., color, 55 × 50 cm, 1 : 735.000, relief în hașuri ¹⁶⁶
290	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁶⁷
291	Harta Basarabiei, Moldovei și Valahiei.	1817	Sankt-Petersburg, tipărită de Depoul Militar-Topografic, 1 f., tip., color, 151 × 141 cm, 1 : 504.000 ¹⁶⁸
292	<i>Ibid.</i>	1820	Sankt-Petersburg, tipărită de Depoul Militar-Topografic, 20 f., tip., color, 21 × 35 cm, 1 : 504.000 + schema ridicărilor ¹⁶⁹

¹⁶⁰ Ref.: *ibidem*.

¹⁶¹ Ref.: *ibidem*.

¹⁶² Ref.: *ibidem*.

¹⁶³ Ref.: *ibidem*.

¹⁶⁴ Ref.: *ibidem*.

¹⁶⁵ Ref.: *ibidem*.

¹⁶⁶ Ref.: *ibidem*.

¹⁶⁷ Ref.: *ibidem*.

¹⁶⁸ Ref.: *ibidem*.

Un alt exemplar se păstrează la Biblioteca Societății Ruse de Geografie, KM-136. Este o hartă prețioasă mai ales prin mulțimea de toponime redată.

¹⁶⁹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302.

293	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁷⁰
294	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁷¹
295	Harta hotarului dintre ținuturile Hotin și Iași.	1824	autor Lughin, 1 f., ms., color, 51 × 98 cm ¹⁷²
296	Harta Moldovei și Valahiei.	primul sfert sec. XIX	Viena, germană, 2 f., tip., până la 36 × 53 cm, 1 : 1.500.000, cu aprox., relief în hașuri ¹⁷³
297	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ¹⁷⁴
298	Harta regiunii Panciu – Focșani – Tecuci.	oct. 1827	1 f., ms., color, 22 × 50 cm, 1 : 147.000, cu aprox. ¹⁷⁵
299	Ciornele ridicării topograf-militare a Moldovei și Valahiei.	1828	autori Manikin-Neustruev, Pribîtkov, Kolodikov și Matveev, 13 f., ms., color, până la 59 × 109 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri ¹⁷⁶
300	Hărți ale Valahiei Mici și Valahiei Mari; planurile orașelor București, Iași, Turnu ¹⁷⁷ și Kale ¹⁷⁸ , Silistra, Craiova, Hârșova, Rusçuk și Süzebolu ¹⁷⁹ .	1828-1831	14 f., ms., color, de la 115 × 150 cm, de la 1 : 336.000 la 1 : 16.800 ¹⁸⁰

¹⁷⁰ Ref.: *ibidem*.¹⁷¹ Ref.: *ibidem*.¹⁷² Ref.: *ibidem*.¹⁷³ Ref.: *ibidem*.¹⁷⁴ Ref.: *ibidem*.¹⁷⁵ Ref.: *ibidem*.¹⁷⁶ Ref.: *ibidem*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești privitoare la orașul București și împrejurimile sale (1828, 1830, 1849-1850)*, în HU, tomul XXIX, 2021, p. 231.¹⁷⁷ Kule (Holovnik); ruinele sale se află în apropiere de Turnu Măgurele de astăzi.¹⁷⁸ O fortificație otomană la malul Dunării, în dreptul cetății otomane Niğbolu, astăzi Nikopol/Никопол, în Bulgaria.¹⁷⁹ Sozopol/Созопол, astăzi în Bulgaria.¹⁸⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302.

Reprod.: microfilm; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 16; fila 1: o hartă a Valahiei; fila 2: o hartă a Olteniei; fila 3: o hartă cu împărțirea administrativă a Valahiei; fila 4: o hartă a Serbiei; fila 5: planul orașului București din 1830.

Publ.: Andrei Pănoiu, *Evoluția orașului București*, București, Editura Fundația Arhitect Design, 2011, p. 44 (partea centrală a planului, după microfilm, fără nicio informație arhivistică, fapt de-a dreptul supărător; la p. 45-46, Pănoiu a publicat alte câteva planuri București preluate din niște hărți rusești (?), iarăși fără nicio informație despre acestea); Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 242-249 și fig. 2; Laurențiu Rădvan,

301	Harta regiunii Focșani – Buzău – hotarul cu Transilvania.	1829	autori Iakovlev și Șreders (Șreider), 1 f., ms., color, 64 × 60 cm, 1 : 168.000, relief în hașuri ¹⁸¹
302	Lista insulelor marelui canal al Dunării care aparțin Valahiei.	1829	a semnat Pizakin, rusă, 1 f. ¹⁸²
303	Planul unei părți a Valahiei Mari.	1829	a desenat Sîtnikov, 1 f., ms., color, 53 × 57 cm, 1 : 168.000, relief în hașuri ¹⁸³
304	Planul părții dintre râurile Teleajen și Ialomița a Valahiei.	1829	autori Essen și Seakojenski, 1 f., ms., color, 53 × 68 cm, 1 : 158.000 ¹⁸⁴
305	Harta unei părți din ținutul Neamț.	1829	autor Bolotov, 1 f., ms., color, 43 × 35 cm, 1 : 166.000 ¹⁸⁵
306	Harta unei părți din ținuturile Suceava și Roman.	1829	ridicarea lui Rogovski, 1 f., ms., color, 43 × 35 cm, 1 : 166.000, relief în hașuri ¹⁸⁶

Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București în arhive rusești (1770-1850)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2023, p. 70-80, nr. 5.

Fila 6: planul Bucureștilor cu împrejurimi, din cca 1830.

Ref.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 70.

Reprod.: arhiva personală.

Fila 7: un plan al orașului Iași cu împrejurimile sale, din cca 1830.

Ref.: *ibidem*.

Reprod.: arhiva personală.

Fila 8: planul cetăților Turnu și Kale; fila 9: planul cetății Turnu (un prospect minunat); fila 10: Sûzebolu; fila 11: Giurgiu și Rusçuk; fila 12: planul împrejurimilor Hârșovei; fila 13: împrejurimile gurii de vărsare a Argeșului în Dunăre; fila 14: Silistra.

¹⁸¹ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33 (cota corectă la care trebuia să se facă trimitere este nr. 391); Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 231.

¹⁸² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 231.

¹⁸³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302.

¹⁸⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 302; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 231.

¹⁸⁵ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 303. A fost cartată regiunea de la Bacău la Neamț.

¹⁸⁶ Ref.: *ibidem*. A fost cartată regiunea de la Roman la Iiteni.

307	Harta locurilor dintre București și Dunăre, de la gura râului Argeș la gura râului Vedea.	1829	alcătuită din ridicările ofițerilor Statului Major Martinau, Kulikovski, Brez și Pribîtkov, autor Ivanov, 1 f., ms, color, 63 × 125 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri ¹⁸⁷
308	Harta Valahiei, regiunea dintre Dunăre, Olt, Ialomița, cetatea Giurgiu și București.	1829	autori Ușakov și Șreders, a semnat Golt, 2 f., ms., color, 90 × 57 cm, 1 : 168.000 ¹⁸⁸
309	Harta județelor Buzău, Slam Râmnic și Ialomița.	1829	alcătuită sub comanda lui Dittmars, 1 f., ms., color, 69 × 142 cm, 1 : 42.000 ¹⁸⁹
310	Harta Dobrogei.	1829	ridicarea lui Dittmars, 3 f., ms., color, până la 52 × 34 cm, 1 : 210.000 ¹⁹⁰
311	Harta Valahiei Mici cu arătarea presupusei amplasări a carantinelor de-a lungul hotarului cu Austria și pe Dunăre.	1829	schîța lui Șiling, 1 f., tip., color, 70 × 58 cm, 1 : 336.000 ¹⁹¹
312	Harta hotarului dintre Bucovina și Moldova de la podul Târgu Nou la stația poștală Mamornița.	1829	ridicarea lui Șeverin, 35,5 × 67 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ¹⁹²
313	Harta părții de sud a Valahiei cu orașul București.	1829	autor Hoven, 1 f., ms., color, 90 × 123 cm, 1 : 168.000 ¹⁹³
314	Schema ridicărilor topografice din Moldova efectuate sub conducerea colonelului Dittmars.	cca 1829	1 f., tip., cu ms., 49 × 38 cm,

¹⁸⁷ Ref.: *ibidem*.¹⁸⁸ Ref.: *ibidem*.¹⁸⁹ Ref.: *ibidem*.¹⁹⁰ Ref.: *ibidem*.¹⁹¹ Ref.: *ibidem*.¹⁹² Ref.: *ibidem*.¹⁹³ Ref.: *ibidem*.Reprod.: microfilmată; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 2.

			1 : 420.000, relief în perspectivă ¹⁹⁴
315	Schema ridicărilor topografice din Valahia efectuate sub conducerea colonelului Dittmars	cca 1829	1 f., tip., color, 32 × 54 cm, 1 : 1.050.000, relief în perspectivă ¹⁹⁵
316	Ciornele hărții părții de sud a Valahiei de-a lungul Dunării, de la Silistra la Hârșova.	anii '20 sec. XIX	1 f., ms., color, 51 × 87 cm, 1 : 129.000, cu aprox., relief redat prin tehnici de umbră ¹⁹⁶
317	Harta regiunii de la confluența hotarului Moldovei cu Austria și Rusia.	1830	autor Manikin-Neustruev, 2 f., ms., color, 51 × 45 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri ¹⁹⁷
318	Harta locurilor la sud de Dunăre, în regiunea Isaccea.	cca 1830	1 f., ms., color, 49 × 20 cm, 1 : 189.000, cu aprox., relief în hașuri ¹⁹⁸
319	Harta hotarului Turciei cu Valahia pe Dunăre, de la Cerneți la Brăila.	cca 1830	7 f., ms., color, 54 × 60 cm, 1 : 105.000, cu aprox. ¹⁹⁹
320	Planul regiunii satul Bragadiru – satul Bujoreni – satul Herăști.	cca 1830	1 f., ms., color, 56 × 83 cm, 1 : 16.800, relief redat prin tehnici de umbră ²⁰⁰
321	Harta țărilor române ²⁰¹ cu arătarea carantinelor.	1831	română, 1 f., tip., 21 × 35 cm ²⁰²
322	Harta împărțirii administrative a Moldovei.	1833	autori Bergeinheim (Bergenheim) și

¹⁹⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 303. O hartă care este asemănătoare cu cea a Valahiei.

¹⁹⁵ Ref.: *ibidem*. Pe această sursă apare semnătura lui von Dittmars.

¹⁹⁶ Ref.: *ibidem*.

¹⁹⁷ Ref.: *ibidem*.

¹⁹⁸ Ref.: *ibidem*.

¹⁹⁹ Ref.: *ibidem*.

²⁰⁰ Ref.: *ibidem*; idem, *Un plan rusec*, p. 566; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului Lăzăreni (Iași) și surprizele sale: reședința contelui Rumeanțev și schitul de la Stânca Jijiei*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVIII, 2022, p. 303 (citările cotei arhiviste la p. 304).

²⁰¹ În opusul original, „Harta României”.

²⁰² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 303.

			Golițin, București, română, 1 f., tip., color, 105 × 68 cm, 1 : 420.000 ²⁰³
323	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁰⁴
324	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁰⁵
325	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	autor Bergeinheim, 1 f., ms., color, 105 × 65 cm, 1 : 420.000 ²⁰⁶
326	Harta Valahiei cu arătarea împărțirii administrative în județe, plăși și plaiuri.	1833	1 f., ms., color, 60 × 122 cm, 1 : 420.000 ²⁰⁷
327	Harta Valahiei.	1833	autor Bergeinheim, București, 1 f., ms., color, 130 × 232 cm, 1 : 210.000 ²⁰⁸
328	Harta Valahiei cu arătarea împărțirii administrative în județe și plăși.	1833	a semnat Fanton de Verrayon, 1 f., ms., color, 63 × 116 cm, 1 : 420.000 ²⁰⁹
329	Harta regiunii Cheiul Sârbesc – Călărași – Măgureni.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 27 × 16 cm, 1 : 42.000 ²¹⁰
330	Ciornele ridicării militar-topografice a Valahiei de Est.	anii '30 sec. XIX	5 f., ms., color, până la 78 × 68 cm, 1 : 42.000, relief

²⁰³ Ref.: *ibidem*.²⁰⁴ Ref.: *ibidem*, p. 304.²⁰⁵ Ref.: *ibidem*.²⁰⁶ Ref.: *ibidem*.

Bergheinheim a fost implicat în alcătuirea mai multor surse cartografice. O primă hartă poartă titlul: *Harta administrativă a Prințatului Moldaviei alcătuită din porunca deplin înputernicitului prezident al Divanurilor Prințatilor Moldovii și Valahiei domnul general-adiutant Kisselef de podpolconicu generalicescului ștab Bergerheim I^u și capitanul din același ștab cneazul Galițin*, cu scara de 1 : 420.000. Un exemplar se păstrează la Biblioteca Națională a Australiei; Dan Dumitru Iacob, *O hartă inedită a orașului Roman și a împrejurimilor sale, de la mijlocul secolului al XIX-lea*, în HU, tomul XXIV, 2016, p. 269. Bergerheim, tot împreună cu Golițin, a întocmit *Harta administrativă cu tăbliță statistică a Prințatului Valahiei...*; vezi Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare*, p. 229-230.

²⁰⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 304.²⁰⁸ Ref.: *ibidem*.²⁰⁹ Ref.: *ibidem*.

Zis și Foton, Faton, Fanton, în fapt Michel Fanton de Verrayon, același cu Михаил Львович Фантон-де-Веррайон/Mihail Lvovici Fanton de Verrayon (1804-1887), diplomat și militar al Imperiului Rus.

²¹⁰ Ref.: *ibidem*.

			redat prin tehnici de umbriri și în hașuri ²¹¹
331	Harta locurilor dintre râul Tutova și Zeletin.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 47 × 38 cm, 1 : 84.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²¹²
332	Harta regiunii de la satul Varden ²¹³ (?) la satul Gostinu, amplasate pe cursul Dunării.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 55 × 175 cm, 1 : 42.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²¹⁴
333	Harta malurilor Dunării de la orașul Arcear ²¹⁵ la orașul Lom ²¹⁶ .	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 16 × 55 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ²¹⁷
334	Harta regiunii Ghilimeia (?) – Malina – Băbiciu, pe râul Olt.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 29 × 40 cm, 1 : 21.000, relief în hașuri ²¹⁸
335	Harta regiunii Conțești – Balaci – Tecuci ²¹⁹ .	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 37 × 74 cm, 1 : 42.000, relief în structuri orizontale ²²⁰
336	Harta regiunii la vest de Olt, de la cătunul Moldoveni la cetatea Kale.	anii '30 sec. XIX	a semnat Pribîtkov, 1 f., ms., color, 39 × 26 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ²²¹
337	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²²²

²¹¹ Ref.: *ibidem*.

²¹² Ref.: *ibidem*.

²¹³ Poate fi Vadin, astăzi Dolni Vadin (Vadinul din Vale)/Долни Вадин, în Bulgaria.

²¹⁴ Ref.: *ibidem*.

²¹⁵ Арчар, mai vechiul Ratiaria (*Colonia Ulpia Traiana Ratiaria*), azi în Bulgaria.

²¹⁶ Лом, mai vechiul Artanes și apoi Almus, în Bulgaria.

²¹⁷ Ref.: *ibidem*.

²¹⁸ Ref.: *ibidem*.

²¹⁹ Sate din Teleorman.

²²⁰ Ref.: *ibidem*.

²²¹ Ref.: *ibidem*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 303 (cota arhivistică la p. 304).

²²² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 304.

338	Harta Moldovei, Valahiei și a unei părți din Bulgaria.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 110 × 192 cm, 1 : 420.000 ²²³
339	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²²⁴
340	Harta regiunii Oceakov – Brăila – Hotin	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 51 × 76 cm, 1 : 840.000 ²²⁵
341	Harta unei părți a Basarabiei, Moldovei, Valahiei și Bulgariei.	anii '30 sec. XIX	4 f., ms., color, 83 × 180 cm, 1 : 84.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²²⁶
342	Ciornele ridicării topografice a unei părți a Valahiei (regiunea împrejurimilor Bucureștilor).	anii '30 sec. XIX	5 f., ms., color, până la 115 × 115 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ²²⁷
343	Harta mută a Basarabiei, Moldovei și Valahiei.	anii '30 sec. XIX	18 f., ms., color, 31 × 36 cm, 1 : 540.000, + schema ridicărilor ²²⁸
344	Harta de hotar a părții de sud-est a Valahiei.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 38 × 66 cm, 1 : 262.500, relief redat prin tehnici de umbrire ²²⁹
345	Harta regiunii Budești – Cocoș.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 56 × 39 cm, 1 : 105.000, relief în hașuri ²³⁰
346	Harta părții de nord a Valahiei cu arătarea hotarelor împărțirii administrative.	anii '30 sec. XIX	română, 1 f., ms., 57 × 170 cm, 1 : 210.000, relief în hașuri ²³¹
347	Harta părții de vest a Valahiei.	anii '30 sec. XIX	2 f., ms., color, 34 × 37 cm, 1 : 630.000 ²³²

²²³ Ref.: *ibidem*.²²⁴ Ref.: *ibidem*.²²⁵ Ref.: *ibidem*.²²⁶ Ref.: *ibidem*.²²⁷ Ref.: *ibidem*.²²⁸ Ref.: *ibidem*.²²⁹ Ref.: *ibidem*.²³⁰ Ref.: *ibidem*.²³¹ Ref.: *ibidem*, p. 305.²³² Ref.: *ibidem*.

348	Harta părții de sud a Moldovei, părții de est a Valahiei și a Basarabiei.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 79 × 84 cm, 1 : 756.000 ²³³
349	Harta Moldovei, Valahiei și Basarabiei.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 47 × 57,5 cm, 1 : 1.050.000 ²³⁴
350	Harta unei părți a Moldovei, dintre râurile Siret și Bârlad, cu arătarea hotarelor împărțirii administrative.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 77 × 63 cm, 1 : 189.000 ²³⁵
351	Harta ținuturilor Dorohoi și Botoșani din Moldova.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 60 × 63 cm, 1 : 210.000 ²³⁶
352	Harta Basarabiei și Moldovei.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 82 × 84 cm, 1 : 525.000 ²³⁷
353	Harta regiunii Obilești – Oltenița – Călărași.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 55 × 83 cm, 1 : 84.000 ²³⁸
354	Planul regiunii Iași – Codăești – Fălciu.	anii '30 sec. XIX	2 f., ms., până la 90 × 86 cm, 1 : 105.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²³⁹
355	Harta unei părți a Basarabiei, Valahiei și Bulgariei.	anii '30 sec. XIX	1 f., tip., 56 × 87 cm, 1 : 504.000, relief în hașuri ²⁴⁰
356	Harta Moldovei.	1849	autor Kiepert, Weimar, germană, 1 f. tip., color, 28 × 38 cm, 1 : 1.000.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁴¹
357	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁴²

²³³ Ref.: *ibidem*.

²³⁴ Ref.: *ibidem*.

²³⁵ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33-37, 41, 43, 45; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305.

²³⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305.

²³⁷ Ref.: *ibidem*.

²³⁸ Ref.: *ibidem*.

²³⁹ Ref.: *ibidem*.

²⁴⁰ Ref.: *ibidem*.

²⁴¹ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 34; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305.

²⁴² Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 34; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305.

358	Harta Valahiei.	1849	autor Kiepert, Weimar, germană, 1 f. tip., color, 34 × 59 cm, 1 : 800.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁴³
359	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁴⁴
360	Hartă horografică a Principatului Moldovei cu arătarea împărțirii în 10 ținuturi.	anii '30 sec. XIX	autor Asachi pentru Kiseliiov, franceză, 1 f., ms., color, 95 × 141 cm, 1 : 336.000 ²⁴⁵
361	Harta Moldovei.	1853	autor Filipescu, Iași, 1 f., tip., color, 63 × 88 cm, 1 : 420.000
362	Harta regiunii București – Daia – iezerul Grecilor.	1853	2 f., ms., color, până la 67 × 100 cm, 1 : 42.000, relief redat prin tehnici de umbrire și în hașuri
363	Harta locurilor dintre București și Dunăre, de la Zimnicea la valea râului Mostiștea.	1853	ridicare efectuată sub comanda subcolonelului Statului Major General Ernot, 36 f., ms., color, până la 79 × 89 cm, 1 : 21.000, relief în hașuri, schema ridicării
364	Ciornele ridicării militar-topografice a Moldovei și Valahiei.	oct. 1853	54 f., ms., color, până la 52 × 70 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri și redat prin tehnici de umbrire ²⁴⁶

²⁴³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305.

²⁴⁴ Ref.: *ibidem*.

²⁴⁵ Ref.: *ibidem*.

În opisul original, harta aceasta este datată în anii '40 ai secolului al XIX-lea. Este vorba, mai degrabă, de harta din 1833; vezi Marin Popescu-Spineni, *România în izvoare*, p. 230.

²⁴⁶ Publ: Mihai Anatolii Ciobanu, *Giurgiu în cartografia istorică a marilor imperii. Epoca războaielor de la 1769 la 1854*, București/Giurgiu, Editura Akakia, 2022, fig. 28 (fila 16, un carou cu Giurgiu și împrejurimile acestui oraș).

365	Ciornele ridicării regiunii dintre râul Ialomița, râul Buzău și drumul de la satul Rădulești, prin Mizil, la poalele Carpaților.	1854	întocmit sub comanda lui von Rennenkampff ²⁴⁷ , 1 f., ms., color, 100 × 107 cm, 1 : 84.000
366	Ciornele cercetării locului dintre satele Caculeți ²⁴⁸ , Răsuceni, Letca Veche, Clejani, Priseceni, Singureni, Ciolanul și Stănești, din Valahia.	1854	a semnat von Rennenkampff, 1 f., ms., color, 126 × 89 cm, 1 : 42.000, relief redat prin tehnici de umbrire
367	Planul împrejurimilor lacului Gârlița.	1854	semnat de Glebov ²⁴⁹ , 1 f., ms., 35 × 68 cm, 1 : 21000, relief în hașuri ²⁵⁰
368	Harta Moldovei și Basarabiei ²⁵¹ .	1856	autor Stülpnagel, Gotha, germană, 1 f., tip., color, 40 × 33 cm, 1 : 1.250.000, relief în hașuri
369	Ciornele ridicării militar-topografice a hotărului româno-bulgar, regiunea Silistra, realizată de ofițeri români, turci și englezi.	cca 1857	copii, franceză, 17 f., ms., până la 37 × 56 cm, 1 : 30.000, relief în structuri orizontale
370	Harta regiunii Câmpina – satul Ocna – satul Băicoi.	anii '50 sec. XIX	1 f., ms., color, 82 × 66 cm, 1 : 21.000, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁵²
371	Ridicările topografice ale unor locuri din România.	mij. sec. XIX	15 f., ms., color și în creion, până la 39 × 51 cm

²⁴⁷ Павел Яковлевич Ренненкампф/Pavel Iakovlevici Rennenkampff, același cu Paul Andreas Edler von Rennenkampff (1790-1857), participant la războiul Crimeei.

²⁴⁸ Sau Cacalet, astăzi Izvoru, județul Giurgiu.

²⁴⁹ Același care a întocmit planul Bucureștilor din 1849-1850.

²⁵⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 251.

²⁵¹ Este vorba de *Karte von der Moldau und Bessarabien* a lui Johann Friedrich von Stülpnagel.

²⁵² Reprod.: microfilmată și inventariată la București cu titlul „Fragmente de hartă a județului Prahova”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 5.

372	Harta României.	mij. sec. XIX	germană, 3 f., tip., 45 × 51,5 cm, 1 : 576.000, relief în hașuri ²⁵³
373	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
374	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁵⁴
375	Harta unei părți din Moldova și a nordului Bulgariei.	mij. sec. XIX	autor Fischer, Berlin, 1 f., tip., 84 × 43 cm, 1 : 150.000, relief în hașuri
376	Hartă Reni – Galați – Brăila.	mij. sec. XIX	1 f., ms., color, 85 × 74 cm, 1 : 42.000, relief redat prin tehnici de umbrire
377	Harta unei părți a Valahiei și Bulgariei, cu arătarea drumurilor din Valahia spre Transilvania, prin munți.	prima jumăt. sec. XIX	1 f., ms., color, 75 × 115 cm, 1 : 420.000, relief în hașuri
378	Harta Moldovei și Basarabiei din 1856.	1864	autor Stülpnagel, Gotha, germană, 1 f., tip., color, 32 × 40 cm, 1 : 1.250.000, relief în hașuri
379	Harta Valahiei.	1867	ediție a Institu- tului Militar-Geo- grafic, germană, 6 f., tip., 45 × 67 cm, 1 : 280.000, relief în hașuri
380	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
381	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
382	Harta unor părți din România și Bulgaria, cu orașele București, Galați și Iași.	anii '60 sec. XIX	română, 3 f., tip., 47 × 56 cm, 1 : 576.000, relief în hașuri
383	Harta militară a României.	1875	română, 1 f., tip., color, 96 × 109 cm, 1 : 576.000
384	Harta unei părți din Transilvania, a României și Bulgariei.	1876	română, 14 f., tip., 48 × 55 cm, 1 : 300.000

²⁵³ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33-36.

²⁵⁴ Dosarul a fost reinventariat în Catalogul VUA.

385	Crochiuri ale hotarului româno-bulgar.	1878	română, 4 f., tip., 65 × 98 cm, 1 : 30.000, relief în structuri orizontale
386	Harta hotarului României și Bulgariei.	1878	Comisia Euro- peană pentru hotăr- nicia granițelor dintre România și Bulgaria, franceză, 1 f., ms., pe hârtie de calc, 84 × 395 cm, 1 : 30.000, relief redat prin tehnici de umbrire, copie
387	Harta Dunării cu arătarea canalului de navigație și a insulelor aparținătoare României și Turciei potrivit Tratatului de Pace de la Adrianopol.	1880	Comisia Euro- peană a Dunării, română, 4 f., ms., pe hârtie de calc, 1 : 86.400, copie de pe o hartă austriacă
388	Harta unei părți din România de la Karadjakköy ²⁵⁵ la Jurilovca ²⁵⁶ .	1886	Statul Major General, București, 2 f., tip., 42 × 41 cm, 1 : 50.000
389	Harta României.	1893	autor Massaloup, București, 1 f., tip., 67 × 91 cm, 1 : 806.400 ²⁵⁷
390	Harta unei părți din România: Fetești – Satul Nou, Fetești – Gura.	1894-1898	Statul Major General, română, 28 f., tip., color, 47 × 47 cm, 1 : 50.000
391	Harta provinciilor românești.	1898-1907	Institutul Militar- Geografic, română, 10 f., tip., color, 40 × 56 cm, 1 : 200.000 ²⁵⁸

²⁵⁵ În opisul original, „Kazarkioi”, formă apropiată de oiconimul Jenikazak, Karadjak, astăzi Căugăgia (Petre Covacef, *Catalogul numelor de locuri din Dobrogea de la Evlia Celebi la Ion Ionescu de la Brad (prima parte)*, în *AnD*, s.n., anul VI, nr. 1, 2000, p. 167-168). Poate fi însă și Çerkezköy, astăzi Cercezu.

²⁵⁶ În opisul original, „Kurilovski”.

²⁵⁷ Titlul original, „România și țerile vecine Danubiene de la Peșta până la Odessa”, hartă compusă de I. V. Massaloup, inginer, revăzută și completată de A. Gorjean. Din 1893 datează ediția a III-a.

²⁵⁸ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33.

392	Harta unei părți a României: Galați – Măcin.	sf. sec. XIX	Statul Major General al României, română, 2 f., tip., color, 54 × 75 cm, 1 : 1.200.000, relief în hașuri
393	Harta unei părți a României pe cursul Dunării, la hotarul cu Bulgaria, și Suceava – Faghelu (?), la hotarul cu Bucovina.	sec. XIX	Institutul Militar-Geografic, română, 2 f., tip., color, 44 × 45 cm, 1 : 200.000
394	Schema ridicării militare a Moldovei, Valahiei și unei părți a Bulgariei.	sec. XIX	1 f., tip., color, 72 × 86 cm, relief în perspectivă
395	O bucată din harta Valahiei cu arătarea înălțimilor.	sec. XIX	germană, 1 f., tip., color, 33 × 49 cm
396	Harta topografică a unei părți a României între Buzău, Tulcea, Constanța și Ialomița.	1902	Institutul Militar-Geografic, română, 1 f., tip., color, 94 × 109 cm, 1 : 100.000
397	Harta României de Sud, Serbiei de Nord și Bulgariei.	1903	Institutul Militar-Geografic, Viena, germană, 1 f., tip., color, 35 × 118 cm, 1 : 750.000, relief în hașuri ²⁵⁹
398	Harta unei părți a României: Focșani – Brăila.	1908	română, 1 f., tip., color, 85 × 162 cm, 1 : 100.000
399	Harta unei părți a României, regiunea București.	încep. sec. XX	Departamentul Militar-Topografic al Statului Major General, 1 f., tip., color, 50 × 64 cm, 1 : 420.000
400	Harta Dobrogei.	încep. sec. XX	autor Reznikov, 1 f., tip., color, 59 × 71 cm, 1 : 420.000
401	Harta regiunii Bacău – Râmnic – Tulcea – Akkerman ²⁶⁰ .	încep. sec. XX	1 f., tip., color, 51 × 70 cm, 1 : 420.000, relief redat prin tehnici de umbră ²⁶¹

²⁵⁹ Ref.: *ibidem*.²⁶⁰ Cetatea Albă, azi Білгород-Дністровський, în Ucraina.²⁶¹ Ref.: *ibidem*, p. 33-36, 39-40, 42-43.

402	Harta regiunii Vidin – Craiova – București.	încep. sec. XX	1 f., tip., color, 51 × 70 cm, 1 : 420.000, relief redat prin tehnici de umbrire
403	Harta regiunii Chișinău – Bălți – Botoșani – Roman – Szaszregen.	încep. sec. XX	1 f., tip., color, 46 × 139 cm, 1 : 420.000, relief redat prin tehnici de umbrire
404	Schema regiunii Iași – Odessa – Galați.	încep. sec. XX	1 f., tip., 57 × 36 cm, 1 : 75.000
405	Harta unor părți din România.	1912	Institutul Militar-Geografic, română, 17 f., tip., 63 × 40 cm, 1 : 200.000 ²⁶²
406	Harta unor părți din Basarabia și România.	1914-1917	română, 1 f., tip., color, 109 × 117 cm, 1 : 210.000 ²⁶³
407	Harta României.	1915	autor Traian Georgescu ²⁶⁴ , București, română, 1 f., tip., color, 74 × 94 cm, 1 : 900.000 ²⁶⁵
408	Harta României și a țărilor limitrofe.	1915-1916	Serviciul Militar-Geografic al Franței, franceză, 9 f., tip., color, 60 × 58 cm, 1 : 500.000, relief în hașuri (după hărți austriece) ²⁶⁶
409	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 7 f., tip. ²⁶⁷
410	Harta României.	1916	română, 1 f., ms., color, pe hârtie de calc, 55 × 93 cm, 1 : 600.000 ²⁶⁸

²⁶² Ref.: *ibidem*, p. 33-37, 42-43.

²⁶³ Ref.: *ibidem*, p. 35-37.

²⁶⁴ În opisul original, „autor Ferdinand I”.

²⁶⁵ Este vorba de *Harta generală a României cu țările învecinate locuite de români, întocmită după ultimele date oficiale și desenată de Traian Georgescu în I-ul an al domniei M. S. Regelui Ferdinand I*, 1915, 1 : 900.000.

²⁶⁶ Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 35.

²⁶⁷ Ref.: *ibidem*, p. 34-36.

²⁶⁸ Ref.: *ibidem*, p. 34.

411	Filă dintr-o hartă a României.	1916	română, 1 f., tip., color, 47 × 42 cm, 1 : 100.000
412	Harta unei părți din România (Buzău).	1916	Serviciul Militar-Geografic, română, 1 f., tip., color, 42 × 80 cm, 1 : 100.000
413	Harta înălțimilor din Bugeac (la sud de Galați).	cca 1916	ridicarea lui Butovici, 1 f., 50 × 54 cm, 1 : 42.000
414	Harta militar-topografică a părții de nord-est a României, regiunea Sulina – Karamanköy ²⁶⁹ – Sarinasuf ²⁷⁰ – Jurilovca	cca 1916	2 f., tip., 42 × 42 cm, 1 : 100.000, relief în structuri orizontale
415	Harta regiunii Galați – Jijila ²⁷¹ – Reni.	cca 1916	a desenat Butovici, 1 f., tip., color, 48,5 × 52 cm, 1 : 42.000, relief în structuri orizontale
416	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
417	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
418	Harta regiunii Bârlad – Cahul – Tecuci.	cca 1916	Departamentul Militar-Topografic, Sankt-Petersburg, rusă, 1 f., tip., 79 × 119 cm, 1 : 100.000, relief în structuri orizontale ²⁷²
419	Harta regiunii Focșani – Râmnicu Sărat ²⁷³ – Buzău.	cca 1916	Departamentul Militar-Topografic, Sankt-Petersburg, rusă, 1 f., tip., 81 × 57 cm, 1 : 100.000, relief în structuri orizontale
420	Harta regiunii Reni – Galați – Jijila.	cca 1916	a desenat Butovici, 1 f., cu o completare ms., 72 × 80 cm, 1 : 26.250, cu aprox., relief în structuri orizontale
421	Schema hărții României.	cca 1917	1 f., tip., 1 : 200.000

²⁶⁹ Astăzi Sălcioara, cândva 6 Martie (Petre Covacef, *Catalogul numelor*, p. 168).

²⁷⁰ Oiconimul acestei localități s-a tot schimbat în curgerea anilor (*ibidem*, p. 177).

²⁷¹ Același cu Djidjilla (*ibidem*, p. 165).

²⁷² Ref.: S. M. Kaștanov, *Исследование о молдавской*, p. 33-37, 41, 45.

²⁷³ Pentru Râmnicu Sărat am publicat două planuri rusești, al ctitoriei lui Brâncoveanu vodă și al orașului (Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri rusești pentru Râmnicu Sărat – al orașului și al ansamblului ctitoriei brâncovenesti*, în AIIX, tomul LX, 2023).

b) Planuri și descrieri ale orașelor și cetăților Moldovei și Valahiei

422	Planul satului Băilești.	anii '50 sec. XIX	ridicarea lui Laptev, 1 f., ms., color, 25 × 26 cm, 1 : 21.000, relief în hașuri ²⁷⁴
423	Planul orașului Botoșani cu împrejurimile sale.	1830 ²⁷⁵	ridicarea lui Kuznețov, 1 f., ms., color, 33 × 54 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ²⁷⁶
424	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁷⁷
425	Vedere a cetății Brăila.	cca 1770	1 f., ms., color, 49 × 68 cm ²⁷⁸
426	Plan-proiect al cetății Brăila.	sf. sec. XVIII	1 f., ms., color, 42 × 54 cm, 1 : 1.400, cu aprox., relief redat prin tehnici de umbrire ²⁷⁹
427	Planul și profilurile cetății Brăila.	sf. sec. XVIII	2 f., ms., color, 49 × 69 cm, 1 : 1.680 și 1 : 480, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁸⁰
428	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁸¹

²⁷⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 305.

Reprod.: arhiva personală.

²⁷⁵ În opisul original ambele planuri ale orașului Botoșani sunt datate greșit în 1829.

²⁷⁶ Ref.: *ibidem*; Dan Dumitru Iacob, *Orașul Botoșani*, p. 241.

Publ.: Laurențiu Rădvăan, *Planul orașului Botoșani*.

Reprod.: arhiva personală.

²⁷⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 305; Laurențiu Rădvăan, *Planul orașului Botoșani*, p. 260-261, 268.

Reprod.: arhiva personală (parțial).

²⁷⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 248; idem, *Fondul 438*, p. 305; Laurențiu Rădvăan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noi planuri ale orașului*, p. 371.

Publ.: Victor Țivircun, *Сопатник Иемпа Великозо* (în anexă); idem, *Toma Cantacuzino*, p. 281; Mariana Șlapac, *Topografia urbană a orașului Brăila în lumina unor surse cartografice inedite de la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în HU, tomul XXVII, 2019, p. 191, fig. 6; p. 193, fig. 11; idem, *Castelologia comparată. Arhitectura de apărare a Țării Moldovei între Occident și Orient*, Chișinău, Editura Arc, 2020, p. 40, fig. 1.6.a.

²⁷⁹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 248; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvăan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noi planuri ale orașului*, p. 371.

²⁸⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvăan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noi planuri*, p. 371.

Reprod.: arhiva personală.

²⁸¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvăan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noi planuri*, p. 371.

429	Scurt studiu despre istoria orașelor Brăila, Giurgiu și Turnu cu ținuturile înconjurătoare.	1831	rusă, 4 f. ²⁸²
430	Descrierea cetății Brăila, până la cucerirea sa de armatele rusești în anul 1828.	1831	autor Petuhov, rusă, 9 f. ²⁸³
431	Planul cetății Brăila.	1831	București, 1 f., ms., color, 31 × 43 cm, 1 : 8.400, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁸⁴
432	Planul cetății Brăila.	sec. XVIII ²⁸⁵	germană ²⁸⁶ , 1 f., ms., color, 28 × 39 cm, 1 : 5.880, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁸⁷
433	Planul cetății Brăila.	sec. XVIII	1 f., ms., color, 67 × 101 cm, 1 : 1.050, cu aprox. ²⁸⁸
434	Planul cetății Brăila.	sec. XVIII ²⁸⁹	a desenat Homentovski, 1 f., ms., color, 34 × 51 cm, 1 : 4.200, relief redat prin tehnici de umbrire și în hașuri ²⁹⁰
435	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ²⁹¹

Reprod.: arhiva personală.

²⁸² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306.

²⁸³ Ref.: idem, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232; Mihai Anatolii Ciobanu, Ionel Căndea, *O sursă cartografică pentru Brăila anului 1828 – planul Petuhov*, în HU, tomul XXXI, 2023, p. 298.

Același Petuhov a ridicat și întocmit planul Brăilei, din 1828, publicat de Mihai Anatolii Ciobanu, Ionel Căndea, *O sursă cartografică*.

²⁸⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306.

Reprod.: arhiva personală.

²⁸⁵ În opusul original documentul este datat în anii '30 ai secolului al XIX-lea, situație specifică și planului din dosarul 433. Ambele datări sunt greșite.

²⁸⁶ În opusul original, „română”. Limba în care a fost redactată legenda planului este germana.

²⁸⁷ Ref.: idem, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306.

Reprod.: arhiva personală.

²⁸⁸ Ref.: idem, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306.

Reprod.: arhiva personală.

²⁸⁹ În opusul original acest plan și cel următor au fost datate în circa 1830. Situația topografică prezentată este o mărturie certă a plasării lor cronologice în secolul al XVIII-lea.

²⁹⁰ Ref.: idem, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

Reprod.: arhiva personală.

²⁹¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Planuri ale Brăilei*, p. 249; idem, *Fondul 438*, p. 306.

Reprod.: arhiva personală.

436	Planul orașului București.	1770	1 f., ms., color, 76 × 112 cm ²⁹²
437	Planul capitalei Valahiei, orașul București, după cucerirea sa de Miloradovici.	1807	autor Harting, 1 f., tip., 44 × 60 cm, 1 : 2.400 ²⁹³
438	Planul orașului București și al împrejurimilor sale.	1807-1812	autori cinurile ingi- nerești și cvartir- maistre, 1 f., ms., color, 87 × 93 cm, 1 : 16.800, relief redat prin tehnici de umbrire ²⁹⁴

²⁹² Ref.: Ion Ionașcu, *Date statistice noi despre București în anii 1810-1811, culese din arhivele Moscovei*, în RA, anul II, nr. 1, 1959, p. 177; idem, *Condițiile edificării Palatului „Academiei” (Universității) din București în anii 1857-1864*, în MIM, III, 1965, p. 106; Daniela Bratu, *Hărți necunoscute ale Bucureștiului*, în „Luceafărul”, anul II, nr. 18, 1959, p. 16; Ana Toșa-Turdeanu, *Orașul București în cartografie până la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în MIM, I, 1964, p. 212; Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*, partea I, București, Editura pentru Literatură, 1966, p. 12, 14, 19, 99, 112, 259; Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană a Țării Românești (1765-1782)*, București, Editura Academiei Române, 1975, p. 13, 281, 273; Virgil Căndea, *Mărturii românești*, p. 285, nr. 1129; Ana-Maria Lepăr, *Documente cartografice despre București la finalul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea (1774-1848)*, în „Urbanitas. Revista de studii urbane integrate”, nr. 1, 2020, p. 171; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului*, p. 17-18. Probabil tot la acest plan face trimitere și Vasilica Sandu-Cuculea, *Descoperiri arheologice pe șantierele de translaire. Partea a II-a. Bisericile Sf. Ilie Rahova și Sf. Ion Nou*, în București-MIM, XIII, 1999, p. 64.

Publ.: Ion Ionașcu, *Planul cartografic inedit al orașului București din anul 1770*, în SRdI, anul XII, nr. 5, 1959; Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană*, fig. 6 (în anexă; preluare după Ionașcu?); Mariana Șlapac, *Planul topografic inedit al Bucureștilor, din 1772*, în HU, tomul XXIV, 2016, p. 251, fig. 1. Andrei Pănoiu, *Evoluția orașului*, p. 34, a publicat un alt plan rusesc din același secol, apropiat de situația prezentă pe cel din 1770.

Reprod.: Muzeul Municipiului București.

²⁹³ Ref.: Ion Ionașcu, *Condițiile edificării*, p. 106; Ana Toșa-Turdeanu, *Orașul București*, p. 213; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 306; Ana-Maria Lepăr, *Documente cartografice*, p. 178.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite: Planul Harting și planul general al Bucureștilor și împrejurimilor (1807-1812)*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXV, 2019, *passim*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 23-37, nr. 2.

Reprod.: microfilm ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 7 (cu datarea greșită în 1829); arhiva personală.

²⁹⁴ Ref.: Ion Ionașcu, *Planul cartografic*, p. 116; idem, *Condițiile edificării*, p. 106; Daniela Bratu, *Hărți necunoscute*, p. 16; Ana Toșa-Turdeanu, *Orașul București*, p. 213; Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană*, p. 276; Andrei Pănoiu, *Evoluția orașului*, p. 37-38; Virgil Căndea, *Mărturii românești*, p. 285, nr. 1131; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 306; Ana-Maria Lepăr, *Documente cartografice*, p. 177.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite, passim*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 38-50, nr. 3.

439	Planul orașului București.	1770 ²⁹⁵	autor Naghit, 1 f., ms., color, 72 × 105 cm, 1 : 14.280, relief în hașuri ²⁹⁶
440	Planul orașului București și al împrejurimilor sale.	1828	autori Kuzmin și Știernskanț, 1 f., ms., color, 59 × 85 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ²⁹⁷

Reprod.: Muzeul Municipiului București, inv. 875-878, fotocopii; Biblioteca Națională a României; arhiva personală.

²⁹⁵ În opisul original acest plan este datat în primul sfert al secolului al XIX-lea. Planul este însă din 1770.

²⁹⁶ Ref.: Ion Ionașcu, *Planul cartografic*, p. 119-120; Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, p. 259; Alvina Lazea, Paul Cernovodeanu, *Noi izvoare statistice din arhivele ruse privitoare la Principatele Române*, în RA, anul L, vol. XXXV, nr. 1, 1973; p. 53; Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană*, p. 273, 281 (tot aici se trimite la un plan care s-ar afla în fondul 192 de la RGVA; cu totul imposibil, căci acesta este fondul generalului-maior Bologovski și nu conține niciun plan al vreunui oraș de la noi. În realitate, este vorba de fondul 192 de la RGADA); Virgil Câdea, *Mărturii românești*, p. 285, nr. 1129, la un loc cu planul nr. 436; Mariana Șlapac, *Planul topografic inedit*, p. 250; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 228 (în ambele studii cu datarea în secolul al XIX-lea și identificarea sa ca „plan austriac”; datarea greșită a fost preluată din opisul original).

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 15-22, nr. 1; Laurențiu Rădvan, *Meșesuguri și orașe în țările române. Aspecte topografice și toponimice*, în HU, tomul XXX, 2022, p. 28, fig. 1 (detaliu cu zona centrală, în preajma Curții domnești).

Reprod.: Muzeul Municipiului București, inv. 864-870 (probabil, împreună cu nr. 436), în fotocopii; arhiva personală.

²⁹⁷ Ref.: Ion Ionașcu, *Date statistice noi*, p. 180; idem, *Planul cartografic*, p. 116, 118; Daniela Bratu, *Hărți necunoscute*, p. 16; Ana Toșa-Turdeanu, *Orașul București*, p. 214; Florian Georgescu, *Marele plan al orașului București ridicat de maiorul Borroczyński între 1844-1846*, în MIM, I, 1964, p. 42; idem, *Aspecte privind împărțirea administrativă și evoluția demografică din Bucureștii anilor 1831-1848*, în MIM, III, 1965, p. 55; Paul Cernovodeanu, *Recenzie la Constantin C. Giurescu, Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, București, Editura pentru Literatură, 1966...*, în București-MIM, VI, 1968, p. 379; Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană*, p. 277; Andrei Pănoiu, *Evoluția orașului*, p. 43, 46; Virgil Câdea, *Mărturii românești*, p. 285, nr. 1132; Laurențiu Rădvan, „Aristuilele țigănci” de la Iași și implicațiile colective ale unui furt la drumul mare din 1830, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXI, 2015, p. 240; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Ana-Maria Lepăr, *Documente cartografice*, p. 178.

Publ.: Daniela Bratu, *Hărți necunoscute*, p. 16 (după o fotocopie în alb-negru, foarte neclară și nefolositoare cercetării); Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 233-242, fig. 1; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 51-69, nr. 4.

Reprod.: Muzeul Municipiului București, nr. inv. 879-880 (și nu 889, cum apare la Virgil Câdea), fotocopii; Biblioteca Națională a României, Secția manuscrise și microfilme, nr. inv. MFI.122 (incert); arhiva personală.

441	Scurt studiu despre București.	1829	rusă, 20 f. ²⁹⁸
442	Scurt studiu despre istoria, topografia și economia orașului București.	cca 1829	rusă, 19 f. ²⁹⁹
443	Descrierea orașului București.	anii '30 sec. XIX	rusă, 19 f. ³⁰⁰
444	Planul orașului București și al împrejurimilor sale.	1850 ³⁰¹	autor Glebov, 4 f., ms., color, 67 × 71 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁰²
445	Notă explicativă la planul orașului București cu împrejurimile sale.	cca 1850	autor Glebov, rusă, 14 f. ³⁰³

²⁹⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 228, 231.

²⁹⁹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 228, 231.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Fragment dintr-o ciomă cu descrierea orașului București, cu școli, tipografii, așezăminte de binefacere, spitale, populație, consulate, posibilități de distracție, starea sănătății, conducerea și poliția orașului”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 47, nr. 1.

³⁰⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 228, 231.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Descrierea orașului București, cuprinzând date asupra istoricului, așezării, hanurilor, bisericilor, mănăstirilor, spitalelor, instituțiilor orașului, străzilor, piețelor, școlilor, populației, climei, administrației orașului etc.”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 18; cu datarea în 1831.

Descrierea aceasta este aproape identică, cu deosebiri mărunte, cu cea publicată în RA; vezi *Pagini inedite despre Bucureștii anului 1833*, traducere de Iulia Gheorghian și Gabriela Minculescu, în RA, anul XII, nr. 1, 1969, p. 269-279.

³⁰¹ Planul reflectă situația din 1849-1850 și a fost terminat, evident, în 1850.

³⁰² Ref.: Ion Ionașcu, *Planul cartografic*, p. 116; idem, *Condițiile edificării*, p. 106; Paul Cernovodeanu, *Recenzie la Constantin C. Giurescu*, p. 379; Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană*, p. 279, cu cota greșită „nr. 19”; mai jos, cu nr. 444, este citat un al doilea plan din 1849-1850. Cota 444 aparține unui singur plan; Virgil Cândea, *Mărturii românești*, p. 285, nr. 1133, cu aceeași cotă greșită „nr. 19”; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 380; idem, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Ela Cosma, *Unknown Sources and Archives of Military History: The 1848-1850 Tsarist Campaign Diary from the Romanian Lands in the Russian State Military-Historical Archive in Moscow*, în „Philobiblon. Transylvanian Journal of Multidisciplinary Research in Humanities”, vol. XXV, nr. 2, 2020, p. 364, care a preluat cota greșită „no. 19”, de la Virgil Cândea.

Reprod.: Muzeul de Istorie al Municipiului București, inv. 882-885, fotocopii; arhiva personală.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 249-271, fig. 3-4; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 81-112, nr. 6.

³⁰³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453.

446	Planul părții centrale a orașului București.	1871	română, 1 f., tip., color, 54 × 49 cm ³⁰⁴
447	Harta împrejurimilor orașelor București și Giurgiu.	1871	autor Papazoglu, română, 1 f., tip., 77 × 63 cm, 1 : 60.000, relief în hașuri ³⁰⁵
448	Planul capitalei românești, București.	sec. XIX	Viena, română, 1 f., fotolitografie, color, 71 × 85 cm, 1 : 10.000 ³⁰⁶
449	Planul cetății Bucureștilor cu împrejurimile sale.	încep. sec. XX	1 f., tip., 55 × 35 cm, 1 : 8.400, relief în hașuri ³⁰⁷
450	Planul regiunii cetății Vidin.	încep. sec. XIX	1 f., tuș pe hârtie de calc, 31 × 45 cm, 1 : 21.000 ³⁰⁸
451	Planul orașului Galați.	1808	ridicarea lui Iujakov ³⁰⁹ , 1 f., ms., color, 44 × 58 cm, 1 : 3.360, relief redat prin tehnici de umbrire ³¹⁰

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 277-284; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului București*, p. 123-130.

Reprod.: microfilmă și inventariat cu titlul „Descrierea împărțirii administrative a orașului București, pe sectoare, cu arătarea clădirilor mai importante, biserici, spitale, consulat etc.” și cu datarea greșită în 1809-1810; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 19; arhiva personală.

³⁰⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 228.

³⁰⁵ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 228.

³⁰⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 453; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 229.

Reprod.: ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 3; cu datarea în 1870.

³⁰⁷ Ref.: Valentin Al. Georgescu, Emanuela Popescu, *Legislația urbană*, p. 281 (cu o cotă greșită, 439); Virgil Căndea, *Mărturii românești*, p. 286, nr. 1134; Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 306; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Noutăți din arhivele moscovite*, p. 454; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 229.

³⁰⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 307.

³⁰⁹ În opusul original, „Iujikov”. Cândva și noi am crezut că este vorba de un anume Iujanov. Citirea corectă este însă Iujakov. Același Iujakov este autorul planului Curții domnești din Iași, din 1807.

³¹⁰ Ref.: *ibidem*; idem, *Două planuri rusești*, p. 294; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *1807, un an și trei planuri pentru Iași: al orașului, al Curții și al Palatului domnesc*, în AIIX, tomul LVI, 2019, p. 252 (referință fără citarea cotei arhivistice).

452	Planul orașului Galați și al împrejurimilor sale.	1828	ridicarea lui Rujițki, 1 f., ms., color, 34 × 56 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³¹¹
453	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³¹²
454	Planul și profilurile castelului Hârșova.	1775	a semnat Țîzlov, 1 f., ms., color, 45 × 56 cm, 1 : 4.200 și 1 : 480, relief redat prin tehnici de umbrire ³¹³
455	Planul și profilurile cetății Hârșova și a împrejurimilor sale.	1775	franceză, 1 f., ms., color, 45 × 58 cm, 1 : 4.200 și 1 : 1.120 ³¹⁴
456	Planul cetății Hârșova.	sf. sec. XVIII	franceză, 1 f., ms., color, 35 × 45 cm, 1 : 750 ³¹⁵
457	Vedere (prospect) a (al) cetății Hârșova.	sf. sec. XVIII	1 f., ms., color, 50 × 68 cm ³¹⁶
458	Planul cetății Hârșova și al împrejurimilor sale.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Șlitter, 1 f., ms., color, 32 × 19 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ³¹⁷
459	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³¹⁸
460	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³¹⁹

Reprod.: arhiva personală.

³¹¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 307; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *1807, un an*, p. 252 (referință, fără citarea exactă a cotei arhivistice); Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

Reprod.: arhiva personală.

³¹² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 307; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *1807, un an*, p. 252 (referință, fără citarea exactă a cotei arhivistice).

³¹³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³¹⁴ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³¹⁵ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele cetății Hârșova în arhive străine*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2021, p. 25-26, 88-89.

³¹⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele*, p. 27-28, 90-91.

³¹⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³¹⁸ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³¹⁹ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

461	Planul cetății Hârșova cu împrejurimile sale.	1829-1830	1 f., ms., color, 38 × 48 cm, 1 : 21.000 ³²⁰
462	Planul și profilurile cetății Hârșova.	1828	1 f., ms., color, 41 × 50,5 cm, 1 : 2.520 și 1 : 1.260, relief în hașuri ³²¹
463	Planul cetății Hârșova.	1828	a desenat Borisov, 1 f., ms., color, 24 × 23 cm, 1 : 10.080, relief în hașuri ³²²
464	Planul cetății Hârșova	1828	1 f., ms., color, 19 × 26,5 cm, relief în hașuri ³²³
465	Planul cetății Hârșova și al împrejurimilor sale.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Șlitter, 1 f., ms., tip., 31 × 20 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ³²⁴
466	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³²⁵
467	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³²⁶
468	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 29,5 × 38 cm ³²⁷
469	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³²⁸
470	Planul satului Daia cu împrejurimile sale.	cca 1854	1 f., ms., color, 86 × 81 cm, 1 : 21.000, relief

³²⁰ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele*, p. 57.

³²¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele*, p. 54-55, 104-105.

³²² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele*, p. 49, 100-101.

³²³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele*, p. 56, 106-107.

³²⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³²⁵ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

Publ.: Aurel-Daniel Stănică, Constantin Nicolae, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile și prospectele*, p. 50-51.

³²⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³²⁷ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

³²⁸ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 307.

			redat prin tehnici de umbrire ³²⁹
471	Planul satului Dudești cu împrejurimile sale.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 45 × 29 cm, 1 : 16.800, relief redat prin structuri orizontale ³³⁰
472	Planul cetății Giurgiu.	primul sfert sec. XIX	1 f., ms., color, 56 × 62 cm, 1 : 840, relief în hașuri ³³¹
473	Planul cetății Giurgiu cu împrejurimile sale.	anii '30 sec. XIX	1 f., tip., 32 × 44 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ³³²
474	Planul localității Zimnicea cu împrejurimile sale.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 17,5 × 29,5 cm, 1 : 26.250, relief în hașuri ³³³
475	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³³⁴
476	Descriere a localității Zimnicea.	1831	rusă, 1 f. ³³⁵
477	Planul și profilurile cetății Isaccea.	1828	semnat de Tiutikov, 6 f., ms., color, până la 50 × 48 cm, 1 : 2.100 și 1 : 240, relief redat prin tehnici de umbrire ³³⁶
478	Planul orașului Caracal.	1832	ridicarea lui Terentiev, a pictat Tutorin, a semnat Kramskoi, 1 f., ms., color, 39 × 60 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³³⁷

³²⁹ Ref.: idem, *Fondul 438*, p. 307; idem, *Un plan rusec*, p. 566; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 303 (cota la p. 304).

³³⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 307; idem, *Un plan rusec*, p. 566; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 303 (cota la p. 304).

³³¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 307; idem, *Giurgiu în cartografia*, p. 72.

În fondul 438 se păstrează puține planuri Giurgiu. Majoritatea lor se află în alte fonduri, precum 349, op. 51; 430, op. 1; 846, op. 16 etc.

³³² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 307; idem, *Giurgiu în cartografia*, p. 72.

³³³ Ref.: idem, *Fondul 438*, p. 307.

³³⁴ Ref.: *ibidem*.

³³⁵ Ref.: *ibidem*.

³³⁶ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 308.

³³⁷ Ref.: idem, *Fondul 438*, p. 308; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

479	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³³⁸
480	Planul orașului Craiova cu împrejurimile.	1828	1 f., tip., 30 × 42 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ³³⁹
481	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³⁴⁰
482	Scurt studiu despre istoria, topografia și economia orașului Craiova.	anii '30 sec. XIX	rusă, 13 f. ³⁴¹
483	Planul orașului Craiova.	anii '50 sec. XIX	a semnat Kebeke (?), 1 f., ms., color, 83 × 74 cm, 1 : 8.400, relief în hașuri ³⁴²
484	Planul orașului Craiova.	1832	ridicarea lui Terentiev, a pictat Semionov, a semnat Samoilov, 1 f., ms., color, 39 × 60 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁴³
485	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³⁴⁴
486	Planul satului Lăzăreni din ținutul Iași cu împrejurimile sale.	1791	autor I. Kupcinov, 1 f., ms., color, 98 × 68 cm, 1 : 1.764 ³⁴⁵
487	Planul satului Moțăței cu împrejurimile sale.	mij. sec. XIX	1 f., ms., color, 32 × 34 cm,

Reprod.: arhiva personală.

³³⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308.

³³⁹ Ref.: *ibidem*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*, p. 225, 231.

³⁴⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*, p. 225, 231.

³⁴¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*, p. 225, 331.

Reprod.: arhiva personală.

Este vorba de o ciornă, pe alocuri greu de citit, ca urmare a unor numeroase ștersături.

³⁴² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*.

Reprod.: arhiva personală.

³⁴³ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*, p. 225, 231.

³⁴⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*, p. 225, 231.

³⁴⁵ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; idem, *Un plan rusec*, p. 565.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*; Silviu Văcaru, Pr. Andrei Carcea, *Biserica din satul Cilibiu. Un monument redescoperit*, Iași, Editura StudIS, 2023, p. 34, 36.

			1 : 21.000, relief în hașuri ³⁴⁶
488	Planul satului Obilești cu împrejurimile sale.	prima jumăt. sec. XIX	ridicarea lui Timofeev și Sakevici, 1 f., ms., color, 52 × 52 cm, 1 : 21.000, relief redat prin tehnici de umbrire ³⁴⁷
489	Vedere a bisericii Răducanu din târgul Ocna din Moldova.	anii '30 sec. XIX	a semnat Liselle ³⁴⁸ , 1 f., gravură, 29 × 41 cm ³⁴⁹
490	Planul cetății Olt și al împrejurimilor sale.	1829	ridicarea lui Bogatîriov, 1 f., ms., color, 34 × 60 cm, 1 : 8.400, relief în hașuri ³⁵⁰
491	Planul amplasamentului întăriturilor insulei și cetății Orșova (Ada Kaleh).	mij. sec. XVIII	germană, 1 f., ms., color, 59 × 110 cm, 1 : 216 ³⁵¹
492	Harta orașului Ploiești cu împrejurimile sale.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 44 × 67 cm, 1 : 8.400, relief redat prin tehnici de umbrire ³⁵²
493	Planul întăriturilor orașului Pravadi ³⁵³ .	1829	a desenat Paharukov, 1 f., ms., color, 28 × 34 cm, 1 : 8.400, relief în hașuri ³⁵⁴
494	Scurt studiu despre istoria orașului Roșiorii de Vede.	sec. XIX	rusă, 2 f. ³⁵⁵
495	Însemnare despre amplasarea orașului Râmnic pe râul Olt (Râmnicu Vâlcea).	anii '30 sec. XIX	rusă ³⁵⁶

³⁴⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; idem, *Un plan rusesc*, p. 566; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 303-304.

³⁴⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; idem, *Un plan rusesc*, p. 566; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 303-304.

³⁴⁸ Густав Васильевич Лизель/Gustav Vasilevici Liselle (1811 – cca 1870).

³⁴⁹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308.

³⁵⁰ Ref.: *ibidem*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

³⁵¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308.

³⁵² Ref.: *ibidem*.

³⁵³ Provadia/Провадия, astăzi în Bulgaria. Prin urmare, acest dosar ar fi trebuit să aparțină altui fond, anume RGVIA, fondul 430, op. 1, consacrat Bulgariei.

³⁵⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308.

³⁵⁵ Ref.: *ibidem*.

³⁵⁶ Ref.: *ibidem*.

496	Planul și descrierea orașului Slatina cu împrejurimile sale.	1854	a desenat Trusov, 1 f., ms., color, 24 × 34 cm, + 2 f. text, 1 : 21.000, relief în hașuri ³⁵⁷
497	Harta satului Talpa cu împrejurimile sale.	cca 1878	1 f., ms., color, 37 × 28 cm, 1 : 42.000, cu aprox. ³⁵⁸
498	Scurt studiu despre istoria și economia orașului Târgu Jiu.	cca 1831	autor subofițerul Fiodotov, rusă, 3 f. ³⁵⁹
499	Planul orașului Târgu Jiu cu împrejurimile sale.	1832	ridicarea lui Fiodotov, 1 f., ms., color, 37 × 60 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁶⁰
500	Planul orașului Târgu Jiu cu împrejurimile sale.	1832	a ridicat Fiodotov, a pictat Samoilov, 1 f., ms., color, 36 × 58 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁶¹
501	Planul și profilurile castelelor din Tulcea și Isaccea și vederea generală a cetății Chilia.	a II-a jumăt. sec. XVIII	1 f., ms., color, 46 × 68 cm, 1 : 420 și 1 : 168 ³⁶²
502	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³⁶³

³⁵⁷ Ref.: *ibidem*; Bogdan Mateescu, *A small Wallachian town in two topographic maps. Slatina in the 1850s*, la Conferința internațională „Maps as original sources. Town plans and their impact on the knowledge of the urban past”, Iași, 5-6 mai 2022 (în curs de publicare); Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Două planuri necunoscute*, p. 231.

Reprod.: arhiva personală.

³⁵⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; idem, *Un plan rusec*, p. 566; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 304.

³⁵⁹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 308; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

³⁶⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 309; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

³⁶¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 309; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

³⁶² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

³⁶³ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

Publ.: Mariana Șlapac, *Din nou despre citadela Cetății Albe*, în *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare*, vol. I, coord. Victor Ghilaș, Adrian Dolghi, Chișinău, Editura Institutului Patrimoniului Cultural, 2020, p. 111, fig. 9 (parțial, partea dreaptă); idem, *Date noi referitoare la cetatea Chilia*, în „Arta”, seria Arte vizuale, Arte plastice, arhitectură, s.n., vol. XXX, nr. 1, 2021, p. 9, fig. 2; idem, *Castelologia comparată*, p. 343-344, fig. 5.69.b, 5.70.b (iarăși parțial).

Reprod.: arhiva personală.

503	Planul și profilurile castelului Tulcea.	a II-a jumăt. sec. XVIII	1 f., ms., color, 49 × 69 cm, 1 : 112, relief redat prin tehnici de umbrire ³⁶⁴
504	Planul cetății Tulcea aflată în construcție.	al IV-lea sfert sec. XVIII	1 f., ms., color, 73 × 98 cm, copie ³⁶⁵
505	Planul și profilurile castelului Tulcea.	al IV-lea sfert sec. XVIII	semnat de subcolo- nelul Tucikov, 1 f., ms., color, 33 × 49 cm, 1 : 168, relief redat prin tehnici de umbrire ³⁶⁶
506	Planul și profilurile cetății Tulcea cu împrejurimile sale.	1828	a ridicat Kuzmin (pe plan a semnat sub forma Kozmin), 1 f., ms., color, 33 × 33 cm, 1 : 16.800 și 1 : 100, relief în hașuri ³⁶⁷
507	Planul cetății Tulcea.	1828	ridicarea lui Sokolovski, semnat de Tiutikov, 1 f., ms., color, 39 × 56 cm, 1 : 2.100 ³⁶⁸
508	Profilurile cetății Tulcea.	1829	ridicarea lui Sokolovski, a semnat Tiutikov, 6 f., ms., color, 22 × 35 cm, 1 : 240 ³⁶⁹
509	Planul și profiluri stâncii din apropiere de orașul Tulcea.	1857	Comisia Euro- peană a Dunării, franceză, 1 f., ms., color, 48 × 58 cm, 1 : 600, cu aprox., relief în hașuri ³⁷⁰
510	Harta cetății Turnu cu împrejurimile sale.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Voevodski, 1 f., ms.,

³⁶⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

³⁶⁵ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

³⁶⁶ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

³⁶⁷ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 233.

³⁶⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

³⁶⁹ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

³⁷⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (II)*, p. 383; idem, *Fondul 438*, p. 309.

			color, 49 × 47 cm, 1 : 42.000 ³⁷¹
511	Însemnare despre amplasarea și numărul locuitorilor orașului Târgoviște.	1829	rusă, 3 f. ³⁷²
512	Planul orașului Târgoviște cu împrejurimile sale.	1831	ridicarea lui Gromov și Beleaev, 1 f., ms., color, 39 × 49 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁷³
513	Scurt studiu despre istoria orașelor Urziceni, Ploiești și Bucov.	1831	rusă, 2 f. ³⁷⁴
514	Planul orașului Focșani.	1828	ridicarea lui Rujițki, 1 f., ms., color, 42 × 59 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁷⁵
515	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³⁷⁶
516	Însemnarea subofițerului Matveev despre amplasarea și locuitorii orașului Cerneți ³⁷⁷ .	1831	rusă, 2 f. ³⁷⁸
517	Planul orașului Cerneți ³⁷⁹ cu împrejurimile sale.	1832	ridicarea lui Matveev, a pictat Papertov, a semnat Duhanin, 1 f., ms., color, 39 × 60 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁸⁰
518	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ³⁸¹
519	Planul orașului Cernăuți cu împrejurimile și arătarea proiectului fortificării sale.	sec. XVIII	1 f., ms., color, 38 × 53 cm,

³⁷¹ Cu semnătura lui Voevodski.

³⁷² Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 309.

³⁷³ Ref.: *ibidem*.

Publ.: Laurențiu Rădvan, *Un plan necunoscut al orașului Târgoviște din 1831*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVII, 2021.

³⁷⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 309.

³⁷⁵ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 309; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232.

³⁷⁶ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379-380; idem, *Fondul 438*, p. 309.

³⁷⁷ În opisul original, Cernăuți.

³⁷⁸ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 309.

³⁷⁹ În opisul original, Cernăuți.

³⁸⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 309.

Reprod.: arhiva personală.

³⁸¹ Ref.: *ibidem*.

Reprod.: arhiva personală.

			1 : 1.596, relief în hașuri ³⁸²
520	Planul orașului Iași.	1789	1 f., ms., color, 57 × 76 cm, 1 : 8.400, relief redat prin tehnici de umbră ³⁸³
521	Planul orașului Niș și profilurile cetății din preajmă.	sec. XVIII	1 f., ms., color, 40 × 51 cm, 1 : 2.520 și 1 : 756 ³⁸⁴

³⁸² Ref.: *ibidem*.

Este un plan sumar al Cernăuților, fără legendă.

Reprod.: arhiva personală.

³⁸³ Ref.: idem, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379, idem, *Fondul 438*, p. 310; Ștefan Honcu, Laurențiu Rădvan, Lucian Munteanu, *O descoperire inedită: atelierul unui tâlpălar din Iași la finele secolului al XVIII-lea*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXVI, 2020, p. 172; Iuliana Brătescu, *Mahalaia Tâlpăleri – locuri, oameni și vecinătăți urbane*, în IN, s.n., seria a III-a, II, 2020, p. 25; Mircea Ciubotaru, „Misterele” *onomastice ale Iașilor*, vol. I, București/Heidelberg, Editura Dark Publishing/Herlo Verlag UG, 2021, p. 92, 94-95; Sorin Iftimi, *Curtea Mitropoliei și vecinătățile în secolul al XIX-lea*, în vol. *Istoria Catedralei și a Ansamblului Mitropolitan din Iași*, coord. Petronel Zahariuc, Pr. Mihai-Daniel Isai, Iași, Editura Doxologia, 2021, p. 685; Dan Dumitru Iacob, *Harta orașului Iași și a zonei înconjurătoare din 1855*, în HU, tomul XXVIII, 2020, p. 269; idem, *O mare proprietate funciară din Iași a familiei Bogdan după un plan de hotărnicie din 1869*, în IN, s.n., seria a III-a, III, 2021, p. 54; Laurențiu Rădvan, *Biserica Razului din Iași – un paraclis uitat*, în IN, s.n., seria a III-a, IV, 2022, p. 14; idem, *Spațiul urban și locurile de veci în Iași în perioadele premoderne*, în vol. *Istoria ca pasiune. Studii oferite profesorului Alexandru-Florin Platon la împlinirea a 65 de ani*, editori Petronel Zahariuc, Laurențiu Rădvan, Liviu Pilat, Iași, 2022, p. 478 sqq.

Publ: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele...*, *passim*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași în arhive străine (1739-1833)*, București/Heidelberg, Editura Dar Publishing/Herlo Verlag UG, 2020, p. 49-55, nr. 9; Marius Chelcu, *Iașii fostelor zidiri: casa lipită de turnul mănăstirii Barnovschi*, în vol. *Orașul și biserica. Patrimoniu, oameni, activități: (secolele XV-XIX)*, ed. Laurențiu Rădvan, Iași, 2019, p. 84, fig. 6 (detaliu cu mănăstirea Barnovschi și împrejurimi); Mircea Ciubotaru, „Misterele” *onomastice ale Iașilor*, vol. II, București/Heidelberg, 2021, p. 55, foto 122 (detaliu, de la Podul de Piatră la biserica Rufeni); Mihai Anatolii Ciobanu, *Ceremonialul înmormântării lui Constantin Mavrocordat*, în vol. *Frânturi din trecut: putere, societate, diplomație*, editori Marius Chelcu, Dorin Dobrințu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2024, p. 48, fig. 1 (detaliu, Mitropolia); Laurențiu Rădvan, *Meșteșuguri și orașe*, p. 29, fig. 2 (parțial, de la Curtea Domnească până dincolo de mănăstirea Sfântul Spiridon și biserica Sfântul Ioan Bogoslovul); idem, *Cum au fost primele străzi din Iași*, în IN, s.n., seria a III-a, V, 2023, p. 21-23, [fig.] 1-3 (integral și detalii); Dorina Topală, *Biserica Sfântul Nicolae Ciurchi. O ctitorie din Dealul Tătărașilor (sec. XVIII-XIX)*, în IN, s.n., seria a III-a, V, 2023, p. 50, fig. 4 (detaliu).

³⁸⁴ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 310.

În opisul original s-a considerat că pe plan apare orașul Iași, prin aceasta explicându-se prezența sa în lista planurilor acestui centru urban.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu identificarea corectă a localității ridicate topografic; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 5.

522	Planul orașului Iași.	1771-1772	1 f., ms., color, 51 × 35,5 cm, 1 : 5.250 ³⁸⁵
523	Planul orașului Iași.	1828	ridicarea lui Rujițki, 1 f., ms., color, 47 × 60 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁸⁶
524	Planul orașului Iași.	1828	ridicarea lui Samoilov, 1 f., ms., color, 45 × 62 cm, 1 : 16.800, relief în hașuri ³⁸⁷
525	Planul orașului Iași.	1812 ³⁸⁸	1 f., ms., 48 × 68 cm, 1 : 8.400, relief

³⁸⁵ Ref.: Laurențiu Rădvan, *Lămuriri finale privind Podul Verde din Iași*, în AȘUI, s.n., Istorie, tomul LXIII, 2017, p. 334 (după microfilm); idem, *De la Melentie Balica la Grigore al II-lea Ghica: evoluția locașurilor de la Frumoasa (Iași)*, în vol. *Orașul și biserica*, p. 67; idem, *Spațiul urban și locurile*, p. 478; Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 310; idem, *Ceremonialul înmormântării*, p. 45; Dan Dumitru Iacob, *Harta orașului Iași*, p. 269; Ștefan Honcu, Laurențiu Rădvan, Lucian Munteanu, *O descoperire inedită*, p. 172.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele...*, passim; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași*, p. 28-34, nr. 5; Mircea Ciubotaru, „*Misterele*”, vol. I, p. 27, foto 2 (detaliu cu împrejurimile Curții domnești), p. 223, foto 49 (detaliu de la Râpa Galbenă la Râpa Pevețoaiei); Laurențiu Rădvan, *Biserica Razului*, p. 20, fig. 1 (detaliu, de la Curtea Domnească la mănăstirea Sfântul Spiridon).

Reprod.: microfilm; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 4 (cu datarea greșită în 1795-1796); arhiva personală.

³⁸⁶ Ref.: Laurențiu Rădvan, *Lămuriri finale*, p. 334 (după microfilm); Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 310; Mihai-Cristian Amărieuței, *Despre „Comitetul întru toată îngrijirea orașului și punerea la cale a siguranței obștii”*, numit în urma incendiului din Iași din 1827, în IN, s.n., seria a III-a, II, 2020, p. 117; Iuliana Brătescu, *Mahalaia Tălpălari*, p. 25-26; Sorin Iftimi, *Curtea Mitropoliei*, p. 687; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, Toader Popescu, *Noi planuri rusești*, p. 232; Ștefan Honcu, Laurențiu Rădvan, Lucian Munteanu, *O descoperire inedită*, p. 172; Dan Dumitru Iacob, *Harta orașului Iași*, p. 269; idem, *O mare proprietate*, p. 54.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele...*, passim; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași*, p. 81-88, nr. 13; Andrei Melinte, *Lăcașuri de cult în târgurile și târgușoarele ținutului Iași în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în vol. *Orașul și biserica*, p. 247, fig. 2 (detaliu cu Nicolina); Mircea Ciubotaru, „*Misterele*”, vol. I, p. 114, planșa 4, p. 199, foto 35 (detalii), p. 251, foto 54 (detaliu cu zona Canta), p. 326, foto 82 (detaliu cu zona Copoului); *ibidem*, vol. II, p. 185, foto 157 (detaliu cu Nicolina); Laurențiu Rădvan, *Biserica Razului*, p. 21, fig. 2 (detaliu); idem, *Spațiul urban și locurile*, p. 487 (detaliu pe oraș, fără împrejurimi); Dorina Topală, *Biserica Sfântul Nicolae*, p. 53, fig. 9.

Reprod.: microfilm; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 6; arhiva personală.

³⁸⁷ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 310.

Reprod.: arhiva personală.

³⁸⁸ În opisul original planul este datat în anii '20 ai secolului al XIX-lea.

			redat prin tehnici de umbrire ³⁸⁹
526	Planul orașului Iași cu împrejurimile sale.	anii '30 sec. XIX	copia planului din 1789, a pictat și copiat Nikolai Sergheev, 1 f., ms., color, 52 × 73 cm, 1 : 4.200, relief în hașuri ³⁹⁰
527	Planul orașului Iași.	1900	Institutul Militar-Geografic, București, română, 1 f., tip., 50 × 54 cm, 1 : 15.000 ³⁹¹

V. Date statistice și etnografice

528	Crochiuri și scurtă descriere statistică a Valahiei.	anii '90 sec. XVIII	autor Kauffer, franceză, 2 f.
529	Vidomstie a numărului animalelor și mărirea suprafeței de pământ în ținutul Iași.	cca 1826	rusă, 31 f.
530	Descriere geografică și statistică și lista ținuturilor Moldovei cu arătarea suprafeței lor totale și a teritoriului ocupat de păduri și câmpii.	1827	rusă
531	Scurtă descriere geografică și statistică a Moldovei.	1827	franceză și rusă
532	Date statistice despre resursele solului în Moldova, Valahia și Basarabia.	1828	autor Bestujev-Riumin ³⁹²

³⁸⁹ Ref.: N. Barbu, Al. Ungureanu (coord.), *Geografia Municipiului Iași*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1987, p. 146 (după microfilm și cu datarea în 1806); Bobi Apăvăloaei, *Palatul din secolul al XIX-lea de la Galata – Iași*, în CI, s.n., XXIV-XXVI, 2010, p. 276 (după Barbu și Ungureanu); Laurențiu Rădvan, *Lămuriri finale*, p. 334-335 (după microfilm); Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 310; Iuliana Brătescu, *Mahalaia Tălpălari*, p. 22 (cu datarea în 1828-1832); Laurențiu Rădvan, *Cu privire la mărirea din Iași*, în IN, s.n., seria a III-a, III, 2021, p. 12 (cu datarea în 1828-1832); Mircea Ciubotaru, „Misterele”, vol. I, p. 277, 326.

Publ.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele... passim*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași*, p. 89-91, nr. 14 (cu datarea în 1828-1833).

Reprod.: microfilm și datat de arhiviștii români în 1806; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 3.

³⁹⁰ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 310; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Descoperiri în arhivele... passim*, p. 208.

³⁹¹ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Stagiu de documentare (I)*, p. 379; idem, *Fondul 438*, p. 310.

³⁹² Reprod.: microfilm și inventariat la București cu titlul „Rapoarte ale lui Bestujev-Riumin și ale președintelui divanurilor Principatelor, cuprinzând informații cu privire la bogățiile naturale,

533	Tabel comparativ pentru anii 1828 și 1830 al locuitorilor din Moldova.	1830	autor colonelul Liprandi, rusă, 1 f.
534	Descriere statistică a Principatului Moldovei, partea I.	1830	autor colonelul Statului Major Dittmars, rusă, 190 f. ³⁹³
535	Descriere statistică a Principatului Moldovei, partea II.	1830	autor colonelul Statului Major Dittmars, rusă, 215 f. ³⁹⁴
536	Descriere militar-statistică a Moldovei (recunoașterea teritoriului).	1830	rusă, 1 caiet, ms.
537	Descriere topografică și statistică a spațiului cercetat din Valahia.	1830-1833	franceză și rusă, 457 f.
538	Vidomstie a numărului locuitorilor și stărilor din orașele și târgurile Principatului Valahiei.	19 iul. 1831	rusă, 9 f.
539	Tabel statistic al locuitorilor orașului București, pe stări.	dec. 1831	franceză, 3 f. tip., 25 × 42 cm
540	Însemnare despre locuitorii târgului Curtea de Argeș.	1831	rusă, 4 f.
541	Descriere și vidomstie statistică a locuitorilor orașului Câmpulung.	1831	rusă, 4 f.
542	Tabelul datelor statistice despre orașele Moldovei și Valahiei.	1831-1833	rusă, 19 f.
543	Opisul articolelor alcătuite pentru descrierea statistică a teritoriului, numărului clădirilor și populației Moldovei.	1832	rusă, 3 f.
544	Descriere statistică a Principatului Valahiei, partea I, capitolele I-VII.	1833	alcătuită pe lângă Detașamentul geodezic, rusă, 149 f. ³⁹⁵

zăcămintele de aur, argint și alte minereuri, creșterea vitelor, culturile de cereale, creșterea viermilor de mătase, lemn de construcție, uneltele țărănești de metal, fabrici, joagăre, cărămidării, potasă, distilerii, mori etc. din Țara Românească, Moldova și Basarabia, posibilitățile de valorificare a acestor bogății etc.”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 5, nr. 8; cu datarea în 1829.

³⁹³ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Descriere statistică a Principatului Moldovei, cuprinzând date asupra așezării geografice, apelor și munților, împărțirii administrative, bogățiile solului și subsolului, industriei, comerțului interior și exterior, vămilor, asupra populației – clase sociale, categorii fiscale, obligații, ocupație (capitolele I-VI)”; *ibidem*, nr. 1.

³⁹⁴ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Descriere statistică a Principatului Moldovei, cuprinzând date asupra poștelor, căilor de comunicație, orașelor, satelor, locurilor potrivite pentru stabilirea taberelor și asupra stemelor ținuturilor (capitolele VII-XI)”; *ibidem*, nr. 2.

³⁹⁵ Ref.: Manea Mănescu, *Cu privire la influența statisticii ruse asupra dezvoltării statisticii din principatele române în secolele XVIII și XIX*, în RA, nr. 2, 1958, p. 9-21; Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 36-37; Virgil Cândea, *Mărturii românești*, p. 284, nr. 1122.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Descrierea statistică a Valahiei întocmită în cadrul Detașamentului geodezic, cuprinzând date asupra istoricului, așezării geografice,

545	Descriere statistică a Principatului Valahiei, partea I, capitolele VIII-X.	1833	alcătuită pe lângă Detașamentul geodezic, rusă, 266 f. ³⁹⁶
546	Harta Valahiei (la tabelele cu date statistice) cu arătarea împărțirii administrative pe județe.	1833	autori Bergheim și Golițin, București, 1 f, ms, color, 87 × 132 cm, 1 : 420.000
547	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
548	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
549	Tabel cu date statistice despre Moldova.	anii '30 sec. XIX	alcătuit cu ajutorul materialelor recensământului populației din 1831, rusă, 9 f. ³⁹⁷
550	Descriere statistică și topografică a Moldovei.	anii '30 sec. XIX	rusă
551	Scurtă descriere a agriculturii, populației și meșteșugurile locuitorilor Principatului Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 13 f.
552	Tabelul datelor statistice despre numărul locuitorilor și suprafața ținutului Putna.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 39 f. ³⁹⁸
553	<i>Ibid.</i> ³⁹⁹ , plășii Săpata.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 4 f. ⁴⁰⁰

climei, industriei, populației, ocupației locuitorilor, a comerțului, o hartă a Țării Românești pentru explicarea descrierii geologice și tabelul produselor minerale, stema Țării Românești și stemele județelor, tabel de veniturile și cheltuielile principatului etc.”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 20.

³⁹⁶ Ref.: Manea Mănescu, *Cu privire*, p. 9-21; Gh. Ungureanu, *Documente privitoare...*, p. 36-37; *Pagini inedite despre Bucureștii anului 1833*, p. 269-270; Virgil Căndea, *Mărturii românești*, p. 284, nr. 1122.

Publ.: fragmentul despre București, *Pagini inedite despre Bucureștii anului 1833*, p. 270-279.

Reprod.: microfilm și inventariat la București cu titlul „Descriere statistică a Țării Românești, întocmită în cadrul Detașamentului geodezic, cuprinzând date asupra apelor, drumurilor, poștelor, trecătorilor peste munți spre Transilvania, descrierea orașelor București, Craiova, Râmnic pe Olt etc.”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 21.

³⁹⁷ Reprod.: microfilm și inventariat la București cu titlul „Tabel statistic cuprinzând populația Moldovei pe categorii fiscale, veniturile și cheltuielile principatului, întocmit cu prilejul recensământului populației de către Divan”; *ibidem*, rola 5, nr. 10; cu datarea în 1829-1831.

³⁹⁸ Reprod.: microfilm și inventariat la București cu titlul „Tabele statistice ale ocoalelor Bilești, Milcovul de Jos, Milcovul de Sus, Vrancea, Gârlele, Sușița, Zăbrăuți, Luncii, Răcăciuni din ținutul Putna, cuprinzând date cu privire la sate, târguri, orașe, mănăstiri, poște, populație, proprietăți, veltne, fabrici, ateliere, productivitatea solului, ocupația locuitorilor etc.”; *ibidem*, nr. 11; cu datarea în 1834.

³⁹⁹ Cu înțelesul de „Tabel statistic cu date despre numărul locuitorilor și suprafața”.

⁴⁰⁰ Reprod.: microfilm și inventariat la București cu titlul „Tabel statistic al plășii Săpata, cuprinzând date cu privire la satele, târgurile, proprietățile, populația, povernele din această plasă”; *ibidem*, nr. 12; cu datarea în 1834.

554	<i>Ibid.</i> , plășii Marginea.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 4 f. ⁴⁰¹
555	<i>Ibid.</i> , și lista orașelor și satelor județului Vâlcea.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 25 f. ⁴⁰²
556	<i>Ibid.</i> , plășii Plapcea.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 4 f. ⁴⁰³
557	<i>Ibid.</i> , plășii Oltul de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 4 f. ⁴⁰⁴
558	<i>Ibid.</i> , plășilor județului Romanați.	anii '30 sec. XIX	rusă, română, 45 f. ⁴⁰⁵
559	Descriere a orașelor din Principatul Moldova.	anii '30 sec. XIX	rusă, 23 f. ⁴⁰⁶
560	Tabelul numărului județelor din Valahia Mare și Valahia Mică și numărului locuitorilor lor.	anii '30 sec. XIX	rusă, 1 f.
561	Tabel statistic al comerțului și industriei din Moldova și Valahia.	anii '30 sec. XIX	franceză, 1 f., tip.
562	Tabelul datelor statistice despre numărul locuitorilor și suprafețele de teren din plășile județului Buzău.	anii '30 sec. XIX	rusă, 27 f.
563	<i>Ibid.</i> , și lista orașelor și satelor din județul Ialomița.	anii '30 sec. XIX	rusă, 42 f.
564	<i>Ibid.</i> , plășilor județului Teleorman.	anii '30 sec. XIX	rusă, 10 f.
565	<i>Ibid.</i> , plășilor județului Slam Râmnic.	anii '30 sec. XIX	rusă, 50 f.
566	<i>Ibid.</i> , plășilor județului Mehedinți.	anii '30 sec. XIX	rusă, 30 f.
567	<i>Ibid.</i> , și lista orașelor și satelor din județul Saac.	anii '30 sec. XIX	rusă

⁴⁰¹ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabel statistic al plășii Marginea, cuprinzând date cu privire la satele, populația, povernele, vitele etc. din această plasă”; *ibidem*, nr. 13; cu datarea în 1834.

⁴⁰² Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabele statistice ale plășilor Cerna, Râmnic, Otăsău, Olt, Olteț, plaiului Cozia și orașului Râmnic, din județul Vâlcea, cuprinzând date cu privire la satele, târgurile, orașele, mănăstirile, poștele, populația, vitele, povernele etc. din aceste plăși”; *ibidem*, nr. 14; cu datarea în 1834.

⁴⁰³ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabel statistic al plășii Plapcea, cuprinzând date cu privire la satele, populația, povernele, vitele etc. din această plasă”; *ibidem*, nr. 15; cu datarea în 1834.

⁴⁰⁴ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabel statistic al plășii Oltului de Jos, cuprinzând date cu privire la satele, populația, vitele, povernele etc. din această plasă”; *ibidem*, nr. 16; cu datarea în 1834.

⁴⁰⁵ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabele statistice ale plășilor Balta de Jos, Balta de Sus, Câmpul, Mijlocul, Oltețul de Jos și de Sus, Oltul de Sus, Oltul de Jos, Tazluiu, orașul Caracal, din județul Romanați, cuprinzând date cu privire la satele, târgurile, orașele, populația, vitele, povernele etc.”; *ibidem*, nr. 17; cu datarea în 1834.

⁴⁰⁶ Cu foarte multe ștersături, ceea ce ne arată că este o ciornă.

568	<i>Ibid.</i> , plășii Oltul de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
569	<i>Ibid.</i> , județul Olt.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
570	<i>Ibid.</i> , plășii Șerbănești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
571	<i>Ibid.</i> , plășii Argeșul de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
572	<i>Ibid.</i> , ținutului Fălciului.	anii '30 sec. XIX	rusă, 24 f.
573	<i>Ibid.</i> , județului Argeș.	anii '30 sec. XIX	rusă, 21 f.
574	<i>Ibid.</i> , județelor Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
575	<i>Ibid.</i> , plășii Călmățui.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
576	<i>Ibid.</i> , și lista orașelor și satelor din județul Vlașca.	anii '30 sec. XIX	rusă, 38 f.
577	<i>Ibid.</i> , și lista orașelor și satelor din județul Prahova.	anii '30 sec. XIX	rusă, 30 f.
578	<i>Ibid.</i> , plășii Oltul de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
579	<i>Ibid.</i> , plășii Mijlocul.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
580	<i>Ibid.</i> , plășilor județului Dâmbovița.	anii '30 sec. XIX	rusă, 42 f.
581	<i>Ibid.</i> , plășii Vezii.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
582	<i>Ibid.</i> , ținutului Neamț.	anii '30 sec. XIX	rusă, 26 f. ⁴⁰⁷
583	<i>Ibid.</i> , ținutului Vaslui.	anii '30 sec. XIX	rusă, 24 f. ⁴⁰⁸
584	<i>Ibid.</i> , plășii Oltului de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
585	<i>Ibid.</i> , plășii Pitești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
586	<i>Ibid.</i> , plășii Plaiul Loviștei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
587	<i>Ibid.</i> , județului Argeș.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
588	<i>Ibid.</i> , plășilor Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
589	<i>Ibid.</i> , ținutului Bacău.	anii '30 sec. XIX	rusă, 28 f. ⁴⁰⁹

⁴⁰⁷ Dosar cercetat de Grosu, în 1963 și 1966, și Dragnev în 1976.

⁴⁰⁸ Dosar cercetat de Grosu în 1966 și Dragnev în 1976. Unele file au fost microfilmate.

⁴⁰⁹ Dosar cercetat de Grosu, în 1963 și 1966, și Dragnev, în 1976.

590	<i>Ibid.</i> , ținutului Dorohoi.	anii '30 sec. XIX	rusă, 24 f.
591	<i>Ibid.</i> , ținutului Tecuci.	anii '30 sec. XIX	rusă, 30 f.
592	Descriere și vidomostie statistică a populației orașului Pitești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 3 f.
593	Tabelul datelor statistice despre numărul locuitorilor și suprafața plășii Râul Doamnei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
594	<i>Ibid.</i> , plășii Jiului, caietul nr. 3.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
595	<i>Ibid.</i> , plășii Jiului, caietul nr. 4.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
596	<i>Ibid.</i> , plășii Horezu.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
597	<i>Ibid.</i> , plășii Dumbrava.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
598	<i>Ibid.</i> , județului Gorj.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
599	<i>Ibid.</i> , plășii Sabaru de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
600	<i>Ibid.</i> , județului Dâmbovița.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
601	<i>Ibid.</i> , județului Mehedinți.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
602	<i>Ibid.</i> , plășii Plaiul Nucșoarei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
603	<i>Ibid.</i> , plășii Oltenița.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
604	<i>Ibid.</i> , plășii Mostiște.	anii '30 sec. XIX	rusă, 3 f.
605	<i>Ibid.</i> , plășii Negoiești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
606	<i>Ibid.</i> , plășii Balta.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
607	<i>Ibid.</i> , plășii Novaci.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
608	<i>Ibid.</i> , plășii Izvorul (?).	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
609	<i>Ibid.</i> , din orașul Câmpulung și numărul total al plășilor și plaiurilor din județul Muscel.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
610	<i>Ibid.</i> , plășii Snagov.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
611	<i>Ibid.</i> , plășii Marginea de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
612	<i>Ibid.</i> , plășilor Teleormanul de Sus, Teleormanul de Jos, Teleormanul de Mijloc, Mijlocul de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 16 f.

613	<i>Ibid.</i> , plășii Argeșul de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
614	<i>Ibid.</i> , plășilor Mijlocul de Jos, Târgului, Marginea de Sus, Gilortul, Amaradia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 20 f.
615	Tabelul datelor statistice despre numărul orașelor și satelor județului Dolj.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
616	<i>Ibid.</i> , județului Muscel.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
617	Tabelul datelor statistice despre numărul locuitorilor și suprafața plășii Bolintin.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
618	<i>Ibid.</i> , plășii Câmpului.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
619	<i>Ibid.</i> , plășii Dumbrava.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
620	<i>Ibid.</i> , plășii Vulcanul.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
621	<i>Ibid.</i> , plășii Amaradia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
622	Tabel cu date statistice despre numărul locuitorilor orașului București și numărul plaiurilor din Valahia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
623	Tabelul datelor statistice despre la numărul locuitorilor și suprafața plășii Sabaru de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
624	<i>Ibid.</i> , plășii Dealul.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
625	<i>Ibid.</i> , plășii Cărcinoavelor.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
626	<i>Ibid.</i> , plășii Gherghița de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
627	<i>Ibid.</i> , plășii Ciocănești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
628	<i>Ibid.</i> , plășii Obilești.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
629	Tabel cu date statistici privitoare la Valahia, despre orașele și satele din județul Ilfov.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
630	Tabelul datelor statistice privitoare la numărul populației și suprafața terenului în plasa Frâsinelul.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
631	<i>Ibid.</i> , plășilor județului Dolj.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
632	<i>Ibid.</i> , plășii Gilortul.	anii '30 sec. XIX ⁴¹⁰	rusă, 4 f.
633	<i>Ibid.</i> , ținutului Roman.	anii '30 sec. XIX	rusă, 16 f.

⁴¹⁰ Începând cu acest dosar, datarea propusă de autorii opisului este „anii '40 ai sec. XIX”, noi însă nu susținem această ipoteză. Documentele sunt, mai degrabă, tot din anii '30 ai secolului al XIX-lea.

634	<i>Ibid.</i> , ținutului Herța.	anii '30 sec. XIX	rusă, 8 f.
635	<i>Ibid.</i> , ținutului Botoșani.	anii '30 sec. XIX	rusă, 13 f.
636	<i>Ibid.</i> , ținutului Cârligătura.	anii '30 sec. XIX	rusă, 12 f.
637	<i>Ibid.</i> , ținutului Hârlău.	anii '30 sec. XIX	rusă, 17 f.
638	Tabel cu date statistice privitoare la Valahia, plasa Bratia-Bughea.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
639	<i>Ibid.</i> , plasa Dâmbovița de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
640	<i>Ibid.</i> , plasa Gherghița de Sus.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
641	<i>Ibid.</i> , plasa Dâmbovița de Jos.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
642	<i>Ibid.</i> , plasa Topolog.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
643	<i>Ibid.</i> , plasa Dâmbovița.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
644	Tabelul datelor statistice despre numărul locuitorilor și suprafața ținutului Tutova.	anii '30 sec. XIX	rusă, 28 f.
645	<i>Ibid.</i> , ținutului Covurlui.	anii '30 sec. XIX	rusă, 19 f.
646	<i>Ibid.</i> , ținutului Suceava.	anii '30 sec. XIX	rusă, 28 f.
647	<i>Ibid.</i> , ținutul Iași.	anii '30 sec. XIX	rusă, 23 f.
648	Descriere militar-statistică a Principatului Moldovei, partea I.	1852	autor Cemerzin ⁴¹¹ , Odessa, rusă, 595 p. ⁴¹²
649	<i>Ibid.</i> , partea II.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 522 p. ⁴¹³
650	Descriere militar-statistică a ținuturilor limitrofe Imperiului Rus. Descrierea militar-statistică a Principatului Moldovei, părțile I și II.	1853	Sankt-Petersburg, rusă, 421 p., tip. ⁴¹⁴
651	Tabelul datelor statistice despre numărul locuitorilor și suprafața județului Brăila.	prima jumăt. sec. XIX	rusă, 13 f.
652	Date statistice despre apele de pe teritoriul României adunate de agentul militar din România, Taube.	oct. 1895	rusă, 37 f.

⁴¹¹ Алексей Яковлевич Чермерзин/Aleksei Iakovlevici Cemerzin (1825-1902); militar al Imperiului Rus, în 1850, a fost trimis la Iași pentru alcătuirea Descrierii militar-statistice.

⁴¹² Ref.: Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară*, vol. III, p. 28.

⁴¹³ Ref.: *ibidem*.

⁴¹⁴ Ref.: *ibidem*.

Este vorba, probabil, despre lucrarea *Военно-статистическое обозрение государств и земель, прилежащих к Российской империи. Княжество Молдавия*, Sankt-Petersburg, 1853.

653	Informație statistică despre căile de comunicație din Moldova și Valahia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 22 f.
654	<i>Ibid.</i>	anii '30 sec. XIX	rusă, 20 f.

VI. Date despre căile și mijloacele de comunicație (hărți și descrieri)

655	Harta Moldovei, Valahiei și Rumeliei, cu arătarea drumului de la cetatea Oceaov la Constantinopol.	încep. sec. XIX	franceză, 2 f., ms, color, până la 66 × 91 cm, 1 : 100.000
656	Descriere militar-topografică a drumului de la Eski İstanbulluk ⁴¹⁵ , prin Osmanpazarı ⁴¹⁶ , Kazan ⁴¹⁷ , până la Adrianopol și de la Adrianopol prin Fakı ⁴¹⁸ până la Lüleburgaz.	1827	autor Tucikov, Sankt-Petersburg, 1827, rusă, 28 p., tip.
657	Descriere militar-topografică a drumului de la orașul Tîrnovo ⁴¹⁹ la Adrianopol.	1827	autor Verighin, Sankt-Petersburg, 1827, rusă, 18 p., tip. ⁴²⁰
658	Descriere a drumului de la Rusçuk la târgul Çatalca ⁴²¹ .	1828	Sankt-Petersburg, 1828, rusă, 35 p., tip.
659	Schimbul epistolar dintre președintele Divanurilor Valahiei și Moldovei, P. D. Kiseliiov, și Cancelaria Adunării Obștești despre construcția de drumuri, stații și poduri.	10 feb. 1830 – 1 aug. 1833	copii ⁴²²
660	Descriere a drumului rural de la orașul Cerneți la târgul Baia de Aramă.	1831	rusă
661	Hartă poștală a unei părți a Valahiei Mari.	cca 1833	1 f., ms, color, 56 × 74 cm, + 2 f. text, 1 : 420.000 ⁴²³

⁴¹⁵ Veliki Preslav/Велики Преслав, în Bulgaria.

⁴¹⁶ Omurtag/Омуртар, în Bulgaria.

⁴¹⁷ Kotel/Котел, în Bulgaria.

⁴¹⁸ Fakia/Факия, în Bulgaria.

⁴¹⁹ Veliko Târnovo/Велико Търново, în Bulgaria.

⁴²⁰ Pentru hărți ale itinerarului de marș pe același traseu, vezi și RGVIA, fondul 430, op. 1, d. 443-444.

⁴²¹ Azi parte a provinciei Istanbul.

⁴²² Ref.: Ela Cosma et al. (ed.), *Campania militară*, vol. III, p. 28.

Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Propunerile Președintelui Divanurilor Valahiei și Moldovei, Kiselev, pentru urmărirea construcției de drumuri; extras din raport referitor la calitatea podurilor construite în Principat; repararea podurilor și drumurilor care duc spre ocele de sare; numirea unui inginer de drumuri pentru Moldova; contract pentru întreținerea stațiilor de poștă în Moldova de la 1 ianuarie 1834, pe trei ani; jurnal pentru descrierea stațiilor de poștă din Valahia și contract pentru întreținerea lor de la 1 august 1833 până la 1 august 1836”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 47, nr. 3; cu datarea în 1830-1834.

⁴²³ În opisul original este datată în circa 1833.

662	Harta drumului poștei de la orașul Cerneți la orașul Craiova.	anii '30 sec. XIX	1 f. ms, color, 15 × 62 cm, 1 : 168.000, relief în hașuri ⁴²⁴
663	Hartă poștală a părții de nord-vest a Principatului Valahiei.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 61 × 79 cm, 1 : 420.000 ⁴²⁵
664	Hartă poștală a Moldovei.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms, color, 38 × 30 cm, 1 : 1.260.000
665	Profilurile drumurilor pe râurile Prahova, Dâmbovița și Olt (la descrierea drumurilor nr. 1, 3 și 4).	anii '30 sec. XIX	3 f., ms., color, până la 16,5 × 73 cm, 1 : 2.100
666	Descriere a drumurilor din Principatul Moldova în Bucovina și Transilvania.	anii '30 sec. XIX	rusă, 12 f.
667	Hartă poștală a Moldovei, Valahiei și Basarabiei; descriere militar-topografică și statistică a Principatului Moldovei.	ante 1812	1 f., ms., color, 51 × 76 cm, + 4 f. text, 1 : 680.000 ⁴²⁶
668	Harta Moldovei cu arătarea drumurilor.	1853	alcătuitor Filipescu, Iași, română, 1 f., tip., color, 57 × 81 cm, 1 : 420.000
669	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
670	Harta drumurilor Principatului Valahiei.	1853	1 f., tip., 45 × 56 cm, 1 : 1.050.000
671	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
672	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
673	Harta drumurilor Principatului Moldovei.	1853	1 f., tip., 51 × 35 cm, 1 : 1.050.000
674	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
675	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
676	Harta poștală a Principatelor Moldova și Valahia.	1854	alcătuită în 1848, 4 f., tip., color, 20,5 × 25 cm, 1 : 1.680.000
677	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>

⁴²⁴ În opisul original, „Ceacealuja”. Confirmarea sau infirmarea oiconimului propus de noi, Çatalköy, va fi posibilă doar la cercetarea sursei.

⁴²⁵ Regiunea de la Cerneți la București.

⁴²⁶ În opisul original dosarul a fost datat în anii '30 ai secolului al XIX-lea; conține însă o hartă a poștelor anterioară anului 1812. În același dosar se află un manuscris pe 4 file cu descrierea Moldovei și câteva informații despre steme.

678	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ⁴²⁷
679	<i>Ibid.</i>	cca 1854	alcătuită în 1848, 1 f., ms., color, 65 × 62 cm, 1 : 840.000, semnată de Glebov
680	Harta drumurilor Principatului Valahiei.	1866	Viena, Tipografia Institutului Militar-Geografic, germană, 2 f., tip., 45 × 66 cm, 1 : 288.000
681	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 6 f.
682	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
683	Harta drumurilor României.	anii '60 sec. XIX	1 f., tip., 53 × 49 cm, 1 : 1.050.000
684	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
685	Schema liniilor telegrafice de la orașul Iași la Adrianopol.	1881	1 f., ms., tuș pe hârtie de calc, 47 × 37 cm, 1 : 680.000
686	Vidomostie a căilor ferate românești cu arătarea înzestrărilor principalelor stații.	1893	rusă, 16 f.
687	Vidomostie a căilor ferate române la 1 ianuarie 1896 cu arătarea căilor de aprovizionare a stațiilor.	1896	rusă, 16 f.
688	Harta căilor ferate române.	oct. 1896	a desenat Fililiukov, 1 f., ms., 60 × 72 cm, 1 : 840.000
689	Profil longitudinal al căii ferate Cucuteni – Dorohoi.	1901	Iași, română, 1 f., 15 × 296 cm, ori- zontal: 1 : 50.000; vertical 1 : 50
690	Schema liniilor telegrafice și telefonice din Dobrogea.	1911	1 f., ms., cu creioane colorate pe hârtie de calc, 45 × 63 cm, 1 : 240.000, cu aprox.
691	Harta liniilor telefonice ale României.	1915	1 f., 78 × 117 cm, 1 : 800.000
692	Harta istmului dintre lacul Brateș și Dunăre, la Galați.	cca 1916	1 f., tip., color, 25 × 36 cm, 1 : 42.000, cu profi- luri ale drumurilor

⁴²⁷ Harta a fost gravată de Vasiliev.

a) Hărți ale itinerarelor de marș/Marșrute

693	Hartă a itinerarului de marș de la Iași la Movila Răbâia.	anii '70 sec. XVIII	1 f., ms., color, 35 × 103 cm, 1 : 42.000, relief redat prin tehnici de umbrire
694	Harta drumurilor poștei din Moldova ⁴²⁸ .	anii '70 sec. XVIII	a copiat Bogomolov, 1 f., ms., color, 55 × 44 cm, 1 : 630.000
695	Hartă a itinerarului de marș de la Iași la Bârlad.	anii '90 sec. XVIII	a desenat Podceaskin, 1 f., ms., color, 56 × 192 cm, 1 : 63.000, relief în hașuri
696	Hartă a itinerarului de marș (cu o descriere) de la orașul Galați la orașul Lüleburgaz.	1822	autor Len, în 1793, Sankt-Petersburg, 22 f., tip., colorat de mână, până la 39 × 20 cm, + 22 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴²⁹
697	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ⁴³⁰
698	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
699	Descriere a hărților itinerarelor de marș pe drumurile principale ale Basarabiei, Moldovei, Valahiei, Bulgariei și Turciei Europene.	1822	Sankt-Petersburg, rusă, 295 p., tip.
700	Hartă a itinerarului de marș de la Çalikkavakköy ⁴³¹ prin cătunul Çengi, până la cătunul Nadırköy.	1827	ridicarea lui Duhamel, Sankt- Petersburg, 3 f. tip., până la 20 × 34 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri
701	Hartă a itinerarului de marș de la Rusçuk, prin orașul Razgrad și Şumnu, până la cătunul Dragaiköy ⁴³² .	1827	ridicarea lui Duhamel, 4 f. tip., 20 × 40 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri

⁴²⁸ Ref.: Mihai-Cristian Amărieuței, Mihai Anatolii Ciobanu, *Menzilurile (poștele) din Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea (un itinerar din arhivele rusești)*, la Conferința Anuală a Muzeului Municipal „Regina Maria” (IV), *Din istoria orașului Iași: oameni, locuri, instituții*, 25-26 august 2023, Iași (în curs de publicare).

Reprod.: arhiva personală.

În opisul original documentul este intitulat „Hartă a marșrutelor din orașul Iași spre diferite orașe ale Moldovei”.

⁴²⁹ Planul nr. 1 este identic cu cel din dosarul 697, f. 1.

⁴³⁰ De interes pentru noi ar fi doar fila 1, pe care apar Galați și Măcin.

⁴³¹ Un sat în apropiere de Smyadovo (astăzi Smeadovo/Смядово, în Bulgaria), prin care trecea drumul de la Şumnu (Şumen/Шумен) spre Edirne (Adrianopol).

⁴³² Dragoevo/Драгоєво, în Bulgaria.

702	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Vaslui la satul Măcărești.	1828	ridicarea lui Fedulin, 2 f., ms., color, până la 27 × 78 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴³³
703	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Focșani la orașul București.	1828	ridicarea lui Petuhov, Fokin și alții, 10 f., ms., color, până la 22 × 85 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
704	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Adjud la orașul Bârlad.	1828	ridicarea lui Kuznețov, 2 f., ms., color, până la 27 × 64 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
705	Descriere a hărților itinerarelor de marș de la orașul Babadag, prin Frecăței Dere ⁴³⁴ , până la cetatea Isaccea și de la orașul Babadag la râul Slava.	1828	autor Bușmaghin, rusă, 9 f.
706	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bacău la orașul Bârlad.	1828	ridicarea lui Lebedev, 4 f., ms., color, până la 26,5 × 59 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴³⁵
707	Hartă a itinerarului de marș de la satul Sagna la stația poștei Unțești.	1828	ridicarea lui Abramov, 2 f., ms., color, până la 27 × 64 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
708	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Tecuci la satul Călienii.	1828	ridicarea lui Lobanov, 1 f., ms., color, 27 × 72 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴³⁶
709	Hartă a itinerarului de marș de la satul Onești prin satul Câmpuri până la satul Nereju.	1828	ridicarea lui Șeverin, 3 f., ms., color,

⁴³³ Vaslui și Măcărești nu au fost cartate.

⁴³⁴ Astăzi Frecăței (Petre Covacef, *Catalogul numelor*, p. 175).

⁴³⁵ Nici Bacăul, nici Bârladul, nu au fost cartate. Este un marșrut prețios pentru topografia satelor prin care trece.

⁴³⁶ Tecuci a fost cartat doar parțial.

			până la 26 × 63 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴³⁷
710	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Focșani la târgul Slobozia.	1828	ridicarea lui Kolodikov, 5 f., ms., color, 32 × 86 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴³⁸
711	Hartă a itinerarului de marș de la orașul București la târgul Slobozia.	1828	ridicarea lui Semionov și Klimov, 6 f., ms., color, până la 31 × 63 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴³⁹
712	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Mărtinești la cetatea Brăila.	1828	ridicarea lui Kolodikov, 3 f., ms., color, până la 28 × 97 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
713	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Focșani la satul Călienii.	1828	ridicarea lui Lobanov, 2 f., ms., color, până la 27 × 52 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri și prin tehnici de umbrire ⁴⁴⁰
714	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Ocna la cătunul Șoimărești.	1828	ridicarea lui Terentiev, 8 f., ms., color, până la 27 × 66 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴¹
715	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Sculeni la orașul Focșani.	1828	ridicarea lui Șeverin, Manikin- Neustruev, Dmitriev, Gorohov și Lobanov, 10 f., ms., color, până la 27 × 67 cm,

⁴³⁷ Important pentru topografia satelor.

⁴³⁸ Focșani apare doar parțial; este o sursă fără prea multe detalii.

⁴³⁹ Pe acest marșrut, Bucureștii au fost cartăți parțial.

⁴⁴⁰ În Focșani au fost consemnate 1.500 de gospodării.

⁴⁴¹ Pe filele 5-6 a fost redat planul orașului Piatra, detaliat, cu informații despre ulițe (Mare, Negustorească), poștă, biserica Sfinții Petru și Pavel.

			1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴²
716	Hartă a itinerarului de marș de la Târgu Frumos la orașul Iași.	1828	ridicarea lui Abramov, 2 f., ms., color, până la 28 × 56 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴³
717	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Brănești la orașul Galați.	1828	ridicarea lui Dmitriev și Bușmaghin, 1 f., ms., color, 62 × 41 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri ⁴⁴⁴
718	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Buzău la târgul Slobozia.	1828	ridicarea lui Munsterghelim, 4 f., ms., color, 31 × 64 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴⁵
718a	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
719	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Docolina la orașul Fălciu.	1828	ridicarea lui Dmitriev, 2 f., ms., color, până la 28 × 48 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴⁶
720	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bârlad la orașul Fălciu.	1828	ridicarea lui Fiodotov, 2 f., ms., color, 27 × 48 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴⁷
721	Hartă a itinerarului de marș de la Târgu Frumos la orașul Roman.	1828	ridicarea lui Fedulin, 2 f., ms., color, 28 × 47 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴⁸
722	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Piatra la orașul Roman.	1828	ridicarea lui Gorohov, 2 f., ms., color, 27 × 53 cm,

⁴⁴² În Iași au fost cartate doar palatul domnesc și Podul Roș. Planul orașului Bârlad din această hartă este însoțit și de legendă, în care apar informații despre biserici.

⁴⁴³ Orașul Iași a fost cartat parțial, iar în Târgu Frumos au fost înregistrate 375 de gospodării.

⁴⁴⁴ În Galați au fost înregistrate 1.800 de gospodării.

⁴⁴⁵ Pe această sursă apare și ansamblul episcopal din Buzău.

⁴⁴⁶ Fălciu apare cu 160 de gospodării.

⁴⁴⁷ Bârlad și Fălciu nu au fost cartate.

⁴⁴⁸ Târgu Frumos și Roman au fost cartate doar parțial.

			1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁴⁹
723	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Tecuci la cătunul Mesteacăn.	1828	ridicarea lui Ivanov, 3 f., ms., color, 27 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵⁰
724	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Brăila, prin cetatea Hârșova, târgul Urziceni și orașul Buzău, la orașul Focșani.	1828	1 f., ms., color, 85 × 62,5 cm, 1 : 210.000 ⁴⁵¹
725	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Hârlău la târgul Podul Iloaiei.	1829	ridicarea lui Abramov, 2 f., ms., color, 27 × 56 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵²
726	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Giurgiu la orașul București.	1829	ridicarea lui Pavlov și Mejev, 2 f., ms., color, până la 32 × 109 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
727	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Slatina la orașul București.	1829	ridicarea lui Klimov, 5 f., ms., color, 31 × 106 cm, 1 : 42.000 relief în hașuri ⁴⁵³
728	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
729	Hartă a itinerarului de marș de la satul Sălătruc la satul Stoenеști.	1829	ridicarea lui Iaroslav, 2 f., ms., color, până la 32 × 83 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵⁴
730	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Slatina la orașul Pitești.	1829	ridicarea lui Klimov, 3 f., ms., color, până la 32 × 64 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵⁵

⁴⁴⁹ Nici Piatra, nici Roman nu au fost cartate pe acest marșrut.

⁴⁵⁰ Oiconimul Mesteacăn apare în opisul original sub forma „Mastacanî”.

⁴⁵¹ Deteriorat. Semnează von Dittmars; ridicarea lui Kozmin.

⁴⁵² În dreptul planului Hârlăului a fost notată o legendă scurtă. Podul Iloaiei nu a fost cartat.

⁴⁵³ Pe fila 5 a fost desenată o parte din planul Bucureștilor.

⁴⁵⁴ Pe fila 2 a fost desenat planul orașului Câmpulung.

⁴⁵⁵ Cu un minunat plan al Piteștilor.

731	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Târgoviște la târgul Câmpina.	1829	ridicarea lui Iaroslav, au desenat Nedrigailov și Filipov, 2 f., ms., color, până la 32 × 72 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵⁶
732	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ⁴⁵⁷
733	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Buzău, prin orașul Ploiești și târgul Câmpina, spre Sibiu, până la hotarul austriac.	1829	ridicarea lui Iaroslav, 9 f., ms., color, până la 32 × 61 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
734	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Târgoviște la orașul București.	1829	ridicarea lui Iaroslav și Mejev, 3 f., ms., color, până la 31 × 80 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵⁸
735	Hartă a itinerarului de marș de la satul Borca la Târgu Frumos.	1829	ridicarea lui Terentiev și Kuznețov, 5 f., ms., color, până la 27 × 69 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁵⁹
736	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Dorohoi la satul Rădăuți ⁴⁶⁰ .	1829	ridicarea lui Fedulin, 2 f., ms., color, 27 × 63 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁶¹
737	Hartă a itinerarului de marș de la satul Baia la satul Roșcani.	1829	ridicarea lui Ivanov, 2 f., ms., color, 26 × 43 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁶²
738	Hartă a itinerarului de marș de la satul Talpa la cătunul Podu Brâncoveanu.	1829	ridicarea lui Kolodikov, 1 f.,

⁴⁵⁶ Târgoviște a fost cartat parțial, Pitești integral. Câmpina apare cu 216 gospodării.

⁴⁵⁷ Identic cu cel din dosarul 731, dar tehnica desenului este mediocră.

⁴⁵⁸ Bucureștiul a fost cartat parțial, Târgoviște integral. Marșrutul trece prin Bolovani și Tărtășești.

⁴⁵⁹ Ref.: Laurențiu Rădvan, *Planul orașului Botoșani*, p. 261.

Marșrut care trece prin Neamț, Țimișești și Pașcani. Târgu Frumos nu a fost cartat. Interesul rusesc față de Borca se explică prin prezența aici a Pasului Stânișoara.

⁴⁶⁰ Astăzi Rădăuți-Prut, județul Botoșani.

⁴⁶¹ Dorohoi nu a fost cartat.

⁴⁶² Ref.: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planul satului*, p. 304.

			ms., color, 32 × 98 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁶³
739	Harta părții de sud ⁴⁶⁴ a Principatului Moldovei alcătuită pe lângă a doua jumătate de companie a Detașamentului geodezic din hărțile itinerarelor de marș și cursurilor râurilor, ridicate instrumental în anul 1828.	cca 1829	a semnat Budberg, 1 f., ms., color, 63 × 88 cm, 1 : 210.000 ⁴⁶⁵
740	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Ploiești la hotarul austriac. Hartă a itinerarului de marș complementar de la târgul Pitești la Hermannstadt.	anii '20 sec. XIX	1 f., ms., color, 22 × 49,5 cm, 1 : 21.000, relief în hașuri 1 : 210.000 ⁴⁶⁶
741	Hartă a itinerarului de marș de la podul Târgului Nou la stația poștală Mamornița.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Fiodotov și Kuznețov, 1 f., ms., color, 28 × 5 × 73 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁶⁷
742	Hartă a itinerarului de marș de la orașul București la târgul Odobești.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Iaroslav, Kuznețov și Fiodotov, 7 f., ms., color, până la 32 × 97 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁶⁸
743	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Râmnic la orașul Brăila.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Petuhov, au desenat Gromov și Iaroslav, 3 f., ms., color, până la 23 × 82 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁶⁹

⁴⁶³ Din punctul de vedere al întocmirii, această hartă este mediocră.

⁴⁶⁴ De la linia Târgu Frumos – Sculeni spre Galați/Focșani și de la Prut la hotarul cu Transilvania.

⁴⁶⁵ În opis sursa este numită „Harta ridicării instrumentale a părții de sud a Moldovei alcătuită după marșrutele Iași, Fălciu, Galați, Focșani, Bacău, Târgu Frumos”. Noi am citit titlul după original.

⁴⁶⁶ Parțial rupt; schematic, dar informativ.

⁴⁶⁷ Ref.: Laurențiu Rădvan, *Planul orașului Botoșani*, p. 261.

⁴⁶⁸ Ref.: *ibidem*.

Bucureștii au fost cartate parțial, Ploieștii integral. Pe această sursă cartografică apare și mănăstirea Bradu.

⁴⁶⁹ Brăila a fost cartată integral. Situația din această sursă vine să susțină ipoteza noastră privind amplasarea poștei în Brăila (vezi Mihai Anatolii Ciobanu, *The Ottoman Brăila after Adrianople – a plan, profiles and facades from 1830*, în „International Journal of Cartography”, 2024, <https://doi.org/10.1080/23729333.2024.2353918>). Conform informației notate în opisul original, ridicarea ar fi fost făcută de Petuhov și Iaroslav. În fapt, Iaroslav doar a desenat sursa, împreună cu Gromov.

744	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Fălciu la orașul Galați.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Dmitriev, 5 f., ms., color, până la 29 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁷⁰
745	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Roman la Târgu Frumos.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Fedulin, 2 f., ms., color, până la 29 × 52 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
746	Hartă a itinerarului de marș (cu o descriere) de la orașul Kazanlık ⁴⁷¹ la orașul Vidin.	anii '20 sec. XIX	51 f., ms., color pe hârtie de calc, 46 × 21 cm, + 12 f., text, 1 : 84.000, relief redat prin tehnici de umbrire
747	Hartă a itinerarelor de marș prin partea de sud a Valahiei.	cca 1830	2 f., ms., color, până la 70 × 133 cm, 1 : 168.000, relief în hașuri ⁴⁷²
748	Descrierea hărții itinerarului de marș de la cătunul Tatar Rîbnik ⁴⁷³ prin satul Greci și cătunul Cernavoda până la cetatea Constanța.	cca 1830	rusă, 46 f.
749	Hartă a itinerarului de marș de la satul Onești la satul Nereju.	cca 1830	ridicarea lui Șeverin, 3 f., ms., color, până la 30 × 67 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁷⁴
750	Hartă a itinerarului de marș de la satul Mărtinești la orașul Brăila.	cca 1830	ridicarea lui Titov, a desenat Kolodikov, 2 f., ms., color, până la 20 × 83 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
751	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Pitești la orașul Târgoviște.	cca 1830	ridicarea lui Iaroslav, 2 f., ms., color, până la

⁴⁷⁰ Galați a fost cartat foarte puțin.

⁴⁷¹ Cazanlâc/Казанлък, în Bulgaria.

⁴⁷² La fila 1, o hartă a regiunii București – Oltenița, Hârșova, Măcin; la fila 2, o hartă a regiunii București – Giurgiu, Turnu, Slatina, Pârlița.

⁴⁷³ Astăzi Râmnicu de Jos.

⁴⁷⁴ Important mai ales pentru satele prin care trece.

			32 × 77 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁷⁵
752	Hartă a itinerarului de marș de la Tulcea la orașul Isaccea.	cca 1830	1 f., ms., color, 88 × 78 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
753	Hartă a itinerarului de marș de la stația de poștă Talpa la cătunul Podu Brâncoveanu.	cca 1830	ridicarea lui Kolodikov, 1 f., ms., color, 32 × 97 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
754	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Slatina la Pitești.	cca 1830	ridicarea lui Klimov, 3 f., ms., color, 31 × 66 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
755	Hartă a itinerarului de marș de la Herța la târgul Ștefănești.	cca 1830	ridicarea lui Fiodotov, 5 f., ms., color, până la 28 × 56 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁷⁶
755a	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
756	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Hârlău la târgul Podul Iloaiei.	cca 1830	ridicarea lui Abramov, 2 f., ms., color, 28 × 59 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
757	Hartă a itinerarului de marș de la Galați, prin orașul Pazarcık ⁴⁷⁷ și cătunul Fakı, până la Arababurgas ⁴⁷⁸ .	cca 1830	ridicat de Ivanov, Maksimov, Orlov și alții, 22 f., tip., 18 × 36 cm, 1 : 84.000 relief în hașuri ⁴⁷⁹
758	Hartă a itinerarului de marș de la tabăra prevăzută lângă Petrica, în Valahia Mică.	cca 1830	1 f., ms., 26 × 63 cm, 1 : 252.000, relief redat prin tehnici de umbrire

⁴⁷⁵ Acest itinerar de marș trece prin satul Dobrești. Orașul Târgoviște a fost cartat integral, cu fortificația bastionară.

⁴⁷⁶ Marșrut prin Săveni.

⁴⁷⁷ Dobrici/Добрич, în Bulgaria.

⁴⁷⁸ Același cu Lüleburgaz, mai vechiul Аркадиούπολις, astăzi în Turcia.

⁴⁷⁹ La Biblioteca Națională a Rusiei se păstrează o descriere militar-topografică a aceluiași drum, de la Galați la Lüleburgaz, Военно-топографическое описание дороги из города Галаца чрез Правади в Люле-Бургас (тож Араба-Бургас) лежащий по дороге из Адрианополя в Константинополь, din 1793, tipărită la Sankt-Petersburg în 1822.

759	Harta curgerii râului Jiu de la hotarul Transilvaniei până la vărsarea în Dunăre.	1831	ridicarea lui Vorobiov și Samoilov, 6 f., ms., color, până la 32 × 110 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
760	Hartă a itinerarului de marș de la hotarul Transilvaniei la orașul Craiova ⁴⁸⁰ .	1831	ridicarea lui Samoilov și Bogdanov, 2 f., ms., color, 32 × 104 cm, + 2 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri
761	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Gădiinți la mănăstirea Dintr-un lemn.	1831	ridicarea lui Fiodotov și Ivanov, 5 f., ms., color, până la 32 × 109 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
762	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Cerneți la podul stătător peste Olt.	1831	ridicarea lui Matveev și Abramov, 6 f., ms., color, 32 × 86 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
763	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Cioroi la cordonul de la Dunăre.	1831	ridicarea lui Lebedev, 2 f., ms., color, 33 × 85 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
764	Hartă a itinerarului de marș de la satul Băilești la satul Segarcea și planul împrejurimilor satului Segarcea.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 40 × 85 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
765	Descrierea hărții itinerarului de marș prin Valahia Mare de la București, prin Călărași, Brăila, Buzău, Vălenii de Munte, Câmpina, Târgoviște și Pitești și îndărăt.	anii '30 sec. XIX	rusă, 6 f.
766	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Cucu la Focșani.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Petuhov, a desenat Gromov, 2 f., ms., color, până la 28 × 63 cm,

⁴⁸⁰ În opisul original, „orașul Crabov”. Este evident, o greșeală de tipar.

			1 : 42.000, relief în hașuri
767	Hartă a itinerarului de marș pe cursul Dunării de la Brăila la Rassevata ⁴⁸¹ și Măcin, Constanța, lacul Kara-Su, satul Roști ⁴⁸² și iarăși Măcin.	anii '30 sec. XIX	a desenat Plujnikov, a semnat Vorobiov, 1 f., ms., color, 66 × 45 cm, 1 : 210.000
768	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Galați la orașul Arababurgas.	anii '30 sec. XIX	22 f., tip., 18 × 36 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri
769	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Focșani la satul Călienii.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Lobanov, 1 f., ms., color, 28 × 83 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
770	Hartă a itinerarului de marș de la hotarul austriac, prin orașul Târgu Jiu, până la orașul Râmnic pe Olt.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 26 × 39 cm, 1 : 252.000, relief în hașuri
771	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Roman la orașul Focșani.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Ivanov și Kuznețov, 7 f., ms., color, până la 28,5 × 73 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁸³
772	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Focșani la târgul Slobozia.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Kolodikov și Petuhov, au desenat Gromov și Iaroslav, 4 f., ms., color, până la 24 × 72 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
773	Hartă a itinerarului de marș de la Docolina la târgul Pogănești.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Gorohov, 1 f., ms., color, 29 × 87 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
774	Hartă a itinerarului de marș de la hotarul Transilvaniei la orașul Ploiești.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Paperțov, au desenat Frolov și

⁴⁸¹ Rasova de astăzi (Petre Covacef, *Catalogul numelor*, p. 164).

⁴⁸² I s-a spus și Roșești, azi sat părăsit (*ibidem*, p. 178).

⁴⁸³ Ref.: Laurențiu Rădvan, *Planul orașului Botoșani*, p. 261.

Orașele Roman și Focșani au fost cartate parțial. Bacăul apare pe filele 2 și 3, Adjud pe fila 5.

			Nedrigailov, 2 f., ms., color, până la 32 × 96 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
775	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
776	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Mărtinești ⁴⁸⁴ la orașul Brăila.	anii '30 sec. XIX	a desenat Kolodikov, 3 f., ms., color, până la 15,5 × 81 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
777	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Bărăgan la târgul Călărași.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Klimov, 2 f., ms., color, până la 29 × 53 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
778	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Tecuci la satul Cameni (?).	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Lobanov, 1 f., ms., color, 28 × 74 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
779	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bârlad la târgul Fălciu.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Fiodotov, 2 f., ms., color, până la 29 × 50 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
780	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bacău la orașul Bârlad.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Lebedev, 4 f., ms., color, până la 29 × 58 cm, + 14 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri
781	Hartă a itinerarului de marș de-a lungul râului Provița, de la Comarnic la hotarul austriac.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., în creion, 56 × 26 cm, scara nu este indicată, relief în structuri orizontale
782	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Târgoviște, pe râul Dâmbovița, până la hotarul austriac și de la Târgoviște, pe râul Ialomița, până la cătunul Măureni; plan adăugător al pasului Törzburg ⁴⁸⁵ .	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 18 × 46 cm, 1 : 210.000, relief în hașuri; 1 : 21.000

⁴⁸⁴ În opisul original, „Mațiarși”. Se corectează după titlul itinerarului din dosarul 750.

⁴⁸⁵ Forma toponimică germană pentru Bran. Pentru identificarea toponimelor pasurilor spre Transilvania, mulțumiri lui Mădălin Cristian Focșa.

783	Hartă a itinerarului de marș de la Târgu Frumos la orașul Botoșani.	1830 ⁴⁸⁶	ridicarea lui Kuznețov, 4 f., ms., color, până la 29 × 67 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁸⁷
784	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
785	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Târgoviște la orașul București.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Iaroslav și Mejev, au desenat Arzamașov și Korniliev, 3 f., ms., color, până la 32 × 78 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
786	Hartă a itinerarului de marș de la stația de poștă Docolina până la târgul Fălcui.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Dmitriev, 2 f., ms., color, până la 29 × 48 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
787	Hartă a itinerarului de marș de la Târgu Frumos la orașul Iași.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Abramov, 2 f., ms., color, până la 28 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
788	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Ocna, prin orașul Piatra-Neamț, până la cătunul Șoimărești.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Șeverin, Terentiev și Ivanov, 8 f., ms., color, până la 28 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
789	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Yeniköy ⁴⁸⁸ la Büyükdere ⁴⁸⁹ .	anii '30 sec. XIX	1 f., tip., 25 × 53 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri
790	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Drăgănești până la Niğbolu.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 30 × 304 cm, 1 : 168.000, relief în hașuri

⁴⁸⁶ Se datează după planul orașului Botoșani, din 1830, plan întocmit tot de Kuznețov.

⁴⁸⁷ Publ.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Un itinerar de marș de la Târgu Frumos la Botoșani (1830)*, în HU, tomul XXXII, 2024, p. 159-185 + 1 planșă.

⁴⁸⁸ Azi Mihail Kogălniceanu.

⁴⁸⁹ Valea Mare, sat din apropiere de Strâmtoarea Bosfor și Constantinopol, azi parte a cartierului Sarıyer, Istanbul.

791	Hartă a itinerarului de marș, pe cursul Dunării, de la satul Ivăncicăuți la satul Mămăliga.	anii '30 sec. XIX	2 f., color, până la 38 × 57 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
792	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Buzău la hotarul austriac.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Iaroslav, 9 f., ms., color, până la 29 × 53 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
793	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Tecuci la Măstăcani ⁴⁹⁰ și mai departe, pe drumul mare, care merge de la târgul Fălciu la orașul Galați.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Ivanov, 3 f., ms., color, până la 29 × 55 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
794	Hartă a itinerarului de marș de la trecerea peste apă din Călinești ⁴⁹¹ la cârciuma Cucorani.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Fedulin, 1 f., ms., color, 28 × 43 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
795	Hartă a itinerarului de marș de la Râmnic la târgul Șindrilita.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Petuhov, Știernskanț și Fokin, 8 f., ms., color, până la 23 × 71 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
796	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Vaslui la orașul Bacău.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Lebedev, 4 f., ms., color, până la 28,5 × 51 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
797	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Slobozia la târgul Călărași.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Klimov, 2 f., ms., color, 29 × 55 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
798	Hartă a itinerarului de marș de la satul Borca, prin Neamț, până la Târgu Frumos.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Terentiev și Kuznețov, 5 f., ms., color, până la 29 × 67 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri

⁴⁹⁰ În opisul original, „Mastacan”.

⁴⁹¹ Probabil Călineștii din Prahova.

799	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Sagna până la stația de poștă Unțești.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Abramov, 2 f., ms., color, 28 × 65 cm, 1:42.000, relief în hașuri
800	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Târgoviște, prin orașul Câmpina, până la pasul Tömösi ⁴⁹² , la hotarul austriac.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 23 × 48 cm, 1 : 210.000 și 1 : 21.000, relief în hașuri
801	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Adjud la orașul Bârlad.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Kuznețov, 2 f., ms., color, până la 29 × 70 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
802	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Vaslui la satul Măcărești.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Fedulin, 2 f., ms., color, până la 28 × 78 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
803	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Piatra la orașul Roman.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Gorohov, 2 f., ms., color, până la 28 × 60 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁴⁹³
804	Hartă a itinerarului de marș de la satul Sălătruc la satul Stoenеști.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Iaroslav, 2 f., ms., color, până la 32 × 80 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
805	Hartă a itinerarului de marș de la satul Băilești la Balta Verde.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Trusov și Laptev, 1 f., ms., color, 38 × 133 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
806	Hartă a itinerarului de marș de la Hârșova la Kara-Su și Rassevata.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 61 × 34 cm, 1 : 105.000, relief în hașuri
807	Hartă a itinerarului de marș de la satul Ciolănești la orașul Giurgiu.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Gromov, 4 f., ms., color, 32 × 66 cm,

⁴⁹² Forma maghiară a toponimului Timiș. Astăzi pasul Predeal.

⁴⁹³ Marșrut care trece prin satul Bălănești.

			1 : 42.000, relief în hașuri
807a	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
808	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Iași la Focșani.	anii '30 sec. XIX	2 f., ms., color, până la 73 × 140 cm, 1 : 168.000
809	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Ploiești la hotarul cu Transilvania.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Laptev, 1 f., ms., color, 42 × 150 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
810	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Dorohoi la satul Rădăuți.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Fedulin, 2 f., ms., color, 28 × 61 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
811	Hartă a itinerarului de marș de la hotarul Transilvaniei la orașul Pitești și cursul râului Argeș de la izvor la vărsarea în Dunăre.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Stepanov, Petuhov, Klimov și Mejev, 13 f., ms., color, până la 32 × 84 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
812	Lista alfabetică a locurilor de campare pe timp de noapte a trupelor din Principatul Moldova.	1853	Sankt-Petersburg, rusă, 21 p., tip.
813	<i>Ibid.</i> , din Principatul Valahia.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , 30 p., tip.
814	Descrierea hărții itinerarului de marș de la orașul Ploiești la orașul Kronstadt.	cca 1854	autor Veimarn, rusă, 12 f.
815	Hartă a itinerarului de marș de la Slobozia la Brăila.	1828-1832 ⁴⁹⁴	ridicarea lui Kolodikov, au desenat Matveev și Cerkasov, 2 f., ms., color, până la 21 × 34 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
816	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Sculeni, prin Iași, la orașul Focșani.	1828-1832 ⁴⁹⁵	ridicarea lui Șeverin, Gorohov și alții, 10 f., ms., color, 29 × 64 cm, 1 : 42.000
817	Hartă a itinerarului de marș de la cetatea Turnu la satul Ciolănești.	1828-1832 ⁴⁹⁶	3 f., ms., color, până la 32 × 68 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri

⁴⁹⁴ În opisul original harta este datată în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

⁴⁹⁵ În opisul original harta este datată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

⁴⁹⁶ În opisul original harta este datată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

VII. Date hidrografice

818	Hartă mută a gurilor și bazinelor Nistrului și Dunării.	mij. sec. XVIII	1 f., ms., color, 118 × 127 cm; scara nu este indicată, relief în perspectivă
819	Harta Dunării de la gura de vărsare a Ialomiței la Galați.	1771	copie din 1779, 1 f., ms., color, 41 × 113 cm, 1 : 105.000
820	Planul cursului râului Siret între lacurile Cătușa și Mălina.	1771	1 f., ms., color, 69 × 74 cm, 1 : 8.400, relief în hașuri
821	Harta cursului Dunării cu arătarea cheiurilor dintre Brăila și Hârșova.	1772	1 f., ms., color, 29 × 96 cm, 1 : 105.000, relief redat prin tehnici de umbrire
822	Harta hidrografică a iezelui Călărași și a unor părți din brațele Borcea și Bala, cu o descriere.	anii '70 sec. XVIII	1 f., ms., color, 35 × 49 cm, 1 : 105.000
823	Harta barei Sulina pe Dunăre, cu arătarea adâncimii.	1791	a semnat Pustoșkin, 1 f., ms., color, 41 × 57 cm, 1 : 2.100
824	Harta cursului Dunării de la Belgrad la Rusçuk.	1791	alcătuitor Kauffer, franceză, 1 f., ms., color, 27 × 37 cm, 1 : 485.000
825	Copii ale reprezentărilor gurii Dunării pe patru hărți diferite.	al IV-lea sfert sec. XVIII	1 f., ms., color, 48 × 69 cm, 1 : 1.386.000, relief în perspectivă
826	Harta cursului Dunării de la gura de vărsare a Ialomiței la Rusçuk.	sf. sec. XVIII	1 f., ms., color, 17,5 × 73 cm, 1 : 315.000
827	Harta unui segment din cursul Dunării, de la Silistra la Cernavodă.	încep. sec. XIX	1 f., ms., color, 36 × 102 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri
828	Harta cursului Dunării de la Giurgiu la Galați.	1826	autor Fanton de Verrayon, 1 f., ms., color, 45 × 83 cm, 1 : 210.000
829	Harta cursului râului Trotuș de la hotarul Transilvaniei la gura râului Slatina, de lângă târgul Ocna.	1828	ridicarea lui Fiodotov și Lobanov, 4 f., ms., color, până

			la 42 × 80 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
830	Harta cursului râului Argeș de la satul Fundeni până la vărsarea în Dunăre.	1828	ridicarea lui Ivanov, 1 f., ms., color, 44,5 × 34 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
831	Planul gurii de vărsare a râului Argeș.	1828	1 f., ms., color, 43 × 42,5 cm, 1 : 21.000 relief în hașuri
832	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
833	Harta cursului râului Călmățui de la cătunul Căcăleț până la cătunul Gura Călmățui.	1828	ridicarea lui Fokin și Kolodikov, 2 f., ms., color, 32 × 110 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
834	Harta cursului râului Ialomița de la izvor până la vărsarea sa în Dunăre.	1828-1829	ridicarea lui Petuhov, Kuzmin și Munsterghelim, 8 f., ms., color, până la 32 × 160 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
835	Harta cursului râului Siret de la satul Verpolea ⁴⁹⁷ la vărsarea în Dunăre.	1828-1829	ridicarea lui Lobanov, Goriunov și Rujițki, 15 f., ms., color, 43 × 60 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
836	Harta cursului râului Moldova de la hotarul cu Transilvania la gura de vărsare.	1828	ridicarea lui Șeverin, 4 f., ms., color, 44 × 62 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
837	Harta cursului râului Buzău de la hotarul austriac până la vărsarea în râul Siret.	1829	ridicarea lui Kolodikov și Iaroslav, 5 f., ms., color, până la 32 × 137 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
838	Harta hidrografică a Dunării de la Silistra la Hârșova.	1829	1 f., ms., color, 36 × 50 cm, 1 : 168.000

⁴⁹⁷ Astăzi Pădureni, localitate componentă a orașului Siret.

839	Planul cursului brațului Comasca ⁴⁹⁸ .	1829	autor Ciuhmin, 1 f., ms., color, 46 × 125 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
840	Harta cursului râului Bistrița de la satul Broșteni la vărsarea în râul Siret.	1829	ridicarea lui Șeverin, Paperțov ⁴⁹⁹ , Fedulin și Gorohov, 8 f., ms., color, 43 × 60 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
841	Harta cursului râului Argeș până la vărsarea în Dunăre.	1829	ridicarea lui Petuhov, Klimov, Mejev și Gromov, 9 f., ms., color, până la 32 × 86 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
842	Harta cursului râului Dâmbovița.	1829-1832	ridicarea lui Munsterghelim și Petuhov, 7 f., ms., color, până la 41 × 93 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
843	Harta cursului râului Milcov.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Konstantinov, 3 f., ms., color, până la 48 × 93 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
844	Harta cursurilor râurilor Buzău și Ialomița.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Kozmin și Iaroslav, 3 f., ms., color, până la 36 × 66 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
845	Harta cursului râului Buzău de la satul Pârscov până la orașul Buzău.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Kolodikov, 3 f., ms., color, 47 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
846	Harta cursului râului Siret.	anii '20 sec. XIX	ridicarea lui Lobanov și Rujitki,

⁴⁹⁸ Un braț al Dunării în apropiere de satul omonim, Comasca. În vechime, acest curs de apă se rupea din Dunăre și se vărsa în iezarul Grecilor (apare și pe hărțile austrieilor).

⁴⁹⁹ În opisul original, „Papețov”; credem că este o greșală de tipar.

			6 f., ms., color, 47 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
847	Harta unei părți a litoralului Mării Negre de la gura brațului Sulina al Dunării la cetatea Constanța.	cca 1830	6 f., ms., color, până la 37 × 91 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
848	Harta cursului râului Vedea până la vărsarea în lacul Dița ⁵⁰⁰ .	1830	ridicarea lui Titov și Klimov, 7 f., ms., color, 33 × 104 cm, 1 : 168.000, relief în hașuri
849	Harta cursului râului Olt de la hotarul cu Transilvania până la vărsarea în Dunăre.	1830	ridicarea lui Kuzmin și alții, 7 f., ms., color, până la 32 × 108 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
850	Harta cursului râului Vedea.	cca 1830	ridicarea lui Klimov și Titov, 7 f., ms., color, până la 32 × 94 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
851	Harta cursului râului Trotuș.	cca 1830	ridicarea lui Fiodotov, 2 f., ms., color, până la 47 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
852	Harta cursului râului Olt de la hotarul Transilvaniei la vărsarea în Dunăre.	cca 1830	ridicarea lui Kuzmin, Kolodikov și Karmațki, 8 f., ms., color, 32 × 100 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
853	Harta cursului râului Bistrița.	cca 1830	ridicarea lui Paperțov, 4 f., ms., color, 48 × 66 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
854	Harta cursului râului Bistrița de la târgul Piatra la gura de vărsare.	cca 1830	ridicarea lui Gorohov, 3 f., ms.,

⁵⁰⁰ Un lac în zona mlăștinoasă a Dunării; se afla în apropiere de Petroșani. La începutul secolului al XX-lea era deja secat.

			color, 48 × 62 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
855	Descriere topografică a râurilor Valahiei.	1831	27 de caiete
856	Harta cursului râului Lotru de la izvor la gura de vărsare în râul Olt.	1831	ridicarea lui Konstantinov, 2 f., ms., color, 30 × 87 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
857	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
858	Harta cursului râului Motru de la izvor la vărsarea sa în râul Jiu.	1831	ridicarea lui Iakovlev, 3 f., ms., color, până la 30 × 105 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
859	Harta cursului râului Oltenița de la izvor la vărsarea în râul Olt.	1831	ridicarea lui Șeverin și Abramov, 5 f., ms., color, 32 × 97 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
860	Harta cursului Dunării de la hotarul cu Ungaria până la gura râului Olt.	1831	ridicarea lui Matveev, 13 f., ms., color, 44 × 61 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
861	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
862	Harta cursului Dunării în Principatul Valahia, cu arătarea moșiilor atingătoare de malul stâng al brațului mare al Dunării.	1832	1 f., ms., color, 64 × 149 cm, 1 : 336.000
863	Însemnare despre posibilitatea restabilirii legăturii fluviale între râurile Ialomița, Dâmbovița și Argeș.	19 aug. 1833	autor A. T. Șvekart, franceză, 5 f.
864	Harta cursului râului Dâmbovița până la vărsarea în Argeș.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Petuhov, Kolodikov și Gromov, au desenat Titov, Karmațki, Pavlov și Mejev, 5 f., ms., color, până la 33 × 99 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
865	Harta cursului râului Ialomița până la târgul Urziceni.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Petuhov, 6 f., ms., color, 77 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri

866	Harta părții de nord și sud a lacului Razelm, până la unirea sa cu Marea Neagră	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Kuzmin și Grohnev, 2 f., ms., color, 52 × 78 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
867	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
868	Harta cursului râului Călmățui până la vărsarea în Dunăre.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Fokin, au desenat Kolodikov și Lapșevțov, 4 f., ms., color, până la 28 × 67 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
869	Harta și descrierea cursului râului Prut.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Șeverin, Bușmaghin, Abramov, Terentiev, Ivanov și Papertov, 18 f., ms., color, până la 48 × 60 cm, + 4 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri
870	Harta cursului râului Siret de la râul Comana până la vărsarea în Dunăre.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Papertov și Goriunov, 9 f., ms., color, 47 × 62 cm, + 6 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri
871	Harta cursului râului Moldova.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Șeverin, 4 f., ms., color, 47 × 65 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
872	Descrierea râurilor și lacurilor din Moldova.	anii '30 sec. XIX	rusă, 26 f.
873	Harta cursului Dunării de la Silistra la cătunul Rassevata.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Bușmaghin și Kolodikov, a desenat Karmațki, 2 f., ms., color, 50 × 89 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri

874	Harta cursului Dunării de la cătunul Rassevata la cătunul Topalu și de la satul Gâldău la satul Bordușani.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Munsterghelim, a desenat Matveev, 1 f., ms., color, 62 × 97 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
875	Harta cursului râului Troțuș de la târgul Ocna la vărsarea în râul Siret.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Lobanov, 3 f., ms., color, până la 48 × 62 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
876	Harta cursului Dunării, pe malul valah, de la gura râului Ialomița la cetatea Brăila.	anii '30 sec. XIX	ridicarea lui Munsterghelim, 2 f., ms., color, până la 58 × 93 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
877	Descriere a râurilor Moldovei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 37 f.
878	Planul trecerilor peste râul Siret în dreptul satelor Furcenii, Nămolosa, Turgoeș (?), Seleni (?) și Scorțaru.	anii '30 sec. XIX	8 f., ms., color, până la 57 × 62 cm, 1 : 21.000, relief în structuri orizontale și hașuri
879	Harta hidrografică a Dunării de la ostroavele Vera și Sofia până la vărsarea în Marea Neagră, ridicare din anii 1828-1829.	1848	1 f., tip., 57 × 76 cm, 1 : 189.000, relief în structuri orizontale
880	Harta hidrografică a Dunării de la cetatea Ruschuk la ostroavele Vera și Sofia, ridicare din anii 1828-1829.	1848	Nikolaev, Depoul Hidrografic al Mării Negre, 1 f., tip., color, 57 × 76 cm; 1 : 199.500
881	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
882	Harta unei porțiuni navigabile a Dunării de la Galați la gura de vărsare.	1854	1 f., ms., color, 58 × 94 cm, 1 : 210.000
883	Hartă hidrografică a Dunării de la gura râului Dâmbovița până la Galați.	1857	Nikolaev, Depoul Hidrografic al Mării Negre, autor Koroedov, cu descrieri din anii 1828-1829; + o hartă austriacă din 1857,

			3 f., ms., color, 97 × 60 cm, 1 : 100.000
884	Însemnări explicative la proiectul privind îmbunătățirea navigației pe Dunărea de Jos; materiale ale Comisiei Europene a Dunării	cca 1857	Leipzig, franceză, 179 p., tip.
885	Harta brațului principal al Dunării între râul Ialomița și orașul Brăila.	anii '50 sec. XIX	1 f., ms., color, 91 × 47 cm, 1 : 84.000
886	Harta malurilor Dunării de la gura de vărsare a Timocului până la satul Hotarnița.	anii '50 sec. XIX	2 f., ms., color, până 33 × 88 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
887	Harta cursului Dunării de la Gura Ialomiței la Brăila.	anii '50 sec. XIX	1 f., ms., color, 29 × 238 cm, 1 : 21.000
888	Filă a hărții cursului Dunării și a zonei de la gura de vărsare a Prutului.	prima jumăt. sec. XIX	1 f., ms., color, 28,5 × 17 cm, 1 : 42.000
889	Plan hidrotehnic al Siretului.	1875	Ternopil, desen de Sosvinski, poloneză, 1 f., ms., color, 51 × 115 cm, 1 : 84.000
890	Planul localității de pe malul Dunării în apropiere de ostrovul Cioroi, între Olt și Zimnicea.	sf. sec. XIX	1 f., tip., color, 86 × 106 cm
891	Harta unei părți a bazinului Dunării.	sec. XIX	română, 3 f., ms., pe hârtie de calc, color, 3 părți, până la 45 × 34 cm, scara nu este indicată
892	Harta cursului Dunării de la gura de vărsare a Iantrei la Silistra.	încep. sec. XX	4 f., ms., color, tuș pe hârtie de calc, până la 76 × 143 cm, 1 : 42.000, relief în structuri orizontale
893	Sbornicul anexelor la ediția a II-a a lucrării „Linia fortificată pe Siret”, adăugire la prima ediție din 1911.	1914	16 f., tip., color, până la 51 × 42 cm, 1 : 50.400
894	Schițe ale proiectului construcției unui dig în lunca Dunării, în regiunea orașului Șviștov.	oct. 1916	1 f., ms., 34 × 42 cm, de la 1 : 4.200 la 1 : 8.400

VIII. Informații despre resursele solului

895	Harta Moldovei și Valahiei, alcătuită pentru explicarea cercetărilor mineralogice.	al II-lea sfert sec. XIX	după harta lui Conrad, 1 f., ms., color, 42 × 42 cm, 1 : 1.344.000, relief redat prin tehnici de umbră ⁵⁰¹
896	Raportul Comisiei cercetărilor arheologice trimis adjutantului-general Kiseliiov și jurnalul lucrărilor comisiei din 9-28 septembrie 1830.	3 oct. 1830	rusă, 5 f.
897	Însemnare despre metodele extragerii sării în Moldova și Valahia.	23 mart. 1831	rusă, 10 f.
898	Studiul lui Liselle despre cercetările sale mineralogice și geognostice în Valahia Mare și Mică cu scrisoare însoțitoare către președintele Divanurilor Principatelor Moldova și Valahia.	11 iun. 1831	rusă, 21 f.
899	Catalogul colecției de minerale a Principatelor Moldova și Valahia.	22 ian. – 11 iul. 1831	rusă, 16 f.
900	Planul amplasamentelor izvoarelor minerale în orașul Pucioasa.	1832	a desenat Silivanski, 1 f., ms., color, 51 × 35 cm, 1 : 700, relief redat prin tehnici de umbră; schițe ale fațadelor clădirilor de la izvoare, 1 : 168 și 1 : 196
901	Descriere a salinelor și componența geologică a solului din Moldova și Valahia.	1832	autor Liselle, 80 f., dintre care 7 f. de desene și hărți
902	Descriere a cercetărilor mineralogice din Principatele Moldova și Valahia întreprinse de Liselle.	1832	rusă, 32 f. ⁵⁰²
903	Descriere geologică a salinelor moldovenești și studiu despre solurile Moldovei.	cca 1832	autor Liselle
904	Descriere a salinelor din Teleci (?) și Slănic.	17 aug. 1833	autor Liselle, 9 f.
905	Însemnarea inspectorului șef al fabricilor și comisar al minelor către P. D. Kiseliiov despre situația salinelor din județele Valahiei.	23 aug. 1833	franceză

⁵⁰¹ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Harta mineralogică a Moldovei și Țării Românești, executată de căpitanul Conrad”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 4, nr. 15.

⁵⁰² Unele date au fost publicate; vezi Gustav Liselle, *Описание минералогических наблюдений в Молдавии и Валахии*, în „Горный журнал”, partea I, cartea 1 (ianuarie), 1833, p. 1-25; cu o continuare, *cit.*, partea I, cartea 2 (februarie), 1833, p. 190-215.

906	Însemnare și planul amplasării salinelor în târgul Ocna ⁵⁰³ .	1833	Liselle, 1 f., ms., 52 × 68 cm, + 8 f. text, 1 : 840; relief redat prin tehnici de umbrire
907	Studiu despre salinele Valahiei.	1833	autor Liselle
908	Descriere a componenței geologice a solu-rilor Valahiei.	1833	autor Liselle
909	Planul amplasării izvoarelor minerale din orașul Breaza.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 50 × 35 cm, 1 : 420, relief redat prin tehnici de umbrire și în hașuri, + schițe, fațadele clădirilor de la izvoare, 1 : 126
910	Însemnare despre salinele din regiunea târgului Ocna.	anii '30 sec. XIX	rusă, 8 f.
911	Probă chimică din apele minerale din Valahia.	anii '30 sec. XIX	franceză
912	Descriere a proprietăților terapeutice și a compoziției chimice a izvoarelor minerale din Valahia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 11 f.
913	Lista mineralelor și izvoarele lor cu arătarea amplasării exacte în Valahia.	anii '30 sec. XIX	rusă, 1 f.
914	Însemnare despre existența pe teritoriul Valahiei a urmelor culturilor antice.	anii '30 sec. XIX	rusă, 8 f.
915	Catalogul mineralelor și însemnare despre cercetarea izvoarelor minerale în Moldova și Valahia.	anii '30 sec. XIX	rusă
916	Descriere a călătoriei prin Valahia cu țelul cercetării apelor minerale.	anii '30 sec. XIX	autor Frolov, rusă, 16 f.
917	Însemnarea lui Liselle despre cercetările sale mineralogice în munții Moldovei și Valahiei.	anii '30 sec. XIX	rusă, 4 f.
918	Harta Valahiei cu arătarea amplasării resur-selor naturale.	anii '30 sec. XIX	1 f., tip., 17 × 29 cm, 1 : 1.680.000

⁵⁰³ Despre sarea din Moldova, inclusiv cu referințe la Târgul Ocna, vezi Dumitru Vitcu, *Istoria salinelor Moldovei în epoca modernă*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1987 [AIIAI, Supliment IX]; Mihai-Cristian Amărieuței, Ludmila Bacumenco-Pîrnău, Luminița Bejenaru, *Salt 'Roads' in Moldavia by the 18th Century: Production, Transportation and Consumption*, în vol. *Mirrors of Salt. Proceedings of the First International Congress on the Anthropology of Salt. 20-24 August 2015, 'Al. I. Cuza' University, Iași, Romania*, edited by Marius Alexianu, Roxana-Gabriela Curcă, Olivier Weller, Ashley A. Dumas, Oxford, Archaeopress, 2023, p. 221-245.

919	Planul amplasării izvoarelor minerale în Pucioasa.	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 47 × 32 cm, 1 : 420, relief redat prin tehnici de umbrire; + schițe; fațadele clădirilor de la izvoare, 1 : 210
920	Catalogul mineralelor găsite în Valahia.	mij. sec. XIX	franceză
921	<i>Dosarul privind impozitele pe fructe, animale și pescuit strânse de la populația Valahiei propuse de P. D. Kiseliov; despre strămutarea bulgarilor în Valahia; anexă la raportul părții judiciare.</i>	1834 ⁵⁰⁴	rusă

În prezentul opis sunt 920 (nouă sute douăzeci) de unități de păstrare. Nr. 185 a fost omis la numărare.

Au alcătuit Nivikova și Nozdrina. 15/XI.52

922	<i>Planurile salinelor moldovenești din Ocna și a casei de vacanță din apropiere.</i>	1832	autor Liselle, 2 f., ms., color, 51 × 71 cm
-----	---	------	---

Supliment la inventarul fondului 438

923	Planul lacului Razelm (Razim), canalului Razelm și a unei părți a Dunării de la brațul Sulina și brațul Sfântul Gheorghe la fosta fortificație Pargiț Bauz (?), cu indicarea adâncimilor.	1791	1 f., ms., 103 × 54 cm, 1 : 84.000
924	Planul castelului domnului Moldovei din orașul Iași.	1769-1772	germană, 1 f., ms., color, 43 × 61 cm ⁵⁰⁵
925	Plan topografic al regiunii Zimnicea.	încep. sec. XIX	autor Gulikovski, 1 f., ms., 27 × 21 cm, 1 : 25.200

⁵⁰⁴ Prin italic semnalăm textul scris de mână.

⁵⁰⁵ Ref.: Mihai Anatolii Ciobanu, *Fondul 438*, p. 310; Dan Dumitru Iacob, *Inventarul paraclisului „Sfânta Treime” al palatului Roznovanu din Iași*, în IN, s.n., seria a III-a, II, 2020, p. 278 (indirect, cu trimitere la situația prezentă în plan); Mircea Ciubotaru, „Misterele”, vol. II, p. 283.

Publ: Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Cum arăta curtea, passim*; Laurențiu Rădvan, Mihai Anatolii Ciobanu, *Planurile orașului Iași*, p. 38-48, nr. 8.

926	Harta liniei propuse a carantinei Moldovei de la târgul Ocna la orașul Galați.	1828-1832 ⁵⁰⁶	au ridicat Lobanov, Goriunov și alții, sub conducerea lui Budberg, 9 f., ms., color, până la 79 × 21 cm, + 1 f., de la 1 : 42.000 la 1 : 630.000
927	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Bolotești la târgul Bârlad.	1828-1832 ⁵⁰⁷	1 f., ms., color, 94 × 21 cm, 1 : 63.000, relief în hașuri și prin tehnici de umbrire
928	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Durannura (?), pe Dunăre, la Deremenghe (?), din Varna.	1828-1832 ⁵⁰⁸	1 f., ms., 133 × 53 cm, relief în hașuri
929	Descriere topografică a malului drept al Dunării și a trecerilor apei de la Tomarov ⁵⁰⁹ la Ismail; descriere a cetăților Tulcea, Isaccea și altele; descriere a drumurilor de la Tulcea la Babadag.	1827	autor Liprandi, 50 f.
930	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	64 f., + planul unei părți din cetatea Tulcea
931	Raportul agentului militar rus din București, căpitanul Duhamel, despre drumurile de pământ și harta itinerarului de marș de la Țatalca prin orașele Țorlu, Pınarhisar ⁵¹⁰ și cătunul Fakı până la orașul Aydos ⁵¹¹ .	1827	franceză, 3 f.
932	Câteva informații despre malul drept al Dunării adunate în anul 1826.	1827	Sankt-Petersburg, Tipografia Statului Major General, 63 p., tip., + 1 plan al cetății Tulcea ⁵¹²
933	Hărțile itinerarelor de marș de la cătunul Pavlo ⁵¹³ la târgul Büyükçekmece ⁵¹⁴ .	1827	autori Duhamel, Verighin și

⁵⁰⁶ În opisul original este datată la începutul secolului al XIX-lea.

⁵⁰⁷ În opisul original este datată la începutul secolului al XIX-lea.

⁵⁰⁸ În opisul original este datată la începutul secolului al XIX-lea.

⁵⁰⁹ Reni/Рені, azi în Ucraina.

⁵¹⁰ Care astăzi se află în Turcia.

⁵¹¹ Aydos/Айтос, în Bulgaria.

⁵¹² *Некоторые сведения о правом берегу Дуная, собранные в 1826 году*, Sankt-Petersburg, 1827.

⁵¹³ Probabil satul Pavel/Павел, provincia Veliko Târnovo, Bulgaria.

⁵¹⁴ Mai vechiul Athyras/Αθήρας, astăzi parte a provinciei Istanbul.

			Tucikov, 76 f., ms., color, 40 × 26 cm, 1 : 126.000, relief în hașuri
934	Descriere statistică și topografică a cursului Ialomiței de la târgul Slobozia la gura de vărsare în Dunăre și harta itinerarului de marș de la târgul Slobozia la cetățile Brăila și Hârșova.	1828	ale cătuitor Munsterghelim, 12 f.
935	Hartă a itinerarului de marș pe cursul râului Milcov de la hotarul Transilvaniei la gura de vărsare.	1828	autor Konstantinov, 3 f., ms., color, până la 86 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
936	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Vaslui la orașul Bacău.	1828	autor Lebedev, 4 f., ms., color, până la 56 × 27 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
937	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bacău la cătunul Ghirci (?).	1828	autor Fedulin, 3 f., ms., color, până la 67 × 27 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
938	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Roman la orașul Focșani.	1828	autori Kuznețov și Ivanov, 7 f., ms., color, până la 54 × 27 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
939	Hartă a itinerarului de marș de la drumul Crâjova la orașul Brăila.	1828	autor Kolodikov, 2 f., ms., color, până la 83 × 30 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
940	Descriere topografică a hărților itinerarelor de marș prin Turcia Europeană de la orașul Moghilău, prin orașele Iași, București, Rusçuk, Șumla, și până la orașul Constantinopol și de la cetatea Ismail la Constantinopol.	1828	rusă, 6 f.
941	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bacău, prin târgul Ocna, până la hotarul Transilvaniei.	1828	autori Fedulin și Terentiev, 3 f., ms., color, până la 28,5 × 65 cm, + 4 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri

942	Hartă a itinerarului de marș de la satul Mărtinești la orașul Brăila.	1828	autor Titov, 2 f., ms., color, 84 × 27 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
943	Hartă a itinerarului de marș de la stația de poștă Docolina la Petrimănești.	1828	autor Gorohov, 2 f., ms., color, 45 × 27 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
944	Hartă a itinerarului de marș (hartă și descriere) de la târgul Râmnic la orașul Brăila.	1828	ridicarea lui Iaroslav și Petuhov, 3 f., ms., color, 32 × 84 cm, + 7 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri
945	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bârlad la orașul Galați.	1828	ridicarea lui Gorohov, 4 f., ms., color, până la 29 × 80 cm, 1:42.000, relief în hașuri, + 8 f. text
946	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	ciornă, fără descriere, 4 f.
947	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Fălciu la orașul Galați.	1828	autor Dmitriev, 5 f., ms., color, până la 63 × 26 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵¹⁵
948	Hartă generală a Valahiei, Bulgariei și Rumeliei.	1828	autor Hatov, editată de Depoul Militar-Topografic, 4 f., tip., color, 43 × 51 cm, 1 : 840.000, relief în hașuri ⁵¹⁶
949	Harta generală a Valahiei, Bulgariei și Rumeliei.	1828	1 f., ms., color, 88 × 105 cm, 1 : 840.000, relief în hașuri
950	Descriere statistică și topografică a drumurilor și hotarelor Moldovei.	1828-1829	rusă, 33 caiete
951	Descriere statistică și topografică a drumurilor și hotarelor Valahiei.	1828-1831	rusă, 66 caiete

⁵¹⁵ Galați a fost cartat parțial.

⁵¹⁶ În fapt, apare și Moldova.

952	Hartă a itinerarului de marș de la satul Baia, prin orașul Fălticeni, la satul Roșcani.	1829 (?)	autor Ivanov, 2 f., ms., color, 43 × 28 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵¹⁷
953	Planul amplasării bordeielor pentru 4 bata-lioane și o baterie în apropiere de satul Frătești.	1828	1 f., ms., color, 17,5 × 22 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
954	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Târgoviște, în sus pe râul Dâmbovița, până la pasul Törzburg.	1828-1829	au ridicat Trusov și Sarıcev, 1 f., ms., color, 157 × 18 cm, 1 : 42.000, relief în structuri orizontale ⁵¹⁸
955	Hartă a itinerarului de marș de la stația de poștă Bărăgan la târgul Călărași.	1829	autor Klimov, 2 f., ms., color, până la 50 × 27 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵¹⁹
956	Harta drumului de la cătunul Băilești la orașul Craiova.	1850 (?)	1 f., ms., color, 44 × 130 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²⁰
957	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Buda la satul Tabăra.	1829	autor Lebedev, 4 f., ms., color, până la 27 × 70 cm, + 3 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²¹
958	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> ⁵²²
959	Hartă a itinerarului de marș de la orașul București la târgul Slobozia.	1829	au ridicat Klimov, Lukin și alții, 6 f., ms., color, până la 62 × 29 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²³
960	Hartă a itinerarului de marș de la orașul București la târgul Odobești.	1829	autor Kuznețov și Iaroslav, 7 f., ms., color, până la 104 × 31 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²⁴

⁵¹⁷ Identic cu cel din dosarul 737, dar tehnica desenului este superioară.

⁵¹⁸ Orașul Târgoviște a fost cartat parțial.

⁵¹⁹ Călărași apare schematic.

⁵²⁰ În opis a fost datată în 1829, pare a fi însă de prin 1850. Apare și Tufeni.

⁵²¹ Pe filele 1 și 2 apare Hârlăul.

⁵²² Identic cu cel precedent, cu ușoare diferențe cromatice.

⁵²³ Unul dintre marșrutele ale căror pachete de arhivare originale s-au păstrat. Pe pachet sunt notate denumirea principatului, „Valahia”, și numărul marșrutului, „N. VIII”.

⁵²⁴ București a fost cartat parțial.

961	Hartă a itinerarului de marș pe cursul râului Dâmbovița de la hotarul Austriei până la orașul Târgoviște.	1829	a ridicat Munsterghelim și alții, 3 f., ms., color, până la 89 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
962	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Giurgiu la orașul București.	1829	au ridicat Pavlov, Mejev și alții, a desenat Frolov, 2 f., ms., color, până la 98 × 28 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²⁵
963	Hartă a itinerarului de marș de la satul Ostroveni la orașul Pitești.	1829	a ridicat Kolodikov, 2 f., ms., color, până la 78 × 35 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
964	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Râmnic la orașul București.	1829	au ridicat Mejev, Kolodikov și alții, 6 f., ms., color, până la 28 × 102 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²⁶
965	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Iași la stația de poștă Mamornița.	1829	autori Abramov și Kuznețov, 8 f., ms., color, până la 28 × 81 cm, + 21 f. text, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵²⁷
966	<i>Ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> , și Fiodotov ⁵²⁸
967	Hartă a itinerarului de marș pe râul Siret de la vărsarea în Dunăre până la afluentul Troțuș.	1829	1 f., ms., color, 166 × 35 cm, 1 : 84.000, relief în hașuri ⁵²⁹
968	Hărți ale itinerarelor de marș prin Valahia.	1829	autori Munsterghelim, Kuzmin și alții, 6 f.,

⁵²⁵ Unul dintre marșrutele ale căror pachete de arhivare originale s-au păstrat. Pe pachet sunt notate denumirea principatului, „Valahia”, și numărul marșrutului „N. XIV”.

⁵²⁶ Râmnic și București au fost cartate parțial. Pitești apare la fila 3.

⁵²⁷ Potrivit acestei surse, în Botoșani erau 4.024 de gospodării, în Dorohoi – 576, iar în Herța – 965.

⁵²⁸ Botoșani apare la filele 5 și 6, Dorohoi la fila 7, iar Herța la filele 7 și 8.

⁵²⁹ Pare a fi din secolul al XVIII-lea. O sursă cam mediocră.

			ms., color, până la 59 × 13 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵³⁰
969	Planul cetății Constanța.	1829	turcă și franceză, 1 f., ms., color, 101 × 73 cm, 1 : 4.700, relief redat prin tehnici de umbrire
970	Vidomostie a numărului bolnavilor găsiți la cercetarea ținuturilor și județelor din Moldova și Valahia și a numărului copiilor care au fost vaccinați de variolă.	1829-1830 ⁵³¹	
971	Însemnare despre istoria Valahiei; fără sfârșit.	anii '20 sec. XIX	franceză, 4 f.
972	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Pitești la orașul Târgoviște.	1830	autor Iaroslav, 2 f., ms., color, până la 82 × 30 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri ⁵³²
973	Hartă a itinerarului de marș de la pasul Roter-Turm-Pass ⁵³³ la orașul Pitești.	1830	a ridicat Stepanov, 4 f., ms., color, 70 × 31 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
974	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Râmnic la orașul București și de la satul Ostroveni la orașul Pitești.	1830	autori Kolodikov și Gromov, 7 f., ms., color, până la 82 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
975	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Slatina la satul Podul Văleni.	1830	autor Mejev, 6 f., ms., color, până la 70 × 33 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
976	Hartă a itinerarului de marș de la cetatea Turnu la satul Ciolănești.	1830	autor Titov, 3 f., ms., color, 64 × 30 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri

⁵³⁰ În opisul original se face trimitere la Moldova, dar pe sursă apar localități din Valahia, precum Buzău și Slobozia.

⁵³¹ Reprod.: microfilmă și inventariat la București cu titlul „Tabel privind numărul bolnavilor, medicilor și sugarilor vaccinați împotriva variolei din Moldova și Țara Românească”; ANIC, *Colecția Microfilme URSS*, rola 6, nr. 4.

⁵³² Târgoviște apare la fila 2. Pitești a fost cartat parțial.

⁵³³ Pasul Turnu Roșu.

977	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Bechet la podul stătător de pe Olt, afluent de stânga al Dunării.	1831	a ridicat Matveev, 3 f., ms., color, 78 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
978	Hartă a itinerarului de marș de la cătunul Vârciorova la orașul Târgu Jiu.	1831	a ridicat Kazarinov, 3 f., ms., color, 108 × 31 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
979	Hartă a itinerarului de marș de la Gruia la mănăstirea Strehia.	1831	a ridicat Papertov, 2 f., ms., color, 85 × 30 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
980	Hartă a itinerarului de marș de la târgul Calafat la orașul Craiova.	1831	a ridicat Fedulin, 3 f., ms., color, 89 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
981	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Craiova la satul Gârla.	1831	a ridicat Papertov, 5 f., ms., color, 82 × 31 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
982	Hartă a itinerarului de marș de la satul Scoarța la orașul Râmnic pe Olt.	1831	a ridicat Konstantinov, 4 f., ms., color, până la 74 × 33 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
983	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Slatina la satul Podu Văleni.	1831	autori Kolodikov, Iziumov și alții, 6 f., ms., color, până la 88 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
984	Hartă a itinerarului de marș de la orașul Cerneți la târgul Baia de Aramă.	1831	a ridicat Papertov, 2 f., ms., color, 64 × 32 cm, 1 : 42.000, relief în hașuri
985	Proiectul regulamentului șefilor poliției, ofițerilor de ștab și ober-ofițerilor armatei Moldovei.	1831-1832	română, 83 p., tip.
986	Materialele lui P. D. Kiseliiov privitoare la ocârmuirea Moldovei și Valahiei (inspecția școlilor și gimnaziilor, despre epidemia de holeră, saline, drumurile poștei etc.).	1832	rusă și franceză

987	Harta drumurilor din Zagarancea, Sultănești la Brătuleni, Rezina, Bălăbănești ⁵³⁴ .	anii '30 sec. XIX	1 f., ms., color, 37,5 × 50,5 cm, 1 : 294.000, relief în hașuri
988	Harta carantinelor pe Dunăre de la orașul Reni prin cetățile Isaccea, Ismail, Chilia, până la orașul Pazarcık.	mij. sec. XIX	1 f., ms., color, 256 × 68 cm, scara nu este indicată, relief în hașuri
989	Harta topografică a cursului Dunării de la orașul Orșova la gura de vărsare a Prutului.	1880	franceză, 1 f., ms., pe hârtie de calc, 57 × 154 cm, cu hotarele de până la 1830, 1 : 168.000
990	Planul locului dintre satele Mecika ⁵³⁵ și Pirgovo ⁵³⁶ , pe Dunăre, alese pentru poziții.	sf. sec. XIX	autor Bielski, 1 f., tip., 22 × 15 cm, 1 : 42.000, relief redat în structuri orizontale
991	Harta regiunii Zimnicea – Zîștovi ⁵³⁷ .	sec. XIX	1 f., tip., color, 52 × 52 cm

De toate în acest opis sunt 989 de unități de păstrare (nouă sute optzeci și nouă unități de păstrare)

16, 885, 934 – omise la numărare.

Adăugate nr. 718a, 755a, 807a, 10a.

A alcătuit șeful departamentului VUA [Korșunova⁵³⁸].

26 noiembrie 1954.

992	Harta părții de nord-est a României.	iul. 1917	1 f., tip., color, 52 × 77 cm, 1 : 100.000
-----	--------------------------------------	-----------	--

[Ștampila Arhivei Militar-Istorice Centrale de Stat a URSS].

De toate în acest opis sunt 990 (nouă sute nouăzeci).

15.XI.1956 [Korșunova].

[Ștampila Arhivei Militar-Istorice Centrale de Stat a URSS].

De toate în acest opis sunt 985 (nouă sute optzeci și cinci).

25 mai, 1959 [semnătură].

16, 885, 934, omise la numărare.

718a, 755a, 807a, 10a, adăugate.

Nr. 11, 45, 48, 77, 91, 129, 130, 374 – reinventariate după Catalog.

⁵³⁴ În Republica Moldova.

⁵³⁵ Мечка, în Bulgaria.

⁵³⁶ Пиргово, în Bulgaria. În opisul original apare însă oiconimul „Poraponi”; nu suntem siguri că identificarea noastră este cea corectă.

⁵³⁷ Свиштов/Свиштов, în Bulgaria.

⁵³⁸ O. E. Korșunova/O. E. Коршунова, despre care iarăși nu am aflat alte date.

993	Harta județului Fălciu.	1917	română, 1 f., 1 : 100.000
-----	-------------------------	------	------------------------------

În opisul fondului 438 sunt 986 (nouă sute optzeci și șase) dosare.
28.02.78. Kotova.

În opisul 1 al fondului 438 sunt 985 (nouă sute optzeci și cinci) dosare de la nr. 1 la nr. 993.

1. Numere cu litere 718a, 755a, 807a; total: 3 dosare.
2. Omise la numărare: nr. 16, 934; total: 2 dosare.
3. Transmise pentru reinventarierea în catalogul VUA nr. 11, 45, 48, 77, 91, 129, 130, 374; total: 8 dosare.
4. Scos din opis ca urmare a unei greșeli tehnice la 14.04.82 – nr. 10a; total: 1 dosar.

20.05.82, arhivist categoria I [semnătură].

Restabilit în opis potrivit actului din 18.07.90, dosarul 10a.

În total, în opisul fondului 438 sunt 986 (nouă sute optzeci și șase) unități de păstrare. 20.07.90, șeful depozitului arhivei [semnătură].

[Ștampilă]

În opisul 1 al fondului 438 sunt 986 (nouă sute optzeci și șase) de dosare, de la nr. 1 la nr. 993.

1. Cu litere nr. 10a, 718a, 755a, 807a.
Total: 4 dosare.
 2. Omise la numerotare: nr. 16, 885, 934.
Total: 3 dosare.
 3. Potrivit documentelor dosarelor, reinventariate în Catalogul VUA: nr. 11, 45, 48, 77, 91, 129, 130, 374.
Total: 8 dosare.
- 11.09.1991 [semnătură].

994	Hartă poștală a Moldovei și Valahiei.	1854	alcătuită în 1848, 1 f., color, 38 × 34 cm, 1 țol = 40 verste
-----	---------------------------------------	------	---

Trecut în opis potrivit actului din 26.1.93. 1 (un) dosar = nr. 994.

Totalul opisului 1 al fondului 438, 987 (nouă sute optzeci și șapte) de dosare, de la nr. 1 la nr. 994.

Șeful depozitului arhivei [semnătură].
27.1.93.

995	<i>Harta cursului Dunării.</i>	1857	1 f., ms., color, 100 × 62 cm, 1 fol = 1 ¼ mile marine
-----	--------------------------------	------	--

Trecut în opis potrivit actului din 26.9.2005, un dosar = 995.

Totalul opisului 1 al fondului 438 = 988 (nouă sute optzeci și opt) de dosare, de la nr. 1 la nr. 995.

Șeful depozitului arhivei [semnătură].

27.7.2006.

Fotografii

Fig. 1. Palatul Lefortovsk, sediul arhivei (© A. Savin).

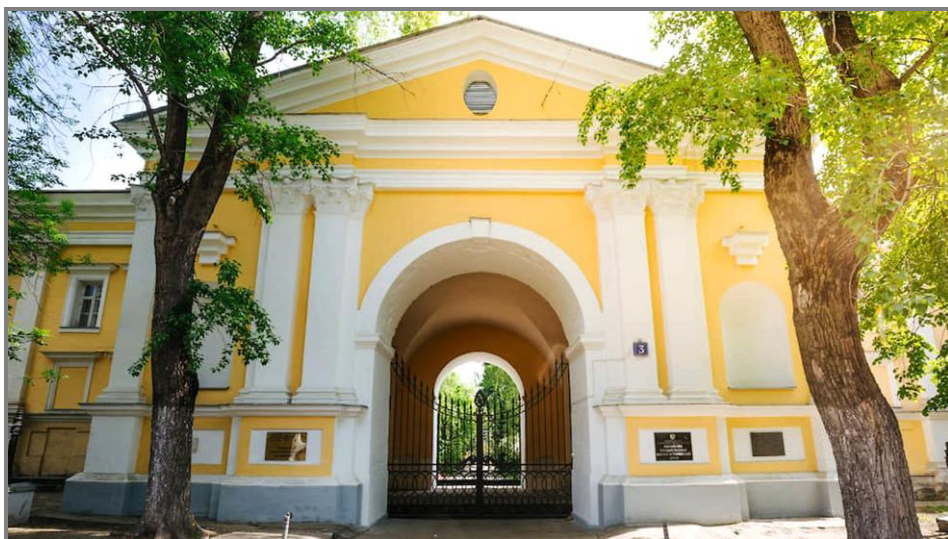

Fig. 2. Intrarea principală în palatul Lefortovsk (© europeanheritagedays).

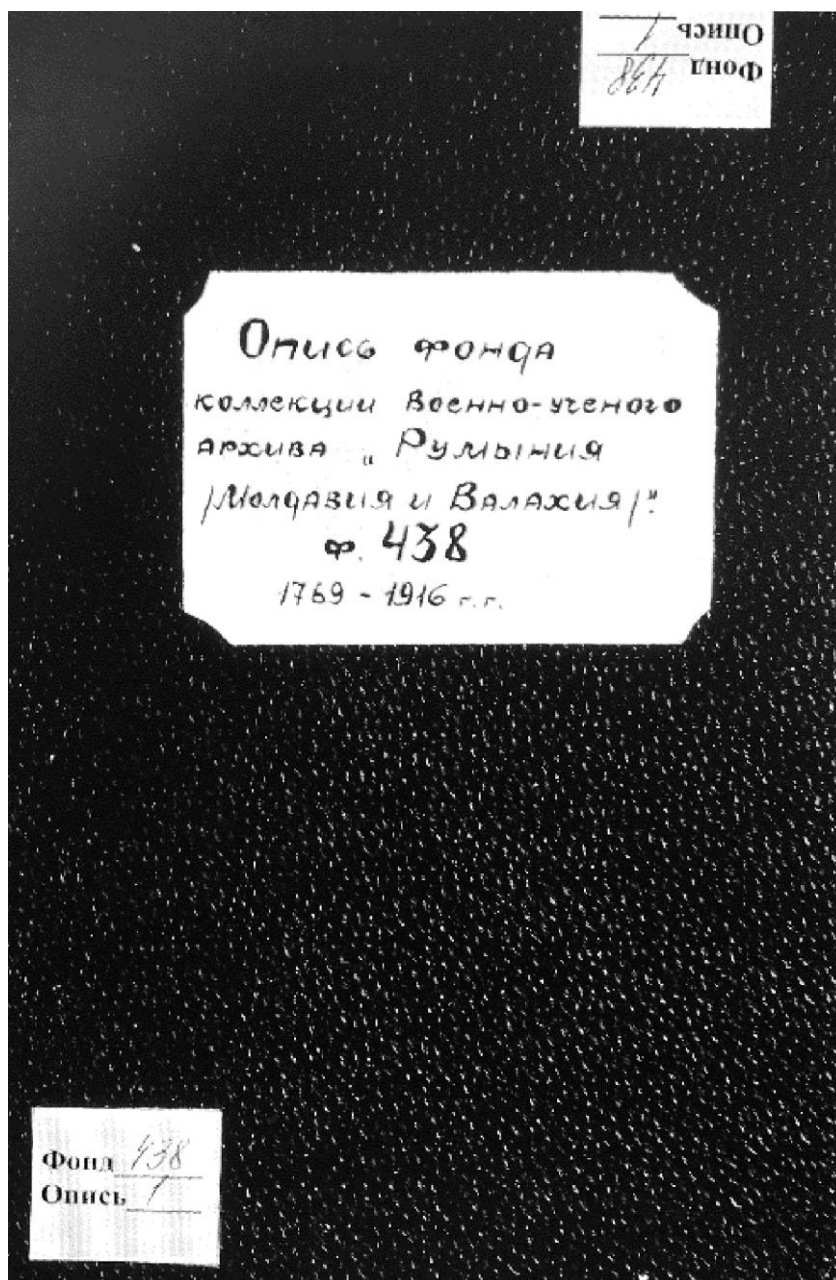

Fig. 3. Coperta inventarului fondului 438.

719.	Карта маршрута д.Докалени - г.Фальца. Съемка Дмитриева
	2л.рукоп. в красках до 28x43см. М-б 1:42.000.
	Рельеф штриховкой.
	1828г. /83104/
720.	Карта маршрута г.Бурлад - г.Фальца. Съемка Фе-
	дотова. 2л.рукоп. в красках 27x43см. М-б
	1:42.000. Рельеф ^и штриховкой.
	1828г. /61426/
721.	Карта маршрута м.Тыргу - Формоз - г.Роман.
	Съемка Федулина. 2л.рукоп. в красках 28x47см.
	М-б 1:42.000. Рельеф штриховкой.
	1828г. /61454/
722.	Карта маршрута м.Петра-г.Роман. Съемка Порохова.
	2л.рукоп. в красках 27x53см. М-б 1:42.000.
	Рельеф штриховкой.
	1828г. /61455/
723.	Карта маршрута м.Текуч - д.Мастакан. Съемка
	Лаванова. 3л.рукоп. в красках 27x65см. М-б
	1: 42.000. Рельеф штриховкой.
	1828г. /61470/
724.	Карта маршрутов г. райлов - крепость Гисова -
	м.Урзичени - г.Бузео - г.Фокшаны. 1л.рукоп. в
	красках 35x62,5см. М-б 1:210.000.
	1829г. /83056/

Fig. 4. Inventarul original,
copie după varianta electronică disponibilă în sala de studiu.

То опис 1 ф 438 инвентар 988 (губернаторское
 ведомство / год. с №1 по №993

1. Листочки № 10⁸; 718⁸, 755⁸, 807⁸
 Итого: 4 гл.

2. Листочки при инвентаризации № 16, 885, 934
 Итого: 3 гл.

3. Восток Терека по актам год восстановления в
 календаре ВУА № 11, 45, 48, 77, 91, 129, 130, 374
 Итого: 8 гл.

11.09.1991 г. ф. 438
 (с. 100)

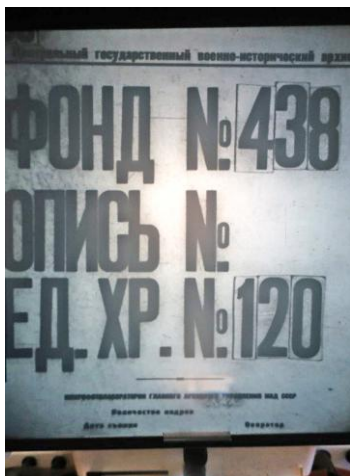
994. Листочки календаря календарей Малгобей и Великий.
 Состав в 1848 г. 1 л. листочки в календаре 38×34 см. Мал-
 гобей: в 1 гл. 40 листов. Календарей и листочков
 в 1854 г.

Внесено в опис по акту от 26.1.93 1/одно/одно: № 994.
 Итого по опису 1 ф. 438 инвентар 988 / губернского
 ведомства / год. с №1 по № 994.
 гл. 438 инвентаризация
 27.1.93

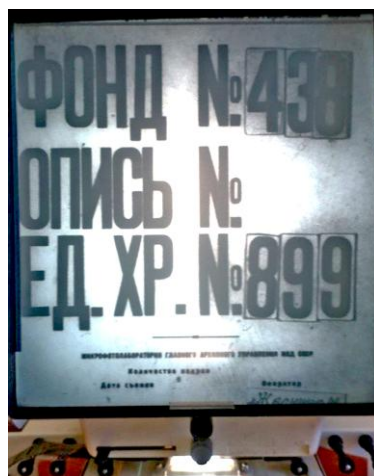
995. Книга календаря реки Дунай от ханства А по Ке-
 левской версты (4-й лист календаря). Состав и размеры
 календарей: календарь Келевской версты. 1 л. листочек в календаре 100×62 см. Малгобей: в 1 гл. 40 листов
 1/4 листа календаря 1854 г. / № 74451/

Внесено в опис по акту от 26.9.2005 1/одно/одно: № 995
 Итого по опису 1 ф. 438 инвентар 988 / губернского
 ведомства / год. с №1 по № 995.
 гл. 438 инвентаризация
 27.7.2006

Fig. 5. Inventarul original.

a

b

Fig. 6 (a, b). Cercetarea dosarelor microfilmate.

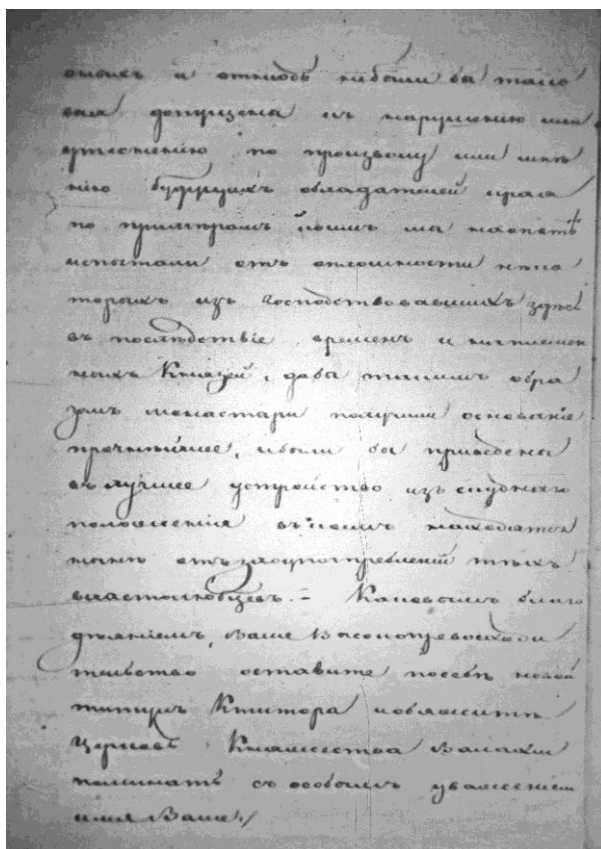

Fig. 7. Dosarul 100, copie pe microfilm.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

	стран.		стран.
Общая данія	1	Деснаціи	75
I. Обзоръ страны.		Жиу	—
а) <i>Поверхность Молдавіи</i>	4	Ольта	76
Западная горная возвышенность	—	Притоки Ольты	78
Драгоисскій проходъ	9	Калмацуй	79
Толдешскій проходъ	12	Веде	—
Гимешскій проходъ	16	Аржисъ	—
Ойтузскій проходъ	17	Волсана или Кызана	81
Восточная половина Молдавіи	20	Дымбовина	—
Равнины	22	Мостишты	82
б) <i>Воды Молдавіи</i>	—	Сабара	—
Серетъ	—	Няслова	—
Сучава	27	Яломица	—
Сомушъ	28	Прахова	84
Молдава	—	Добтіана	84
Быстрица	30	Теляжна	86
Притоки ея	35	Бузео	—
Тротушъ	37	Рымникъ	87
Притоки его	38	Озера	88
Сунница	39	д) <i>Дунай</i>	—
Путла	—	Ширяна	89
Мольвина	41	Глубина	—
Бырмадъ	—	Русло	90
Прутъ	42	Гирла	91
Мосты и броды черезъ Прутъ	46	Паденіе	92
Притоки Прута	49	Берега	93
Озера и болота	50	Протоки Борча	96
в) <i>Поверхность Валахіи</i>	—	Мѣста переправъ	—
Черныя горы	51	Разливы Дуная	97
Вулканскія горы	52	Замѣчаніе и вскрытіе	98
Горы Парингу	—	Судоходство и пароходство	99
Фогарашскія горы	53	Торговое движеніе на Дунаѣ	101
Бурленскія горы	—	Европейская Дунайская комиссія	105
Горы Бузео или Бодза	54	е) <i>Условія почвенныя и климатическія</i>	107
Римскій или Трояновъ проходъ	55	Времена года	—
Вулканскій проходъ	—	Температура	108
Ротертурмскій проходъ	56	Вѣтры	110
Терибургскій проходъ	61	Условія гигиеническія	111
Темешскій проходъ	62		
Проходъ Татаръ-Гавасъ	67	II. Пути сообщенія.	
Проходъ Бузео или Бодза	70	а) <i>Шоссе и грунтовыя дороги</i>	113
Равнины	73	Пути Молдавіи	115
г) <i>Воды Валахіи</i>	75	Пути Валахіи	115
Черна	—	б) <i>Железныя дороги</i>	128
		Железные пути Молдавіи	130

Fig. 8. Dosarul 165: M. S. Andreev, Румыния, деп. I, Военный обзор, cuprins.

**Центральный Государственный
Военно - Исторический Архив**

ФОНД „Русские (Молдавия и Валахия)“

Структурная часть _____

Название дела: Офицеры по истории
городов княжества Валахии:
Бузю, Тирговичи, Каракану, Тиргурану,
Рымник на Олто и Черновы

Дело №	<u>221</u>
Фонд №	<u>438</u>
Опись №	

Нач. 1831г

Зак. _____

На _____

Fig. 9. Dosarul 221.

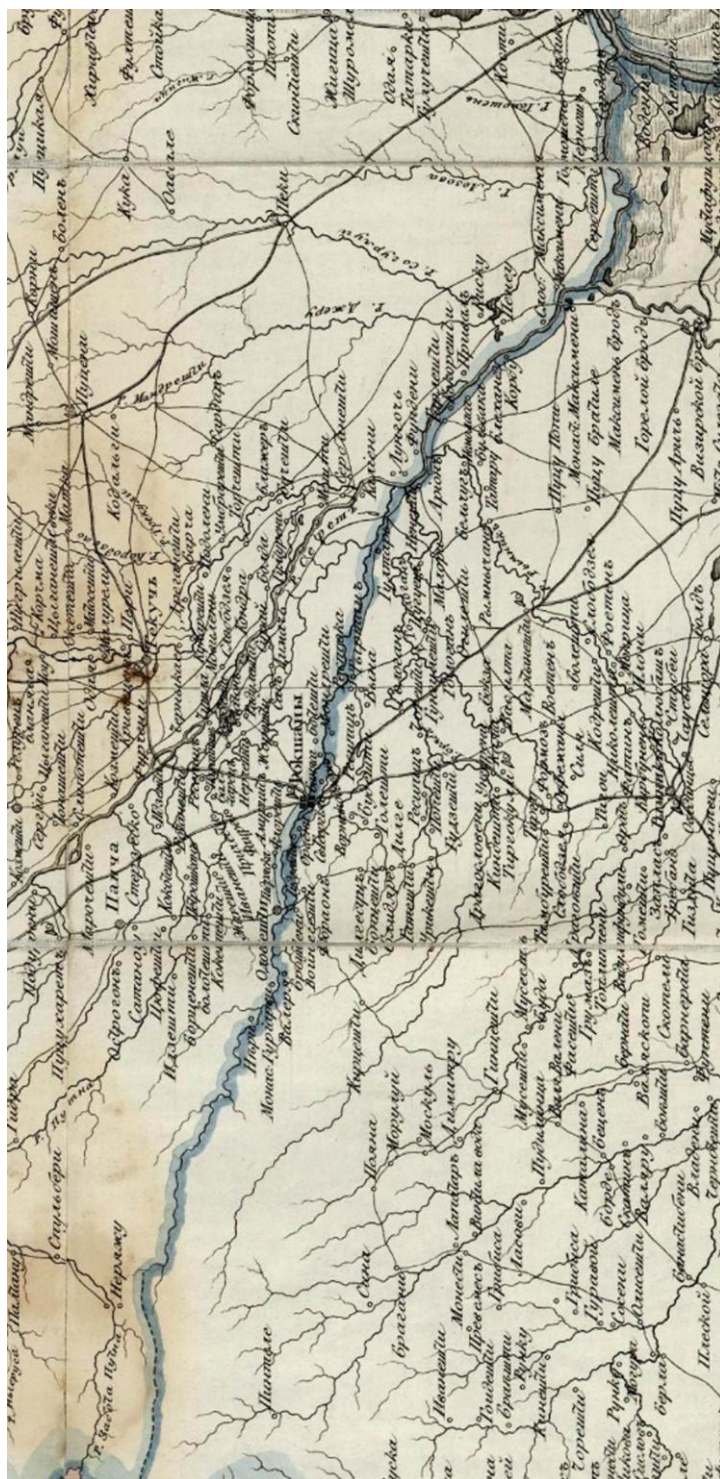

Fig. 10. Dosarul 291: harta Basarabiei, Moldovei și Valahiei din 1817, detaliu.

Fig. 11. Dosarul 424: planul orașului Botoșani cu împrejurimile sale, detaliu.

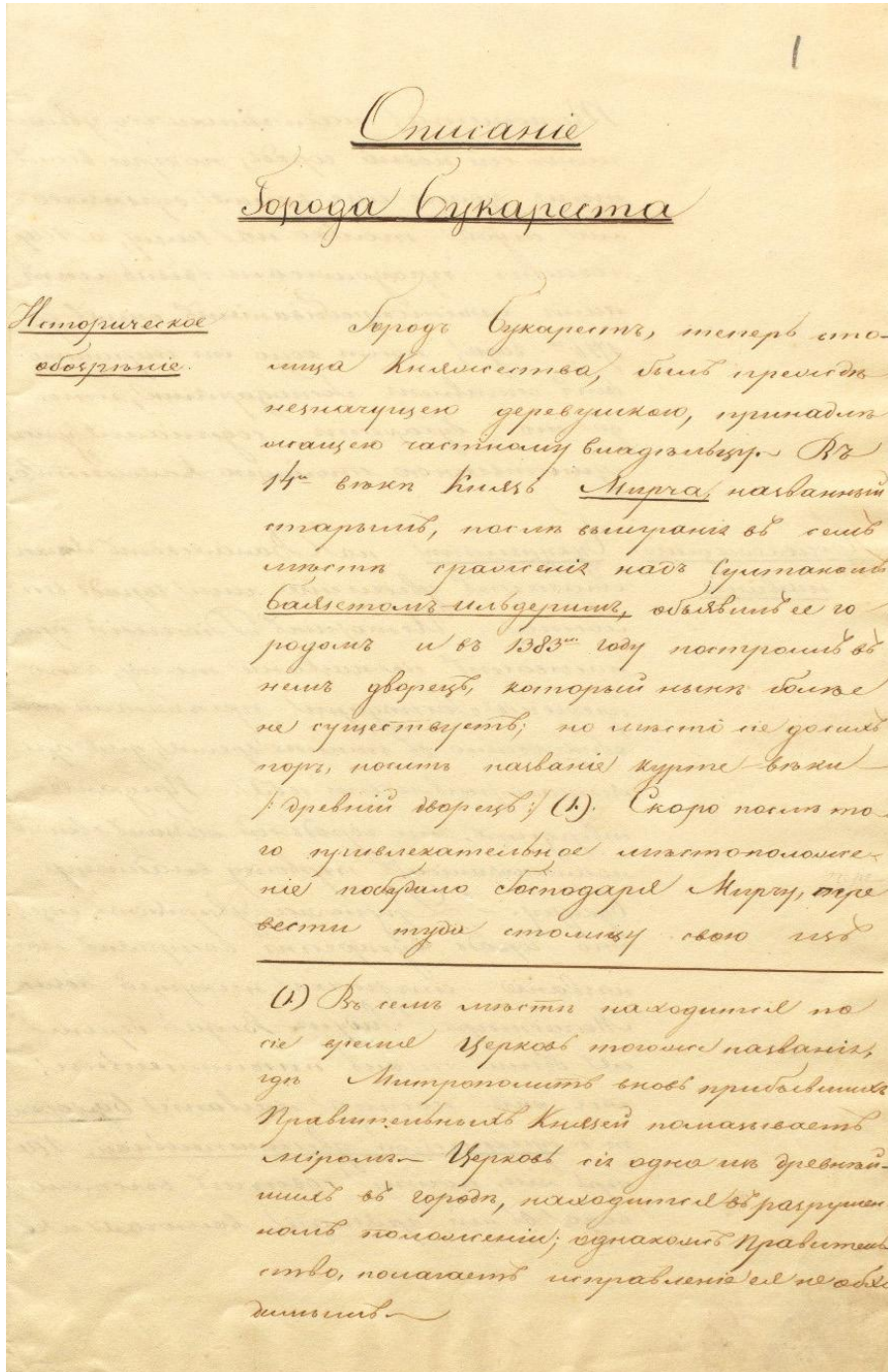

Fig. 12. Dosarul 443: descrierea oraşului Bucureşti.

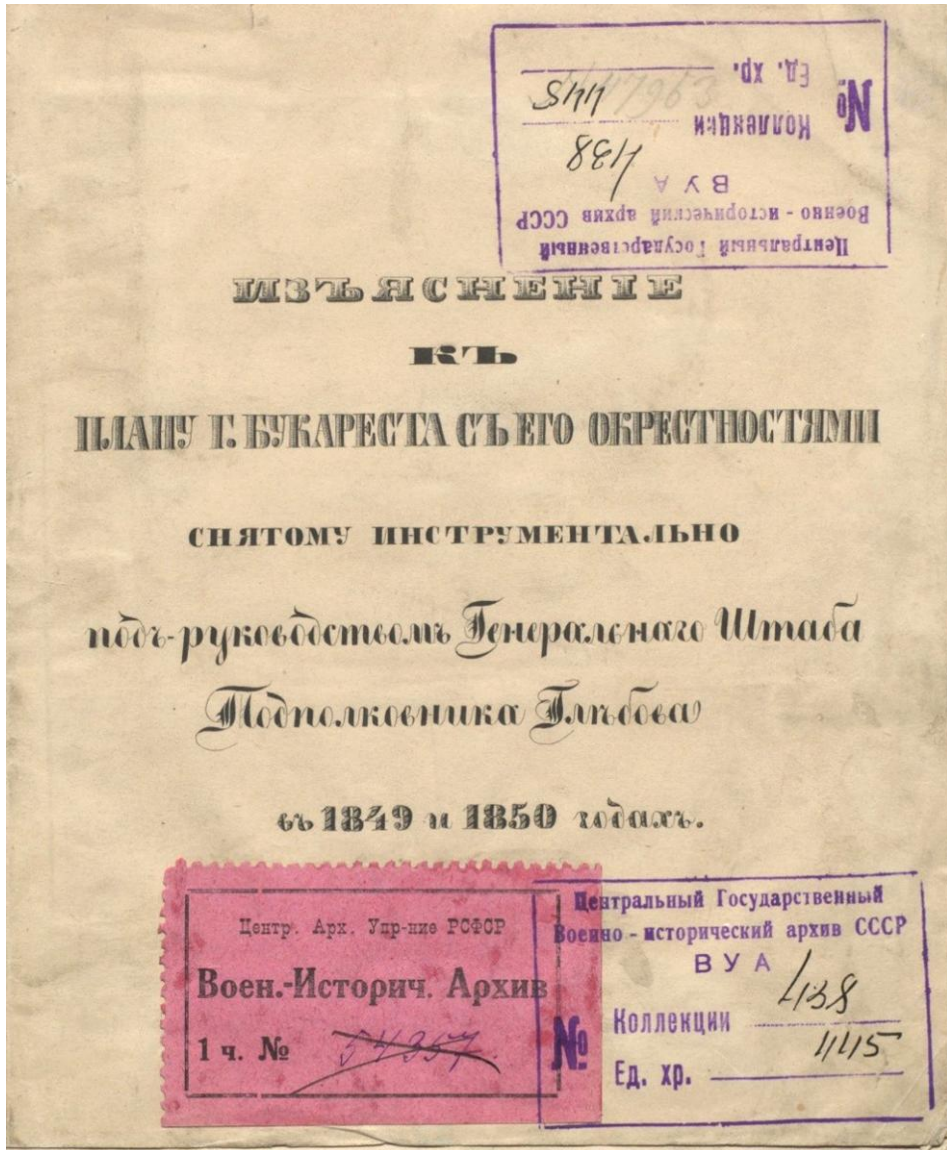

Fig. 13. Dosarul 445: legenda planului oraşului Bucureşti cu împrejurimile sale.

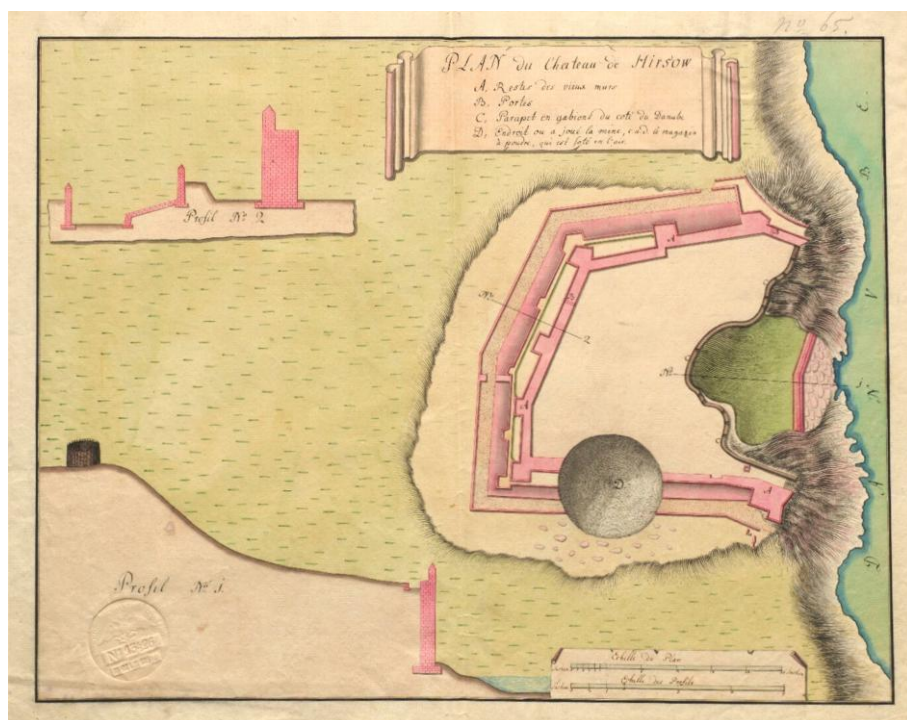

Fig. 14. Dosarul 456: planul castelului Hârșova.

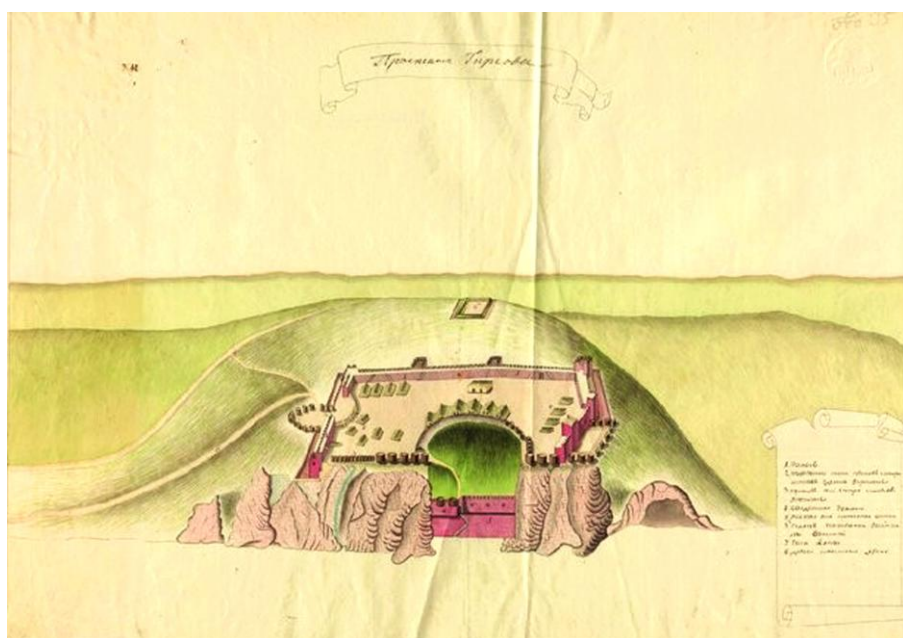

Fig. 15. Dosarul 457: vedere/prospect Hârșova.

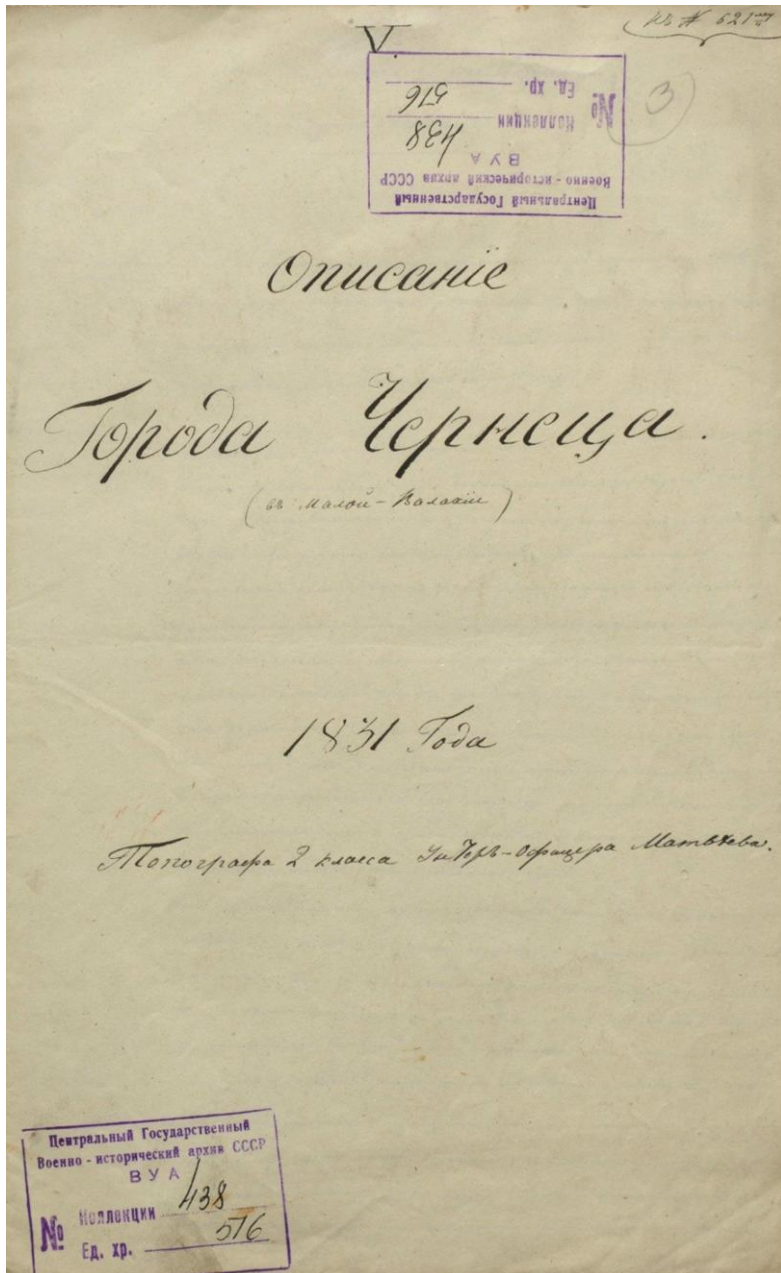

Fig. 16. Dosarul 516: descrierea orașului Cerneți (în Valahia Mică). Anul 1831.
Topograf clasa II, subofițerul Matveev.

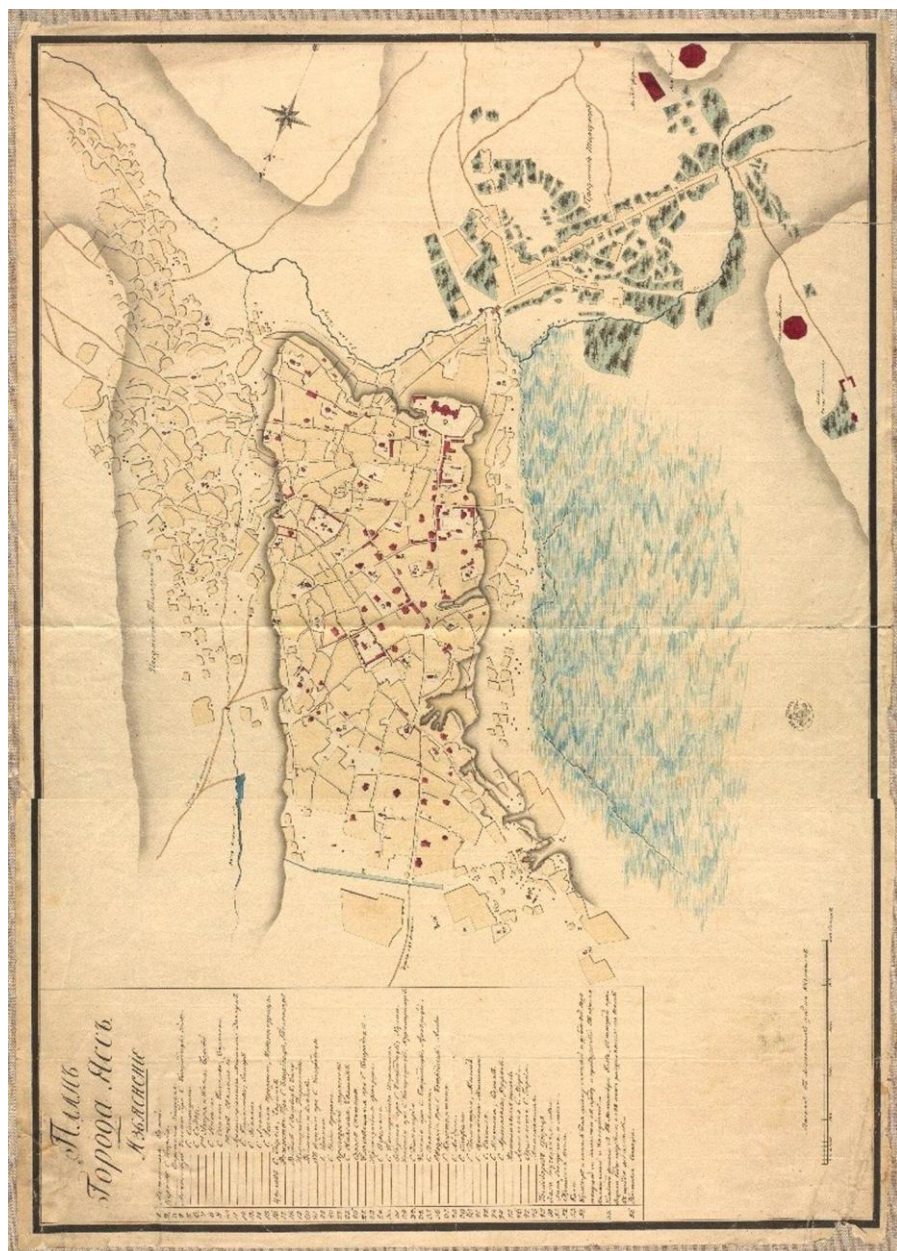

Fig. 17. Dosarul 525: planul Iașilor din 1812.

Fig. 18. Detaliu cu Târgușorul Nicolina.

Fig. 19. Planul Iașilor din 1807, detaliu cu Târgușorul Nicolina:
RGVIA, fondul 349, op. 51, d. 323.

Fig. 20. Dosarul 523: planul Iașilor din 1828, detaliu cu Târgușorul Nicolina.

Fig. 21. Dosarul 524: planul Iașilor din 1828, detaliu.

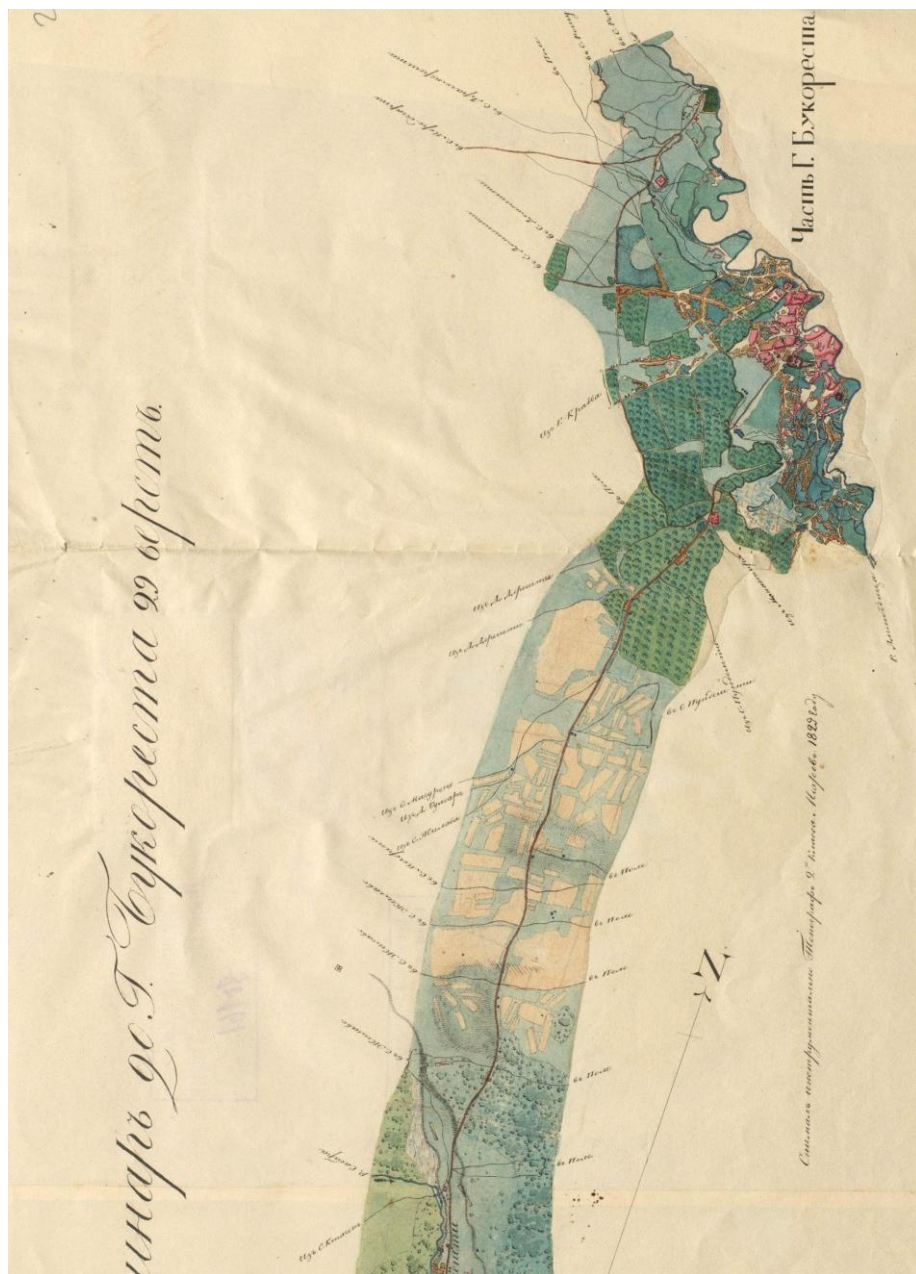

Fig. 22. Dosarul 726: marșrut de la Giurgiu la București (f. 2).

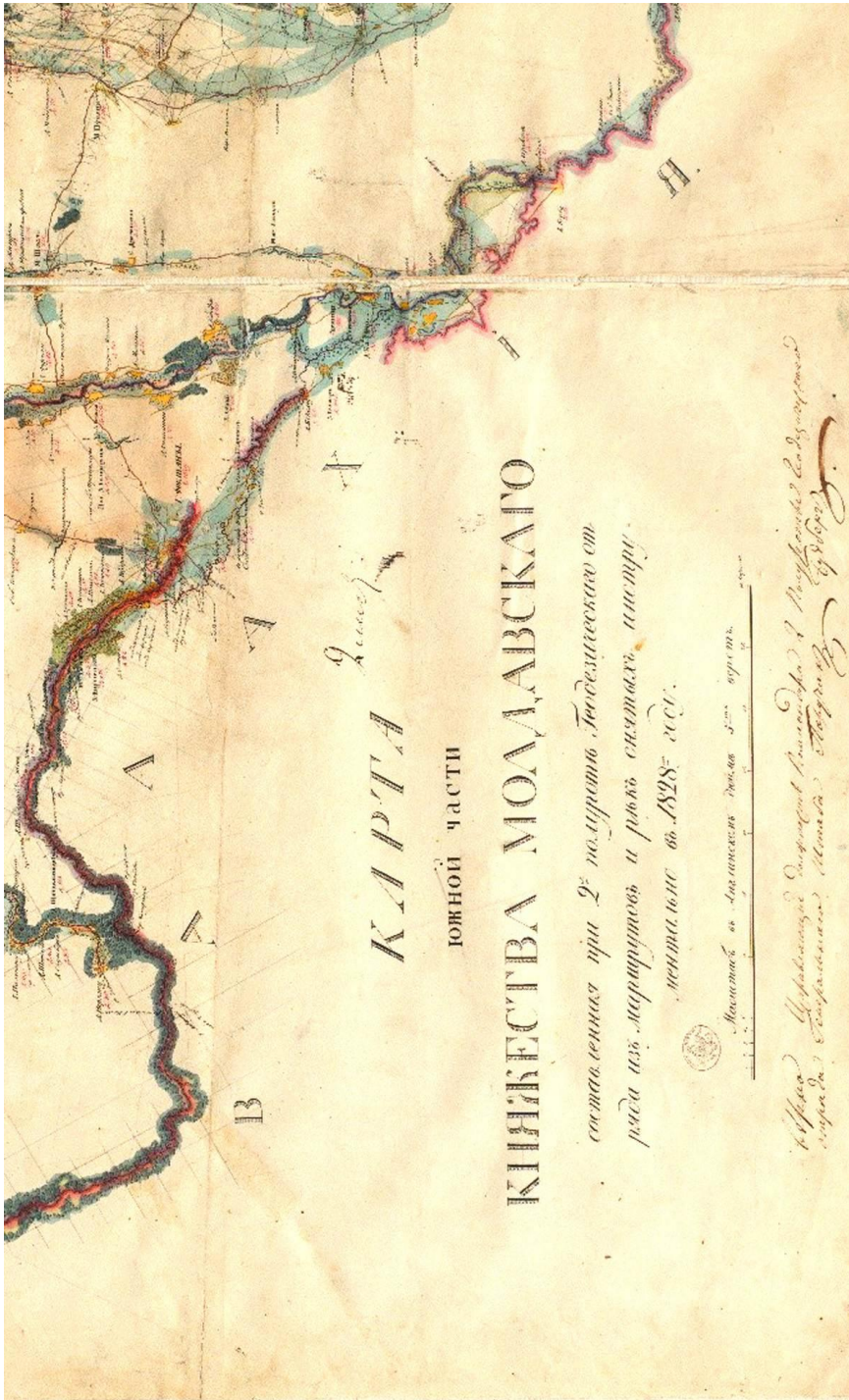

Fig. 23. Dosarul 739: harta Moldovei, detaliu.

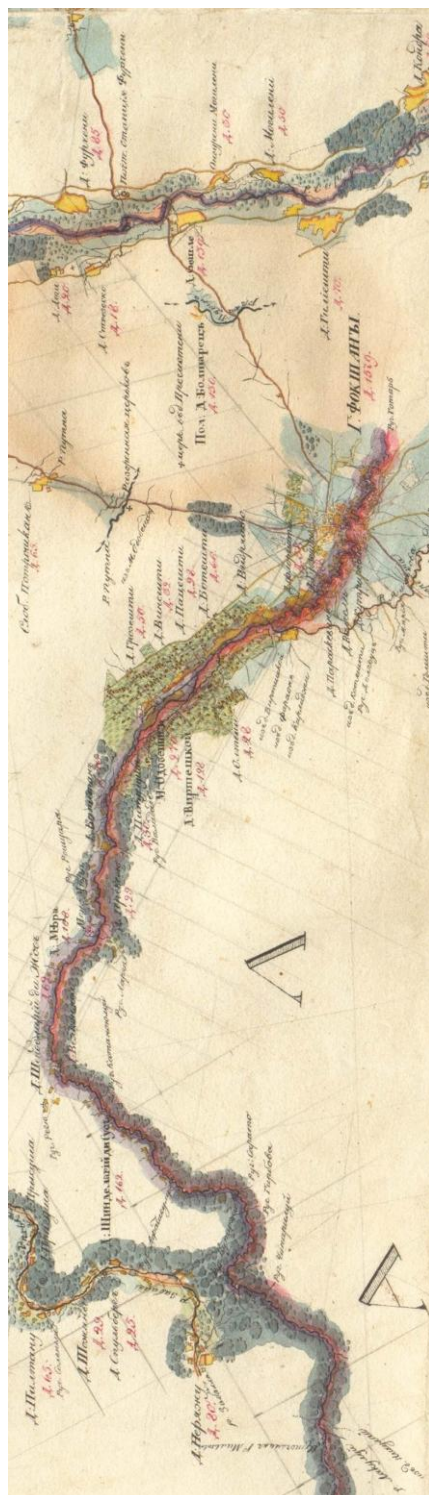

Fig. 24. Dosarul 739, detalii.

Introducerea în circuitul științific a materialelor de la RGVA

Fig. 1.

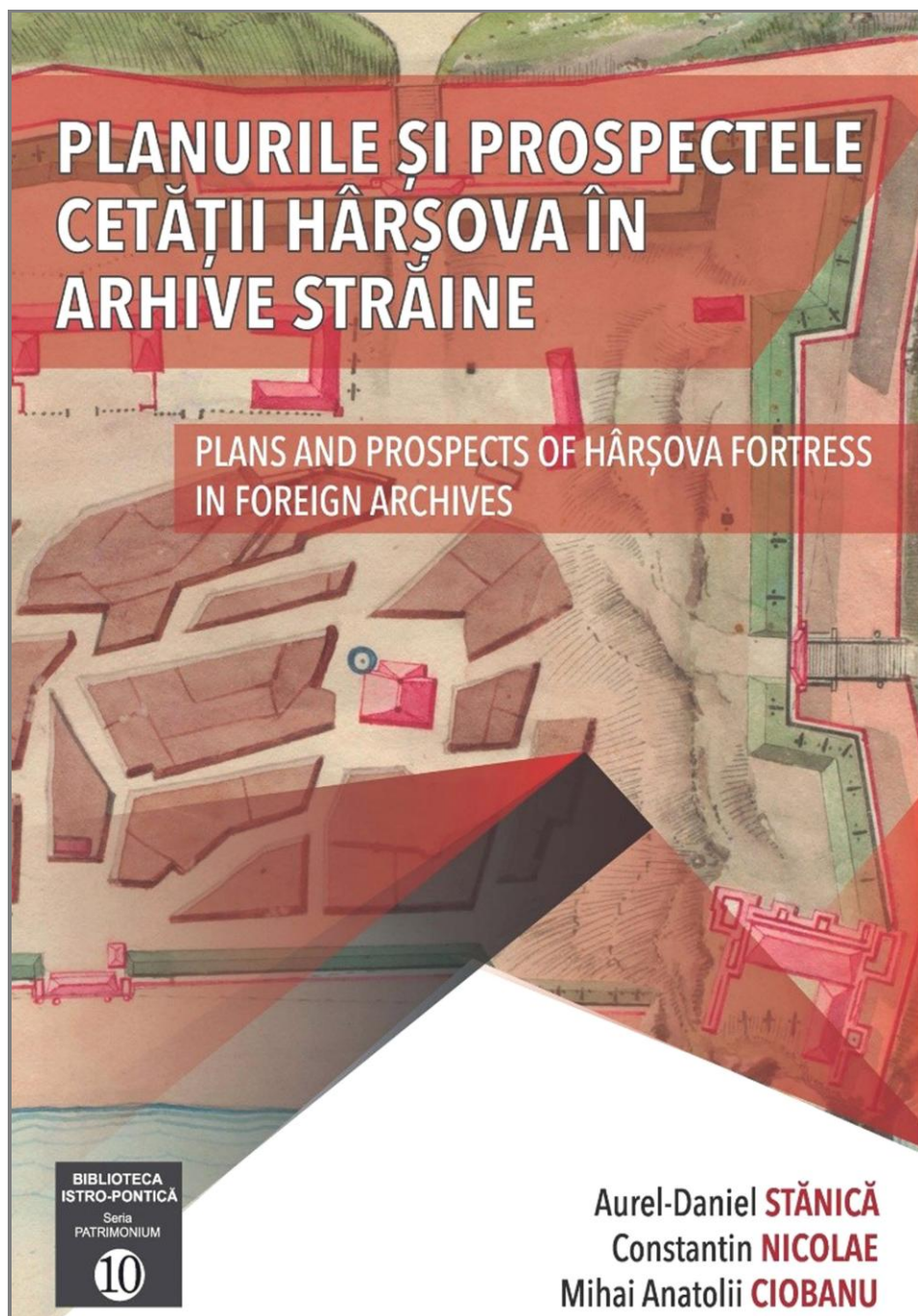

Fig. 2.

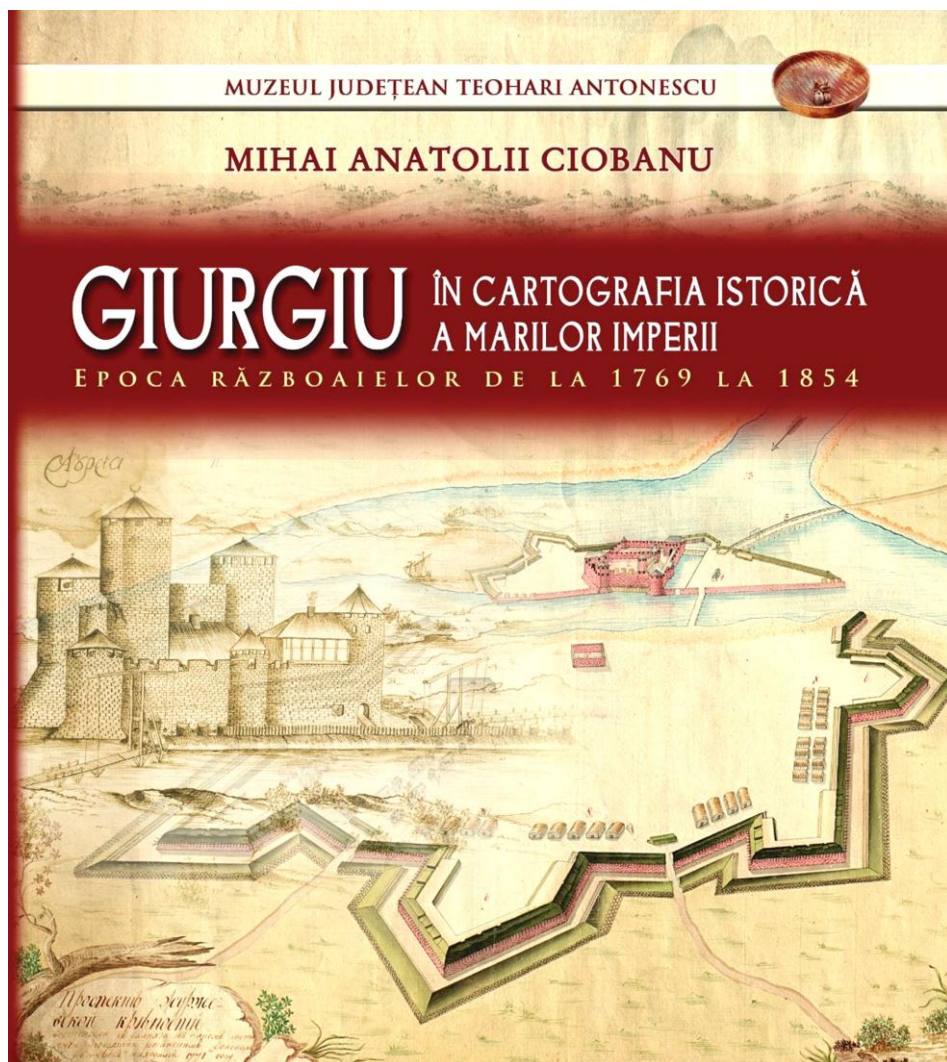

Fig. 3.

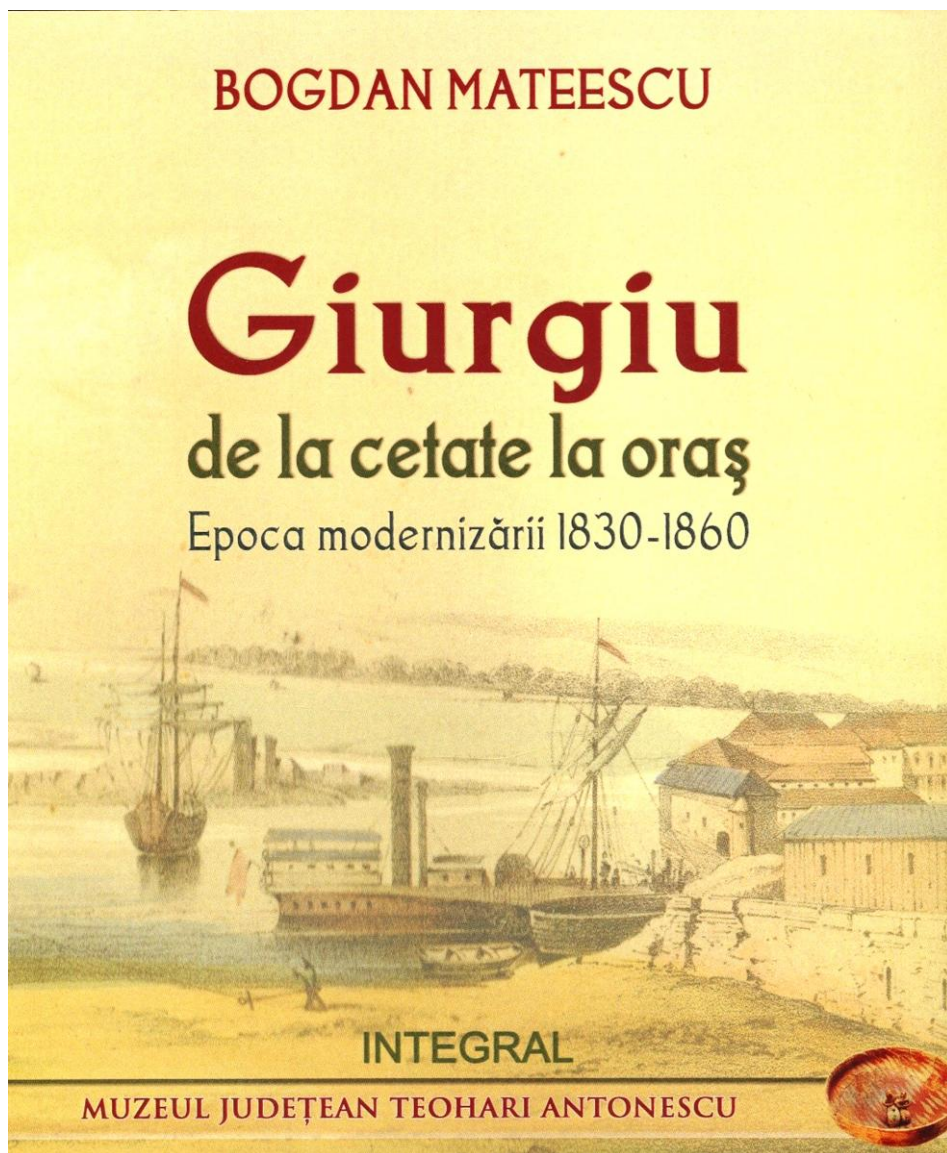

Fig. 4.

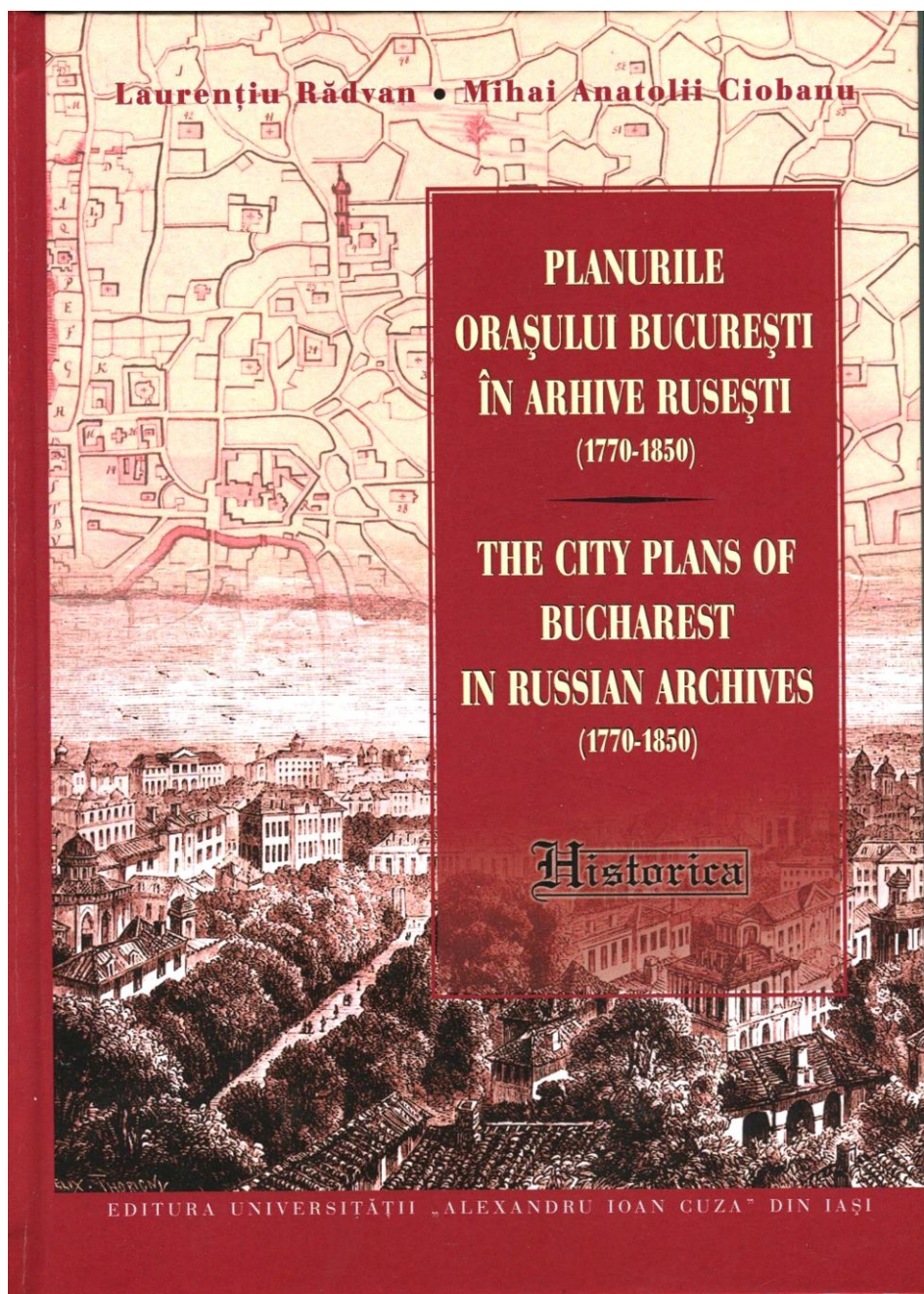

Fig. 5.

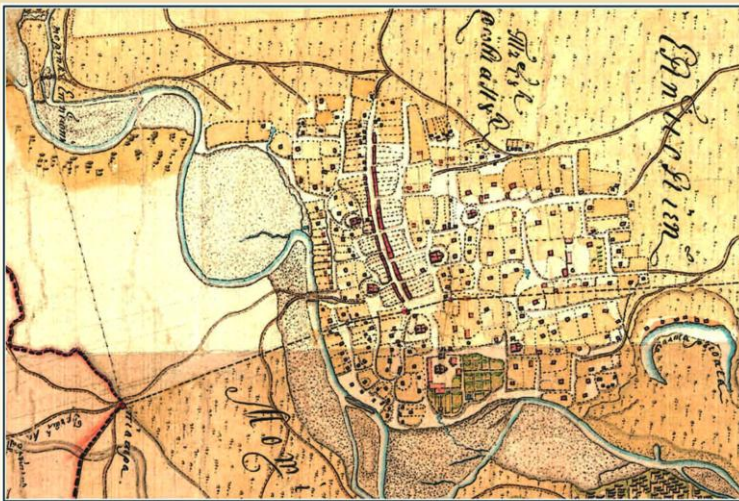
ACADEMIA ROMÂNĂ / ROMANIAN ACADEMY
COMISIA DE ISTORIE A ORAȘELOR DIN ROMÂNIA / COMMISSION FOR THE HISTORY OF ROMANIAN TOWNS
INSTITUTUL DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE SIBIU / INSTITUTE FOR SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES SIBIU

ATLAS ISTORIC AL ORAȘELOR DIN ROMÂNIA HISTORICAL ATLAS OF THE ROMANIAN TOWNS

Serie nouă / New Series

Seria A, Moldova / Series A, Moldavia
Volumul 3 / Volume 3

ROMAN

DAN DUMITRU IACOB • LAURENȚIU RĂDVAN
(Coordonatori / Editors)

DAN DUMITRU IACOB • LAURENȚIU RĂDVAN • IRINA UNGUREANU
TEODOR OCTAVIAN GHEORGHIU • GEORGE DAN HÂNCLEANU
(Autori / Authors)

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

Fig. 6.

The Ottoman Brăila after Adrianople – a plan, profiles and facades from 1830

Mihai Anatolii Ciobanu

A. D. Xenopol Institute of History, Romanian Academy, Iași Branch, Romania

ABSTRACT

A plan of the Ottoman city of Brăila (Ibrail) and a drawing with profiles and facades from 1830 are preserved at the State Military-Historical Archive of Russia. These sources are important in that they reproduce the image of an Ottoman city before the systematization works, works that led to the demise of the Ottoman heritage. This study analyses the two sources mentioned above.

Résumé

Un plan de la ville ottomane de Brăila (Ibrail) et un dessin avec des profils et des façades datant de 1830 sont conservés aux Archives militaires et historiques russes d'État. Ces sources sont importantes car elles reproduisent l'image d'une ville ottomane avant les travaux de systématisation, travaux qui ont conduit à la disparition du patrimoine ottoman. Cette étude analyse les deux sources mentionnées ci-dessus.

ARTICLE HISTORY

Received 30 December 2023
Accepted 7 May 2024

KEYWORDS

Brăila; Cartography; Ottoman city; Wallachia; Russia

Introduction

For a long time, Brăila, a Danubian town, was the primary harbour of Wallachia, one of the two Romanian principalities.¹ However, the situation changed in 1538, during the Kanûni Sultan Süleyman's campaign in Moldavia, when the Ottomans took control of Brăila (Ibrail) and incorporated it into the Ottoman Empire. From 1540, a fortress was built on a terrace on the Danube bank to defend what had become a real outpost of Constantinople in the Christian realm. The town and surrounding villages were organised into a *kaza*. As stated in the historiography, the occupation of Brăila and Tighina (Bender), a city in Moldavia that was captured by the Ottomans in the same year 1538, took place 'in order to keep the rulers in Moldavia in check' (Rădvan, 2010, p. 255). A first report on Ottoman Brăila belongs to the Polish magnate Mikołaj Sieniawski, who, on 30 October 1540, wrote about the conquest of Brăila by the Sultan's army and the beginning of the construction of a fortress (Iorga, 1900, p. 323, no. XXXII; 1933, p. 3).

Until recently, few plans of the Ottoman fortress and the town that continued to develop near the walls were known. Research at the Russian State Military-Historical Archive (SMHAR) has uncovered over 70 cartographic sources depicting Ottoman Ibrail city and fortress. These sources are essential for a better insight into the town's evolution

CONTACT Mihai Anatolii Ciobanu ciobanumihaiatolii@gmail.com

This article has been corrected with minor changes. These changes do not impact the academic content of the article.

© 2024 International Cartographic Association

Fig. 7.

În atenția colaboratorilor

Archiva Moldaviae este o revistă cu specific istoric și arhivistic, cu apariție anuală, în cadrul căreia materialele sunt redată în limba română sau în limbi de circulație internațională. Ea urmărește să aducă în circuitul științific studii savante și surse inedite, în special documente de arhivă, referitoare în principal la trecutul Moldovei, precum și la România modernă și contemporană. Perspectivile integratoare, raportările la istoria Europei centrale-estice își vor găsi un loc binemeritat în paginile revistei. Publicația se adresează în mod deosebit istoricilor și arhiviștilor, dar ea este declarat deschisă pentru cercetători din câmpuri variate de cunoaștere, care apelează (și) la documentele păstrate în arhive publice sau private ori în biblioteci.

Archiva Moldaviae cuprinde următoarele rubrici:

- *Studii de istorie* (care se bazează pe surse diverse, inclusiv documente de arhivă);
- *Documente* (publicare de documente, cuprinzând atât transcrierea textului original, cât și – în cazul documentelor în alte limbi – traducerea sa în limba română, însoțite de studii introductive, note etc.);
- *Științe auxiliare ale istoriei* (paleografie, diplomatică, genealogie, heraldică, sigilografie etc.);
- *Prezentări de fonduri* (descrieri de fonduri și colecții arhivistice deținute de instituții publice sau de persoane private);
- *Studii de arhivistică* (teorie și practică arhivistică, istoria Arhivelor);
- *Restitutio* (introducerea în circuitul științific a unor materiale realizate de istorici, arhiviști etc. care, în urma dispariției autorilor, nu au mai apucat să vadă lumina tiparului);
- *Dezbateri* (discuții, polemici, conform regulilor academice);
- *Recenzii și Note bibliografice* (sunt secțiuni destinate recenzării, prezentării unor lucrări de istorie, arhivistică etc.);
- *Viața științifică* (prezentări ale unor conferințe, simpozioane, dezbateri, expoziții etc., desfășurate pe teme de istorie și/sau arhivistică).

Condițiile tehnice de publicare:

Textele (redate cu semne diacritice) vor fi trimise redacției în format Word, Times New Roman, corp de literă 12 pentru text, 10 pentru notele de subsol, distanța dintre rânduri 1,5. Eventuale materiale auxiliare (e.g., fotografii) vor fi expediate în format JPG, 300 dpi.

Studiile nu trebuie să depășească, pe cât posibil, 15.000 de cuvinte, respectiv 85.000 de semne grafice (fără spații) (= circa 30 de pagini format A4). În cazul studiilor mai mari, redacția poate recurge la publicarea lor în două sau trei părți. Studiile vor fi însoțite de un rezumat redat atât în limba română, cât și în limba engleză (ori în franceză sau germană); lungimea rezumatului poate varia între 400 și 800 de cuvinte. Titlul studiului va fi tradus în limba engleză, la fel ca și 5-10 cuvinte cheie care privesc conținutul textului. Notele vor fi trecute în subsolul paginii (footnote), cu numerotare automată (auto number).

Recenziile nu vor depăși 3.000 de cuvinte, respectiv 22.000 de semne grafice (fără spații) (= circa 6 pagini format A4); notele bibliografice nu vor depăși 1.500 de cuvinte, respectiv 11.000 de semne grafice (fără spații) (= circa 3 pagini format A4); este preferabil ca, atașat recenziei/notei bibliografice, să figureze și o fotografie a copertii 1 a lucrării recenzate, în format JPG, 300 dpi.

Autorii vor trimite o notă autobiografică (de circa 200-250 de cuvinte) care va conține: prenumele și numele; facultatea și universitatea/institutul unde a fost susținut doctoratul, titlul tezei (doctoranzii vor trece instituția unde urmează stagiul de pregătire a tezei și titlul acesteia; în cazul cercetătorilor neînscrisi într-un program doctoral se va preciza facultatea absolvită); afilierea instituțională; domenii de interes; publicații recente (trei cărți sau studii apărute în ultimii 5-6 ani).

Cei interesați să publice în revista noastră sunt rugați să transmită materialele, în format electronic, pe adresa electronică editor@archivamoldaviae.ro sau pe adresa Str. Nicolae Gane, nr. 25, Corp C, ap. 18, cod poștal 700110, mun. Iași, jud. Iași, România, cu precizarea: pentru redacția *Archiva Moldaviae*.

Revista folosește sistemul *peer review* pentru selecția finală a materialelor publicabile. Manuscrisele trimise redacției și nepublicate nu se returnează.

Responsabilitatea pentru conținutul textelor revine în exclusivitate autorilor.

Echipa editorială *Archiva Moldaviae*

For the attention of contributors

Archiva Moldaviae is an annual historical and archival review containing papers in Romanian and foreign languages (English, French, German). Its purpose is to bring into the scientific circulation scholarly studies and unpublished sources, especially archival documents, pertaining principally to Moldova's past, as well as to modern and contemporary Romania. Integrating perspectives, studies relevant to the history of Central-Eastern Europe will find a well-deserved place within the pages of this review. The publication is addressed mainly to historians and archivists, but it is open to researchers from different fields who use documents preserved in public or private archives or libraries.

***Archiva Moldaviae* contains the following headings:**

- *History Studies* (based on different sources, including archival documents);
- *Documents* (publication of documents containing the transcription of the original text and also – for documents in foreign languages – the translation in Romanian language with introductory studies, notes, etc);
- *Auxiliary Sciences of History* (paleography, diplomacy, genealogy, heraldry, sigillography, etc);
- *Funds Presentation* (description of funds and collections preserved by public institutions or private persons);
- *Archival Studies* (archival theory and practice, the history of Archives);
- *Restitutio* (publishing materials produced by historians, archivists, that were not published during the authors' lifetime);
- *Debates* (discussions, polemics, according to academic rules);
- *Reviews and Bibliographic Notes* (sections dedicated to presentation of history and archival papers);
- *Scientific Life* (presentation of historical or archival conferences, symposia, debates, exhibitions, etc.).

Terms of publication:

Materials (including diacritics) should be sent to the editorial staff in Word, font Times New Roman, font size 12 for text and 10 for footnotes, at 1,5 interline. Any additional materials (e.g., photos) should be sent as JPG, 300 dpi.

Studies should not exceed, if possible, 15,000 words, respectively 85,000 graphic signs (no free spaces) (= about 30 pages A4). The editorial staff will decide whether to publish larger studies in two or three parts. Articles will include a summary in Romanian as well as in English (or French, and German), between 400 and 800 words in length. Article's title will be translated in English, along with 5 to 10 key words describing the content. Notes are to appear at the bottom of the page (as footnotes), with automatic numbering.

Reviews should not exceed 3,000 words, respectively 22,000 graphic signs (no free spaces) (about 6 pages A4); the bibliographical notes should not exceed 1,500 words, respectively 11,000 graphic signs (no free spaces) (about 3 pages A4); It is preferred that a cover photo accompany the reviewed paper, in JPG, 300 dpi.

Authors will send a short bio (between 200-250 words) with the following content: first name and last name, department and university/institute granting the doctorate, dissertation title (PhD candidates will include the institution from which the degree is expected and the dissertation title; researchers without a doctoral degree will list only the university from which they graduated); institutional affiliation; research areas; recent publications (1-3 titles published in the last 5-6 years).

Those interested in publishing in our review are requested to send materials in electronic format to **editor@archivamoldaviae.ro** or to the mailing address on Str. Nicolae Gane, nr. 25, Corp C, ap. 18, cod postal 700110, mun. Iași, jud. Iași, România, specifying: for *Archiva Moldaviae*.

The review uses the peer review system for the final selection of the publishable materials. The unpublished materials will not be returned.

The responsibility for the content of the texts belongs entirely to the authors.

Editorial Staff *Archiva Moldaviae*

ISSN print: 2067-3930
ISSN online: 2558-8370
ISSN-L: 2067-3930